

Mukəddəs Kitab

Təwrat 19-қисим

«Zəbur»

© Mukəddəs Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyşurqə Kalam Tərijimisi»

Təvrat 19-kisim

«Zəbur»

(Təvrat kismiliri boyiqə hesabliqanda 19-kisim)

Kirix söz

Hörmətlik okurmənlər qolunglardiki uxbu kitab «Zəbur»ning ibranıy tilidiki nami «Mizmor», yəni «mədhıylər»dur. Biz kitabni xundak atisakmu bolidu. Zəburni pəyoqəmbər Dawut padixah yazoqan, dəp qaralmakta. Əməliyəttə, toqrisini eytsak, «Zəbur»ning baxlinix kismi Dawut pəyoqəmbər tərıpidin (miladiyədin ilgiriki 1000 yil ətrapida) yeziloqan. «Zəbur»ning 150 küyi iqidiki mawzulardın qarioqanda, 73 küy Dawut tərıpidin yeziloqanlıkı kərsitilidu. «Təvrat»ning tarihiy kismilirida kərsitilixi boyiqə, Dawut pəyoqəmbər Israilning həkımliri arisida birinqi bolup həlkning «mukəddəs qedir»diki ibaditigə yardəmqi həm təngkəxqi bolsun dəp, birnəqqə hor həm saz əməklirini təkkilligən. Uning əlümidin keyin muxu hor əməkliri Sulayman padixah qıroqan mukəddəs ibadəthanidimu hizmitini dawamlaxturdi. Biz həzriti Dawutni əzi həm baxqılar yazoqan ibadət xeir-nahxiliridin «ibadəthanidiki ibadət qiloquqılar, horqılar, sazqılar həm ayrim ibadət qilidoqanlarni muxulardın paydilansun» degən məksəttə bolup, toplaxqa baxliqan desək, ehtımaloqa yəkin bolsa kerək.

Xunga «Zəbur»diki sözlərnıng kəpinqisi insanning Hudaqə eytkən sözliri, əlwəttə. İxinimizki, Huda muxu sözlərgə kulak selip, bu dualarni ijabət qiloqan, ularni qəbul qiloqan; xuningdək U Öz Mukəddəs Rohıning təsirləndürüxi bilən ipadiləngən bu dua-mədhıylərnı bizning mənggülik mənəpətimiz üqün hatirilətküzgən. Xunga ularning sözliri hər bir məmin bəndə üqün tolimu nopuzluk, tolimu kimmətlıktur. Bu nuqtini Təwrattiki keyinki pəyoqəmbərlərdin kərgili bolidu; Yəxaya, Yərəmiya, Daniyal, Zəkəriya qatarlık pəyoqəmbərlər «Zəbur»diki sözlərnı tiloqa elip, öz bəxarətliri iqigə kirgüzidu. İnqilə qəlsək, Əysa Məsih həm uning rosulliri Zəburdiki sözlərnı kəp qətim nəkil kəltüridu.

Zəbur pəkət insan Hudaqə eytkən sözlərnı öz iqigə elipla qəlmaydu; okurmənlər kəriduki, Dawut qatarlık bu ihlasmənlərnıng dualiri otturisida Huda Əzi ularning gəpini bəluwetip wəhiy beridu yaki ular arqilik baxqıləroqa bəxarət qilidu. Zəburda pütkül insaniyətkə qaritilip məlum həkikətlərnı elan qiloqan bayanlar bar (alayluk, 1-küy, 11-küy); Hudaning insanoqa bərgən əmr-yolyoruklırı bar (məsilən, 37-küy). Hudaning mehrıbanlıkı, kəqürüm qiloqanlıkı, kutkuzoqanlıkı həm muhəbbətlik təbiiti toqruluk kəp guwahlar bar (məsilən, 23-, 32-, 33-, 34-küy); biwasitə berilgən wəhiy (məsilən, 2-, 18-, 22-, 69-küy); padixahning toyi üqün bir dua (45-küy); kəqürüm-məqpirət tiləydoqan (məsilən, 38-, 51-küy), mədət tiləydoqan (məsilən, 3-, 4-, 5-küy), tutuk halda eytiloqan (77-küy), qeriblik-yaloquzlukta eytiloqan (88-küy), bax qaymukturuloqan halda eytiloqan (60-küy), huxallıqtın iqigə pətmioqan halda eytiloqan (20-, 33-, 96-küy) dualarmu bar. Okurmənlərdin Hudadin əyminip Uni izdigənlərnıng qəlbidə nemigə həjətmən bolsa, ulardiki dərd-ələmlər yaki huxallıqning Zəburdiki sözlərdə əks ətkənlirini yaki ipadiləngənlirini bayqıyalaydu.

«Zəbur»

Yükirida Zəburdiki vəhiylik məzmunni tiloğa elip ettük. Uningdiki kəp bexarətlər Hudaning həzriti İbrahimoğa: **«Sən arkilik yər yüzidiki barlik əl-yurtlar bəht tapidu»** («Yar.» 12-bab) degən wədisi boyiqə, Öz xəpkitining Israil həlki arkilik barlik insanoğa yətküzüldioğanlığını aldin'ala kərsitidu. Xuningdək, bu «barlik əl-yurtlar»oğa boləqan bəhtning «büyük Dawutning tehimu büyük oqli» boləqan Qutkuzoquqi Məsih arkilik, yəni Uning əmri, əlümi, tirilip Hudaning ong qol tərpidə olturuxka kətürüldioğanlığı, xuningdək Uning bu dunyaoğa qayta kelidioğanlığı kəp kətim bexarət kəlinidu; bolupmu 16-, 18-, 22-, 24-, 40-, 45-, 69-, 72-, 80-, 89-, 95-, 96-, 98-, 100-, 110-, 112- («mukəmməl adəm» toqruluk), 118-, 132-, 146-, 148-, həm 150-küy arkilik kərsitilidu; yənə baxka küylər arkilikmu wasitilik kərsitilidu.

Həzriti Dawuttin baxka, Zəburdiki yazoquqlar öz ismilirini bizgə eytidu; Musaning bir küyi bar (90-küy); həzriti Sulaymanning ikkisi bar (72-, 127-küy). Həzriti Asafning on ikkisi, Əzralik həzriti Həmaning biri, Əzralik həzriti Etanning biri, həm ismi naməlum «Korahning oquulliri üçün yeziloğan» on ikkisi bar. Ahirkidikilər, xübhəsiszki, ibadəthanidiki Korahning oquulliridin təkil tapkan bir hor əmikinə eytixi üçün yeziloğan (Təwrat, «2Tar.» 9-babni kərüng). Qaloğan küylərlə bəxida qoyuloğan isimlər yok; xübhəsiszki, bəziliri Dawutning əsərliri, bəziliri əməs; enik turuptuki, bəziliri Israil həlki Babilda Hudaning jazasi boləqan əsirliktin (sürgün boluxtin) azad boləqandın keyin yeziloğan. Demək, həzriti Dawuttin 400 nəqqə yıl keyin yeziloğan.

«Zəbur» hərəkəndə wəqit, pəyt, əhwal həm hərhil adəmgə uyoğun kelidioğan 150 ibadət, təxəkkür eytix, mədhiyə həm dualar toplimisi dur. Bular yənə bəx «bələk»kə, yəni 1-41, 42-72, 73-89, 90-106, 107-150-küylərgə bəlungən. Alimlərlə pikiqə, bu bəx bəlum hilmuhil wəqit həm yərlərdə toplanəqan, ahirda Hudaning iradisi boyiqə naməlum bir qol astida (Amannisahan 12 muqamni toplioğandək) bir tomoğa yiqiloğan.

«Zəbur» əslidə ibraniy tilidiki «Zamar» degən səz bolup, ərəb tili arkilik uyoqur tiloğa kirqən. «Zamar» — «nəqmə-nawa eytix», yəni «səz qəlip nahxa eytix» degən mənədə. Xunga «Zəbur»diki hər bir küy əzizə has muzika bilən yeziloğan. Həmmigə Qadir Hudaning tegigə yetip bolmaydian iradisi boyiqə bu əsli muzika yokəp kətti; ləkin xuningə ming xükriki, xəirlərlə bizgə zərür boləqan, adəmnə ilhamlanduridion səzliri bizgə kəldi. «Zəbur» məyli kəysi tiloğa tərijimə kəlin sun, wəqitning ətuxi bilən xu tilda səzlixidion millət arisidiki Hudaning məmin bəndiliri bu tərijimə səzlini əzizə has boləqan xəiri xəkilgə kəltürüp, əzizə has boləqan muzikioğa tənxiyələydu, xungləxka hər kəysi millətlər «Zəbur»ni «əzini» kəlip kəlgən. Məsilən, inglizqidə bolsa hər bir küynə «ahənglik nusha»si bar, bəzilərlə ondin artuk nushisi bar.

«Zəbur» ibraniy tilining «xəir xəkli» yəki «qəqma xəir xəkli»də yeziloğan. Bu tərijimimizdə biz «məninə toqrilik»ni birinçi orunoğa qoyduk, «xəiri xəkildə elix»ni nixən kəlməduq, xundək ipədiləxkə qəlimimiz əjizlik kəlidu. Huda buyrusa kəlgüsində xəiri jəhəttin bizdin taləntlik adəm muxundək ixkə əzini atisun. Xundək deginimiz bilən, ləkin biz ibraniy tilidiki «xəiri yə xəkli»ni əsasi jəhəttin səqləxka tirixtuk. Bəxka kitabta deginimizdək, ibraniy xəiri yətidə misrələr bəzidə «parallel», bəzidə üç misralik yezilidu. Bir kuplettiki hər bir misranə oxpə kətidion yəki səlaxturma bolidion tēmisi bar. Məsilən: —

**«U bizgə gunəhlirimizə qərita muamilədə boləqan əməs,
Bizgə kəbhiqlirimizgə qərita tegixlikini yəndurəqan əməs»** (103:10)

«Zəbur»

Bəzi vaxtlarda ikkinji misra birinji misraning mənisini kengəytidu yaki təkitleydu: —

**«Pərwərdigar Özige nida kılqanlarning həmmisigə yeķindur,
Özige həķikəttə nida kılqanlarning həmmisigə yeķindur»** (145:18).

Yənə bəzidə ikkinji misra birinji misraning mənisini toluklax rolını oynaydu: —

**«Mening jenim Sanga qing qaplixip mangidu,
Sening ong qolung meni yeliməktə»** (63:8)

Bəzi vaxtında ayət üç misralıq bolidu: —

**«Qünki mana düxmənliring, i Pərwərdigar,
Mana düxmənliring yökilidu;
Barlıq kəbihlik kılquqılar tiripirən kiliwetilidu!»** (92:9)

Dünyaning bəhtigə yarixa, nuroqun tillaroqə tərijmə kılax mumkin bolmaydıqan wəzinlik yaki kəpiyəlik xeyrdək bolmioqan bu hil xeyriyətni tərijmə kılqılı bolidu.

Biz imkaniyətning bəriqə tərijimizimizdə ibraniy tilidiki «parallel» (ikki misralıq) xeyriy xəkilni wə tekstning əsliy mənisini saqlaxkə tirixtuk. İbraniy tilidiki «Huda»ni ipadiləydiğan səzlərnı mundak alduq: —

«Əlohım» — «Huda»
«Əl» — «Təngri» yaki «iləh»
«Yəhwəh» («Yəhowəh») — «Pərwərdigar»
«Yəh» (Yəhwəh)ning kışkə ipadisi) — «Yəh»
«Adonay» — «Rəb»

Tərijmə hizmitimizdə, alimlarning «Zəbur»ning tekstining mənisi toqıruluk pikirlirining bizningki bilən gəwdilik pərkələngən yərliri bolsa, biz axu baxkə hil tərijimisini izəhləxkə tirixtuk. Əgər baxkə hil muhım tərijimisini etibarimizning sirtida qalduroqan bolsak, oqurmənlərdin əpu soraymiz.

Tərijmə hizmətlirimizdə biz ibraniy tilidiki alimlarning tətqikliridin, bolupmu «Doktor Derik Kidner» həm «Doktor Mihael Wilkok»larning əsərliridin paydilanduk. Biz yənə 1920-yilliri Qəxqərdə ixləngən uyoqurqə nushisidin həm hənzüqə (1911-yilidiki «Hehebən») «Mukəddəs Kitab» nushisidin kəp paydilanduk.

Hər bir oqurmənnıng aldamqilikqə toloqan muxu dünyada Hudaning yoli boyiqə tüz-toqra mengixi üçün, həm uningdiki xadlik wə nijatlik-kutkuzuxlarnı tepip igə bolux üçün, Huda ularoqə Öz Zəburi arkilik bəht, ilham həm barlik kerək bolqan mədətlərnı bərgəy!

Amin!

«Zəbur»

Izahat: — Zəburda təvəndiki alahidə söz-ibarılar kəp uqraydu: —

«Selah» — bəlkim küyni qaloqan waqtida muzikidiki bir «pauza»ni kərsitixi mumkin; xuning bilən uning: — «Tohta, oylan!» degən mənini bildürüxi mumkin.

«Maskıl» — mənisi bizgə naməlum, bəlkim «tərbiiyilik» yaki «maħirlik bilən eytilsun» degən mənida boluxi mumkin.

«Mihtam» — bəzi alimlarning pəriziqə «ünsiz dua», yaki «yoxurun gəhər» degən mənida.

«Təhtisara» — əlgüqilərnin rohliri qiyamət künini kütidioqan jay (ibraniiy tilida «xeol» degən söz).

Izahat: — teksttə kül rəng bilən elinqan sözlər əyni ibraniiy teksttə uqrimaydu, pəkətlə uyoqurqə tekstimiz rawanraq oqulsun üqün, tərjimanlar təripidin qoxuloqan sözlərdin ibarət. Məsilən, 2-küy, 7-ayəttiki «... Ərxтики ...» degən söz əyni teksttə yok.

Izahat: — yənə təkrarlaymizki, kirix söz, mawzu, izahatlar wə ahirqi qoxumqə sözlərni, oqurmənlərgə yardimi bolsun üqün dəp qoxumqə kilduk. Ular Mukəddəs Kitabning əsliy tekst-ayətlirining bir qismi əməs.

Zəbur

Birinji Bölüm

1-küy

Itaətmən adəmninğ bəhti

1 ¹ Rəzillərninğ gepi boyiqə mangmaydioğan,
Gunahkarlarınğ yolida turmaydioğan,
Məshirə kılouqınınğ ornida olturmaydioğan adəm bəht tapur!
² Uning hursənliki pəkət Pərwərdigarning təwrat-kanunidilidur;
U Pərwərdigarning kanunini keqə-kündüz seojinip oylaydu.
³ U huddi erik boyiqə tikilgən,
Əz pəslidə mewisini beridioğan,
Yopurmaklıri solaxmaydioğan dərəhtəktur;
U nemila kılsa ronak tapidu..
⁴ Rəzil adəmlər bolsa undak bolmas;
Ular huddi xamal uquruwətkən tozandəktur..
⁵ Xuning üqün rəzillər sorak künidə tik turalmaydu,
Gunahkarlar həkkanıylarning jamaitidə heq bexini kətürüp turalmaydu.
⁶ Qünki Pərwərdigar həkkanıylarning yolini kəngliğə pükkən;
Rəzillərninğ yoli bolsa yökilidu.

2-küy

Hudaning Məsihi barliq əllərnə idarə kılıdu

2 ¹ Əllər nemixka qukan salidu?
Nemə üqün həlkələr bikardin-bikar suyikəst oylaydu?..
² Dunyadiki padixahlar səpkə tizilip,
Əmədarlar kara niyət əylixip,
Pərwərdigar wə Uning Məsihi bilən karxilixip: —
³ «Ularınğ qəklimilirini qerüwetəyli,
Ularınğ asarətlirini buzup taxlayli!» — deyixidu..
⁴ Asmanda olturoquqi külidu,
Rəb ularni mazaq kılıdu;

1:1 Zəb. 26:4-5; Pənd. 1:10, 15; 4:14, 15; 1Kor. 15:33; Əf. 5:11

1:2 Kan. 6:6-9; 17:19; Yə. 1:8; Zəb. 112:1; 119:1

1:3 «U nemila kılsa ronak tapidu» — bu yərdiki «u», Hudaning yolida mangidioğan adəmlərnə kərsitidu.

1:3 Yər. 17:8

1:4 Ayup 21:18; Zəb. 35:5; Yəx. 17:13; 29:5; Hox. 13:3

2:1 «Əllər nemixka qukan salidu?» — Zəburdiki küylərdə, «əllər» yaki «yat əllər» bolsa, İsrail həlkədin baxka hər bir həlk-millətni kərsitidu.

2:1 Ros. 4:25

2:2 «Pərwərdigar wə Uning Məsihi» — «Məsih» muxu yərdə, kona bir ər-p-adətkə karitiloğan. Təwrattiki bəlgilimida, yengi padixah tiklinix mürasimida bexioğa puraklıq zəytun meyi kuyulatti. Bu «məsih kılıx» («məsihləx») dəp ataloğan. «Yəxaya» kitab, 61-babta «məsih kılıx» degən söz bolsa, kelidioğan Kutkuzoquqining wujudioğa may əməs, bəlkə Mükəddəs Roh kuyulidioğanlıqini kərsitidu. Muxu ayəttimu ohxaxla, «Məsih» Mükəddəs Roh bilən «məsih kılinoğan adəm»ni kərsitidu.

2:3 «Ularınğ qəklimilirini qerüwetəyli, Ularınğ asarətlirini buzup taxlayli!» — «Ular» «Huda wə Uning Məsihi»ni kərsitidu.

⁵ Həm aqqıqida ularoşa sözləp,
Qəhri bilən ularni wəhimigə selip: —
⁶ «Əzüm bolsam Zionda, yəni mukəddəs teoqimda,
Əzüm məsih qiloğan padixahni tiklidim»..

Huda təyinlənən Məsih-Padixah söz qilidu

⁷ «Mən ərxtiki pərmanni jakarlaymənki,
Pərwərdigar manga: —
«Sən Mening oqlum;
Əzüm seni bögünki kündə tuoquldurdum;
⁸ Məndin sora, Mən sanga miras boluxka əllərni,
Təllukung boluxka yər yüzini qət-qətlirigiqə berimən;
⁹ Sən təmür tayak bilən ularni bitqit qiliwetisən;
Sapal qinini kukum-talkan qiloğandək, sən ularni parə-parə qiliwetisən» — dedi»..
¹⁰ Əmdi, həy padixahlar, əkildar bolunglar!
Jağandiki sorəqılar sawəq elinglar;
¹¹ Pərwərdigardin qorqux bilən uning hizmitidə bolunglar;
Titrək iqidə huxallininglar!
¹² Oqlunıng oqəzipining qozqalmasliqi üqün,
Uni səyünglar;
Qünki uning oqəzipi səlla qaynisa,
Yolunglardila həlak bolisilər;
Uningoşa tayanəqanlar nəqədər bəhtliktur!..

3-küy Səhərdiki dua

3 ¹ Dawut öz oqlı Abxalomdin qeqip yürgən künlərdə yazəqan küy: —

I Pərwərdigar, meni qıstawatqanlar nəqədər kəpiyip kətkən,
Mən bilən qarxilixiwatqanlar nemidegən kəp!..

² Nuroqunlar mən toqruluk: —
«Hudadin uningəşa həq nıjat yəqtur!» deyixiwatidu.
Selah!..

³ Birəq Sən, i Pərwərdigar, ətrapimdiki qalkandursən;

2:6 «Zion.., yəni mukəddəs teoqim..» — «Zion teoqi» Yerusalemlə mukəddəs ibadethana bu taq üstigə kuruloqan. «Zion» (yaki «Sion») əslidə «kürənərlik» degən mənədə. U Hudaning Öz həlkigə himayə boləqanliqəşa simwol qilinidu. «Əzüm məsih qiloğan padixahni tiklidim» — yukiridiki 2-ayəttiki, «Məsih» toqrısidiki izahatni kərtung.

2:7 Ros. 13:33; İbr. 1:5; 5:5

2:8 Zəb. 22:27; 72:8

2:9 «Sən təmür tayak bilən ularni bitqit qiliwetisən» — yaki: «Sən təmür tayak bilən ularni baxqurısən».

2:9 Wəh. 2:27; 19:15

2:11 «Titrək iqidə huxallininglar!» — baxka birhil tərjimisi: «titrək iqidə yaxanglar!».

2:12 «Uni Oqlunı səyünglar» — buning mənisi bəlkim «Hudaning oqlı bilən əplixiwelinglar». «Qünki uning oqəzipi səlla qaynisa...» — yənə birhil tərjimisi «Qünki uning oqəzipi tezla qozqılıdu...».

2:12 Zəb. 34:8; Pənd. 16:20; Yəx. 30:18; Yər. 17:7; Rim. 9:33; 10:11; 1Pet. 2:6

3:1 «Dawut öz oqlı Abxalomdin qeqip yürgən künlərdə...» — muxu wəqə, «2Sam.» 15-18-babta hatiriləngən.

3:1 2Sam. 15,16,17,18

3:2 «Hudadin uningəşa həq nıjat yəqtur!» — demisəkmə, «nıjat» «(Hudadin kəlgən) qutquzux» degənni bildüridu. «Selah» — muxu söz bəlkim küy qaloqan wəqtidə muzikidiki bir «pauza»ni kərsitixi mumkin; xuning bilən uning: — «Tohta, oylan!» degən iması boluxi mumkin.

«Zəbur»

Xan-xəripim həm beximni yəligüqidursən!

⁴Awazim bilən mən Pərwərdigarə nida kəlimən,
U məkəddəs teəjədin ijabət beridu.

Selah.

⁵Mən bolsam yattim, uhlidim;

Oyoqandim, qünki Pərwərdigar manga yar-yələk bolidu.

⁶Meni kərxəp səp tüzgən tümənligən adəmlər bolsimu,
Mən ulardin kərkəmaymən!

⁷I Pərwərdigar, ornungdin tur!

Meni kətqüz, i Hudayim!

Mening barlık düxmənlimning təstikigə saləjaysən;

Rəzillərnin qixlirini qəkiwətkəysən!

⁸Nijatlık bolsa Pərwərdigardindur;

Bərikiting Əz həlqəngdə bolsun!

Selah!

4-küy Kəqidiki dua

4¹Nəəm qılərnin bexiə tapxurulup, tarlık sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazəqan küy. —

Mən nida kələnimdə, manga jawab bərgəysən,

I manga həkəkəniyəlikim ata kələquqi Huda!

Besim astida kələqanda Sən meni kəngriyəlikə qikarding;

Manga mehir-xəpkət kərsitip, duayimni angla!

²I insan baliliri, silər mening xan-xəripimni kəqənoqiqə ahanətkə kəldurisilər?

Kəqənoqiqə bihudilikni səyüp,

Yələnni izdəp yürisilər?

Selah.

³Birək xuni bilip kəyunglarki,

Pərwərdigar ihlasmənlərni Əzigə has kələqan;

Mən Uningə nida kələnimdə, Pərwərdigar anglaydu.

⁴Aqqikənglərə berilip, gunəh kəlmənglər;

Əz ornunglarda yetip, kəlbənglarda qəngkur oylinip,

Süküt kəlinglər.

Selah.

3:3 «Xan-xəripim həm beximni yəligüqidursən!» — «mening xan-xəripim» deqən ibarə ikki bislik səz bolup, bəlkim: (1) Dawutning mədhəyisining temisi Huda Əzidur; (2) Hudaning Dawutning əz Hudasi boləqanlıqi, bu nəhəyiti pəhrilik, xərpəlik ixtur, deqən ikki məninə bildirüxi mumkin.

3:5 Zəb. 4:8

3:6 Zəb. 27:3

3:8 Pənd. 21:31; Yəx. 43:11; Yər. 3:23; Həx. 13:4; Wəh. 7:10; 19:1

4:1 «Nəəm qılərnin bexi» — yəki «Bax sazqi». Dawut ibadəthanida əzining həm baxqılərnin küylirini okux üqün məhsus hərqilər həm sazqılərnə orunlaxturoqan. Muxu yərdiki «bax sazqi» xübhəsisizki xulərnə baxquridiqən adəmnə kərsitidu. Dawut bax sazqining muxu küynə əz muzikisi bilən ibadəthanida okuxini orunlaxturan bolsa kərak. «I manga həkəkəniyəlik ata kələquqi Huda!» — ibrəniyə tilidə: «I həkəkəniyəlikimning Hudasi!». Baxqə birhil təjərimisi: «I mən üqün adalətnə sorioquqi Huda!»

4:2 «Kəqənoqiqə bihudilikni səyüp, yələnni izdəp yürisilər?» — bu ayət bəlkim «yaləqən ilah»lar, yəni butlar tootquruluq eytiləqən. Səzliqəqining «mening xan-xəripim» deqini bolsa, Hudadır. Muxu adəmlər uni səyüp, uni izdəxning ornidaButlarnə izdəydu.

4:4 Əf. 4:26

«Zəbur»

⁵ Həkkaniyyətlik bilən kurbanlıqları kilinglar,
Wə Pərwərdigarə tayininglar..

⁶ Kəp həlk; — «Kim bizgə yaxilik kərsitəlisun?» — dəp soriməktə;
Jamalingning nuri üstimizgə qūxsun, i Pərwərdigar!

⁷ Axilik wə yengi xarabliri molqilik boləjanlarning huxallikidinmu,
Mening kəlbimni bəkrək huxallikğa toldurdung.

⁸ Mən yatay, həm hatirjəmliktə uhliwalay;
Qünki meni bihətərlikdə yaxatquqi pəkətlə Sən, i Pərwərdigar!

5-küy Səhərdiki ümid

5 ¹ Nəqmıqılarning bexioğa tapxurulup, nəylər bilən okulsun dəp, Dawut yazoğan küy: —

Mening səzlirimgə kulak saloğaysən, i Pərwərdigar,
Mening ahlirimoğa kəngül bəlgəysən.

² Kətürğan pəryadlirimni angla, mening Padixahim, mening Hudayim,
Qünki sangila dua kilingən.

³ I Pərwərdigar, səhərdə Sən awazimni anglaysən;
Mən səhərdə özümni Səngə kəritimən,
Yükirioğa kəz tikimən..

⁴ Qünki Sən rəzilliktin huzur aloquqi ilah əməsdursən;
Yamanlik hərgiz Sən bilən billə turmaydu.

⁵ Poqi-təkəbburlar kəzüng əldidə turalmaydu;
Kəbihlik kilinguqılarning həmmisi Səngə yirginqliktur.

⁶ Yaloğan səzligüqılarning həmmisini həlak kilisən;
Pərwərdigar kənhor, əldəmki kixilərgə nəprət kiling.

⁷ Birək mən bolsam, məhri-xəpkitingning kəngriqilikidin öyünggə kilingən;
Səngə boləjan əyminixtin məkəddəs ibadəthanangoğa kərap səjdə kilingən;

⁸ Məni əq kərgənlər tüpəylidin Əz həkkaniyyəting bilən məni yetəkligəysən, i Pərwərdigar;
Yolungni əldimda tüz kiling.

⁹ Qünki ularning əqzida həqkəndək səmimiyyətlik yoxtur;
Ularınq iqqi duniyəsi bolsa pasikliktur,

Ularınq galliri eqiloğan kəbridək sesiktur,
Ular tili bilən huxamət kilingatidu..

¹⁰ Ularınq gunahini bəkitkəysən, i Huda;
Ular əz pilanliri bilən əzliri mollağ atsun;

Ularınq əzlirining nuroqunlioğan itaətsizlikliri bilən həydəp qikəroğaysən;
Qünki ular Səngə asiyyət kiling.

¹¹ Xundək kilinganda Səngə tayanəjanlarning həmmisi xadlinidu;
Ular mənggü xadlik bilən təntənə kiling;

4:5 Kəp. 33:19; Zəb. 51:16-19

4:8 Law. 26:5; Kəp. 12:10; 33:28; Zəb. 3:6

5:3 «I Pərwərdigar, səhərdə Sən awazimni anglaysən;...» — «səhərdə» dēgən sēzgə kərap bəzi alimlar 3-, 4- həm 5-küylər, Dawutning Abxalomdin kəqix jəryanidiki üq kün iqidiki dualiri, dəp kəraydu (3-küydə «kəq» həm «səhər» bar, 4-də bolsa «kəq», 5-də «səhər» bar).

5:9 Zəb. 12:2-3; 36:1-3; 52:2; 62:4; Rim. 3:13

5:10 Zəb. 7:14-15; 9:15-16; 35:7-8; 59:12

«Zəbur»

Sən ularni qoşdaysən;

Sening namingni səyğənlər seningdin yayraydu.

¹² Qünki Sən, i Pərwərdigar, həkəkaniy adəmgə bəht ata kəlisən;

Uni xapaiting bilən kalkan kəbi oraysən.

6-küy Kəyoşu iqidiki dua

6¹ Nəoşmiqilərnin bexioşə tapxurulup, tarlıq sazlar həm səkkiz tarlıq arfa bilən oqulsun dəp, Dawut yazoşan küy: —

Pərwərdigar, oşəziping tutkanda meni əyiblimə;

Kəhring kəlgəndə meni ədəplimə..

² Manga xapaət kəloşin, i Pərwərdigar, qünki mən zəiplixip kəttim;

I Pərwərdigar, meni sakəytqin, qünki mening ustihanlirim wəhimigə qüxti..

³ Mening jenim dəhəxtlik dəkkə-dükkigə qüxti;

I Pərwərdigar, kaqanoşiqə xundək bolidu?

⁴ Yenimoşə kayt, i Pərwərdigar, jenimni azad kəloşaysən,

Əzgərməs muhəbbiting üqün meni kütəzəşin.

⁵ Qünki əlümdə bolsa Sanga seşinixlar yok;

Təhtisarada kim Sanga təxəkkürləni eytsun?

⁶ Mening uş tartixlirimdin maşdurum kəlmidi;

Tün boyi orun-kərpəşni kəşək kəlimən;

Yaxlirim bilən kariwitimni qəktürimən.

⁷ Dərdlərdin kəşüm hirəlixip kətti;

Barlık kuxəndilirim tüşəylidin kəşüm kardin qikiwatidu.

⁸ I kəbişlik kəloşuqilar, həşşinglar məşdin neri bolunglar;

Qünki Pərwərdigar yioşə awəşimni anglidi..

⁹ Pərwərdigar tilawitimni anglidi;

Pərwərdigar duayimni ijabət kəlidu;

¹⁰ Düşmənlirimning həşşimisi yərgə kərap kəlidu, ular zor parakəndiqilikə duşar bolidu;

Tuyuksiz kəşnigə yenip hijaləttə kəlidu.

7-küy Huda Əz həkəkaniylikini kəşətkəy!

7¹⁻² Dawutning «Xiggaon»: — Kux isimlik bir Binyaminlikning seşliri toşruluk eytkən küy:

I Pərwərdigar, mening Hudayim, mən Sanga tayandim;

Ulardan biri xirdək meni titma-titma kəliwətmisun,

Kütəzəşuqı yoklukidin paydilinip meni eziwətmisun,

Meni barlık kəşlişuqılardan kütəzəşin,

6:1 «səkkiz tarlıq arfa» — baxkə bir tərşimisi «səkkiz əşlik küy».

6:2 Zəb. 38:3

6:5 «Təhtisarada kim sanga təxəkkürləni eytsun?» — «təhtisara» əlgüqilərnin roşliri kiyamət künini kütidoşan jay (ibraniy tilida «xeol» deşilidu).

6:8 Mat. 7:23; 25:41; Luşə 13:27

Ulardin halas kılöjın;

³ I Pərwərdigar Hodayim, əgər qolumda kəbihlik kılöjan bolsam,
əgər xundak kılöjan bolsam: —

⁴ Əgər mən bilən inak ötküqigə yamanlıq kayturojan bolsam,
— (Əksiqa mən bilən bikardin-bikar düxmənləxkənnimu kütquzdum) —.

⁵ — Undakta, düxmən meni qoqlap tutuwalsun,
U jenimni qəyləp yər bilən yəksan kilsun,
Xəhritimni tuprakka kəmsun!

⁶ I Pərwərdigar, qəziping bilən ornungdin turojin,
Meni əzgənlərninğ kəhrigə takabil turuxka kəddingni rusliöjin,
Wə mening üqün oyojanöjin;
Sən sot wə həkümni bekitkənidingöju!

⁷ Həklərdin bolöjan jamaət ətrapingöja olixidu;
Sən ular üqün pələktiki ornungöja kaytip barəjaysən..

⁸ Pərwərdigar həklərninğ üstidin həküm qikiridu;
I Pərwərdigar, öz həkkanıylikim boyiqə,
Wə özümdə bolöjan duruslikim boyiqə,
Manga həküm qikərojaysən.

⁹ Ah, rəzillərninğ yamanlıq ahirlaxsun!
Həkkaniy adəmnı qing turojuzojaysən;
I, adəm kəlbirini həm iqlirini sinioquqi həkkaniy Huda!..

¹⁰ Mening kəlkənim bolsa,
Durus niyətləklərnı kütquzöquqi Hudadidur;

¹¹ Huda adil sotqidur,
U kün boyi gunahın rənjiydiyöjan İlahtur;

¹² Birsı yaman yolidin yanmisa,
U kiliqini biləydu,
Ya okını tartip bətləp qoyidu.

¹³ Xundak adəmlər üqün U ölüm qorallirini təyyarlidi;
U oklirini kəydürgüqi ok kildi.

¹⁴ Mana, muxundak kixilər toloqakta kəbihlik tuömaqqi,
Uning boyida qələjini yamanlıqtur;
Uning tuöqini bolsa sahtiliktur..

¹⁵ U bir orini kolap, uni qongqur kildi;
U əzi koliojan orioja yikilip qüxti..

¹⁶ Özining yamanlıqı bexioja kaytip kelidu,
Əz zorawanlıqı bolsa öz üstigə kaytip qüxidu.

¹⁷ Mən Pərwərdigarnı həkkanıylikı bilən mədhiyələymən,
Həmmidin yukiri turoquqi Pərwərdigarninğ namini yangritip, küy kılıp eytimən.

7:1-2 «Dawutning «Xiggaon»i» — «Xiggaon» bəlkim «dolqunluq», «otluq», «axiklik bilən» degən mənədə bolup, bu söz küyninğ eytilidöjan ahangini bildüridu. «Kux isimlik bir Binyaminlikning səzliri» — «Kux» degən kixi toqruluq baxka həwirimiz yok. Həq bolmioqanda u Dawutka ziyankəxlik kilməqki bolöjan.

7:4 «... Əksiqa mən bilən bikardin-bikar düxmənləxkənnimu kütquzdum —...» — «baxka birhil tərjimisi: «...Yəki manga azar kılöquqini bikardin-bikar buliojan bolsam, ...».

7:7 «Sən ular üqün pələktiki ornungöja kaytip barəjaysən» — baxka birhil tərjimisi: «Ularning üstidin həküm sürgin».

7:9 «adəm kəlbirini həm iqlirini sinioquqi» — «iqliri» degən söz ibraniy tilida «bərekliri» deyilidu.

7:9 1Tar. 28:9; Yər. 11:20; 17:10; 20:12; Wəh. 2:23

7:14 Ayup 15:35; Yəx. 59:4

7:15 Ayup 4:8; Zəb. 9:15; 10:2; 35:7-8; 94:13; 119:85; Pənd. 5:22; 26:27; Top. 10:8

«Zəbur»

8-küy

Hudaning insan balisioja bolojan uluq pilani

8¹ Nəoqmiquilərnıng bexioja tapxurulup, «Gittif»ta orunlansun dəp, Dawut yazojan küy: —

I, Öz həywəngni asmanlardanmu yukiri tikligən Pərwərdigar Rəbbimiz,
Pütkül yər yüzidə naming xunqə xərəpliktur!.

² Öz rəkilbiring tüpəylidin,
Düxmən wə kisasqılarning aqzini etixkə,
Bowaklar wə əmgüqilərnıng aqzidin küq tiklidingsən.

³ Mən barmakliringning yasioqini bolojan asmanliringoja,
Sən məzmüt bekitkən ay-yultuzlaroja kariojinimda,

⁴ Sən insanni seqinidikənsən,
Əmdi adəm degən nemə idi?
Sən uning yenioja kelip yöklaydikənsən,
İnsan balisi qanqilik nemə idi?.

⁵ Qünki Sən uning ornini pərixtilərnıngkidin azojinə təwən bekittingsən,
Sən uningoja xan-xərəp wə xəhrətlərnı taj kılıp bərding.

⁶ Uni qolungning yasioqanlirini idarə kılıxkə tikliding;
Sən barlıq nərsilərnı uning puti astioja qoyojansən.

⁷ Jümlidin barlıq qoy-kalılar,
Daladiki barlıq janiwarlar,

⁸ Asmandiki uqar-kanatlar,
Dengizdiki beliklar,
Dengizlarning yolliridin etküqilərnıng barlıqini puti astioja qoydung.

⁹ I Pərwərdigar Rəbbimiz, pütkül yər yüzidə naming nemidegən xərəplik-hə!

9-küy

Huda Əz xəripi həm adalitini kərsətkəy!

9¹ Nəoqmiquilərnıng bexioja tapxurulup, «Mut-Labbən» degən ahangda oqulsun dəp, Dawut yazojan küy: —

Mən Sən Pərwərdigarnı pütün kəlbim bilən mədhiyələymən;
Mən Sening qılojan barlıq karamətliringni bayan kılay;

² Mən Səndin huxal bolup xadlinimən;
Sening namingni nahxa kılıp eytimən, i Həmmidin Aliy!

³ Mening düxmənlimrimning kəynigə yenixliri bolsa,
Dəl ularning sening didaring aldida yikilip, yökilixidin ibarət bolidu.

⁴ Qünki Sən mening həkəkim həm dəwayimni soriding;
Sən təhtkə olturup, həkəkanıylarqə sotliding.

⁵ Sən əllərgə tənbiş berip, rəzillərnı həlak kılding;

8:1 ««Gittif»ta orunlansun dəp...» — «Gittif» alimlarning pərziqə «Gat» xəhəridin qıkqan birhil səz.

8:2 Mat. 21:16

8:4 Ayup 7:17; Zəb. 144:3; İbr. 2:6

8:5 «Sən uning ornini pərixtilərnıngkidin azojinə təwən bekittingsən...» — baxkə ikki hil tərjimisi bar: (1) «Sən uning ornini Hudaningkidin azojinə təwən bekitkənsən»; (2) «Sən uning ornini pərixtilərnıngkidin bir məzgilliklə təwən kılojansən».

8:6 1Kor. 15:27

9:1 ««Mut-Labbən» degən ahangda oqulsun dəp» — «Mut-Labbən» bəlkim «oqulning olümi» degən mənədə.

Sən ularning namini mænggügə eqürüwətkənsən.

⁶ I düxminim! Həlakətliring mænggülük boldi!

Sən xəhərlirini yulup taxliwəttiŋ,

Həttə ularning namlirimu yokaŋ kətti;

⁷ Birəŋ Pərwərdigar mænggügə olturup həküm süridu;

U Əz təhtini sot kilixkə təyyarlap bekitkən;

⁸ Aləmni həŋkəniylik bilən sot kılquŋi Udur;

Həŋklərning üstidin U adillik bilən həküm qikiridu;

⁹ Həm U Pərwərdigar ezilgüqilərgə egiz panah,

Xundakla azablik künlərdə egiz panahdur.

¹⁰ Namingni bilgənlər bolsa Sanga tayinidu;

Qünki Sən, i Pərwərdigar, Əzüŋni izdigənlərni hərgiz taxlıoŋan əməssən.

¹¹ Zionda turoŋuŋi Pərwərdigarəŋa küylərni yangritinglar!

Uning kıləŋanlirini həŋklər arisida bayan kilinglar;

¹² Qünki təkölğən kanning sorikini kıləŋuŋi udur,

U dəl xundak kixilərni əsləydu,

Har kilingəŋanlarning nalə-pəryadlirini U untuoŋan əməs.

¹³ Manga xəpəŋət kərsətkin, i Pərwərdigar,

Mening eqmənlərdin kərgən hərlükłiriməŋa nəzər saləŋinki,

Meni əlüm dərwaziliri aldidin kətürgəysən;

¹⁴ Xundak kıləŋanda mən Zion kizining dərwazilirida turup,

Sanga təəlluk barlik mədhıylərni jakarlaymən;

Mən niyatlik-kutkuzuxunda xadlinimən.

¹⁵ Əllər bolsa əzliri kıləŋan orioŋa əzliri qüxüp kətti,

Əzliri yoxurup kəyoŋan torəŋa puti kəpsilip kəldi.

¹⁶ Pərwərdigar qikəŋəŋan həkəmi bilən tonular;

Rəzil adəmlər əz kılida yasioŋini bilən ilinip kəldi.

Higgaon — Selah.

¹⁷ Rəzillər,

Yəni Hudani untuoŋan barlik əllər,

Yandurulup, təhtisaraəŋa taxlinidu.

¹⁸ Qünki namratlar mænggügə əstin qikirilmaydu;

Məminlərninğ ümidi mænggü eqməy, turiweridu.

¹⁹ I Pərwərdigar, ornungdin turoŋin;

Adəm balilirining əŋəlibə kılixioŋa yol kəymioŋin;

Huzurung aldida barlik əllər sotlansun.

²⁰ Ularni dəkkə-dükkigə qüxür, i Pərwərdigar;

Əllər əzlirini biz pəŋəŋət adəm baliliri halas, dəp bilsun!

Selah!

9:8 Zəb. 96:13; 98:9

9:9 Zəb. 37:39; 46:1-3; 91:1-2

9:14 «...mən Zion kizining dərwazilirida turup,...» — «Zion kızı» Yerusalemnı kərsitidu.

9:15 Zəb. 7:16; Pənd. 5:22

9:16 «Higgaon — Selah» — «Higgaon» bəlkim «seŋinip oylinix» degənni bildüridu; xundakla yənə bəlkim: — «muzika pəs awazlik boluxı kerək» degənni bildürüxi mumkin.

9:17 «...yandurulup, təhtisaraəŋa taxlinidu» — «təhtisara» toquruluk 6-küy, 5-ayəttiki izahətnı, xundakla «Təbirlər»ni kəŋüng.

1-ayəttiki izahatni körüng

10¹Nemixka, i Pərwərdigar, yırakta turisən?

Nemixka azablıq künlərdə özüngni yoxurisən?

²Rəzil adəmlər təkəbburluqi bilən ajiz məminlərnı tap basturup qoqlap yüridu;
Ular əzliri tapqan hiylilər bilən ilinip, bablinidu..

³Qünki rəzillər öz arzu-həwəsliri bilən mahtinidu;

Aq közlər üqün bəht tiləydu;

Pərwərdigarnı bolsa kəzığa ılmaydu..

⁴Ular qırayidin həkawurluq yaqdurup,

Hudani izdiməydu;

Ular barlıq hiyallirida: «Heqbir Huda yəktur!» dəydu..

⁵Ularning yolliri həmixə rawan bolidu;

Sening həkümliring ularning nəziridin yırak wə üstün turidu;

Ularning rəkiqliri bolsa, ularoqa qarap «tüfi!» dəp mazak qilidu.

⁶Rəzil adəm kənglidə: «Mən heq təwrənməy turiwerimən!

Dəwrdin-dəwrgə heq muxəkqətkə uqrimaymən» — dəydu.

⁷Uning aqzi qarəax, aldamqılıq həm zulumoqa toloqan;

Tili astida əskilik wə kəbiqlilik yatidu..

⁸U məhəllilərdə yoxurunqə marap olturidu;

U pinhan jaylarda gunahsızları öltürüwetidu;

Kəzliri yoksulları kəzləydu;

⁹U qatqallıqda yatqan xirdək yoxurunqə paylap yatidu;

U məminlərnı tutuwelıx üqün yoxurunqə marap yatidu;

Məminlərnı tutuwelip, ularnı öz torioqa qüxüridu.

¹⁰Yoksullar ezilidu, pükülidu;

Dərdmənlər uning yawuzluqliri bilən yikilidu..

¹¹U kənglidə: «Təngri buni untup kaldı,

U yüzini yepiwelip, qarımaydu;

Buni hərgiz kərməydu» — dəydu..

¹²Ornungdin turoqin, i Pərwərdigar;

I Təngrim, qolungni kətürgin;

Ezilgən məminlərnı untuma!

10:1 «Nemixka, i Pərwərdigar, yırakta turisən? Nemixka azablıq künlərdə özüngni yoxurisən?» — 10-küyning 9-küy bilən sirlik ələksi bar; 9-küy həm 10-küydi ki ayətlər ıbranıy tilida ələhədə xəkilgə ıgə. ıbranıy yezikida 22 hərəp bar. Bu ikki küydiki taq ayətlərnıng hərəbiri ıbranıy elipbə tərtipigə əsasən yengi hərəp bilən baxlinidu (məsilən, uyoqur tili bolsa, a-, ə-, b- qatarlıq hərəplər bilən baxlanəjanəqə ohxax). 9-küy həm 10-küyni bir-birigə bəqləioqanda, toluq «elipbəlik nusha» pəyda bolidu. Keyin muxundak küyni «elipbə tərtipilik» küy dəp ataymız.

10:2 «Ular əzliri tapqan hiylilər bilən ilinip, bablinidu» — yaki «Ajizlər ularning hiyliliri bilən ilinip qalıdu».

10:2 Zəb. 7:16; 9:15-16; Pənd. 5:22

10:3 «Aq közlər üqün bəht tiləydu; Pərwərdigarnı bolsa kəzığa ılmaydu» — yaki «Aq közlər adəmnı tillap, Pərwərdigarnı qətkə kəkıdu».

10:4 Zəb. 14:1-3; 53:1-3

10:7 Rim. 3:14

10:10 «Dərdmənlər uning yawuzluqliri bilən yikilidu» — «yawuzluqliri» bəlkim kəqmə mənədə bolup, xirning küqlük putlirini yaki qıxlirini wə yaki owqılarnıng torlirini (9-ayət) kərsitixi mumkin.

10:11 «U yüzini yepiwelip, qarımaydu» — yaki «U yüzini yepip qarımaydu» yaki «U yüzini yoxurup qarımaydu»

10:11 Zəb. 64:5; 73:11; 94:7

«Zəbur»

¹³ Rəzil adəm nemixkə Sən Hudani kəzigə ilmaydu?
U kənglidə: «Huda buni sürüxtürməydu!» — dəydu.

¹⁴ Sən buni kərgənsən;

Sən Öz qolung bilən yamanlıq həm zulumni əzlidirə kayturux üqün,
Əzüng bularni kəzləp yürisən;

Dərdmənələr əzlidirini Sanga amanət kəlidu;

Qünki Sən yetim-yesirlərgə yar-yələk bolup kəlgənsən;

¹⁵ Rəzil, yaman adəmning bilikini sunduruwətkəysən;

Uning rəzillikini birmubir sürüxtürüp, üzül-kesil yoka tkəysən.

¹⁶ Pərwərdigar əbədil'əbədgigə padixahdur;

Imansiz əllər bolsa Pərwərdigarning zeminidin yokılar..

¹⁷⁻¹⁸ Pərwərdigar, Sən ajiz məminlərninğ armanlırini anglaysən;

Ularınğ dilini tok kəlisən;

Yetim-yesirlər wə əzilgüqilər üqün adalətni yaklap,

Yər yüzidiki insanlarning ajiz-məminlərgə kaytidin wəhİMə saloquqi bolmaslıki üqün,

Kulikiñgni ding tutisən..

11-küy

«Kəni, kaqmamsən?»

11¹ Nəoñmiqilərninğ bexioğa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoğan küy: —

Pərwərdigarni baxpanahım kəldim;

Əmdi silər kandaqmu manga: «Kuxtək öz teoqingoğa uqup kaq!

² Qünki mana, rəzillər kamanni tartip,

Karangojuluktin kəngli duruslaroğa karitip atmaqci bolup,

Ular okni kiriqka selip koydi;

³ «Ullar həlak kəlinsa,

Əmdi həkkanıylər nemimu kılar?» — dəwatisilər?.

⁴ Pərwərdigar Əzining muqəddəs ibadəthanisididur,

Pərwədigarning təhti asmanlardidur;

U nəzər salidu,

Uning səzgür kəzliri insan balilirini kəzitip, sinaydu..

⁵ Pərwərdigar həkkanıy adəmnı sinaydu;

Rəzillərgə wə zorawanlıkka huxtarlaroğa u iq-iqidin nəprətlinidu.

⁶ U rəzillərgə kapkanlar, ot wə günggürtni yaoduridu;

Pizojirim kizik xamal ularning kədəhıdiki nesiwisi bolidu..

⁷ Qünki Pərwərdigar həkkanıydur;

Həkkanıylik Uning amrikidur;

Kəngli duruslar Uning didarini kəridu.

10:16 «Imansiz əllər bolsa Pərwədigarning zeminidin yokılar» — ibraniy tilida «əllər» muxu yərdə Hudaning yolini rət kəlidioğan yat əllərni kərsitidu. «Pərwədigarning zemini» — ibraniy tilida «uning zemini». Hudaning bu zemini bolsa, İsrailoğa miras kəloğan Kanaan zemini (Pələstin)dur.

10:16 Zəb. 29:10; 93:1; 145:13; 146:10; Yər. 10:10; Yiq. 5:19; Dan. 3:33; 6:27; 1Tim. 1:17

10:17-18 Yəx. 57:1

11:3 «Ullar həlak kəlinsa,..» — «Ullar» jamaətninğ yaki jəmiyətninğ ullirini kərsitidu.

11:4 «Uning səzgür kəzliri insan balilirini kəzitip, sinaydu» — «Uning səzgür kəzliri» ibraniy tilida «uning kəz kapaklırı».

11:6 «Pizojirim kizik Xamal ularning kədəhıdiki nesiwisi bolidu» — «ularning kədəhıdiki nesiwisi» kinayilik, həjwiyy gəp.

«Zəbur»

12-küy Rəzil dünyadin saxlax

12¹ Nəqmiqilərnin bexioğa tapxurulup, xeminit bilən okulsun dəp, Dawut yazoğan küy: —

Kutkuzoyaysən, Pərwərdigar, qünki ihlasman adəm tügəp kətti;
Adəmlər arisidin sadik məminlər oqayip boldi.

² Hərbirsi öz yeklinlirioğa yaloğan eytidu;
Huxamətqi ləwlərdə, alikəngüllük bilən səzlixidu.

³ Pərwərdigar barlik huxamətqi ləwlərnə,
Hakawurlarqə səzləydiqan tilni kesiwətkəy!

⁴ Ular: «Tilimiz bilən oqalibə kəlimiz;
Ləwlimiz bolsa özimizningkidur;
Kim bizgə Rəb bolalisun?» — dəydu.

⁵ «Ezilgüqi ajizlarni baskan zulum wəjidin,
Miskinlərnin ahuzarliri wəjidin,
Həzirlə ornumdin turay» — dəydu Pərwərdigar,
«Mən ularoğa, ular zarikip kütkən azadliqni yətküzimən».

⁶ Pərwərdigarning səzliri bolsa sap səzlərdur;
Ular yəttə kətim saplaxturuloğan,
Sapal qazanda tawlanoğan kümüxtəktur..

⁷ Sən Pərwərdigar, ularni saxlaysən;
Sən məminlərnə muxu dəwərdin mənngügə koqdaysən;

⁸ Qünki rəzil adəmlər həryanda oqadiyip yürüxidu,
Pəskəxlik insan baliliri arisida aliyjanablik dəp mahtalmaqta!

13-küy Qaqanojiqə, i Pərwərdigar?

13¹ Nəqmiqilərnin bexioğa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoğan küy: —

I Pərwərdigar, qaqanojiqə?

Sən meni mənngügə untumsən?

Qaqanojiqə didaringni məndin yoxurisən?

² Qaqanojiqə hər küni qayojurup, kəlbimdə?

Qaqanojiqə duxminim məndin xadlinip oqalib yüridu?

³ Manga qara, manga jawab bərgin, i Pərwərdigar Hodayim!

Əlüm uyqusı meni besip kəlgüqə,

Kəzümni yorutkaysən,

⁴ Duxminimning: «Mən küqiyip uning üstidin oqalibə kildim» deməsliki üqün,
Rəqiblərim səntürülgənlikimni kərup xadlanmasliki üqün,
kəzümni yorutkaysən!

⁵ Biraq mən bolsam Sening əzgərməs muhəbbitinggə əzümni tapxurdum;
Yürükim Sening nijatliqindin xadlinidu;

12:1 «xeminit bilən okulsun dəp...» — «xeminitx» bəlkim, «səkkiz tarlik saz» yəki «səkkiz notilik küy» degən mənida.

12:5 «Mən ularoğa, ular zarikip kütkən azadliqni yətküzimən» — baxqə birhil tərjimisi: «Ular ni «tüfil» dəp mazək kıləuqılardın azad kıləimən»

12:6 2Sam. 22:31; Zəb. 18:30; 19:8; 119:140; Pənd. 30:5

12:7 «Sən Pərwərdigar, ularni saxlaysən» — «ular» 5-ayəttə tiloğa elinoğan «ezilgənlər» wə «miskinlər»ni kərsitidu.

⁶ Mən Pərwərdigarəyə nahxa eytimən;
Çünki U mənə zor məhrəbanlıqni kərsətti.

14-küy Qarangoşu dünya

14¹ Nəəmiqilərlərin bəxişə tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazğan küy: —

Əhmək kixi kənglidə: «Həqbir Huda yok» — dəydu.

Ular qiriklixip,

Yirginlik kəbihlikni kilixti;

Uların iqidə məhrəbanlik kəloquqi yoktur;

² Pərwərdigar əxtə turup, adəm balilərin kəzitip:

«Bu insanların arisida insəni qəxinidiğan birərsi barmidu?

Hudani izdəydiğanlar barmidu?

³ Həmmə adəm yoldin qikti,

Həmmə adəm qiriklixip kətti,

Məhrəbanlik kəloquqi yok, həttə birimu yoktur.

⁴ Nənni yegəndək Məning həlkimni yutuwaləğan bu kəbihlik kəloquqlar həqnəmini bilməmdü?» — dəydu.

Ular Pərwərdigarəyə həqbir iltija kilməydu.

⁵ Məna ularni oğayət zor kərkunq basti;

Çünki Huda həkəkəniylərin dəwrididur.

⁶ «Silər əzilgənlərin kəngligə pükəkən ümidini yok kilməkqi bolisilər;

Birək Pərwərdigar uning bəxpanəhidur!».

⁷ Ah, İsrailning niətləki Ziondin qikiş kəlgən bolsa idi!

Pərwərdigar Əz həlkini əsərtin qikişip,

Azədləkkə ərixtürgən qəoşda,

Yəqub xədlidin,

İsrail huxəllinidu!

15-küy Kim Huda əldidə turalaydu?

15¹ Dawut yazğan küy: —

Pərwərdigar, kim qədiringdə turalaydu?

Kim pak-mukəddəs təoşingdə məkanlixidu?

² Kimki taməməni dursuləkə mənşə,

Həkəkəniylikni yürgüzsə,

14:1 Zəb. 10:4; 53:1-3; Rim. 3:10

14:6 «Birək Pərwərdigar uning bəxpanəhidur!» — yəki «Çünki Pərwərdigar uning bəxpanəhidur!». Bizningə «birək» təoşə kəlidu — demək, Huda Əz həlkining bozək kəlinəşinə qarap, ularni kəoşləxkə hərəkət kəlidu. Bəxkə birhəl təşjimişi: «Gərək Pərwərdigar uning bəxpanəhi bolsa!»

14:7 «İsrail huxəllinidu!» — «İsrail» təoşruluk — okurmənlər Təwrəttiki «Yəritilix» dəgən kəşimni okuğan bolsa, əsidə boliduki, Huda həzriti Yəqubning ismini «İsrail»ə əzgərtkən. Yəhədiy həlkə (İsrəillər) Yəqubning əwladliridin ibarət. Xungə Təwrəttiki bəxkə yərlərdə yəki Zəburda «Yəqub» yəki «İsrail» adətə Yəhədiylər, yəni İsrail həlkini kərsitidu. Əgər təkist həzriti Yəqub (İsrail)ning əzini kərsətkən bolsa, izəhət bərimiz.

Kenglidə həqiqətni səzlisə;

³ Tili bilən gəp toxumisa,

Əz yekinioğa yamanlıq kilmisa,

Qoxnisining əyibini kolap aqmisa,

⁴ Pəs adəmnı kəzgə ilmisa,

Pərwərdigardın əyminidoqlanlarnı hərmətlisə,

Əzığə ziyanlıq boləqan təkərdimə iqlən kəsimini əzgərtmisə,

⁵ Pulni həqlərgə əsümgə bərmisə,

Bigunəhlarning ziyinioğa para almisa;

Kimki muxularnı kilsa,

Mənggügə təwrənməs.

16-küy

Ahırətqiğə Hudaqə bəqliqləqan qəksiz ümid

16¹ Dawut yazəqan «Mihtam» küyi:

Meni saqlıqləqin, i Təngri,

Qünki mən Sanga tayinimən..

² Mening jenim Pərwərdigarəqə: «Sən mening Rəbbimdursən;

Səndin baxqə mening bəht-saaditim yəqtur» — dedi..

³ Yər yüzidiki muqəddəs bəndiliring bolsa,

Ular aliyjanablardur,

Ular mening həmmə huxallıqımdur.

⁴ Kim baxqə ilahni izdəxkə aldirisa,

Ularning dərdliri kəpiyip ketidu.

Qəyriy ilahlarəqə atap hədiyə qanlirini təkməymən,

Ularning namlirini tiliməqimə almaymən.

⁵ Pərwərdigar bolsa mening mirasim həm kədəhimdiki nesiwəmdur;

Qək taxlinip erixkən nesiwəmnı əzüng saqlaysən;

⁶ Nesiwəmnı bəlgiləqən siziklar mənə güzəl yərlərnı bekitkəndur;

Bərhəq, mening güzəl mirasim bardur!

⁷ Mənə nəsihət bərgən Pərwərdigarəqə təxəkkür-mədhıyə qayturimən;

Həttə keqilərdimə wijdanim mənə əqitidu..

⁸ Mən Pərwərdigarnı hərdaim kəz aldimdin kətküzməymən;

15:2 Zəb. 24:4; Yəx. 33:15

16:1 «Dawut yazəqan «Mihtam» küy» — «Mihtam» bəzi alimlarning pərziqə «ünsiz dua» yəki «yoxurun gəhər» dəqən mənıdə.

16:2 «Səndin baxqə mening bəht-saaditim yəqtur» — baxqə birhıl tərjimisi — «Mening yaxhıllıqim (hərgiz) seningkigə yətməydu».

16:2 Ayup 22:2; 35:7; Rim. 11:35

16:5 «Pərwərdigar bolsa mening mirasim həm kədəhimdiki nesiwəmdur» — Hudanın «Əz həlqining mirası» boləqlanlıqı toqruluq «Yar.» 15:1, «Qəl.» 18:20, «Zəb.» 73:26ni wə izahatlırini kəring. «Qək taxlinip erixkən nesiwəmnı əzüng saqlaysən» — Israillər Yəxua pəyqəmbərnıng yətkəqlıqı bilən Kənaan (Pələstin) zeminini igiləqən wəqtıdä, hər kəbilining,

hər ailining təəlluqı qək taxlax bilən bekitilən («Yə.» 18-19-bab). Musa pəyqəmbərgə tapxuruluqan qanun boyıqə, bu təəlluqat bolsa mənəgügə muqu ailə əwladlırioğa miras qaldurulıdu.

16:5 Yıq. 3:24

16:6 «Nesiwəmnı bəlgiləqən siziklar mənə güzəl yərlərnı bekitkəndur» — yuqırıqı 5-ayəttiki qək bəlgiləqən jay siziklar bilən bekitilən. Dawut bəlkim muqu səzlərnı kəqmə mənıdä ıxlıtip: «Həyatim wə turmıxumni hər jəhəttin Huda yaxhı bekitkən» — deməqki bolsa kərək.

16:7 «Həttə keqilərdimə wijdanim mənə əqitidu» — «wijdanim» ıbranıy tilidä «bəraklırim» dəqən səz bilən bildürülüdu.

U ong yenimda boləjaqqa,
Mən hərgiz təwrənməymən..

⁹ Xunga mening kəlbim xadlandi,
Mening rohim tehimu kətürüldü,
Mening tenim aman-esənlikdə turidu;

¹⁰ Qünki jenimni təhtisarada qaldurmaysən,
Xundakla Sening Mukəddəs Boləjuqıngni qirixtin saqlaysən..

¹¹ Sən mənə həyat yolını kərsitisən;
Hüzurungda tolup taxkan xad-huramlıq bardur;
Ong kolungda mənggülik bəhrə-ləzzətlərmu bardur.

17-küy

Təkəbburların besimidin kütəjuəysən!

17¹ Dawutning duası: —
Həkkaniyə tələpni angla, i Pərwədigar, mening nidayiməyə kəngül qəyoqın;
Mening duayiməyə kulək saləqın,
U yələqanqı ləwlərdin qıqkan əməs.

² Hüzurungdin həkümüm qıqırıləy!
Kəzüng nemə durus ikənlikini pərk ətkəy!

³ Sən mening kəlbimni sinioqənsən,
Sən kəqidimu mənə yekınlixip kəzəttıng;
Sən meni tawlap kəzüngdin kəqürdingsən,
Meningdin həqbir səwənlik tapalmiding;
Kənglumdə: Aqızim itaətsizlik kılmişun! — dəp niyə kıldim.

⁴ Adəm balilirining həyattiki ixlirida,
Ləwliringdin qıqkan səzlər bilən zorawənlərlə yolliridin əzümnə neri kıldim.

⁵ Mening kədəmlirim yolliringdin qıqmioqan,
Putlirim təyilip kətmigən.

⁶ Mən Səngə iltija kıldim,
Qünki tiləklirimni ijabət kilisən, i Təngrim;
Mənə kulək saləqın,
Səzlirimni angliqın.

⁷ I, Əzünggə təyanəqlərlə kərxə qıqquqılərdin ong kolung bilən Kutəjuəqı,
Kəramətliringni kərsitip, əzgərməs muhəbbitingni ayan kıləyəsən!

⁸ Mən kəz kəriqəkündək saqləyəsən;
Kənatliring sayisidə mənə yoxuroqəysən;

16:8 Ros. 2:25

16:9 «Mening rohim tehimu kətürüldü» — «rohim» ibraniy tilidə «xan-xəripim» dəgən səz bilən ipadilini.

16:10 «Qünki jenimni təhtisarada qaldurmaysən» — Təwrat wə İnjil boyıqə, «dozah» yəki «jəhənnəm» pəkətlə ahirət künidin keyin baxlinidu. Uningdin ilgiri, əlöp kətkən adəmlərlərlə rohi bir orunəyə, yəni «təhtisara»yə baridu. Məsih Əysə krestkə mihlanəqəndin keyin, «təhtisara»də qong bir əzgərix yüz bərdi. Bu yərdə biz u toqruluk tohtalməymiz. Biraq muxu ayəttə, Dawut pəyoqəmbər «Məsih» (Kutəjuəqı)ning gərdə turmay tirildurulidəqlərlə aldın eytkən. «Təbirlər»nimu kərləng. «Sening Mukəddəs Boləjuqıng» — Mukəddəs Kitabta, «mukəddəs» «uluqı» əməs, bəlkə «mutlək pək», «Hudəyə has», «pütünləy Hudəyə ataləqan» dəgən mənəni bildüridu. «Mukəddəs Boləjuqıng» qəqum Məsihni kərsitidu. «Sening Mukəddəs Boləjuqıngni qirixtin saqlaysən» — ibraniy tilidə «Sening Mukəddəs Boləjuqıngni qirixni kərgüzməysən». Dəmək, gərgə qoyuləqan bəlsimu, tənə qirimaydu (tez tirildürüldü).

16:10 Ros. 2:31; 13:35

17:7 «əzgərməs muhəbbitingni ayan kıləyəsən!» — «əzgərməs muhəbbiting» əslidə kəplək xəklidə «əzgərməs muhəbbitinglər».

⁹ Meni bulimakqi bolojan rəzil adəmlərdin,
Meni qorxiwalojan əxəddiy küxəndilirimdin yoxurojin;
¹⁰ Ularning baqirini may kaplap, qetip kətkən;
Ularning eoizliri təkəbburlarqə səzləydu;
¹¹ Ular yolimizni toriwelip,
Bizni yərgə uruxka kəzini alaytip,
¹² Oljoqa aq kəzlük bilən tikilgən xirdək,
Yoxurun jaylarda marap yüridiojan yax xirdəktur.
¹³ Ornungdin turojaysən, i Pərwərdigar,
Uning yolini tosup, yər bilən yəksan kıləjaysən,
Jenimni rəzil adəmdin qutkuzojin, kılıqing bilən;
¹⁴ Meni Əz kəlung bilən kixilərdin,
Yəni muxu dəwrdiki kixilərdin qutkuzojin;
Ularning nesiwisi bolsa muxu dunyadiладur;
Sən ularning kərnini nemətliring bilən toldurisən;
Ularning kəngli pərzəntliri bilən kəndi,
Balilirioja bayliklirini qalduridu.
¹⁵ Mən bolsam, həkəkəniylıktə yüzünggə kəriojuqi bolimən;
Oyoqənojinimda, Səning didaringdin səyünimən!

18-küy
Aləmqə qutkuzux

18¹ Nəqimiqlərləning bəxioja tapxurulup okulsun dəp, Pərwərdigarning kuli Dawut yazojan küy; Pərwərdigar uni barlık düxmənloridin həm Saul padixahning qolidin qutkuzojan küni, u Pərwərdigarə munu küyning səzlirini eytti: —

Ah, Pərwərdigarim, mening kük-qudritim,
Mən seni səyümən!

² Pərwərdigar mening hadə teoqim, mening qəroqinim, mening nijatkarimdur!
Mening Təngrim, mening qəram texim, mən Uningdin himayə tapimən;
U mening kəlkənim, mening qutkuzəjuqi münggüzüm, mening egiz munarimdur!

³ Mədhəyilərgə layıq Pərwərdigarə nida kıləmə,
Xunda düxmənlorimdin qutkuzulimən;

⁴ Əlümning asarətliri meni qorxiwaldi,
İhləssizlərləning yamrap ketixi meni qorqitiwətti;

⁵ Təhtisərləning taniliri meni qirmiwaldi,
Əlüm sirtməkliri aldimoja kəldi.

⁶ Kəynəlojinimda mən Pərwərdigarə nida kıldim,
Hudəyimə pəryad kətürdüm;
U ibadəthanisidin əwəzimni anglidi,

17:10 «Ularning baqirini may kaplap, qetip kətkən...» — bu ibarə ularning intayin təkəbburluqi, bəxkilarə qə heq kəngül bəlməydojanlıqi, ularni kəzəgə ilmaydojanlıqini kərsitidu.

17:11 «Bizni yərgə uruxka kəzini alaytip,...» — yəki «Meni yərgə uruxka kəzini alaytip,...».

17:15 «...Oyoqənojinimda, Səning didaringdin səyünimən!» — «oyoqənojinimda» əlümədin oyoqinip, tirilgəndə, demək.

18:2 «mening qutkuzəjuqi münggüzüm» — ibrəniy tilidə «nijatlikimning münggüzü».

18:4 «İhləssizlərləning yamrap ketixi meni qorqitiwətti» — ibrəniy tilidə «İhləssizlərləning kəyan-təxkənliri meni qorqitiwətti».

Mening pəryadim Uning hüzuriyə kəldi,
Uning kuliqiyə kirdi.

⁷ Xu qaoj yər-zemin təwrəp, silkinip kətti,
Taolarning ulliri dəhxətlik təwrəndi, silkinip kətti;
Qünki U oşəzəpləndi..

⁸ Uning dimiojidin is ərlep turatti,
Aojzidin qikқан ot həmmisini yutuwaetti;
Uningdin kəmür qoojliri qikti;

⁹ U asmanlarni təzim kildurup qüxti,
Puti asti tum қarangоjuluk idi.

¹⁰ Bir kerubni minip pərwaz kildi,
Xamalning қanatlırida oşuyuldap uqup kəldi..

¹¹ U қarangоjulukni özining yoxurunidioqan jayi kildi,
Sularning қarangоjusini,
Asmanlarning қoyuk bulutlirini,
Əz ətrapida qediri kildi.

¹² Uning aldidiki yorukluқtin,
Қoyuk bulutlar, mөldür, otluk qooqlar qikip өtti;

¹³ Pərwədigar asmanda güldürlidi;
Həmmidin Aliy Boloquqi awazini yangratti,
Mөldür wə otluk qooqlar bilən.

¹⁴ Bərһək, U oқlirini etip, düxmənlirimni tarkitiwaetti;
Qakmaklarni qakturup, ularni қiyқas-қuқanoqə saldi;

¹⁵ Xuning bilən dengizlarning təkti kərünüp qəldi,
Aləmning ulliri axkarilandi,
Tənbihing bilən,
Dimiojindin qikқан nəpəsning zərbisi bilən, i Pərwədigar.

¹⁶ U yukiridin қolini uzitip, meni tutti;
Meni uluq sulardın tartip aldi.

¹⁷ U meni küqlük düxminimdin,
Həm manga eqmənlik қiloquqılardın қutқuzdi;
Qünki ular məndin küqlük idi.

¹⁸ Külpətkə uqrioqan күnimdə, ular manga қarxi һujumоqə өtti;
Biraқ Pərwədigar mening tayanqim idi.

¹⁹ U meni kəngri-azadə bir jayoqə elip qikardi;
U meni қutқuzdi, qünki U məndin hursən boldi.

²⁰ Pərwədigar һəққaniylikimоqə қarap manga iltipat kərsөtti;
Қolumning һalallikini U manga қayturdi;

²¹ Qünki Pərwədigarning yollirini tutup kəldim;
Rəzillik қilip Hudayimdin ayirilip kətmidim;

18:7 «...Taolarning ulliri dəhxətlik təwrəndi, silkinip kətti; qünki U oşəzəpləndi...» — bu küydiki sözlər tədrijiy halda Dawutning özining əhwalidin ayrılıp, Dawutning boloqusi əvladi Məsiһning һayatiоqə өtidu. Küydə Məsiһning һayati, japa-muxəққət tartidioqanlıqı, ahirida uning xan-xəəpkə erixidioqanlıqı wə pütkül ələmgə padixah bolidioqanlıqı kərsitilidu. Demək, bu küyning özi uluq bir bexarəttur.

18:8 «Uningdin kəmür qoojliri qikti» — yaki «Uningdin kəmür qoojliri tutaxturuldi».

18:10 «Bir kerubni minip pərwaz kildi» — «kerub» intayin küqlük birhil қanatlıқ pərixə. «Təbirlər»ni kəring.

18:14 «U oқlirini etip, düxmənlirimni tarkitiwaetti» — ibraniy tilida «U oқlirini etip, ularni tarkitiwaetti». 17-ayətni kəring.

- ²² Qünki Uning barlik həkümliri aldimdidur;
Mən Uning bəlgilimilirini özümdin neri kılmidim;
- ²³ Mən Uning bilən oğubarsiz yürdüm,
Əzümni gunahtın neri kıldım;
- ²⁴ Xuning üqün Pərwərdigar həkkaniylikiməyə qarap,
Kəz aldidiki qolumning həlalilikiməyə qarap, kəlojanlirimni qayturdi..
- ²⁵ Wapadar-məhrəbanlarəyə Əzüngni wapadar-məhrəban kərsitisən;
Oğubarsizlarəyə Əzüngni oğubarsiz kərsitisən;
- ²⁶ Sap dilliklarəyə Əzüngni sap dillik kərsitisən;
Tətürlərgə Əzüngni tətür kərsitisən;
- ²⁷ Qünki əjiz məmin həlkni kütqüzəyüqi Əzüngdursən;
Biraq təkəbbur kəzləri xərməndə kəlisən;
- ²⁸ Qirəyimni julalik kəlojan Səndursən;
Pərwərdigar Hodayim meni bəşkan karəngəyuləkni nurlandırdu;
- ²⁹ Qünki Sən arkilik düxmən qoxuni arisidin yügürüp əttüm;
Sən Hodayim arkilik mən sepildin atlap əttüm..
- ³⁰ Təngrim — Uning yoli mukəmməldur;
Pərwərdigarning səzi sinap ispatlanəyandur;
U Əzigə tayanəyənlarınə həmmisigə kalkandır.
- ³¹ Qünki Pərwərdigardin baxkə yənə kim ilahtur?
Bizning Hodayimizdin baxkə kimmu qorəmə taxtur?
- ³² Yəni belimni küq-kəwəwət bilən orioyüqi Təngri,
Yolumni tüptüz, mukəmməl kəloqyüqi Təngridur;
- ³³ U mening putlirimni keyikningkidək uqkür kəlidu,
Xuning bilən meni egiz jaylirimdə turəyüzidu;
- ³⁴ Qollirimni urux kəlixkə əgətidu,
Xungləxkə biləklirim mis kamənni kəraləydu;
- ³⁵ Sən mənə nəjətlilikəng boləyən kalkənni ata kəilding,
Nəning ong qolung meni yəlidu;
Səning mələyim kəmtərlilikəng meni uluq kəildi.
- ³⁶ Sən kədəmlirim astidiki jəyni kəng kəilding,
Məning putlirim təyilip kətmidi.
- ³⁷ Mən düxmənlirimni kəşləp yəttim;
Ular həlak bolmioyüqə həq yənmidim.
- ³⁸ Qaytidin ornidin turalmas kəlip ularni yənjəwəttim,
Ular putlirim astidə yikəildi.
- ³⁹ Sən jəng kəlixkə küq bilən belimni bəşləydu;
Sən mənə hujum kəlojanlari putum astidə egildürdüng;
- ⁴⁰ Düxmənlirimni kəz aldimdə arkisioyə yəndurup kəqküzdung,
Xuning bilən mənə əqmənləri yəkəttim.
- ⁴¹ Ular pəryad kətürdu, biraq kütqüzidəyən həqkim yək idi;
Həttə Pərwərdigarəyə nida kəildi, Umu ularəyə jəwəb bərmidi.
- ⁴² Mən ularəyə səkəyə bərip, xaməl uqurəyən topidək kəliwəttim;

18:24 «Pərwərdigar həkkaniylikiməyə qarap, kəz aldidiki qolumning həlalilikiməyə qarap, kəlojanlirimni qayturdi» — xübhəsisizki, muxu 19-24-ayətlərdə Məsihinə pak-oğubarsizlik, gunəhsizlik bəxəwət kəlinidu. Dawut əzi toquruluq bu səzləri hərgiz dəyalməytti. Məsələn, 25-küy, 7-ayət wə 51-küyni kərləng.

18:29 «Sən arkilik düxmən qoxuni arisidin yügürüp əttüm» — «yügürüp əttüm» dəgən səzlər «bəşləp əttüm» dəgən məni əzi iğigə alidu.

Koqidiki patkaktək, ularni təküwəttim.

⁴³ Sən meni həlkning nizaliridin kütquzoşansən;
Sən meni əllərnin beşi kışoşansən;
Manga yat boləş bir həlk hizmitimdə bolmakta..

⁴⁴ Səşümni anglapla ular manga itaət kīlīdu;
Yat əldikilər manga bīqarilərqə təslīm bolīdu;
⁴⁵ Yat əldikilər qūşkūnlīxīp ketīdu;
Ular əz istīhkamlīridin tītrīgən haldə qīqīp kelīdu;

⁴⁶ Pərwərdigar həyattur!
Mening Qoram Texim mubarəklənsun!
Nījatlıkīm boləş Huda həmmīdin alīydu, dəp mədhīyilənsun!

⁴⁷ U, mən üqūn toluq kīşas aləşuqī Təngri,
Həlklərnī manga boysundurəş Hudadur;

⁴⁸ U meni dūxmənīrīmdin kütquzəş;
Bərək, Sən meni manga hūşum kīşəşlərdin yukīri kətürdūş;
Zorawən adəmdin Sən meni kūtuldurdūş.

⁴⁹ Xuning üqūn mən əllər arīşidə Səşə rəhmət eytīmən, i Pərwərdigar;
Nāmīngni uluşlap küylərni eytīmən;

⁵⁰ Pərwərdigar Əzī tīklīgən padīxahqə zor nusrətlərni beşīxlaydu;
Əzī məşīh kīşəşnīşə,
Yəni Dawutqə həm uning nəşlīgə mənşgūşə əzşərməs muşəbbītīnī kərsītīdu..

19-küy

Aləm həm Təwrat Hudaning xəripīdur!

19¹ Dawut yazəş küy: —

Ərxlər Təngrīning uluşlukīnī jakarlaydu,
Asmən gūmbīzī Uning kōlī yasīşəşlīrīnī namayən kīlīdu;

² Ularning səzlīrī kūn-kūnlər dəryadək ekīwatīdu;
Keqə-keqīləş ular bīlīmni ayan kīlīwatīdu..

³ Tīlsīz həm awəşsīz bolsīmū, ularning sadāsī aləmgə anglanmakta..

⁴ Ularning əlqəm tanīsī pūtūkl yər yüzīdə tartīlmaqta;
Ularning səzlīrī aləmning qetīgīqə yətməktə.

Ularning īqīdə Huda kuyax üqūn qedīr tīkkən, —

⁵ Kuyax hūşrīşīdīn toyoqə qīkqən yīgītək qīkīdu,
Bəyşīgə qūşīdīşən palwandək xadlīnīdu;.

18:43 «Sən meni həlkning nizaliridin kütquzoşansən» — xūbhīşīzki, muxu bəşarəttə eytləşən «həlk» Dawut padīxahning əz kōwmī boləş Yəşudīy həlkīnī kərsītīdu.

18:50 «Əzī məşīh kīşəşnīşə, Yəni Dawutqə həm uning nəşlīgə...» — «Məşīh kīşəşnīşə» yəni «Məşīh» toqruşluk 2-kūyīdī īzahatları kərūş.

19:2 «Ularning səzlīrī kūn-kūnlər dəryadək ekīwatīdu» — «ular» ərxlər wə asmən gūmbīzīnī kərsītīdu. «Ularning səzlīrī kūn-kūnlər dəryadək ekīwatīdu; keqə-keqīləş ular bīlīmni ayan kīlīwatīdu» — ayətnīng bəşqə bīrhīl tərjīmīsī «Kūn bəşqə bīr kūngə gəşlīrīnī tēkīdu, keqə bəşqə bīr keqīgə sēz kīlīmaqta».

19:3 «Tīlsīz həm awəşsīz bolsīmū, ularning sadāsī aləmgə anglanmaqta» — bəşqə bīrhīl tərjīmīsī «Aləmdə hərəkəndək bīr tīl ularning sadāsīnī anglap qūşīnəşaydu».

19:4 «Ularning əlqəm tanīsī yər yüzīdə tartīlmaqta» — bu «əlqəm tanīsī» bəlkīm īnsānning təşəwwur-oylīrīnī əlqīgūqī boluxī mōkmīn.

19:4 Rim. 10:18

19:5 Top. 1:5

⁶ Asmanlarning bir qetidin örləydu,
Jahanning u qetigiqə qərgiləydu,
Uning hərəritidin heqkəndək məhlukat yoxurunalmaydu.

⁷ Pərwərdigarning təwrat-kanuni mukəmməldur,
U insan wujudini yengiləydu;
Pərwərdigar bərgən həküm-guwahlar mukim-ixənqlik ,
U nadanlarni dana kildu...

⁸ Pərwərdigarning kərsətmiliri durus,
U kəlbni xadlanduridu;
Pərwərdigarning pərmanliri yorukluqdur,
U közlərnı nurlandırdu...

⁹ Pərwərdigardin əyminix pak ixtur, u mənggü dawamlıxidu;
Pərwərdigarning həkümliri həktur,
Hərbiri tamamən həkkanıyəttur.

¹⁰ Ular altundin, bərhək kəp sap altundin kımətlikdur;
Həsəldin, həsəl jəwhiridin xerındur;

¹¹ Ular bilən kulong oyojtilidu;
Insan ularə qariyə kılıxta qing tursa qong mukapat bardur.

¹² Kim öz hatalıqlirini bilip yetəlisun?
Meni bilip-bilməy kılə qanun gunahlırimdin sakit kıləaysən;

¹³ Öz kul-qakaringni baxbaxtak gunahların tartkaysən;
Bu gunahları mənə hojayin kıldurmiojaysən;
Xuning bilən mən kusursız bolimən,
Eojir gunahın haliy boləjaymən.

¹⁴ Pərwərdigar, mening Koram Texim wə Həmjəmət-Nijatkarim,
Aozımdiki səzlər, kəlbimdiki oylinıxlar nəzirəgdə məkbul boləyay!

20-küy

İsrail həlki Huda Məsih kılə qanun padıxahning ələbisi üqün dua kıldu

20 ¹ Nəəmiqılərnıng bəxiə qanun tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazə qanun küy: —

Külpətlık künde Pərwərdigar sənə ijabət kıləyay!

19:7 «Pərwərdigarning təwrat-kanuni mukəmməldur» — «Təwrat-kanun» toojruluk; «Təwrat» (torah) ibraniy tili bolup, muxu yərdə «kanun, təlim, yolaruk» dəgən mənədə ıxıltilidu. «Təwrat kanuni» dəgən ıbarət adəttə Musa pəyojəmbər arkiy kəltüröləgən Təwratiki «Yarılax», «Misirdin qıxıx», «Lawıylar» «Qəl-Bayawandiki səpər» həm «Kanon xərhı» dəgən aldinı bəx kısımining kanun-pərmanlık məzmunini kərsitidu.

19:7 2Sam. 22:31; Zəb. 18:30

19:8 «Pərwərdigarning pərmanliri yorukluqdur» — yəki «Pərwərdigarning pərmanliri roxəndur» yəki «Pərwərdigarning pərmanliri paktur».

19:10 Zəb. 119:72,103,127; Pənd. 8:11

19:14 «Pərwərdigar, mening Koram Texim wə Həmjəmət-Nijatkarim» — «Həmjəmət-Nijatkar» yəki «həmjəmət-kutkuzəyoqı» toojruluk; — ıbraniy tilidə «goel» dəgən bu səznıng alahidə mənəsi bar. Birsı kəmbəşəl bolup, özini kulluqkə setiwətkən bolsa yəki baxkə kiyin əhwəlojə uqrap mal-mülükini satkən bolsa, Musa pəyojəmbər tapxuruwəlojə qanunə qanunə, muxu kixining özining yekın uruq-tuqkanlırı, həmjəmətliri bu kixini hərlükkə qikırip kutkuzux həkukı bar idi. Demək, «həmjəmət-kutkuzəyoqı» öz kərindixini hər kılmaqı bolsa, uni kutkuzalaytti. Həkukıni ıxıliti «həmjəmət-kutkuzəyoqı»ning öz ihtiyarlıkı bilən bolatti, əlwəttə. Birsı öz uruq-tuqkınıojə «həmjəmət-kutkuzəyoqı» bolup uni kutkuzmaqı bolsa, heqkim uni tosalmaytti.

—Xunga pəyojəmbərlər Hudaning kutkuzəyoqı ıkenlikini bayan kılıx üqün pat-pat dəl muxu səzni ıxıltilidu. Demək, Huda Öz bəndisigə yəki həlkigə «həmjəmət»lik kılıp, ularning «goel»i, yəni «həmjəmət-kutkuzəyoqı»si bolidu. Uning Öz həlkini kutkuzuxı Öz ihtiyarlıkı bilən, əlwəttə!

Yakubning Hudasining nami seni egizdə aman sakliqay!

² U Öz mukəddəs jayidin sanga mədət əwətkəy,
Ziondin sanga küq-kuwəwət bərgəy;

³ Barliq «axliq hədiyə»liringni yad kılqay,
Kəydürmə qurbanliqingni qəbul kılqay!
Selah!

⁴ Kənglündiki təxnalıqlarni sanga ata kılqay,
Kənglünggə pükkən barliq arzuliringni əməlgə axuroqay.

⁵ Bizlər qəlibəngni təbrikləp təntənə kılimiz,
Hudayimizning namida tuqlirimizni tikləymiz;
Pərwərdigar barliq tələpliringni əməlgə axuroqay!

⁶ Həzir bildimki, Pərwərdigar Əzi məsih kılqinini kütquzidu;
Mukəddəs ərliridin uningə qüdrətlik kütquzoquqi qolini uzartip jawab beridu..

⁷ Bəzilər jəng hərwilirioqə,
Bəzilər atlaroqə tayinidu;
Biraq biz bolsaq Pərwərdigar Hudayimizning namini yad etimiz;

⁸ Ular tizi püklinip yikildi;
Biraq biz bolsaq, kəddimizni ruslap tik turimiz.

⁹ I Pərwərdigar, padixahqə qəlibə bərgəysən;
Nida kılqinimizda bizgə ijabət kılqaysən!.

21-küy

Huda tiklənən padixah toqıruluq bir küy

21 ¹ Nəqmiqilərnin bexioqə tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan küy: —

Padixah kudritingdin xadlinidu, i Pərwərdigar;
Qəlibə-nijatliqingdin u nəkədər hursən bolidu!

² Sən uning kəngül tilikini uningə ata kılding,
Ləwlirining təlipini rət kılqan əməssən.
Selah!

³ Qünki Sən esil bərikətlər bilən uni qarxi alding;
Uning bexioqə sap altun taj kiydürdüng.

⁴ U Səndin əmür tilisə, Sən uningə bərding,
Yəni uzun künlərni, taki əbədil'əbədgicə bərding.

⁵ U Sening bərgən qəlibə-nijatliqingdin zor xərpə quqti;
Sən uningə izzət-həywət həm xanu-xəwkət kondurdung.

⁶ Sən uning əzini mənngülük bərikətlər kılding;
Didaringning xadliqi bilən uni zor hursən kılding;—

20:1 «Yakubning Hudasining nami seni egizdə aman sakliqay!» — «Yakubning Hudasi» dēgən muxu ibaridə «Yakub» həm həzriti Yakubning əzini həmdə uningdin qıqqan İsrail həlkinimu kərsitidu.

20:6 «Pərwərdigar Əzi məsih kılqinini» — yəni İsrailning padixahi; muxu yərdə Dawutni kərsitidu. Biraq xübhisiqki, bu küy bir bexarət bolup, kəlgüsidiki Kütquzoquqi-Məsihnimu kərsitidu. 2-küydeki izahatlarni wə «Təbirilər»nimu kərüng.

20:9 «I Pərwərdigar, padixahqə qəlibə bərgəysən; nida kılqinimizda bizgə ijabət kılqaysən!» — baxqə birhil tərijimi: — «I Pərwərdigar, qəlibəgə erixtərgəysən!

—Biz nida kılqan kündə Padixah bizgə jawab bərgəy!»

21:6 «Sən uning əzini mənngülük bərikətlər kılding» — bu səz bəlkim Dawutning əwladi bolqan, kəlgüsidiki Kütquzoquqi-Məsihnin Hudaaning İbrahimə bərgən əng uluq wədisini əməlgə axuridiqanliqini kərsitixi mumkin. Xu wadə: «Sən əzüng baxqılarə bəht-bərikət bolisən ... Sən arqilik yər yüzidiki barliq aila wə kəbililərgə bəht-bərikət ata kılınidu» deyilidu («Yar.» 12:1-3də hatiriləngən).

—Baxqə birhil tərijimi: «Sən uningə mənngülük bərikətlərni bekitting».

- ⁷ Qünki padixah Pərwərdigarəya tayinidu;
Həmmidin Aliy Boloquqining əzgərməs muhəbbiti bilən u heq təwrənməydu.
⁸ Sening kəlung barlik düxmənlingni tepip, axkarə kəlidu;
Ong kəlung Sanga əqmənlik kəlojanlarni tepip axkarə kəlidu.
⁹ Sening didaring kəringən kündə, ularni yalkunluk humdanəja saləjandək kəydürisən;
Pərwərdigar dərojəzəp bilən ularni yutuwetidu;
Ot ularni kəydürüp tūgitidu.
¹⁰ Ularning tuhumini jahandin,
Nəsillirini kixilik dunyadin kurutisən;
¹¹ Qünki ular Sanga yamanlik kəlixkə urundi;
Ular rəzil bir nəyrəngni oylap qikkini bilən,
Əmma qəlibə kəlaləmidi.
¹² Qünki Sən ularni kəynigə buruluxkə məjbur kəilding;
Sən ularning yūzigə qarap okyayingni qənləysən.
¹³ I Pərwərdigar, Əz küküng bilən uluqlukungni namayan kəlojaysən;
Xuning bilən biz nahxa eytip kudritingni mədhəyiləymiz.

22-küy Əng eoqir azab-əkubəttə kəlojan dua Bexarətlük küy 1-ayəttiki izahətni kəring

22¹ Nəoqmiquilərnin bexioja tapxurulup, «Ayjələt-haxxahar» (tang səhərdə kəlgən mədət) degən ahəngdə okulsun dəp, Dawut yazəjan küy: —

- «Ah İlahim, İlahim, nemixkə məndin waz kəqting?
Sən nemixkə meni kütəzuxətin xunqə yirəksən?
Nemixkə kəttik pəryadlırimdin xunqə yirək turisən...»
² Hədayim, kündüzdə nida kəldim, ləkin Sən heq jawab kəlməysən;
Kəqidimu mən xundək pəryad kəlixətin aram alalməymən...
³ Biraq i İsrailning mədhəyilərnini əz məkəning kəlojuqi,
Sən degən pak-muqəddəstursən!
⁴ Ata-bowilərimiz seni tayanqı kəlojan,
Ular sanga tayanəjan, sən ularni kütəzəjan.
⁵ Ular Sanga nida kəlixliri bilən kutəlojan;
Sanga tayinix bilən ularning ümidi heq yərdə kəlojan əməs...
⁶ Biraq mən bolsam adəm əməs, bir kurtmən,

21:8 «Sening kəlung barlik düxmənlingni tepip, ... Ong kəlung Sanga əqmənlik kəlojanlarni tepip axkarə kəlidu...» — 8-ayəttin bəxap, bexarətlük səzlər biwasitə padixahkə eytiləjan bolsa kərək. Roxənki, bu ayətlər padixah Dawutning əwladı bəlojan, kəlgüsidi ki Kütəzəjuqi-Məsihi kərsitidu.

22:1 «**Izahət**» — Dawut pəyoqəmbər həyatida nuroqun azab-əkubətlərnə tartkən bolsimu, ləkin u bu küydə eytiləjan xunqiwala eoqir azab-əkubətlərnə tartkən əməs. Xunga xübhəsiszki, Dawut əzidin keyinki birsining tartidəjan azablırnı kərsətkən bolsa kərək. Okurmənlər bu azabların kimgə kəritiləjanliki təqəzətlük əzliri hulasigə kəlsun. «**ayjələt-haxxahar**» tang səhərdə kəlgən mədət — bəzi alimlər: «Tang səhərdəki qixi jərən» dəp tərjimə kəlidu. Bu bəlkim küynin təmisinin həm uning ahənginin nami bolsa kərək.

22:1 Mat. 27:46; Mar. 15:34

22:2 «Kəqidimu mən xundək pəryad kəlixətin aram alalməymən» — yaki «kəqidimu mən pəryad kəlsəm, biraq aram tapməymən»

22:2 Mat. 27:45

22:5 Zəb. 25:2-3; 31:1; Yəx. 49:23; Rim. 9:33

Insan tərīpidin təhmət bilən rəsəwıyaləm kılinoqanmən,
Halayıq tərīpidin kəmsitilgənmən...

⁷ Meni kərgənlərnıng həmmisi mazak kılıp külıdu,
Baxlırını silkixip aqzılırını pürüxtürüp:..

⁸ «U Pərwərdigarə əzini tapxuroqan əməsmu?!

Əmdi Pərwərdigar uni kütquzsun!

Pərwərdigar unıngdin hursən bolsa əgər,

Uni kütuldursun!» — deyixidu..

⁹ Bırak meni apamning kərsikidın qıkarəuqı Əzüngdursən;

Həttə əmqəktiki waktımdımu meni Əzünggə tayanduroqansən;

¹⁰ Tuoquloqınımdın tartıpla, mən əzümni koynungə taxlıoqanmən;

Anamning baliyatkusidiki waktımdıla, Sən mening Təngrim bolup kəlgənsən..

¹¹ Məndin yıraklaşma;

Qünki rıyazət meni kistap kəldi;

Manga yardəmdə boləuqı yəktur.

¹² Nuroqun buqılar meni kərxıwıwdi;

Baxanning küqlük buqılırını meni orıwıwdi;..

¹³ Ular adəmnı titma kıləuqı hərkirəwatqan xırdək,

Aqzılırını qəng eqip manga tikilip turıdu.

¹⁴ Mən təkülgən sudək boldum,

Həmmə səngəklirim izidın qıqıp kətti;

Yürükim momdək erip kətti,

Iq-baqırmıda zəıplıxip erip kətti.

¹⁵ Kəojırap kətkən sapal parqısidək məqdurum kəlmıdı,

Tilim tanglıyımə qaplıxip kətti,

Sən Pərwərdigar meni ölümning topa-qanglırıə qəyoqansən..

¹⁶ Qəljir itlar manga olaxtı,

Bir top rəzillər meni kistap kəlip,

Mening kolum wə putumni sanjıp təxti..

¹⁷ Səngəklirimning həmmisini sanıyalaymən,

Ustıhanlırim manga tikilip qarap turoqandək kılıdu.

¹⁸ Ular kiyimlırimni əz arısidə üləxtürüwatıdu,

Kənglikimgə erixix üqün qək taxlıxiwatıdu..

¹⁹ Bırak, i Pərwərdigar, məndin yıraklaşma!

I Kük-Qudritim boləuqım, yardəmgə tez kəlgəysən!

²⁰ Jənimni kiliqtin kütquzəqın,

22:6 «mən bolsam adəm əməs, bir kurtmən» — ıbranıy tilidə «kurt» «kokkus ilikus» (kızıl kurt) degən kurtıni kərsitidu. Bu hıl kurtning qixisi tuhumlıoqanda əzini dərəhkə qaplasturup, saləqan tuhumlırını əz bədini bilən kəoqdaydu. Xundək kılıp u əlgüqə qaplastıqan yərdin midirlimay turıdu. Əlxi bilən unıngdin kıpqızıl bir suyuqluk qıqıp, həmmə ətrapını kızıl kılıdu. Adəmlər bu kızıl suyuqlukıno boyək üqün ıxlıtıdu. Bu ıxlar Məsih Əysanın krestkə mihlinixiə bəxarət bolmamdu?

22:6 Yəx. 41:14

22:7 Mat. 27:39

22:8 Mat. 27:43

22:10 Yəx. 49:1

22:12 «Baxanning küqlük buqılırını meni orıwıwdi» — Pələstinning Baxan rayonidiki buqılar yooqan, küqlük idi. Bu yərdə yaman adəmlər həm ularning kəynidə turoqan yaman jin-roqlarıni kərsətsə kərək.

22:15 Yh. 19:28

22:16 Mat. 27:35; Mar. 15:24; Lükə 23:33; Yh. 19:23,37; 20:25

22:18 «Kənglikimə erixix üqün qək taxlıxiwatıdu» — yaki «Qapınımə erixix üqün qək taxlıxiwatıdu».

22:18 Lükə 23:34; Yh. 19:24

Mening yaloquz jenimni itning qanggilidin kutulduroqin..

²¹ Meni xirning aqzidin kutkuzoqin;

Xundak, Sən iltijalirimni ijabət kilip yawa kalilarning münggüzliridin kutkuzoqansən!.

²² Mən Sening namingni kerindaxlirimğa elan kilimən;

Qong jamaət iqidə turup Sanga bolqan mədhıylirimni jakarlaymən;

²³ Pərwərdigardin əyməngüqilər, Uni mədhıylənglar!

Yakupning barlık nəsilıırı, Uningğa xan-xərəp kəltüringlar!

İsrailning pütün əwladlırı, Uningdin əymininglar..

²⁴ Qünki U ezilgüqining axu harlinixlirini nəziridin sakit kılqan əməs,

Yaki Uningdin heq yirgəngən əməs;

Uningdin Öz wisalini heq yoxuroqan əməs;

Bəlki U iltija kilip awazini kətürginidə,

Uningğa kulak selip angliqan.

²⁵ Qong jamaət iqidə manga okuloqan mədhıylər Özüngdındur,

Hudadin əyməngüqilərnin aldida iqqən kəsəmlirimni ixka axurimən;..

²⁶ Ajiz məminlər kərsikı toyoquqə tamaklinidu;

Pərwərdigarni izdigənlər Uni mədhıyləydu;

Silərnin kəlbinqlar mənggü yaxnaydu!..

²⁷ Zeminning əng qetidikilərmu bu ixni kəlbidə tutup , towa kilip Pərwərdigarning aldioğa kelidu;

Əl-millətlərnin barlık jəmətliri aldingda ibadət kilidu;

²⁸ Qünki padixahlıq Pərwərdigarəğa təwədur;

U əl-millətlər arisida həküm sürgüqidur.

²⁹ Jahandiki baylarmu Uning aldidin yəp-iqip, ibadət kilidu;

Tupraqka kirəy dəp kəloqanlarmu, hətta öz jenini sakliyalmaydioqanlarmu Uningğa səjdə kilidu;

³⁰ Kəlgüsidiki bir əwlad Uning hizmitidə bolidu;

Bu əwlad Rəb üçün Öz pərzəntlırı hesablinidu..

³¹ Keyin ular kelip, xu qaqda tuoqulidioqan bir qowmğa Uning həkkanıylikini jakarlap xuni elan kiliduki,

«U buni əməlgə axurdi!».

22:20 «Mening yaloquz jenim» — yaki «Mening kikiq jenim» yaki «Mening kimmətlık jenim». Səzligüqi eoqir yaloquzluk həs kiliwatqan bolsa kerək.

22:21 «...iltijalirimni ijabət kilip yawa kalilarning münggüzliridin kutkuzoqansən!» — «yawa kala» hazır nəslı kuruoqan. Ular əslı itayin küllük, ədattiki kalidin ikki həssə qong idi. Muxu yərdə «yawa kalılar» əxəddiy rəzil adəmlərgə yaki jin-xəytanlarğa simvol bolidu.

22:22 İbr. 2:12

22:23 «Yakupning barlık nəsilıırı» — İsrail həlkı, əlwəttə. **«İsrailning əwladlırı»** — Huda Yakupning ismini «İsrail»ğa əzgərtkən, xuning bilən u «İsrail qowminin əjdadi» bolqan.

22:25 «Qong jamaət iqidə manga okuloqan mədhıylər Özüngdındur» — baxka ikki hil tərijimisi «Qong jamaəttə mening mədhıyliriminin temisi Səndin qıkkəndur...» yaki «Qong jamaəttə mening Sanga mədhıylərnı oxuqka muyəssər bolqanlıkım Səndin qıkkəndur...».

22:25 Zəb. 18:49; 35:18; 52:9; 111:1

22:26 «Ajiz məminlər kərsikı toyoquqə tamaklinidu» — «tamaklinidu» dəgən bu səz muxu yərdə həyt qurbanlıqliridin yaki «taxəkkür qurbanlıqliri» («rəhmət qurbanlıqliri»)din tamaklinixni kərsitixi mumkin.

22:26 Qan. 4:29; Zəb. 69:32; 149:4; Yəx. 25:6; Zəf. 2:2; Yh. 11:26

22:27 Zəb. 2:8; 72:10-11; 86:9

22:29 «Jahandiki baylarmu ...» — ıbraniy tilida «Jahandiki semizlərmu...» — kəqmə mənisı «baylar» boluxı mumkin. «tupraqka kirəy dəp kəloqanlarmu, hətta öz jenini sakliyalmaydioqanlarmu Uningğa səjdə kilidu» — demək, həm baylar həm miskinlər (küydə bəxarət berilən ıxlar tüpəydidin) Hudəğa ibadət kilidu.

22:30 Yəx. 53:8, 10; Yəx. 8:18; Zəb.89:29; Mat. 1:1; Yh. 12:24; Rim. 5:18, 19; 1Pet. 2:9

22:31 Zəb. 52:9; 102:18; Luqa 24:46, 47; Rim. 3:22-25

«Zəbur»

23-küy Pərwərdigar meni bəqquqi padiqimdur! 1-ayəttiki izahatni kərüng

23¹ Dawut yazoqan küy: —

Pərwərdigar meni bəqquqi Padiqimdur,

Mohtaj əməsmən heq nərsigə;—

² U meni yumran qəplərdə yatquzup dəm aldurar;

Tinq aqidioqan sularni boylitip bəkidu;

³ U wujudumni yengilaydu;

U həqqaniylik yolida Öz nami üçün yetəkləydu;

⁴ Həttə mən ölüm sayisi boləqan jiləjodin ətəmmu,

Heq yamanliktin qorkmaymən;

Qünki Sən mən bilən billidursən;

Sening hasang həm tayıqıng manga təsəllidur..

⁵ Meni har kıləquqılarning kəz aldida manga kəng dastihan salisən;

Mening bəximni may bilən məsih kılisən;

Kədəhim taxidu;

⁶ Bərək, bərlək künlirimdə yaxxilik wə əzgərməs xəpkət manga əgixip həmrəh bolidu;

Mənggüdin-mənggügə Pərwərdigarning dərgahıda yaxaymənl!

24-küy Pərwərdigarning qələibisi

24¹ Dawut yazoqan küy: —

Pərwərdigaroqə mənsüptur, jahən wə uningoqə toloqan həmmə məwjudatlar;

Uningoqə təəllüktur yər yüzi wə uningda turuwatqanlarmu;—

² Qünki jahanning ulini qongkur dengizlar üstigə orunlasturup,

Yərni sular üstigə ornatqan Udur.

³ Pərwərdigarning teoqioqə kim qıqalaydu?

Uning muqəddəs jayioqə kim kirip turalaydu?.

⁴ — Qolliri gunahtin pakiz, dili sap,

Kuruk nərsilərgə təlmürüp qarimioqan,

Yaloqan kəsəm kilmioqan kixi kirələydu..

23:1 «Bu uluq küy toquruluk izahət» — Pələstindiki qoylar bilən padiqining munasiwiti nəhayiti yekın. U ular bilən keqə-kündüz billə bolidu, ularoqə isim koyidu. Yengi yaylaqqa keqkəndə, padiqi qoylarning bexida mengip, ularni qakirip yetəkləydu; ularning bexi tikanlikta yarilinip qalsə, padiqi may bilən sürüp «məsih kılıdu»; bəzi padiqılar həttə amrək qoylirioqə alahıda kədəhtin xarab iquridu.

23:1 Yəx. 40:11; Yər. 23:4; Əz. 34:23; Yh. 10:11; 1Pet. 2:25; Wəh. 7:17

23:3 «U wujudumni yengilaydu» — «yengilaydu» ibraniy tilida bu səz «towioqə qayturidu» yaki «towa kılduridu» degən məniyi öz iqiğə alidu.

23:4 Zəb. 3:6; 118:6

23:6 «bərlək künlirimdə yaxxilik wə əzgərməs xəpkət manga əgixip həmrəh bolidu» —yaki «bərlək künlirimdə manga əgixip həmrəh boləqan əzgərməs xəpkət nemidigən yaxxil». «mənggüdin-mənggügə Pərwərdigarning dərgahıda yaxaymənl» — «Pərwərdigarning dərgahı» ibraniy tilida «Pərwərdigarning əyidə». Dawut bu küyni yazoqanda

Yerusalemdiki muqəddəs ibadəthana tehi məwjut əməs idi.

24:1 Mis. 19:5; Qan. 10:14; Ayup 41:3; Zəb. 50:12; 1Kor. 10:26,28

24:3 Zəb. 15:1; Yəx. 33:14,15

24:4 «Kuruk nərsilərgə təlmürüp qarimioqan» — «kuruk nərsilər» butlarni kərsitidu.

⁵ Bundaq kixi bolsa Pərwərdigardin bəhtni,
Əz nijatlıqı boluquqı Hudadin həqqaniylikni tapxuruwalidu wə uni kətürüp yüridu;

⁶ Bu dəwr Uni izdigüqi dəwrdur,
Yəni Sening didaringni izdigüqilər, i Yakupning Hudasi!
Selah!

⁷ I qowuklar, bexinglarni kətürünglar!

Kəng eqilinglar!

I mənggülük ixiklər, kətürülünglar!

Xuning bilən xan-xərəp igisi Padixah kiridu!

⁸ Xan-xərəp igisi Padixah degən kim?

U Pərwərdigardur, u küqlük wə qüdrətliktur!

Pərwərdigar, jəng məydanida qüdrətliktur!

⁹ I qowuklar, bexinglarni kətürünglar!

Kəng eqilinglar!

I mənggülük ixiklər, bexinglarni kətürünglar!

Xuning bilən xan-xərəp igisi Padixah kiridu!

¹⁰ Xan-xərəp igisi Padixah degən kim?

Samawiy qoxunlarning Sərdari boluqan Pərwərdigar bolsa, xan-xərəp igisi Padixah tur!
Selah!

25-küy

Yetəkləx wə baxpanah bolux həqqidə dua

1-ayəttiki izahatni kərüng

25¹ Dawut yazuqan küy.

Pərwərdigar, jenim Sanga təlmürüp qaraydu;

² Sanga tayinimən, i Hodayim;

Meni yərgə qarıtip hijaləttə qaldurmiojaysən;

Wə yaki düxmənlimrimni üstümdin ojalib qılıp xadlandurmiojaysən;

³ Bərhək, Seni kütüküqilərdin heqkaysisi xərməndə bolmas;

Biraq heqbir səwəbsiz hainlik qıluquqılar xərməndə bolidu..

⁴ Meni Sening izliringni bilidioqan qılojaysən, i Pərwərdigar;

Yolliringni manga oğitip qoyojaysən..

⁵ Meni həqikitingdə manguqurup, manga oğətkəysən;

Qünki əzüng mening nijatlıqım boluqan Hodayimduqəsən;

Mən kün boyi Sanga qarap təlmürimən;

⁶ Əz rəhımdillikliringni, əzgərməs mehirilingni yadingoqa kəltürgəysən, i Pərwərdigar!

24:5 «... tapxuruwalidu wə uni kətüridu» — bu ikki peil ibraniyi tilida birlə peil bilən ipadiliniidu.

24:6 «...Yəni Sening didaringni izdigüqilər, i Yakupning Hudasi!» — yənə birhil tərjimisi «Yəni Sening didaringni izdigüqilər boluqan Yakuptin ibarəttur».

24:7 «I qowuklar, bexinglarni kətürünglar! Kəng eqilinglar! I mənggülük ixiklər, kətürülünglar!» — qədimki zamanlarda qowuklar eqiloqanda yuqiridin kətürülətti.

25:1 «25-küy toquruluq izahat» — 25-küy «elipbə tərtipilik» bir küy. Küydə 22 ayət bolup, ibraniyi tilida alahidə xəkilgə igə. Ibraniyi yezikida 22 hər p bar. Küydiki 22 ayətning hər biri ibraniyi elipbə tərtipigə asasen yengi hər p bilən baxliniidu (məsilən, uyoqur tilida hərplər a, ə, b- tərtipidə baxlanıqanqa ohxax). Biz bundak küyləni «elipbə tərtipilik küy» dəp ataymiz.

25:2 Zəb. 22:4-5; 31:1; 34:5

25:3 Yəx. 28:16; Rim. 10:11

25:4 Zəb. 27:11; 86:11; 119:33

Qünki ular əzəldin tartip bar bolup kəlgəndur;

⁷ Mening yaxlıqimdiki gunahlırimni,
Xundakla itaətsizliklərimni esinggə kəltürmigəysən;
Əzgərməs muhəbbiting, mehrıbanlıqıng bilən, meni esinggə kəltürgəysən, i Pərwərdigar;

⁸ Pərwərdigar mehrıban wə durustur;
Xunga U gunahkarlarıni durus yoloğa salıdu.

⁹ Məminləni yaxşı-yamanni pərək etixkə U yetəkləydu;
Məminlərgə Əz yolini əgıtidu.

¹⁰ Uning əhdisi wə həküm-guwaqlirini tutqanlarınq həmmisigə nisbətən,
Pərwərdigarnıng barlıq yolliri əzgərməs muhəbbət wə həkikəttur.

¹¹ Əz naming üqün, i Pərwərdigar,
Kəbihlikim intayin eqir bolsımu,
Sən uni kəqürıwətkənsən.

¹² Kimki Pərwərdigardın əymənsə,
Huda Əzi tallıqan yolda unıngə həkikətni əgıtidu;

¹³ Uning jeni azadə-yaxilikdə yaxaydu,
Uning nəslı yər yüzıgə miras bolıdu.

¹⁴ Pərwərdigar Əzıdın əymınidıqanlar bilən sırdaxtur;
U ularəğa Əz əhdısını kərsitip berıdu.

¹⁵ Mening kəzlırim həmıxə Pərwərdigarəğa tıkilip kəraydu;
Qünki U putlırimni tordın qıqırıwetıdu.

¹⁶ Manga kərap mehr-xəpkət kərsətkəysən;
Qünki mən qerıbanə, dərdməndurmən.

¹⁷ Kənglümning azarliri kəpiyip kətti;
Meni başqan kışmaqlardın qıkarəğaysən.

¹⁸ Dərdlırimni, azablırimni nəziringgə aləqin,
Barlıq gunahlırimni kəqürgəysən!

¹⁹ Mening düxmənlırimni nəziringgə aləqin,
Qünki ular kəptur;
Ular manga qongqur eqmənlik bilən nəprətlınu.

²⁰ Jenımnı saqlıəğaysən, meni kütquzəğaysən;
Meni xərməndilikdə kəldurmıəğaysən;
Qünki mən Seni baxpanahım kıldım.

²¹ Kəngül saplıkı wə durusluk meni kəoqıdıəğay;
Qünki mən Sanga ümid baqlap kütüwatımən..

²² I Huda, İsraılını barlıq külpətlıridın kütquzup hərlikkə qıkarəğaysən!

26-küy

Barlıq rəzillıktın yıraklıxıqə intılıx

26¹ Dawut yazəqan küy: —

Mən üqün həküm qıkarəğaysən, i Pərwərdigar;
Qünki mən əz duruslukımda turup mangdım;
Mən Pərwərdigarəğa tayınıp kəlgənmən;

25:6 Zəb. 103:17; 106:1; 107:1; 117:2; 136; Yər. 33:11

25:21 «Qünki mən Sanga ümid baqlap kütüwatımən» — yaki «Qünki sanga təlmürüp kəraymən».

Mən teyilip kətməymən...

² Meni sinap bakqaysən, i Pərwərdigar, meni təxürüp bakqin;
Wijdanimni, qəlbimni tawliqaysən;

³ Qünki özgərməs muhəbbitingni kəz aldimda tutqanmən;
Mən həqikətingni özümgə yetəkqi kəlip mangdimmən.

⁴ Mən yaloqanqılar bilən həmdastihan olturmıdım;
Sahtipəzlərgə həmrəh boluxqa kirməymən.

⁵ Yamanlıq qəluquqılar jamaitidin yirginimən;
Rəzillər bilənmu olturmaymən.

⁶ Qollirimni gunahsızlıqta yuyimən;
Xunda, qurbangahingni aylinip yürələymən.

⁷ Wə həm təxəkkürlərnı anglitimən;
Barlıq karamətliringni jakarlaymən.

⁸ I Pərwərdigar, makanıng boləqan əyni,
Xan-xəriping turoqan jayni səyüp kəldim;

⁹ Jenimni gunahkarlar bilən,
Həyatimni qanhorlar bilən billə elip kətmigəysən;

¹⁰ Ularning qolida suyikəstlər bardur,
Ong qoli parılərgə toldi.

¹¹ Mən bolsam, duruslukumda mengip yürıwerimən;
Meni hərlükkə qıqırıp kütquzəqaysən,

Manga mehir-xəpkət kərsətkəysən.
¹² Putum bolsa tüptüz jayda turıdu;

Jamaətlər arısidə turup Pərwərdigarəqə təxəkkür-mədhıyılər qayturımən.

27-küy Hudani kütin!

27¹ Dawut yazəqan küy: —

Pərwərdigar mening nurum wə nıjatlıkımdur;

Mən yənə kimdin qorqay?

Pərwərdigar həyatimning qorəqinıdur;

Mən kimning aldıda tıtrəy?

² Yamanlıq qəluquqılar «Uning ətlirini yəyli» dəp manga həjum qıləqanda,
Rəqıblirim, düxmənlirim manga yekınlaxqanda,
Putlıxıp, yıqıldı ular.

³ Zor qoxun bargah kurup meni qorxawəqə alsımu,
Qəlbımdə həq qorqunq yok;

Manga urux qəzəqısimu, yənıla hatırjəm turıwerimən.

⁴ Pərwərdigardın birlə nərsini tıləp kəldim;

26:1 «Mən Pərwərdigarəqə tayınıp kəlgənmən; mən teyilip kətməymən» — yənə birhil tərjimisi «Mən həq təwrənməs Pərwərdigarəqə tayınıp kəldim».

26:1 Zəb. 7:8

26:2 «wijdanım» — yaki «niyətlirim». Bu səz ıbranıy tılıda «bəreklər» degən bilən ıpadilınıdu.

26:4 Ayup 31:5; Zəb. 1:1

26:11 «Meni hərlükkə qıqırıp kütquzəqaysən» — muxu «hərlükkə qıqırıp» gunahning asarıtidin kütquzuxnı kərsıtıdu.

27:1 Yəx. 10:17; 60:19,20; Mik. 7:8; Luqa 1:79; Yh. 1:4; 8:12; Wəh. 21:23

Mən xuningə intiliməktimənki: —

Əmür boyi Pərvərdigarning əyidə bolsam,

Pərvərdigarning güzəllikigə qarap yürsəm,

Uning ibadəthanisida turup, yetəklığə muyəssər bolsam, dəymən..

⁵ Beximoğa kün qüxkəndə, U meni sayiwini astioğa alidu;

Meni qedirining iqidə aman saklap yoxuruwalidu.

U meni uyultax üstigə mukim turəzuzidu.

⁶ Xunga hazır ətrapimdiki düxmənlim aldida bexim yukiri kətürüldü.

Uning mukəddəs qedirida təntənə kılıp kurbanlıklar sunimən;

Nahxa-küylər eytimən, munajatlarni eytimən Pərvərdigarə!

⁷ Nida kılənimda awazimni angliqaysən, i Pərvərdigar;

Manga mehir-xəpəkət kərsitip, ijabət kıləqaysən.

⁸ Əz kənglüm: «Uning didarini izdənglar!» dəydu;

Didaringni, i Pərvərdigar, özüm izdəymən.

⁹ Məndin Əzüngni qaqurmioqaysən!

Qəzəpləngəndə kұлungni neri qoqlimioqaysən;

Sən meningdin yardimingni ayimay kəlding;

Sən məndin ayrilmioqaysən, meni taxliwətmigəysən, i Nijatkarim Huda!

¹⁰ Ata-anam meni taxliwətsimu,

Pərvərdigar meni kuqıqıqə alidu..

¹¹ Manga Əz yolungni ətətkəysən, i Pərvərdigar;

Küxəndilirim paylap yürməktə,

Meni tüz yoloğa baxlıqaysən..

¹² Meni rəkilbrimning məyligə tapxurmioqaysən,

Qünki manga qara qaplxmaqı boləqan yaloqanqılar heli kəptur,

Ularınəg nəpəslirimu zorəwanlıqtur.

¹³ Ah, Pərvərdigarning mehrıbanlıqını tiriklərnəg zeminidə kərüxkə kəzüm yətmigən bolsa...!

¹⁴ Pərvərdigarni təlmürüp kütkin!

Jigərlik bol, kəlbəg mərdənə bolsun!

Xundak kıl, Pərvərdigarni təlmürüp kütkin!

28-küy Pərvərdigarəyayinix

28¹ Dawut yəzoqan küy: —

I Pərvərdigar, Sanga nida kılımən;

I mening Qoram Texim, manga süküt kılmiqaysən;

Qünki Sən jimjit turuwalisang,

27:4 «... Əmür boyi Pərvərdigarning əyidə bolsam, ... Uning ibadəthanisida turup, yetəklığə muyəssər bolsam» — Dawut pəyoğəmbərnəg zamanida «Hudanınəg əyi», yəni «mukəddəs ibadəthana» tehi selinmıqanıdi (oqlı Sulayman keyin yasıdi). İbadəthana Musa pəyoğəmbər arklıq yasaloqan «mukəddəs qedir» idi. Xuning bilən Dawutning «mukəddəs ibadəthana» degini bəlkim rohiy jəhəttin, yəni Hudanınəg Əz huzur-dərgahını kərsitidu, dəp qüxiniximiz kərək.

27:9 «Məndin Əzüngni qaqurmioqaysən!» — ibraniy tilida «Yüzüngni məndin yoxurmioqaysən!».

27:10 «Ata-anam meni taxliwətsimu,...» — Dawut Saul padixah tərıpidin qoqlənoqan. Saul uni «jinayətqi» dəp hesablıqan qəqlirida, Dawut ata-anisi tərıpidin bir məzgıl qətkə kəqıləqan boluxı mumkin idi. Keyin ular uning bilən billə boldi. Təwrat («1Sam.» 21-, -22-babni kərüng.

27:11 Zəb. 25:4-5, 9, 12; 86:11; Zəb. 119.

27:14 Yəx. 25:9; 33:2; Həb. 2:3

Mən qongkur hangoja qüxidiqanlaroja ohxaxla bolimən..

² Sanga pəryad kətürginimdə,

Sening muqəddəs kalamhanangoja qolumni kətürginimdə,

Mening iltijalirimning sadasini angliqaysən!.

³ Meni rəzillər və kəbiqlik qiloquqilar bilən billə taxliwətmigəysən;

Ular aqzida yeqinliri bilən dostanə sezləssimu,

Kənglidə eqmənlilik bardur..

⁴ Ularning kilmixlirioja qarap,

Ixlirining yamanlikioja qarap ix tutqaysən;

Qolining qiloqanliri boyiqə əzligə yandurojaysən;

Tegixlik jazani əzligə qayturojaysən.

⁵ Qünki ular nə Pərwərdigarining qiloqanlirini,

Nə kollirining ixligənirini heq nəzirigə almaydu,

Pərwərdigar ularni oqulitip, qaytidin bax kətürgüzməydu.

⁶ Pərwərdigaroja taxəkkür-mədhijə qayturulsun;

Qünki U mening iltijalirimning sadasini angliqan.

⁷ Pərwərdigar mening küqüm, mening qalkinimdur;

Mening kənglüm uningoja ixəndi,

Xuning bilən yardım taptim;

Xunga kənglüm zor xadlinidu,

Əz küyüm bilən mən Uni mədhijiləymən.

⁸ Pərwərdigar Əz həlkining küqidur,

Xundakla məsih qiloqinioja qutkuzoquqi qoroqandur..

⁹ Əz həlkingni qutkuzojaysən,

Mirasingni bərikətlik qilojaysən;

Ular ni padididək beqip ozuklandurojaysən,

Mənggügə ularni kətürüp yürəysən..

29-küy

Pərwərdigarining həywişi

29 ¹ Dawut yazoqan küy: —

Pərwərdigaroja bərgəysilər, i Qudrətlik Boləquqining pərzəntliri,

Pərwərdigaroja xanu-xəwkət, küq bərgəysilər!.

² Pərwərdigaroja Əz namioja layiq xanu-xəwkət bərgəysilər;

Pərwərdigaroja pak-muqəddəslikning güzəllikidə səjdə qilinglar!

28:1 Zəb. 30:3; 35:22; 143:7

28:2 «Sening muqəddəs kalamhanangoja qolumni kətürginimdə» — «kalamhana» muqəddəs qedirdiki «əng muqəddəs jay»ni kərsitidu. Nemixka muxu yərdə «əng muqəddəs jay» «kalamhana» deyilidu? Səwəbi, «əng muqəddəs jay» iqidə «əhdə sanduqi» yatidu, «əhdə sanduqi» iqidə Huda İsrail bilən tüzgən əhdinamə (Hudanəng sez-kalami) saqlaklik idi.

28:3 Zəb. 12:1-2; Yər. 9:7

28:8 «Pərwərdigar ... məsih qiloqinioja qutkuzoquqi qoroqandur» — Hudanəng «məsih qiloqini»: — (1) Huda İsraillər üstigə tikligən padixah; (2) ahirdə u dunyaoja əwətidioqan Qutkuzoquqi-Məsihni kərsitidu. «Məsih» toqruqluq 2-küydeki izahətlarni həm «Təbirlərnə» kərüng.

28:9 «Əz həlkingni qutkuzojaysən, mirasingni bərikətlik qilojaysən;...» — Hudanəng Əz həlki dəl Əzining mirasi ikonliki Muqəddəs Kitabta kəp yərlərdə tiləja elinidu.

29:1 «Pərwərdigaroja bərgəysilər,... Pərwərdigaroja xanu-xəwkət, küq bərgəysilər!» — bu sirlik səznəng mənisə nemə? Mənisə qoququm xuki, Hudanəng həlki uningoja ixinip tayanəjaqka, xundakla mədhijə oquəjaqka, Huda ularning həyatida Əz küq-qudritini (xundakla Əz xan-xəripini) kərsitixigə xarait beridu.

29:1 Zəb. 96:7, 8

³ Pərwərdigarning sadasi qongqur sular üstidə həküm süridu;
Xan-xərəp igisi bolojan Təngri güldürməmlərini yangritidu;
Pərwərdigar bütük dengizlər üstidə həküm süridu..

⁴ Pərwərdigarning sadasi küqlüktur;
Pərwərdigarning sadasi həywətkə toloqandur;

⁵ Pərwərdigarning sadasi kədir dərəhlirini sunduruwetidu;
Bərħək, Pərwərdigar Liwandiki kedirlərini sunduruwetidu.

⁶ U ularni mozay oynaqławatqandək oynaqłitidu;
Yawa kalining balisi oynaqławatqandək, U Liwan wə Sirion teoqini oynaqłitidu..

⁷ Pərwərdigarning sadasi qaqmaqłarning yalkunlirini xahlitiwetidu..

⁸ Pərwərdigarning sadasi qel-jəzirini zilziligə salidu;
Pərwərdigar Qədəxtiki qel-jəzirini zilziligə salidu..

⁹ Pərwərdigarning sadasi dub dərəhlirini həryan toloqitidu,
Ormanlıqlərini yalinqalaydu;
Uning mukəddəs ibadəthanisida bolojan həmmisi «xanu-xəwkət!» dəp təntənə qılıdu..

¹⁰ Pərwərdigar topan üstigə həkümranlıq qılıp olturidu;
Bərħək, Pərwərdigar mənngügə padixah bolup həküm sürüp olturidu..

¹¹ Pərwərdigar Öz həlqigə qüdrətni bəhx etidu;
Öz həlqini aman-hatırjamlıq bilən bərikətləydu.

30-küy

Pərwərdigarning Dawutning kerilip kətkənlikini jazalap, andin saqaytixi

30

¹ Mukəddəs ibadəthanini Hudaqə ataxni təbrikləp, Dawut yazoqan küy: —

Mən Seni aliy dəp uluqılaymən, i Pərwərdigar,

Qünki Sən meni pəstin yuqiri kətürdüng,
Düxmənlimrimni üstümdin huxallandurmiding.

² I Pərwərdigar Hodayim, mən Sanga nalə kətürdüüm,
Sən meni saqaytting.

³ I Pərwərdigar, Sən təhtisaradin jenimni elip qıqting,
Həngəqə qüxidiqanlar arisidin manga həyat berip saqliding.

⁴ Pərwərdigarqə küy eytinglar, i Uning ihlasmən bəndiliri,
Uning pak-mukəddəslikini yad etip təxəkkür eytinglar..

⁵ Qünki Uning oşəzipi dəqıqıdə ötüp ketidu,
Xapaiti bolsa ömürwəyət bolidu;
Yiqə-zar keqıqə qonup qalsımu,
Huxallıq tang səhər bilən təng kelidu.

29:3 Mis. 9:23

29:6 «Sirion teoqi» — Liwaning əng egiz taq qokkisi, yənə bir nami «Hərmon».

29:7 «Pərwərdigarning sadasi qaqmaqłarning yalkunlirini xahlitiwetidu» — baxqə birhil tərijimi «Pərwərdigarning sadasi ot yalkunlirini yırtiwetidu». Bırəq aldi-kəynidiki səzlərgə kəriqəndə, qaqmaqłarnı kərsitixi mümkün.

29:8 «Pərwərdigar Qədəxtiki qel-jəzirini zilziligə salidu» — «Liwan taqliri» (6-ayət) — Kanaan (Pələstin)ning ximal təripi, «Qədəxtiki qel-jəzirə» uning jənubiy təripi.

29:9 «Pərwərdigarning sadasi dub dərəhlirini həryan toloqitidu» — baxqə birhil tərijimi «Pərwərdigarning sadasi marallarqə oqlaqlərni tuqduroqızu».

29:10 «Pərwərdigar topan üstigə həkümranlıq qılıp olturidu» — «topan» bəlkim Nuh pəyoğəmbər dəwridiki topanni kərsitidu, bu yərdə kəqmə mənədə bolup, dünyadiki qalaymıqanqılıqnımu kərsitidu.

30:4 Zəb. 97:12

⁶ Mən bolsam öz rahat-paraqitimdə: «Mənggüə təwrənməy mükim turimən» — dedim.

⁷ Pərwərdigar, xapaiting bilən, mening teqimni mustəhkəm turojuzojaniding;
Əmma Sən didaringni qaqurup yoxurdung;

Mən alakzadə bolup kəttim;

⁸ Mən Sanga nalə-pəryad kətürdüm, i Pərwərdigar;

Mən Sən Rəbkə iltija kildim: —

⁹ — Mening kənim təkülüp, ھاڭoۋa kirsəm nemə paydisi bardur?

Topa-qang Seni mədhiyələndü? U həkikitingni jakarlıyalamdu?.

¹⁰ Angliqaysən, i Pərwərdigar, manga xəpkət kərsətkəysən;

I Pərwərdigar, manga yardəmdə bolqaysən!

¹¹ Sən matəm kəyoۋusini ussul oynaxlaroۋa ayləndurdung;

Həzilik bəz kiyimimni salduruwetip,

Manga huxallikni bəlwəۋə qilip baqliding;

¹² Xunga mening rohim süküt qilmay,

Sanga küylər okusun!

I Pərwərdigar, mening Hodayim, Sanga əbədil'əbədgigə təxəkkürləni eytimən!.

31-küy Besim astida

31 ¹ Nəoimiqlərlənin bexioۋa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoۋan küy: —

Sən Pərwərdigarni, mən baxpanah kildim;

Meni həqqaqan yərgə karitip koymioۋaysən;

Əz həkqaniyliking bilən meni azad qilip kütquzoۋaysən;

² Manga kulək saloۋaysən, meni tezrək kütquzuwaloۋaysən;

Manga qoram tax,

Əzümnü koۋdaydioۋan koroۋanlik kəl'ə bolqaysən.

³ Qünki Sən mening uyultexim, mening koroۋnimdursən;

Xunga Əz naming üqün meni yetəkligəysən, meni baxlioۋaysən.

⁴ Manga yoxurun selinoۋan tuzaktin kədəmlirimni tartkaysən;

Qünki Sən mening baxpanahimdursən.

⁵ Mən rohimni kolungoۋa tapxurdum;

Sən manga nijatlik qilip hərlükkə qikaroۋansən, i Pərwərdigar, hək Təngri.

⁶ Yaloۋan ilahlaroۋa qokunidioۋanlardin yirginip kəldim;

Mən bolsam Pərwərdigaroۋa etiqad qilimən.

⁷ Əzgərməs muhəbbiting bilən huxal bolup xadlinimən;

Qünki mening harlikimni kərdüngsən;

Jenimning azap-okubətliridin həwər taptıng.

⁸ Meni düxmənlirimning kolioۋa qüxürmidıng,

Bəlki putlirimni kəngri jayoۋa turojuzdung.

⁹ I Pərwərdigar, manga rəhim-xəpkət kərsətkəysən,

Qünki beximoۋa külpət qüxti;

30:9 «Mening kənim təkülüp, ھاڭoۋa kirsəm nemə paydisi bardur?» — Dawutning kesili (2- həm 3-ayətni kəring) bəlkim bir yaridin bolqanmu, yaki əzining kanax kesili barmidi?

30:12 «xunga mening rohim süküt qilmay,...» — «rohim» bu yərdə ibraniy tilida «xan-xəripim» degən söz bilən ipadiliniđu.

31:1 Zəb. 22:4-5; 25:2, 3; 71:1, 2; Yəx. 49:23

31:5 Luқа 23:46

Dərd-ələmdin keçüm tügüxəy dəp qaldı,
Jenim, wujudummu xundak..

¹⁰ Həyatim kayoqu-həsərət bilən,
Yillirim oəm-oqussə bilən uprawatidu.
Gunahım tüpəylidin maqdurum ketəy dəp qaldı,
Ustihanlirim sizip kətti.

¹¹ Mən rəqiblərimning iza-ağanitigə qaldım,
Yekinlirim aldida tehimu xundak;
Tonuxliriməjimu bir wəhimə boldum;
Koqida meni kərgənlərmu məndin dajip qaqudu..

¹² Həmməylən meni əlgən adəmdək, kənglidin qikirip taxlasti;
Puquq qinidək bolup qaldım.

¹³ Qünki nuroqlarların təhmətlərini anglidim,
Wəhimə tərəp-tərəplərdə turidu;
Ular manga hujum kilixkə məsləhətləxiwatidu,
Jenimni elixkə kəst kilixiwatidu.

¹⁴ Birək mən Sanga tayinimən, i Pərwərdigar;
«Sən mening Hudayim!» — dedim.

¹⁵ Mening künlirim Sening qolungdidur;
Meni düxmənlimrimning qolidin həm manga ziyankəxlik qiloquqların kutkuzoqaysən.

¹⁶ Qulungoqa didaringning jilwisini qüxürgəysən;
Əzgərməs muhəbbiting bilən manga nijatlik ata qiloqaysən.

¹⁷ I Pərwərdigar, meni yərgə karitip koymioqaysən;

Qünki mən Sanga iltija qıldım;
Rəzillər yərgə qarap qalsun;
Uların təhtisarada zuwani tutulsun;

¹⁸ Yaloqan ləwlər zuwandin qalsun!

Ular həqqaniylərni həlioqanqə mazək kilip təkəbburluk bilən səzliməktə!

¹⁹ Əzüngni baxpanah qiloqanlar üçün insan balilirining kəz aldida kərsətkən iltipatliring,
Yəni Əzüngdin qorqidioqanlar üçün, səqliqan iltipat-nemətliring nəkədər moldur!.

²⁰ Sən ularni insanlarning suyikəstliridin Əz huzurungdiki yoxurun dalda jayoqa alisən;
Sən ularni til-ağanətlərdin sayiwiningdə yoxurup koyisən.

²¹ Pərwərdigarə təkəkür-mədhəyilər yollansun!

Qünki U əzgərməs muhəbbitini zülmətlik bir xəhərdə əjayib nimayən qildi!.

²² Qünki mən dəkkə-dükkidə həduqup: —

Seni, meni kəzidin qikirip koydimikin, dəp qorqkanidim;
Həlbuki, mən nələ kətürüp yelinojinimda, pəryadimoqa kulək salding.

²³ Pərwərdigarni səyüqlər, i Uning barlik məmin bəndiliri!

Pərwərdigar Əzigə sadıqlarni koqdaydu,

Həm təkəbburluk bilən ix qiloquqların kilmixlirini əz bəxioqa həssiləp qayturidu!

²⁴ I Pərwərdigarni təlmürüp kütkənlər, jigərlik bol, qəlbing mərdanə kilinsun!.

31:9 «...Jenim, wujudummu xundak» — yəni «Jenim, iqimmu xundak».

31:11 Ayup 19:13; Zəb. 38:11

31:19 Yəx. 64:3; 1Kor. 2:9

31:21 «Qünki U əzgərməs muhəbbitini zülmətlik bir xəhərdə əjayib nimayən qildi! » — ayətning baxkə birnəqqə hıl tərjimiliri bar, məsilən «zülmətlik bir xəhərdə» degənnin birnəqqə tərjimiliri bar. Bizningqə Dawut Saul padixahning ziyankəxlikidin qaqkənda, yat yurtlarda musapir boləqan wəqitlirini əsləwatidu. Məsilən, «1Sam.» 21-, 27-babni kərüng.

31:24 Zəb. 27:14

32-küy
Gunahni etirap kilip, Hudadin kəqürüm sorax;
Huda jawabən bexarət beridu

32¹ Dawut yazoan «Maskil»: —

Itaətsizlikliri kəqürüm kilinoan,

Gunahliri yepiloan kixi bəhtliktur!..

² Pərwərdigar rəzillikliri bilən hesablaymaydioan,

Rohida heqkandaq hiylilik yok kixi bəhtliktur!

³ Mən gunahimni ikrar kilmay, süküttə turuwalojanidim,

Kün boyi ahu-pioan iqidə,

Səngəklirim qirip kətti;

⁴ Qünki meni başqan qolung manga keqə-kündüz eoqir boldi;

Yazdiki kuroqəqiliklək yiləkim kəqjirap kətti.

Selah!..

⁵ Əmdi gunahimni Sening aldingda etirap kildim,

Kəbihlikimni Səndin yoxuriwərməydioan boldum;

Mən: «Pərwərdigaroja asiylilikrimni etirap kilimən» — dedim,

Xuning bilən Sən mening rəzil gunahimni kəqürüm kilding.

Selah!..

⁶ Xunga Seni tapalaydioan pəyttə,

Hər bir iħlas mən Sanga dua bilən iltija kilsun!

Qong topanlar ərlep, texip kətkəndə,

Sular xu kixigə hərgiz yekınlaşmaydu..

⁷ Sən mening dalda jayimdursən;

Sən meni zulumdin saklıysən;

Ətrafımni nıjatlıq nahxiliri bilən kəpləysən!

Selah!..

⁸ — «Mən sən mengixkə tegixlik yolda seni yetəkləymən həm tərbiyləymən;

Mening kəzüm üstüngdə boluxi bilən sanga nəsihət kilimən..

⁹ Əqli yok boləan at yaki exətkək bolma;

Ularni qəkləxkə tizginləydioan yügən bolmisa,

Ular hərgiz sanga yekın kəlməydu»..

¹⁰ Rəzillərgə qüxüdioan kəyoju-həsərlər kəptur,

Birək meħir-xəpəkətlər Pərwərdigaroja tayanəan kixini qəridəydu;

32:1 «Dawut yazoan «Maskil»» — «Maskil» degən sözning mənişi bizgə naməlum; bəzi alimlər uni «tərbiyilik» bildüridu, dəp karaydu; yəni bəzilər uni «məħirlik bilən eytilsun» degənni bildüridu, dəp karaydu.

32:1 Rim. 4:6, 7

32:4 «Selah!» — mənişi enik əməs. Zəburdiki hər bir küy nahxa kilip eytiləan wəqıttə, «Selah» bəlkim pədidiki birdəm tohtaxni (pauz) kərsitip, «tohta, oylan» degən mənədə ixlitilixi mumkin.

32:5 Zəb. 38:18; 51:3; Pənd. 28:13; 1Yuhə. 1:9

32:6 «Xunga seni tapalaydioan pəyttə, hər bir iħlas mən Sanga dua bilən iltija kilsun!» — «xunga» degən muxu muħim söz Hudaning kəqürümni izdigən adəmgə ümid berixi kərək (5-ayətni kəring). «Qong topanlar ərlep texip kətkəndə, sular xu kixigə yekınlaşmaydu» — muxu səzlər okurmənlərgə Nuh pəyoqəmbərnıng dəwridiki topanni əslitidu. Topan kəlixtni burun Hudani izdigənlər üqün «Hudani tapalaydioan pəyt» bolidu; ləkin topan besip kəlgəndin keyin Hudani izdəydioan heqkandaq pürsət kəlməydu.

32:7 Zəb. 27:5; 31:20

32:8 «Mening kəzüm üstüngdə boluxi bilən...» — (1) Huda Əzini səyğənlərnı hər daim kəzidə tutidu; (2) kədimdə pədiəahlər hızmətkilirigə pəkət kəz ixariti bilənə yol kərsitətti.

32:9 Pənd. 26:3; Yək. 3:3

¹¹ I həqqaniylar, Pərwərdigar bilən xadlinip hursən bolunglar;
Kengli duruslar, huxallıqtin təntənə qilinglar!

33-küy Pərwərdigarning mehribanlığı jahanoja tolojan

33 ¹ Əy həqqaniylar, Pərwərdigar üçün təntənə qilinglar!
Mədhıyləx duruslar üçün gözəl ıxtur..

² Rawab bilən Pərwərdigarni mədhıylənglar;
Ontaroja təngkəx bolup, uningoja küyləni eytinglar..

³ Uningoja atap yengi bir munajat-nahxini eytinglar;
Məhırlıq bilən qelip, awazinglarni yukiri yangritinglar..

⁴ Qünki Pərwərdigarning sözi bərhəktur;
Uning barlıq ıxliri wədilirigə sadəkətlıktur.

⁵ U həqqaniyət həm adalətni yahxi kərgüqidur;
Yər-zemin Pərwərdigarning mehribanlığı bilən tolojandur..

⁶ Pərwərdigarning sözi bilən asmanlar yaritilojan,
Uning aozidiki nəpəs bilən ularning barlıq qoxunlirimuyaritilojandur;..

⁷ U dengizdiki sularni bir yərgə yiojip dəwiləydu;
U okyanlarni ambarlar iqidə saklap turidu;

⁸ Pütkül yər yüzidikilər Pərwərdigardın əymənsun;
Dunyadiki pütün jan igiliri Uningdin kərkup, hərmətlisun;

⁹ Qünki Uning bir sözi bilənla ix püttürülgənidi;
Uning bir əmri bilənla degənliri bərpa qilinojanidi.

¹⁰ Pərwərdigar əllərnin pilanini tosiwetidu;
U qowmlarning hiyalirini bikar kiliwetidu..

¹¹ Pərwərdigarning nəsihəti mənggügə turidu;
Kəlbidiki oyliri dəwrdin-dəwrgə ixka axurulidu..

¹² «Pərwərdigar bizning Hudayimizdur» dəydiəjan qowm bəhtlıktur!
Yəni Əz mirasi boluxka talliojan həlk bəhtlıktur!.

¹³ Pərwərdigar ərxtin yərgə nəzər salidu,
U pütkül insanlarni kərüp turidu.

¹⁴ Turaləjusidin yər yüzidikilərnin həmmisigə karaydu;

¹⁵ U ularning hər birininin kəlbirini Yasioquqidur;
Ularınin barlıq ıxlirini dəngsəp qikkuqidur.

33:1 Zəb. 92:1; 135:3; 147:1

33:2 «Rawab bilən Pərwərdigarni mədhıylənglar» — «rawab» bu ayəttə həm Zəburdiki baxka ayətlərdə ıxlitilgəndə, «rawab» degən söz rawabka ohxap ketidiojan bir sazni kərsitidu. «Ontaroja təngkəx bolup, uningoja küyləni eytinglar» — «ontar» on tarlıq qiltardək bir saz.

33:3 Zəb. 40:3; 96:1; 98:1; 144:9; Yəx. 42:10; Wəh. 5:9; 14:3

33:5 Zəb. 45:7; 119:64; İbr. 1:9

33:6 «ularning asmanlarınin barlıq qoxunliri» — bir tərəptin kuyax, ay, yultuzlarni kərsətsə, yənə bir tərəptin barlıq pərixtilərnini kərsitidu.

33:6 Yər. 1:6, 7

33:7 «U dengizdiki sularni bir yərgə yiojip dəwiləydu» — baxka birhil tərjimisi: «U dengizdiki sularni küplərgə yiojıdu». «U okyanlarni ambarlar iqidə saklap turidu» — bu ayətnin mənisini sırlıq boləqini bilən, Hudanin sularni toluq idarə kılıdiojanlıqini kərsətkənlikidin heçkəndək xübhə yok.

33:10 Yəx. 19:3

33:11 Pənd. 19:21; 21:30; Yəx. 46:10

33:12 Zəb. 65:4; 144:15

¹⁶ Padixah bolsa qoxunlirining keplüki bilən qalib bolalmaydu;
Palwan özining zor küqi bilən özini qutkuzalmaydu;
¹⁷ Tolparoqa tayinip həwp-hətərdin qutkuzulux bihudiliktur,
U zor küqi bilən heqkimni qutkuzalmaydu;
¹⁸⁻¹⁹ Mana, ularning jenini olümdin qutkuzux üqün,
Kəhətqilikta ularni hayat saklax üqün,
Pərwərdigarning kezi Özidin əyminidoqlanlarning üstidə turidu,
Özining əzgərməs muhəbbitigə ümid baqlıqlanlarning üstidə turidu..
²⁰ Bizning jenimiz Pərwərdigarə təlmüridu;
Bizning yardəmqimiz,
Bizning kalkinimiz U bolidu.
²¹ Xunga Uning bilən qəlbimiz xadlinip ketidu;
Qünki Uning muqəddəs namioqa tayinip ixənduk.
²² I Pərwərdigar, biz Sangila ümid baqlıqlanimizdək,
Sening əzgərməs muhəbbitingmu üstimizdə boləjay!

34-küy
Hudaning mehribanlikioqa mədhiyə
«elipbə tərtipilik» küy
1-ayəttiki izahatni kəring.

34¹ Dawut yazoqlan küy: —
(Dawut Abimələk padixahning aldida yürux-turuxini baxkiqə kiliwaloqanda, Abimələk uni həydiwətkən waqıtta yazoqlan)

✠ Mən hərəkəndək waqıtlarda Pərwərdigarə təxəkkür-mədhıyə qayturımən;
Uni mədhıyılax aozımın qıxməydu..

✠ Qəlbim Pərwərdigarni iptiharlinip mədhıyələydu,
Məminlər buni anglap xadlikta bolidu.

✠ Mən bilən billə Pərwərdigarni uluqlanglar,
Birlikdə Uning namioqa mədhıyilər yangritayli.

✠ Pərwərdigarni izdidim,
U mening duayimni ijabət kildi,
Meni başqan barlik wəhimə-qorqunqlirimdin qutkuzdi.

✠ Məminlər Uningə təlmürüp nurlandi;
Yüzliri yərgə qaritilmidi.

✠ Mən pekir-biqarə Uningə nida kildi,
Pərwərdigar anglap, meni həmmə awariqiliklərdin qutkuzdi.

✠ Pərwərdigarning Pərixtsi Uningdin əyminidoqlanlarni qoqlap ətrapiə qedirini tikidu,
Ular ni qutkuzidu..

33:18-19 Ayup 36:7; Zəb. 34:15; 1Pet. 3:12

34:1 «x ələf, ibraniy tilidiki birinçi hərəkə» — bu küy «elipbə tərtipilik» küy. Hər bir ayət aldida ibraniy hərplər kərsitilidu (10-küyə berilgən, «elipbə tərtipilik küy» toqluluk izahatnı kəring). «Mən hərəkəndək waqıtlarda Pərwərdigarə təxəkkür-mədhıyə qayturımən» — «təxəkkür-mədhıyə qayturux» dəgən səz ibraniy tilidə «(Hudaə) rəhmət eytix», «uni uluqlax» dəgən mənədə kelidu, uning yənə «Hudani hursən kilix» dəgən mənisi mu bar. «Təxəkkür-mədhıyə qayturux» dəgənning ibraniy tilidiki xəli ərəb tilidiki «mubərəkəlx» dəgən səzgə ohxap ketidu; demək, Hudaə «barək» (bərikət) yətküzix..

34:1 1Sam. 21:13

34:7 «Pərwərdigarning Pərixtsi» yaki «Pərwərdigarning Əlqisi» — Təwrat dəwridə intayin alahidə bir xəhs idi.

- ⁸ |**Ṣ**| Pərwərdigarning mehribanlığını tetip, bilgin,
Uningoşa ixinip tayanqan adəm nemidegən bəhtliktur!
⁹ |**Ṣ**| I Uning muqəddəs bəndiliri, Pərwərdigardin əymininglar!
Qünki Uningdin əyminidioqlarının heq nərsisi kəm bolmas.
¹⁰ |**Ḳ**| Küqlük arslanlar ozuksiz kəlip aq qalsimu,
Əmma Pərwədigarni izdigüqlərinin heqbir yahxi nərsisi kəm bolmas..
¹¹ |**Ḳ**| Kelinglar balilirim, manga kulak selinglar;
Mən silərgə Pərwədigardin əyminixni əgətip koyay.
¹² |**Ḳ**| Həyatni ətiwarlaydioqan kixi kim?
Kimning uzun wə yahxi künlərnə kərgüsi bar?..
¹³ |**Ḳ**| Undaқта tilingni yamanlıqtin tartip yür,
Ləwliring məkkarlıqtin neri bolsun;
¹⁴ |**Ṣ**| Yamanlıqtin ayrilip yirək bolup, güzəl əməllərnə kəlip yür;
Aman-hatirjəmləknə izdəp, uni qoqlap yür..
¹⁵ |**Ṣ**| Pərwədigarning kəzi həkkaniylarının üstidə turidu,
Uning kuliki ularının iltijalirioşa oquq turidu;
¹⁶ |**Ḳ**| Pərwədigarning qirayi rəzillik kəluquqlaroşa kərxə qikər,
Ularınin hərəkəndək nam-hatirilirini yər yüzidin elip taxlar;
¹⁷ |**Ṣ**| Həkkaniylar iltija kəlidu,
Pərwədigar anglaydu, ularni barlık azab-muxəkkətliridin kətkuzidu;
¹⁸ |**Ḳ**| Pərwədigar kəngli sunuqlaroşa yəkındur,
Rəhi ezilgənlərnə kətkuzidu..
¹⁹ |**Ḳ**| Həkkaniylar duq kəlgən awariqiliklər kəptur;
Bəraq Pərwədigar ularni bularının həmmisidin kətkuzidu..
²⁰ |**Ṣ**| U həkkaniyning səngəklirini sək kəlduridu,
Ulardin bərsimu sunup kətməydu..
²¹ |**Ḳ**| Yamanlıqning əzi rəzillərnə əltüridu;
Həkkaniylaroşa nəprətlinidioqlar gənəhta kəlidu.
²² |**Ḳ**| Pərwədigar Əz kullirinin janlırini bədəl tələp hərlükkə qikəridu;
Uningoşa tayanqanlardin heqkimgə gənəh bəkitilməydu..

35-küy Ziyankəxlik həm ahanəttə kəloqanda kəloqan dua

35¹ Dawut yazoqan küy: —

I Pərwədigar, mən bilən elixkanlar bilən elixkaysən;
Manga jəng kəloqanlaroşa jəng kəloqaysən!

«Təbirlər»ni kəring. «Pərwədigarning Pərixətsisi» bəzi ixlarda Hudaning ornida kərinətti (məsilən, «Yar.» 16:7-14, 18-babni, «Təbirlər»nimu kəring).

34:10 Ayup 4:11

34:12 1Pet. 3:10

34:14 «Aman-hatirjəmləknə izdəp...» — yəki «həmməylən bilən inək ətəxkə tirixip,...».

34:15 Ayup 36:7; Zəb. 33:18; 1Pet. 3:12

34:18 «Pərwədigar kəngli sunuqlaroşa yəkındur, rəhi ezilgənlərnə kətkuzidu» — bu ayəttiki «kəngli sunuqlar» həmde «rəhi ezilgənlər», xübhəsiszki, towa kəloqanlarnə kərsitidu.

34:18 2Tim. 3:11

34:19 2Tim. 3:12

34:20 Yəh. 19:36

34:22 «Pərwədigar Əz kullirinin janlırini bədəl tələp hərlükkə qikəridu» — bu yərdə ixlətən peil («bədəl tələp hərlükkə qikəridu») adəttə kullarnə (məlum bəhəda) kulluqtin azad kəlix, hər kəlixni bildüridu.

- ² Kəlungəja sipar wə kəlkan ələjın;
Manga yərdəmgə ornungdin turojaysən;
³ Nəyzini suqurup, meni kəqlawatkənlarning yolini toskaysən;
Mening jenimoja: «Mən sening nıjatlıkıngdurmən!» — degəysən!
⁴ Mening həyatimoja qəng salmaqı boləjanlar yərgə karıtilip xərməndə boləjay;
Manga kəst əyligənlər kəynigə yandurulup rəsəwə boləjay..
⁵ Ular goya xamalda uqқан samandək tozup kətkəy;
Pərwərdigarning Pərixıtsi ularni tarkitiwətkəy!
⁶ Ularınq yoli kərangəju wə teyiləq boləjay,
Pərwərdigarning Pərixıtsi ularni kəqlıwətkəy!
⁷ Qünki ular manga orunsız ora-tuzaq təyyarlıdı;
Jenimni səwəbsız elixқа ular uni kolıdı.
⁸ Həlakət tuydurməstin ularnıq bexioja qüxkəy,
Əzi yoxurun kurojan torəja əzi qüxkəy,
Həlakətkə yikiləjay.
⁹ U qəqda jenim Pərwərdigardin səyünıdı,
Uning nıjatlıq-kutkuzuxidin xadlinıdı!
¹⁰ Mening həmmə ustıhanlırim: — «I Pərwərdigar, kimmu Səngə təngdəx kələlisun?» — dəydu,
— «Sən əzilgən məminlərni küqlüklərnıq qənggilidin,
Əzilgənlər həm yoksullarnı ularni bulioquqılardin tartiwelip kutkuzısən».
¹¹ Yawuz, yələjan guwəhqılar kəpup,
Həwirim bolmiojan gınahlar bilən üstümdin xıkayət kılmaqta.
¹² Ular mening yəhxilikimoja yamanlıq kılıp,
Meni panəhsız yetim kılıp kəyojanıdı!
¹³ Ləkin mən bolsam, ular kəsəl boləjanda,
Bəzni yəgəp kiwiwəldim;
Uların dəp roza tutup, əzümni təwən kıldim;
Əmdi duayim bolsa hazır bəqriməja yenip kəldil!
¹⁴ Mən bu ixlardin dost yəki kərinđiximning bexioja qüxkən ixқа ohxax məyüslinip yürdüm,
Mən əz anisioja həza tutkəndək, bəximni selip yürdüm.
¹⁵ Bırək mən putlixip kətkinimdə,
Ular huxal boluxup kətkənıdı,
Bır yərgə jəm boldi;
Dərwəqə jəm boluxup muxu zorəwanlar manga kərxı qikixıti,
Bırək həwirim yəq idi.
Ular meni parə-parə kılıx üqün tohtimay zərbə bərixıti.
¹⁶ Huddi bır qıxləm poxkal üstidə qəqqəq wə taləx kıləjan hudasızlardək,
Ular manga qıxlirini oququrlitip hiris kılıxtı..
¹⁷ I Rəb, kəqənoqıqə pərwa kıləmsən?
Jenimni ularnıq həlakitidin kutkuzəjaysən,
Mening bırdinbır həyatimni muxu yirtkuq xirlarning əqzidin tartiwələjaysən!

35:4 Zəb. 40:14; 70:2-3

35:5 Ayup 21:18; Zəb. 1:4; Yəx. 29:5; Həox. 13:3

35:13 «... ular kəsəl boləjanda, bəzni yəgəp kiwiwəldim» — «bəz kiyim»ni kiwiwelix (həza tutkəndək) əzi yəki bəxqılar üqün kəttik dua kılıxning bırıhıl ipadısi idi. «... duayim bolsa hazır bəqriməja yenip kəldil» — bu ibarining mənisı bəlkim: — (1) Huda jəwəb bərmigən bolsimu (kəsəl ədəm səkəymidi), bırək dua kıləjuqını bərikətlidi; yəki (2) dərwəqə kəsəl ədəm səkəydi, bırək kərixkəndək dua kıləjuqıqə ziyanəxlik kıldı. Biznıqə 2-imkəniyə toqırdı.
35:16 «Huddi bır qıxləm poxkal üstidə qəqqəq wə taləx kıləjan hudasızlardək,...» — bəxқа bırıhıl tərjimisı: — «Huddi bır qıxləm poxkal üstidə qəqqəq wə huddi əzwəyləp mazaq kıləjuqı əhləksızlardək,...».

¹⁸ Zor jamaət arisida mən Sanga təxəkkür eytimən;

Nuroqunliqan həlk arisida Seni mədhıyləymən..

¹⁹ Yaloqan səwəb bilən manga rəki bəloqanlarni üstümdin xadlandurmioqaysən;

Məndin səwəbsiz nəprətləngənlərnı əzara kəz kişixturmioqaysən!.

²⁰ Ular dostanə səz qılmaıdu,

Zemindiki tinqlıkpərwərlərgə pitnə-ıoıwa tokumaқта.

²¹ Ular manga qarap eoıızini yooıan eoıp:

«Way-way! Kütkünimizni öz kəzimiz bilən kəruwalduk!» — deıixidu.

²² I Pərwərdigar, Sən bularnı kəruıp qıktıng, süküı kılmiqaysən;

I Rəb, məndin Əzüngni yıraqlaxturmioqaysən;

²³ Kəzoıaloıaysən,

Mən üqün həküı qıkirixқа oıoıanoıaysən,

I mening Hundayim — Rəbbim!

²⁴ Mening ixim üstidə öz həkkanıylikıng boyıqə həküı qıkarəıaysən, i Pərwərdigar Hundayim;

Ularını mening onıuxsızılkımdin xadlandurmioqaysən!

²⁵ Ular kənglidə: «Wah! Wah! Əjəb obdan boldi!» — deıixmisun;

Yaki: «Uni yutuıwəttuk!» — deıixmisun.

²⁶ Mening ziyinimdin huxal bəloqanlar yərgə karitilip xərməndə bəloıay;

Meningdin əzlırını üstün tutkuıqlarınıg kiyim-kəqiki hijalat wə nomussuzluk bolsun!

²⁷ Mening həkkanıylikımdin səyüngənlər təntənə kılıp xadlansun!

Ular həmıxə: «Əz kulınıg aman-esənlikıgə səyüngən Pərwərdigar uluıolansun!» — degəıy..

²⁸ Xu qaoıda mening tilim kün boyı həkkanıylikıng toıırluluk səzləıdu, mədhıylərnı yangritidu.

36-küı

Gunahkar insan wə Hudanın məhrıbanlıkı

36¹ Nəoımiqılərnıg bexioıa tapıuruluı okulsun dəp, Pərwərdigarınıg kulı Dawut yazoıan küı: —

Rəzil adəmning asiylıki mening kəlbimdə bir bexarətnı pəıda kılıdu: —

«Uning nəziridə Hudadin kərkıdıoıan ix yoktur!»..

² Qünki u öz-əzini mahtayduki,

U öz-əzıgə: — «Məndə gunah tepılmas, kıləıinim yirginqlik ix əməstur!» — dəııdu..

³ Aoızıdiki səzilər kəbihlik wə hiylıgərlikıur;

Pəzilətlık ix kılıx parasitidin u allıburun məhrımdur.

⁴ U ornıda yatıandımu gunahını kəzləııdu;

U durus bolmioıan yoloıa mēııxni iradə kılıdu;

Yamanlıktın həq nəprətlənməııdu.

⁵ I Pərwərdigar, əzgərməs muhəbbıting ərxlərgə takıııdu;

Həkıqət-sadıklıkıng bulutlarəıa yetidu!

35:18 Zəb. 40:9,10; 111:1

35:19 Yh. 15:25

35:27 «Mening həkkanıylikımdin səyüngənlər təntənə kılıp xadlansun! Ular həmıxə: «Əz kulınıg aman-esənlikıgə səyüngən Pərwərdigar uluıolansun!» — degəıy» — Dawut pəıyoıəmbər muıı ayəttə bəlkim əzidin keyin kelıdıoıan, öz əıdıadı bəloıan Kutıuzəıııqı-Məshıq toıırluluk bexarət berıdu.

36:1 «Pərwərdigarınıg kulı Dawut yazoıan küı» — ıbranıı tilıda: «Pərwərdigarınıg kulınıg, Dawutnıg küıı».

36:2 «U öz-əzıgə: — «Məndə gunah tepılmas, kıləıinim yirginqlik ix əməstur!» — dəııdu» — bəlkim u əzini aldımaqııı bolııı: «Mening gunahım anıq eoıır əməs», deməkııı. Toluı ayətnıg yənə bırhıl tərıımııı: «Uning gunahınıg yirginqlikı axkarılanəıan bolıııııı, u yənıla öz əzini mahtaydu».

36:5 Zəb. 57:10; 108:4

⁶ Həkkaniyliking böyük taqlardək,
Hökümliring tilsimatlik qongkur dengizlardəktur.
I Pərwədigar, Sən adəmlər wə haywanlarni sakliouqidursən;
⁷ Sening özgərməs muhəbbiting nəkədər kimmətliktur, i Hudal
Xunga insan baliliri kanatliring sayisidə panahlinidu.
⁸ Ular öyügdiki mol dastihandin toyoyuqə bəhrimən bolidu;
Sən ularoşa huzur-əhalawətliringning dəryasidin iqqüzisən.
⁹ Qünki Səndila bardur həyatlik bulik;
Nurungda bolup nurni kərimiz.
¹⁰ Ah, Özüngni tonup, bilgənlərgə muhəbbitingni,
Kəngli duruslaroşimu həkkaniylikingni kərsitixni dawamlaxturoqaysən.
¹¹ Təkəbburlarning putining munga hujum kilişioşa yol qoymioqaysən;
Rəzillərnin kəli meni ornumdin qoşliwətmisun;
¹² Mana, yamanlik kilişuqilar yikildi!
Qulitiwetildi, ornidin qayta turalmaydu!

37-küy
Yahxilar bilən yamanlarning təkdiri
«elipbə tərtiplik» küy

37¹ Dawut yazoşan küy: —

[X] Yamanlik kilişuqilar tüpəylidin özüngni kəydürmə,
Nakəslərgə həsət kılma..
² Qünki ular ot-qəplərdək tezla üzüp taxlinidu,
Yumran əsümlüklərgə ohxax tozup ketidu.
³ [Z] Pərwədigaroşa tayan, tirixip yahxilik kıl,
Zeminda makanlixip yaxap, Uning wapa-həqikətini ozuk bilip huzurlan..
⁴ «Pərwədigarni hursənlikim» dəp bilgin,
U arzu-tiləkliringgə yətküzidu.
⁵ [A] Yolungni Pərwədigaroşa amanət kıl;
Uningoşa tayan, U qokum tilikingni ijabət kildu..
⁶ [T] U həkkaniylikingni nurdək,
Adalitingni qüxtiki kuyaxtək qaknitidu.
⁷ [T] Pərwədigarning aldida tinq bolup, Uni səwrqanlik bilən küt;
Haramdin ronək tapқан adəm tüpəylidin,
Yaman niyətliri ixka axidoşan kixi tüpəylidin özüngni kəydürmə.
⁸ [A] Aqqikingdin yan, oşəzəptin kayt,
Özüngni kəydürmə;
U pəkət seni yamanlikka elip baridu.
⁹ Qünki yamanlik kilişuqilar zemindin üzüp taxlinidu;
Pərwədigaroşa təlmürüp kütənlər bolsa,
Zeminoşa igidarqilik kildu.

37:1 Pənd. 23:17; 24:1

37:3 «Uning wapa-həqikətini ozuk bilip huzurlan» — baxka birhil təjirimi: «wəpalik-sadiklikka intilgin».

37:5 Zəb. 22:9-10; 55:22; Pənd. 16:3; Mat. 6:25; Luka 12:22; 1Pet. 5:7

- ¹⁰ |**1**|: Kəzni yumup aqquqıla, rəzil adəm həlak bolidu;
Uning makaniyə səpselip kərisang, u yox bolidu.
- ¹¹ Birək yawax-məminlər zəminəyə miraslıq kəlidu,
Wə qəksiz arambəhxliktin həzurlinidu.
- ¹² |**2**| Rəzil adəm həkəkəniyəyə kəst kəlidu;
Uningəyə qixlirini oququrlitip hiris kəlidu;
- ¹³ Ləkin Rəb uningəyə kərap külidu;
Qünki Rəb uning bəxiyəyə kəlidinə künni kəridu.
- ¹⁴ |**3**| Yawaxlar wə yoxsulların yikətitə üqün,
Yoli durusların kərip taxlax üqün,
Rəzillər kəliqini oqilipidin suqurup elip,
Okəyasining kəriqini tartip təyyarlıdi.
- ¹⁵ Ləkin kəliqi bolsa öz yürikigə sanjilidu,
Okəyaliri sunduruwetilidu.
- ¹⁶ |**4**| Həkəkəniylərdiki «az»,
Kəpligən yamanların baylıqliridin əwzəldur.
- ¹⁷ Qünki rəzillərin bəkləri sundurulidu;
Ləkin Pərwərdigər həkəkəniylərni yələydu;
- ¹⁸ |**5**| Pərwərdigər kəngli durusların künlirini bilidu;
Uların mirasi mənngügə bolidu.
- ¹⁹ Ular əqir künlərdə yərgə kərap qəlməydu;
Kəhəqtəliktimu ular tok yüridu.
- ²⁰ |**6**| Birək rəzillər həlak bolidu;
Pərwərdigər bilən kərxilaxquqılar qimənəzərdiki gül-giyahdək tozup kətidu;
Ular tügəydu;
Is-tütündək tərkəlip tügəydu.
- ²¹ |**7**| Rəzil adəm ətnə elip kəyturməydu;
Əmma həkəkəniy adəm məhribanlıq bilən ətnə bəridu;
- ²² Qünki Pərwərdigər rəhmət kəloqanlar zəminəyə igə bolidu,
Birək uning lənitiyə uqriqanlar üzüp taxlinidu;
- ²³ |**8**| Mərdanə adəmning kədəmləri Pərwərdigər təripidindur;
Rəb uning yolidin hursən bolidu.
- ²⁴ U təyilip kətsimu, yikəlip qüxməydu;
Qünki Pərwərdigər uning kəlini tutup yələp turidu.
- ²⁵ |**9**| Mən yax idim, həzir kərip kəldim;
Ləkin həkəkəniylərin taxliwetilənləlini,
Yəki pərzəntlirining nən tiligənlikini əsla kərgən əməsmən;
- ²⁶ U kün boyi mərd-məhriban bolup ətnə bəridu;
Uning əwladlirimu həlkəkə bərikət yətküzidu.
- ²⁷ |**10**| Yamanlıqni taxlanglar, yaxxilik kəlinglar,
Mənggü yaxaysilər!
- ²⁸ Qünki Pərwərdigər adalətni səyidu,
U Əz məmin bəndilərinə taxliməydu;

37:11 Mat. 5:5

37:20 «Ular tügəydu; is-tütündək tərkəlip tügəydu» — bəxkə birhil təjərimisi: «Ular tügəydu; kəzilərin yəqəjdək kəyüp kətidu».

37:23 «Rəb uning yolidin hursən bolidu» — yəki: «U (mərdanə kixi) uning (yəni, Rəbning) yolidin hursən bolidu».

|y| Lekin rəzillərnıng əwladlırı üzüp taxlınıdu.

Əbədil'əbədgiqə uningda makan tutup yaxaydu.

Uning tili adil həkümlərni söyləydu;

Uning qadamliri teyilip kətməs.

Ular uni ɵlt rg d k p ytni izd p yüridu.

Yaxı qəfəsə düşən kimi Yaqubun başını yığışdıraraq, "Yaxı, yaxı, yaxı..."

Yaxı həkumdə uni gunahqa pütməydu.

Uning yolini qing tutqin;

Rəzillər həlak qilinanda,

³⁵ | Mən rəzil adəmining zomigərlik kiliwatkinini kərdüm,

³⁶ Birak u    p k  tti,

Mən uni izdisəmmu, u tepilmaydu.

Durus insanoğa kara!

³⁸Itaətsizlər bolsa birlikdə həlak bolixidu;

³⁹ | **پ** Birak həkaniylarning nijatliki Pərwərdigardindir;

⁴⁰ Pərwərdigar yardım qilip ularni saqlaydu;

Qünki ular Uni baxpanahı kılıdu.

Eʻjirqilikta qalolgan kixining iltija duasi

38¹ Dawut yazoƣan k y: –
( slim   q n)

Qəhringdə meni jazalimioʻaysən!

Qolung üstümdin qattiq basti.

37:31 Zəb. 40:8; Yəx. 51:7

38:1 Zəb. 6:1

- ³ Kattik oʻzəziping tüpəylidin ətlirimdə heq saklik yok,
Gunahim tüpəylidin ustihanlirimda aram yoktur.
- ⁴ Qünki gunahlirim boyumdin taxti;
Ular kətürəlmigüsiz eqir yuktək meni besiwaldi.
- ⁵ Əhməklikimdin jarahətlirim sesip, xəlwəp kətti.
- ⁶ Azabtin bəllirim tolimu pükülüp kətti,
Kün boyi oʻəmgə petip yürimən!
- ⁷ Qatirəklirim otka toldi,
Ətlirimning sak yeri yoktur.
- ⁸ Mən tolimu həlsirap, ezilip kəttim;
Kəlbimdiki azab-kəyoju tüpəylidin hərkirəymən.
- ⁹ Rəb, barlik arzuyum kəz aldingdidur;
Uh tartixlirim Səndin yoxurun əməs;
- ¹⁰ Yürikim jiqlidap, həlimdin kəttim;
Kəzlirimning nuri eqti.
- ¹¹ Yar-buradərlirimmu meni urojan waba tüpəylidin, əzlirini məndin tartti;
Yekinlirimmu məndin yirək qaqtı.
- ¹² Jenimni almakqi boləjanlar tuzak kuridu;
Manga ziyanni kəstligənələr zəhərinini qaqmaqta;
Ular kün boyi hiylə-mikirləni oylimakta.
- ¹³ Lekin mən gas adəmdək anglimaymən,
Gaqa adəmdək aqzimni aqmaymən;
- ¹⁴ Bərhək, mən angliyalmaydiojan gaslardək bolup kəldim;
Aqzimda kilidiojan rəddiyə-tənbih yok.
- ¹⁵ Qünki ümidimni Sən Pərwərdigarəja baqlidim;
Rəb Hundayim, Sən iltijayimoja ijabət kəlisən.
- ¹⁶ Qünki mən: — «Ular mening üstümgə qikip mahtanmiojay;
Bolmisa, putlirim teyilip kətkəndə, ular xadlinidu» — dedim mən.
- ¹⁷ Qünki mən dəldəngxip, tügixəy dəp kəldim,
Azabim kəz aldimdin kətməydu.
- ¹⁸ Qünki mən öz yamanlikimni ikrar kəlimən;
Gunahim üstidə kayəjurimən..
- ¹⁹ Lekin düxmənlirim juxkən həm küqlüktur;
Kəra qaplap, manga nəprətləngənlərnin sani nuroqundur.
- ²⁰ Wapəja japa kilidiojanlar bolsa, mən bilən kərxilixidu;
Qünki mən yaxilikni kəzləp, intilimən.
- ²¹ I Pərwərdigar, məndin waz kəqmigəysən!
I Hundayim, məndin yirəkləxmiojaysən!
- ²² I Rəb, mening nijatlikim,
Manga qapsan yərdəm kəlojaysən!

39¹ Nəoqmiqilərlə bəxi Yədutunəyə tapxurulojan, Dawut yazəjan küy: —

«Tilim gunah kilmisun dəp,
Yolliriməyə diqqət kilmən;
Rəzillər kəz aldım da bolsa, mən aqzimoğa bir kəxək salimən» — dəgənədim..

² Mən süküt kəlip, zuwan sürmidim,
Həttə yaxxilik toqrisidiki sözlərnimu aqzimdin qıqarmidim;
Bırək dil azabım təhimu qozəldi..

³ Kənglumdə zərdəm kəynidi,
Oylanəqanseri ot bolup yandı;
Andin tilim ihtiyarsız söləp kətti.

⁴ I Pərwərdigar, əz əjilimni,
Künlirimning kənxilik ikənlikini manga ayan kələyin;
Ajiz insan balisi ikənlikimni manga bildürgin.

⁵ Mana, Sən künlirimni pəkət nəqqə qəriqlə kəlding,
Səning aldingda əmrüm yək hesabididur.
Bərhək, bərlək insanlar tik tursimu, pəkət bir tiniklə, halas.
Selah..

⁶ Bərhək, hər bir insanning həyati huddi bir kələnggidur,
Ularning aldirap-saldiraxlıri bihudə awariqiliktur;
Ular baylıqlarni toplaydu, ləkin keyin bu baylıqlarni kimning kəliyə juqlinidəjanlikini
bilməydu.

⁷ I Rəb, əmdi mən nemini kütimən?
Məning ümidim sangila baqlıktur.

⁸ Məni bərlək asiyliklirimdin kütəzəzəyəsən,
Məni həməqətlərləning məshirisigə kəldurmioəyəsən.

⁹ Süküt kəlip zuwan sürmidim;
Qünki mana, muxu jazani Əzüng yürüzgənsən.

¹⁰ Məni saləjan wabəyinqni məndin neri kələyəsən;
Qünki kəlungning zərbisi bilən tükəy dəp kəldim.

¹¹ Sən tənbəhlirəng bilən kixini əz yamanlıkə üqün tərbəyiləginqdə,
Sən huddi nərsilərgə küyə kurti qükəndək, uning izzət-qururini yək kəliwətisən;
Bərhək, hər bir adəm bir tiniklə, halas. Selah.

¹² I Pərwərdigar, duayimni angləyəsən,
Pəryadimoğa kulək saləyəsən!

Kəz yaxliriməyə süküt kəlmioəyəsən!
Qünki mən pütkül ata-bowilirimdək,
Səning aldingda yəkə yurtluk, musapirmən, halas!..

¹³ Manga tikkən kəzüngni məndin neri kələyəsənki,

39:1 «Yədutun» — Dawut pəyqəmbər «mədhəyə Hori»ning yetəkqisi dəp bəkitkən kixini kərsitidu («1Tar.» 16:41ni kərləng).

—«Nəoqmiqilərlə bəxi Yədutunəyə tapxurulojan» — bəxkə birhəl tərlimisi: «Nəoqmiqilərləning yetəkqisigə tapxuruluq, «Yədutun» (mədhəyiləx dəgən mənədə) ahangida okulsun dəp...».

39:2 «Həttə yaxxilik toqrisidiki sözlərnimu aqzimdin qıqarmidim» — bəxkə birhəl tərlimisi: «Hərkəndək pəydisiz səzdin kəldim».

39:5 Zəb. 62:9-10; 144:4

39:12 Law. 25:23; 1Tar. 29:15; Zəb. 119:19; İbr. 11:13; 1Pet. 2:11

Mən barsa kəlməs jayəyə kətküqə,
Meni bir'az bolsimu rəhəttin bəhrimən qıləyəsən.

40-küy

Bexarət — Dawutning əvladi boləqan Qutkuzəyüqi-Məsih, Dawut arkilik kelidu

40¹ Dawut yazəqan küy: —

Pərwərdigarəyə təlmürüp, küttüm, küttüm;
U manga egilip pəryadimni anglidi.

² U meni həlakət orikidin,
Xundakla patkək laydin tartiwaldi,
Putlirimni uyultax üstigə turozuzup,
Qədəmlirimni mustəhkəm kildi.

³ U aqzimoqə yengi nahxa-munajatni,
Yəni Hodayimizni mədhıyıləxlərnı saldı;
Nuroqun həlk buni kərüp, qorkıdu,
Həm Pərwərdigarəyə tayinidu.

⁴ Təkəbburlərdin yardəm izdiməydiğan,
Yaləqanqilikqə ezip kətməydiğan,
Bəlkı Pərwərdigarnı öz tayanqısı qıləqan kixi bəhtliktur!

⁵ I Pərwərdigar Hodayim,
Sening biz üqün qıləqan karamətliring wə oy-niyətliringni barəqanseri kəpəytip, san-sanəksiz
qıləqansən,

Kimmu ularni bir-birləp hesablap Əzünggə rəhmət qayturup bolalisun!
Ularnı səzləp baxtin-ahir bayan qılay desəm,
Ularnı sanap tüğitix mumkin əməs..

⁶ Nə qurbanlik, nə ax hədiyyələr Sening tələp-arzuyung əməs,
Bırək Sən manga səzgür kulaklarnı ata kilding;
Nə keydürmə qurbanlik, nə gunah qurbanlikini tələp qılmiding;..

⁷ Xunga jawab bərdimki —
«Mana mən kəldim!» — dedim.

Oram yazma dəsturda mən toqruluk pütülgən: —

⁸ «Hodayim, Sening kənglündiki iradəng mening hursənlikimdur;
Sening Təwrat kanunun qəlbimgə pütüklüktur»..

⁹ Büyüq jamaət arisida turup mən həkəkaniylikni jakarlidim;
Mana bularnı özümdə qılqə elip qələqum yəqtur,

40:5 «Kimmu ularni bir-birləp hesablap əzünggə rəhmət qayturup bolalisun!» — baxkə birhil tərjimisi: «Kimmu Sanga təngdax bolup seni tosalisun?!».

40:6 «...Sən manga səzgür kulaklarnı ata kilding» — baxkə birhil tərjimisi boluxı mumkin: «sən mening kulaklirimni sanjiding». Musa pəyğəmbər arkilik qüxürülgən muqəddəs kanun boyıqə, bir kulning öz hojayinioqə mənggü hizməttə boləqısı bolsa, buni bəlgiləx üqün hojayin uning kulikioqə bigiz sanjiydu («Mis.» 21-babni kərüng). Bu hil tərjimə toqra bolsa, bu Məsihning Hudaqə mənggülik sadiklikini bildürdiğan səzdur. «**Nə qurbanlik, nə ax hədiyyələr... nə keydürmə qurbanlik, nə gunah qurbanlikini tələp qılmiding**» — «Law.» 1-7-babta tələp qılinoqan bəx hil asasiy qurbanliklarning həmmisi muxu 6-ayəttə tiləqə elinidu.

40:6 Law. 2:1; 3:1; 4:13; İbr. 10:5-12

40:7 «Oram yazma dəsturda mən toqruluk pütülgən» — «oram yazma dəstur» Musa pəyğəmbərgə qüxürülgən muqəddəs kanunni kərsitidu.

40:8 Zəb. 37:31; Yəx. 51:7

I Pərwərdigar, Өzüng bilisən..

¹⁰ Həkkəniylikəngni kəlbimdə yoxurup yürmidim;

Wapadarlikəngni wə nijatlikəngni jakarlidim;

Əzgərməs muhəbbiting wə həkikitingni bütük jamaətkə həq yoxurmastin bayan kildim.

¹¹ I Pərwərdigar, meħribanlikliringni məndin ayimioqaysən;

Əzgərməs muhəbbiting wə həkikiting hərdaim meni saqlıoqay!

¹² Qünki sansız külpətlər meni oriwaldi;

Kəbiħlikirim meni besiwelip, kərəlməydiqan boldum;

Ular beximdiki qeqimdin kəp,

Jasaritim tügixip kətti.

¹³ Meni kütquzuxni toqra tapqaysən, i Pərwərdigar!

I Pərwərdigar, tez kelip, manga yardəm kıləqaysən!

¹⁴ Mening həyatimoqə qang salmaqı boləqanlar biraqla yərgə kəritilip rəsəwə kılınsun;

Mening ziyimdin hursən boləqanlar kəynigə yandurulup xərməndə boləqay..

¹⁵ Meni: — «Wah! Wah!» dəp məshirə kıləqanlar əz xərməndilikidin alaqzadə bolup kətsun!

¹⁶ Biraq Seni izdigüqilərnəng həmmisi Səndə xadlinip huxal boləqay!

Nijatlikəngni səyqənlər həmixə: «Pərwərdigar uluqlansun» deyixkəy!

¹⁷ Mən ezilqən həm yəqsul bolsammı,

Biraq Rəb yənila meni yad etidu;

Sən mening Yardəmqim, mening azad kıləquqim;

I Hudaıym, keqikməy kəlgəysən!

41-küy

Aqrıqning duasi

41 ¹ Nəqmiqilərnəng bexioqə tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazəqan küy: —
Qerib-ajizlarəqə qəmhorluk kıləqan kixi nəkədər bəhtlik-hə!

Eqir künlərdə Pərwərdigar uningəqə panah bolidu..

² Pərwərdigar uni qoşdap, uni aman saqlaydu;

U zeminda turup bəhtiyar yaxaydu;

Sən uni düxmənlinirining ihtiyariəqə qüxürməysən!

³ Orun tutup zəiplixip yatqinida, Pərwərdigar uningəqə dərman bolidu;

Sən uning yatqan orun-kərpilirini raslap tüzəxtürüp turisən..

⁴ Mən iltija kılip: — «I Pərwərdigar, manga meħribanlik kərsətkəysən,

Jenimoqə xipalik bərgəysən;

Qünki mən aldingda gunah kildim» — dedim..

⁵ Düxmənlim mən toqruluk; —

«U qaqanmu elüp, nami-nasli qurup ketər?» — dəp manga yamanlik tiləydu.

⁶ Birsı meni kərgili kəlgən bolsa,

U aldamqı səzlərnı kılidu;

Ular kəynimdin kənglidə xumluk toqlap,

Andin sirtlarəqə qıqıp xu ixlarnı tarkitip po atidu;

40:9 Zəb. 35:18; 111:1

40:14 Zəb. 35:4,26; 70:2; 71:13

41:1 «Qerib-ajizlarəqə» — ıbranıy tilida: «Qerib-ajiz kixigə».

41:3 «Sən uning yatqan orun-kərpilirini raslap tüzəxtürüp turisən» — baxkə birhil tərjimisi: «Sən uni yatqan ırnidin turəquzup əsligə kəltürisən».

41:4 «Qünki mən aldingda gunah kildim» — ıbranıy tilida «Qünki mən aldingda gunahkar boldum» dēqən tərjimisi bolidu.

«Zəbur»

⁷ Manga oq bololanlarning həmmisi manga qarita özara kusurlixidu,
Ular manga ziyankəxlik kəstidə bolidu.

⁸ Ular: «Uning bexioqa jin-xəytandin bir kesəl qaplasti;
Əmdi u orun tutup yetip qaldı;
U qaytidin turalmaydu» — deyixidu.

⁹ Hətta sirdixim dəp ixəngən kədinas dostum,
Mən bilən həmdastihan bolup tuzumni yegənmu manga put atti...

¹⁰ Biraq Sən Pərwərdigar, manga rəhim kıləysən;
Düxmənlimindin intikəm elixka,
Meni turəuzəysən;

¹¹ Düxminimning üstümdin oğlibə kılıp xadlanmioqinidin,
Seni məndin səyünidu, dəp bilimən.

¹² Biraq manga kəlsək, durus boləanlikimdin, sən meni yələysən;
Sən meni mənggü Əz huzurungda kəd kətürütküzüp turəuzisən.

¹³ İsrailning Hudasi Pərwərdigarə əbədil'əbədgigə təxəkkür-mədhıyə qayturuləyay!
Amin! Amin!

İkkinqi Bölüm

42-küy

Hudaəqa təxna boləan musapirning duasi

42¹ Nəəmiqilərnıng bexioqa tapxurulup oqulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziləan
«Maskıl»: —

Keyik eriklardiki suəqa təxna boləandək,
Jenim sanga təxnadur, i Huda..

² Mening jenim Hudaəqa, həyat Təngrigə intizardur;
Ah, mən qaəanmu Hudaning huzurida kərünüxkə müyəsər bolimən?.

³ Mening keqə-kündüz yeginim kəz yaxlırim bolup kəlgən;
Həklər kün boyi məndin: «Hudaying kəyərdə?» dəp soraydu..

⁴ Ətkən künlərnı əsləp,
Jenimning dərdlirini təküwatimən
(Mən kəpqilik bilən ketiwetip,
Hudaning öyigə təntənə kılıp mengip,
Huxallıkta Həmdusana oqup, nahxa eytip,
Həytıni təbrıklıgən top-top qəxundək, jamaət bilən billə barattım!).

⁵ — I jenim, Sən tenimdə nemixka bundək qəyəurisən?
Nemixka iqimdə bundək məyüslinip kəttıng?
Hudaəqa ümid baqla;

41:9 «Mən bilən həmdastihan bolup tuzumni yegən...» — ıbranıy tilida «Mən bilən həmdastihan bolup nenimni yegən...».

41:9 Yh. 13:18

42:1 «Korahning oqulliri üqün yeziləan «Maskıl»» — «Korah» Musa wə Hərun pəyəməbərgə qarxi isyan kətürgən kixi. Biraq kərünüp turiduki, uning əwladliri Hudaning yolida mangattı. Ular bəlkim «kahin» (qurbanlık kıləuqi) bolup, mükəddəs ıbadəthanida ıbadət hizmitida Zəburdiki yekimlik mədhıyə nahxilirini eytx bilən xuəullanəan.

—Bu küydin kərioqanda, yazəuqi İsrailning ximaliy padıxahlıkidiki Liwan degən hilwət təəliq rayoniəqa sürgün kılınəan.
—«Maskıl» — «Maskıl»ning mənisı bizgə namalum; bəzi alimlar uni «tərbıyilik» degənni bildüridu, dəp qaraydu; yəni bəzilər uni «məhırlık bilən eytilsun» degənni bildüridu, dəp qaraydu.

42:2 Zəb. 63:1-2

42:3 Zəb. 80:5

Qünki Uning jamalidin qikқан nijatlıqtin,
Mən Uni yənla uluqlaymən, — Mening Hodayimni!

⁶Jenim iqimdə məyüslinip kətti;

Xunga mən Seni seqlinimən;

Həttə musapirliqtə İordan dəryası boyidiki wadılarda,

Hərmon təqlirida, Mizar təqlidimu Seni seqlinimən.

⁷Sening xərqlratmiliringning awazlırioqla,

Qongqur hənq bilən qongqur hənq maslixip hərqliriməktə.

Sening həmmə dolqlunliring hənq kəynəm-təqlinliring meni oqlərql kildi.

⁸Kündüzi Pərwərdigar əzgərməs muqləbbitinı manga buyruydu,

Keqliri Uning nahxisi,

Wə hənq həyatım boləqlan Tənqrığə qləqlan dua manga həmqraql bolidu.

⁹Mən Qoram Texim boləqlan Hudaqla: —

«Meni nemixqla untup kəlding?

Mən nemixqla düxmənning zulumiqla uqlrap,

Həmqxə azab qeqip yürüwatımən?» — dəymən..

¹⁰Səngəqlirimni əzgəndəql rəqliblrım meni məshirə qlip əyibləydu;

Ular kün boyı məndin: «Hudaying kəyərdə?» — dəp sorıməktə.

¹¹I jenim, tenimdə nemixqla bundəql kəyəqlurisən?

Nemixqla iqimdə bundəql məyüslinip kəttinq?

Hudaqla ümid baqlqla;

Qünki mən Uni yənla mədhıyləymən,

Yəni qırayıməqla salamətliql, nijatlıql ata qləqluqlı Hodayimni mədhıyləymən!

U mening Hodayımdur!

43-küy

Sərgərdanning duası

1-ayəttiki izəqlatni kərinq

43 ¹I Pərwərdigar, mən toqlrululəql həküm qləqləqlaysən,
Dəwayimni əqlidısız bir həlql əldida sorıqləqlaysən;

Meni hıylıqləql hənq kəbiql adəmqdin qlutuldurəqlaysən..

²Qünki Sən panəqlqləqlım boləqlan Hudadursən;

Nemixqla meni təqləwətkənsən?

Nemixqla düxmənning zulumiqla uqlrap,

Həmqxə azab qeqip yürıwatımən?» — dəymən..

³Əz həqlikiting wə nurungni əwətkin,

Ular meni yetəqlıqləql!

Meni muqləddəs təqlingəqla,

Məkanıqləqla elip kəqləql!

⁴Xuning bilən mən Hudanın qlurbəqlqlı əldıqla baray,

Yəni mening qəksız hıxlukım boləqlan Tənqrıning yenıqla baray;

Bərqlək, qlıqlar qləqlı Seni mədhıyləymən, i Huda, mening Hodayım!

42:5 Zəb. 43:5

42:9 Zəb. 35:11-17; 38:6; 43:2

43:1 «Izəqlat» — kəp əqlımlar 42- hənq 43-küy əslidə bir küy idi, dəp qaraydu.

43:2 Zəb. 35:11-17; 38:6; 42:10

43:3 «Məkanıqləqla elip kəqləql!» — ıbranıy tilida «Məqanliringəqla elip kəqləql!».

⁵ I jenim, sən nemixkə bundak qayoturisən?
Nemixkə iqimdə bundak biaram bolup ketisən?
Hudaqə ümid baqla!
Qünki mən Uni yənla mədhıyləymən,
Yəni qirayimoja salamətlik, nijatlik ata kılouqi Hodayimni mədhıyləymən!..

44-küy
Məqlubiyəttin keyinki munajat

44¹ Nəqmıqlərnıng bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yezilojan
«Maskıl»:—

I Huda, öz kılaklırimiz bilən angliduk,
Atilirimiz bizgə bayan kılıp,
Əz künliridə, yəni kədimki zamanlarda Sening kıləjan zor ixliringni ukturojanidi;
² Sən ata-bowilirimizning aldida Əz kəlung bilən yat əllərnı koqlıwetip,
Ularınəg zeminiəja ata-bowilirimizni orunlaxturdung;
Yat kəwmlarəja apət qüxürüp, ularni tarkitiwəttıng..
³ Bərək, bowilirimiz zeminni öz kılıqı bilən aləqini yok,
Əz biliki bilən əzlırini kütquzəqinimu yok;
Bu bəlki Sening ong kəlung, Sening biliking wə jamalingning nurining kıləqinidur;
Qünki Sən uların hursənlik taptıng.
⁴ Sən Əzüng mening padıxahımdursən, i Huda,
Sən Yaqup üqün ələlibilər buyruəquqidursən..
⁵ Sən arqılık biz rəqıblirimizni həydiwetimiz;
Naming bilən əzimizgə kərxi turojanlarnı qəyləymiz;
⁶ Qünki əz okyayimoja tayanmaymən,
Kılıqımmu meni kütquzalmazdu.
⁷ Qünki Sən bizni rəqıblirimizdin kütquzdung,
Bizgə əq boləjanlarnı yərgə karatting.
⁸ Hudani kün boyi iptiharlinip mahtaymiz;
Namingni əbədil'əbədgiqə mədhıyləymiz.
Selah!
⁹ Birək Sən hazır bizni taxlawetip ahanətkə kəldurdung;
Kəxunlirimiz bilən jənggə billə qıkımsən..
¹⁰ Sən rəqıblirimiz aldida bizni qekındürdüng;
Bizni əqmənlərgə halıəjanqə talan-taraj kıldurdung.
¹¹ Soyuxkə tapxurulojan kəylərdək, bizni ularəja tapxurdung,
əllər arisioja bizni tarkitiwəttıng.
¹² Sən Əz həlkingni bikarəja setiwəttıng,
Uning kımmitidin Əzüng həq beyip kətmiding;

43:5 «Qünki mən Uni yənla mədhıyləymən, yəni qirayimoja salamətlik, nijatlik ata kıləuqi Hodayimni mədhıyləymən!»
— bəxkə birhil tərjimisi: «Qünki Uning jamalidin qıkkan nijatlik bilən, mən Uni yənla uluəqlaymən, mening Hodayim!».

43:5 Zəb. 42:5,11

44:2 «Yat kəwmlarəja apət qüxürüp, ularni demək, yat əllərnı tarkitiwəttıng» — bəxkə birhil tərjimisi: «Yat kəwmlarəja apət qüxürdüng, birək ularni (demək, əz həlkingni) ronək tapkuzdung».

44:2 Mis. 15:17; Zəb. 80:8-9

44:4 «Sən Yaqup üqün ələlibilər buyruəquqidursən» — bu yərdə «Yaqup» İsrail həlqini kərsitidu, əlwəttə.

44:9 Zəb. 60:3; 74:1; 89:38-39; 108:11

¹³ Sən bizni qoxna əllərnin məshirisigə qaldurojansən;
Ətrapimizdikilərgə ahanət, zanglik obyektı kıldingsən.

¹⁴ Sən bizni əllər arisida söz-qeqəkkə qoydungsən,
Yat qowmlar bizgə bax qayqixip qaraxmaqta.

¹⁵⁻¹⁶ Məshirə həm kupurluk eytkuqilarning awazi tüpəylidin,
Düxmənlər wə eq aləquqilar tüpəylidin,
Kün boyı uyatim aldimdin kətməydu,
Yüzümning nomusi meni qirmiwaldi.

¹⁷ Mana bularning həmmisi beximizə qüxti;
Biraq biz Seni untumiduk,
Yaki əhdənggə heq asiylik qilmiduk;

¹⁸ Qəlbimiz heq yanmidi, Sanga sadəqətsizlik qilmiduk,
Qədəmlirimiz yolungdin heq ezip kətmidi.

¹⁹ Biraq Sən bizni qilbərilər makanida əzding,
Bizgə ölüm sayisini qaplasturdung.

²⁰ Əgər biz Hodayimizning namini untuəjan bolsak,
Yaki yat bir ilahqə qol kətürgən bolsak,

²¹ Huda Sən qokum buni sürüxtə qilmas idingmu,
Qəlbteki sirlarni bilip turidioəjan tursang?

²² Biraq Sən tüpəyli biz kün boyı qirilməktimiz;
Boəquzlinixni kütüp turoəjan qoylar kəbi hesablanmaəktimiz.

²³ Oyoəjan, i rəb! Nemixqə uhləp yatisən?
Ornungdin tur, bizni mənggüə taxlawətmigəysən!

²⁴ Nemixqə yüzüngni bizdin yoxurisən?
Nemixqə külpətlirimizgə, uqrioəjan zulumlirimizə pisənt qilmaysən?

²⁵ Qarioəjina, jenimiz tuprakta beəqirləp yüridu;
Tenimiz yərgə qaplasti;

²⁶ Ornungdin turup bizgə yərdəmdə boləjaysən!
Əzüngning əzgərməs muəəbbiting səwəbidin,
Bizlərni hərlükkə qikəroəjaysən!

45-küy

Padixahning toy munajiti 1-ayəttiki izahətni kərüng

45¹ Nəəqmiquilərnin bexioəja tapxurulup, «Nilupərlər» degən ahangda okulsun dəp,
Korahning oəquillirioəja tapxuruloəjan, «səyümlük yar üqün» degən «Maskil» munajat-
nahxa: —

Qəlbimdin güzəl ix toərisida səzlər uroəup qikmaqta;
Padixahqə beəqixlioəjan munajitimni eytimən;
Tilim goya mahir xairning qəlimidur;

² İnsan baliliri iqidə sən əng güzəldursən;

44:13 Zəb. 79:4; 80:6; Yər. 24:9

44:22 Rim. 8:36

45:1 «izahət» — gərqə bu küy Sulaymanning toy külini təbrikləxə yeziloəjan bolsimu, uningdiki səzlər bexarət bolup, aləmnin padixahı bolidioəjan Məsihnimu aldin'ala kərsitidu. **«padixahqə beəqixlioəjan munajitimni eytimən»** — ibraniy tilida «padixahqə beəqixlioəjan əsirimni eytimən».

Ləwliring xapaət bilən tolduruloqandur;
Xunga Huda sanga mənggügə rəhmət kildi.

³ I büyük boluquqı,

Kiliqingni askin yeningoqa,
Həywiting wə xanu-xəwkiting bilən!

⁴ Həqiqət, kəmtərlik həm adalətni aloqa sürüxkə atlanöjiningda,

Xanu-xəwkət iqidə qəlibə bilən aloqa bas!

Xuning bilən ong qolung özünggə karamət qorkunqluk ixlarni kərsitidu!

⁵ Sening okliring ötkürdur,

Ular padixahning düxmənlirining yürikigə sanjilidu;

Pütün əllər ayiojingoqa yiktilidu.

⁶ Sening təhting, i Huda, əbədil'əbədlıktur;

Padixahlikingdiki Xahanə hasang, adalətning hasisidur...

⁷ Sən həqqaniylikni səyüp, rəzillikkə nəprətlinip kəlgənsən;

Xunga Huda, yəni sening Hudaying, seni həmrəhliringdin üstün kılıp xadlıq meyi bilən məsih kildi...

⁸ Sening kiyimliringdin murməkki, muəttər wə darqin hidi kelidu;

Pil qixi saraylıridiki sazəndilərnin tarlıq sazlıri seni hursən kilidu...

⁹ Padixahlarning məlikiliri hərmətlik kenizəkliringning qatarididur;

Hanixing Ofırdiki sap altun zibu-zinətlərnı taqap ong qolungda turidu;

¹⁰ «Angliojin, i kizim, kərgin, səzirimgə qulaq salojin;

Öz kəbiləng wə ata jəmətingni untup qal!

¹¹ Xuning bilən padixah güzəl jamalingoqa məptun bolidu;

U sening hojang, sən uningoqa səjdə kıl!».

¹² Tur xəhırlirining kızı aldingda sowoqa bilən hazır bolidu;

Halayik arisidiki baylar sening xapaıtingni kütidu;...

¹³ Xahanə kızning iqki dunyasi pütünləy parlaktur,

Uning kiyimlirimu zər bilən kəxtiləngən;

¹⁴ U kəxtilik kiyimlər bilən padixahning huzuriqa kəltürüldü;

Kəynidin uningoqa qoldax kenizəklərmu billə yeningoqa elip kelinidu;

¹⁵ Ular huxal-huram, xadlıq iqidə baxlap kelinidu;

Ular birlıktə padixahning ordisoqa kirixidu.

¹⁶ «Ata-bowiliringning orniqa oqulliring qikidu;

Sən ularni pütkül jahanoqa hakim kilisən...

45:4 Zək. 9:9

45:6 «Sening təhting, i Huda, əbədil'əbədlıktur» — İnjildiki «ibraniylaroqa» degən kismda (1-babta) kərsətkəndək, bu sözlər (xundakla keyinki 7-ayətkiqə) bexarətik süpəttə padixahning əzige (yəni Məsihkə) eytilidu («İbr.» 1:8-9).

45:6 İbr. 1:8

45:7 «Xunga Huda ... seni ... xadlıq meyi bilən məsih kildi» — «məsih kılıx» toqruluk 2-küydiki izahətlarni həm «Təbirlər»ni kəring.

45:7 Yəx. 61:1-2; Ros. 10:38

45:8 Yəx. 61:1-2; Ros. 10:38

45:9 «hərmətlik kenizəkliringning qatarididur» — yaki «məhtərrəm məhmanliringning qatarididur».

45:12 «Tur xəhırlirining kızı» — Tur xəhıridiki pıkrəlarni kərsitixi mumkin.

45:12 Zəb. 72:10-11

45:13 «Xahanə kızning iqki dunyasi pütünləy parlaktur» — baxka birhil tərjimisi: «Padixahning kızı iqki hujrida xərpıktur».

45:14 «Kəynidin uningoqa qoldax kenizəklərmu billə yeningoqa elip kelinidu» — «yeningoqa» toy kiliwatkan padixahning yenini kərsətsə kerək.

45:16 «Ata-bowiliringning orniqa oqulliring qikidu; sən ularni pütkül jahanoqa hakim kilisən...» — bu sözlər (16- həm 17-ayət) padixahka biwasitə eytilidu.

¹⁷ Mən sening namingni əwladdin-əwladқа yad ətküzimən;
Xunglaxқа barlıq qowmlar seni əbədil'əbədgıqə mədhiyiləydu.

46-küy Huda baxpanahtur

46¹ Nəoqmıqılərnıng bexioqa tapxurulup, «Pak qızlar üqün» degən ahangda oqulsun dəp,
Korahning oqulliri üqün yeziloqan küy: —

Huda panahgahimiz wə kudritimizdur;
Külpətlər qüxkən haman hazır bolidioqan bir yardəmqidur..

²⁻³ Xunga yər-zemin ɵngtürölüp, taqlar gümürölüp dengiz təglirigə qüxüp kətsimu,
Uning dolqunliri xawqunlinip kaynam bolsimu,
Ərkəxliri bilən taqlar silkinip kətsimu,
Qorqmaymiz.
Selah.

⁴ Hudaning xəhirini — Yəni Həmmidin Aliy Boləuqi makanlaxқан muqəddəs jayni,
Hursən kılıdioqan əkınliri xahlıoqan bir dərya bardur.

⁵ Huda uning otturisididur;
U yər hərgiz təwriməydu;
Huda tang etix bilənla uningə yardəmgə kelidu.

⁶ Barlıq əllər kaynap, padıxahlıqlar titrəp kətti;
U awazini qoyuwətkən haman,
Yər erip ketidu.

⁷ Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar biz bilən billə;
Yaqupning Hudasi egiz qorəjinimizdur!
Selah!

⁸ Kelinglar, Pərwərdigarning qıləqanlirini kərünglar!
U yər yüzidə qıləqan karamət wəyranqılıqlarni kərünglar!.

⁹ U, jahanning u qetigıqə boləqan uruxlarni tohtitidu;
U okyalarni sunduridu,
Nəyzilərnı oxtuwetidu,
Jəng hərwilirini otta kəydüriwetidu.

¹⁰ U: «Tohtax, mening Huda ikənlikimni bilip qoyux!
Mən pütkül əllər arisida uluqlinimən;
Mən yər yüzidə “büyük” dəp qarilimən» — dəydu.

¹¹ Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar biz bilən billə,
Yaqupning Hudasi bizning egiz qorəjinimizdur!

46:1 «Pak qızlar üqün» — ıbraniy tilida «Alamot» deyilidu. Baxқа birhil mənisi: «Ayallarning yukiri awazlıq küyi üqün yeziloqan» degən boluxı mumkin.

46:8 «... U Pərwərdigar yər yüzidə qıləqan karamət wəyranqılıqlarni kərünglar» — Pərwərdigarning «wəyranqılıq»lirining intayin ıjabiy nətijisi bar — 9-ayətni kərüing.

«Zəbur»

47-küy

Huda məngü oğlibə qılouquidur

47¹Nəqmiqilərnin bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziləjan küy: —

Barlıq qowmlar, Hudani alkixlanglar!

Uningəja yukiri awazinglar bilən huxallik təntənisini yangritinglar!

²Qünki Həmmidin Aliy Boloquqi, Pərwədigar, dəhxətlik wə həywətliktur, Pütkül jahanni sorioquqi büyük Padixahtur..

³U bizgə həqlərnə boysundurup, Bizni əl-millətlər üstigə hakim kildu..

⁴U biz üqün mirasimizni tallap, Yəni Əzi səygən Yakupning pəhri boləjan zeminni bekitip bərdi. Selah!

⁵Huda təntənə sadasi iqidə, Pərwədigar sunay sadasi iqidə yukirioja kətürüldi;

⁶Hudaəja nahxa-küy eytinglar, nahxa-küy eytinglar! Padixahimizəja nahxa-küy eytinglar, nahxa-küy eytinglar!

⁷Huda pütkül jahanning padixahidur; Zehninglar bilən uningəja nahxa-küy eytinglar!

⁸Huda əllər üstidə həküm süridu; U Əzining pak-mukəddəslikining təhtidə olturidu.

⁹Əl-yurtlarning kattiliri jəm bolup, İbrahimning Hudasining həlqigə qoxuldi; Qünki jahandiki barlıq qalkanlar Hudaəja təwədur; U nəkəder alyidur!..

48-küy

Zion — Hudaning xəhəri

48¹Nəqmiqilərnin bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziləjan küy: —

Uluədur Pərwədigar, Hudayimizning xəhəridə, Uning mukəddəsliki turojan taəda, U zor mədhiyələrgə layıqtur!

²Egizlikidin kerkəm, Zion teəqi, Pütkül jahanning hursənlikidur; Ximaliy tərəpliri güzəldur, Büyük padixahning xəhəridur!..

³Huda qorəjanlirida turidu, Bu yərdə U egiz panahgah dəp tonulidu;

47:2 «...Pərwədigar, dəhxətlik wə həywətliktur» — ibraniy tilida «dəhxətlik» həm «həywətlik» bir söz bilənla ipadiliduru.

47:3 «... Bizni əl-millətlər üstigə hakim kildu» — ibraniy tilida: — «...Əl-millətlərnə putimiz astida kildu».

47:9 «...jahandiki barlıq qalkanlar Hudaəja təwədur» — «qalkanlar» bəlkim dünyadiki barlıq qoral-yarəklərnə kərsitidu. Bəxə birhil təjəmisə: — «padixahlar».

48:2 «Ximaliy tərəpliri güzəldur» — yənə birhil təjəmisə «Zafon teəqi qəqkiliridək güzəldur». Kona butpərəslik riwayətliri boyiqə, «Zafon teəqi» dünyadiki əng egiz, əng mukəddəs, əng uluəj jay idi. Mumkinçilik barki, küy muəllipi muxu yərdə Zionni uningəja əhxitidu.

48:2 Mat. 5:35

- ⁴ Mana, padixahlar yiqildi,
Ular xəhəri besip ötüp, jəm boldi.
- ⁵ Xəhəri körüpla ular aləqzadə boldi;
Dəkkə-dükkigə qüxüp bədən qeqixti.
- ⁶ U yərdə ularni titrək basti,
Toləqak yegən ayaldək ular azablandi;
- ⁷ Sən Tarxixitiki kemiləri xərək xamili bilən wəyran kiliwəttin.
- ⁸ Kulikimiz angliqanni,
Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning xəhəridə,
Hudayimizning xəhəridə,
Biz hazır öz kəzimiz bilən xundək kərduq;
Huda mənggügə uni mustəhkəm kəlidu.
Selah.
- ⁹ Biz sening məkəddəs ibadəthanang iqidə turup, i Huda,
Əzgərməs muhəbbitingni seşinduk.
- ¹⁰ Namingə layiktur,
Jahanning qət-qətlirigiqə yətküzüləqan mədhəyiliring, i Huda;
Sening ong kəlung həkəkəniylik bilən toləqan.
- ¹¹ Sening adil həkəmliringdin,
Zion teşqi xadlanəqay!
Yəhuda kəzliri huxal boləqay!
- ¹² Zion teşqini aylinip mengip,
Ətrapida səyli kilinglar;
Uning munarlirini sanap bekinglar;
- ¹³ Kəyinki əwladkə uni bayan kəlix üqün,
Sepil-istihkamlirini kəngül kəyup kəzitinglar,
Kəroşanlirini kəzdin kəqürünglar.
- ¹⁴ Qünki bu Huda əbədil'əbəd bizning Hudayimizdur;
U əmürwəyət bizning yətəqimiz bolidu!

49-küy

Pütün insanəqə beriləqan nəsihət-agahlandurux

49 ¹Nəşimiqilərnin bexiqə tapxurulup oqulsun dəp, Korahning oşulliri üqün yeziləqan küy: —

- I barlik həlklər, kəngül kəyup anglanglar!
Yər yüzidə turuwatқанlar, kəlak selinglar!
- ² Məyli addiy pukra, ya esilzadilər,
Ya bay, ya gadaylar bolsun, həmminglar anglanglar!
- ³ Aşzim danalığın söləydu,
Dilim əkilgə uyoqun ixlarni oylap qikidu.
- ⁴ Kulikim həkmətlək təmsilni zən kəyup anglaydu,

48:7 «Tarxixitiki kemilər» — bu ayət bəlkim bir bexarəttur. Dunyadi ki barlik padixahlar jəm bolup Yerusalemoqə hujum kilməqə. Ularəqə Tarxixitiki kemilərmu (kəna zamanlarda əng küqlük kemilər) yərdəm beridu. Biraq Huda Öz xəhərinə kəşidəp ularni həlak kəlidu.

48:11 «Yəhuda kəzliri huxal boləqay!» — «Yəhuda kəzliri» bu yərdə Yəhudaning xəhər-yezilirini kərsitidu.

49:3 «Aşzim danalığın söləydu» — ibrəniy tilidə «Aşzim danalıklarni söləydu».

Qiltar qelip sirlik sözni eqip berimən..

⁵ Eoqir künlərdə, meni kiltakğa qüxürməkqi boləqlanlarning kəbihlikliri ətrapimda bolsimu, Mən nemixka kərkidikənmən?

⁶ Ular baylıqlirioğa tayinidu, Mal-mülüklirining zorluqi bilən qongqilik kildidu;

⁷⁻⁹ İnsan mənggügə yaxap, Gər-ħangni kərməsliki üqün, Heqkim öz buradərining həyatini pul bilən qayturuwalalmaydu; Wə yaki Hudağa uning jenini qutuldurəqdək bəħani berəlməydu; (Qünki uning jenining bəħasi intayin kimmət, Wə bu bəħa boyıqə boləqanda, mənggügə kərz tapxuruxi kərəktur).

¹⁰ Həmmigə ayanki, danıxmən adəmlərnu əlidu; Həmmə adəm bilən təng, nadan wə ħamaqətlər billə ħalak bolidu, Xundakla ular mal-dunyasini əzgilərgə qaldurup ketidu.

¹¹ Ularning kənglidiki oy-pikirlər xundakki: «Əy-imaritimiz mənggügə, Makan-turaləqlirimiz dəwrdin-dəwrgiqə bolidu»; Ular öz yərlirigə isimlirini nam kılıp qoyidu..

¹² Biraq insan əzining nam-izzitidə turıwərməydu, U ħalak boləqlan ħaywanlardək ketidu.

¹³ Ularning muxu yoli dəl ularning nadanlikidur; Ləkin ularning kəynidin dunyağa kəlgənlər, yənıla ularning eytqan səzlırigə apirin okuydu. Seləħ.

¹⁴ Ular qoylardək təhtisarağa yatkuzulidu; Əlüm ularni öz ozuqi kildidu; Ətisi səħərdə duruslar ularning üstidin ħəküm yürgüzidu; Ularning güzəlliki qiritilixka tapxurulidu; Təhtisara bolsa ularning ħəywətlik makanidur!.

¹⁵ Biraq Huda jenimni təhtisaraning ilkidin qutkuzidu; Qünki U meni qəbul kildidu. Seləħ.

¹⁶ Birsı beyip ketip, ailə-jəmətining abruyi əsüp kətsimu, Kərkma;

¹⁷ Qünki u əlgəndə ħeqnərsisini elip ketəlməydu; Uning xəħriti uning bilən billə gərgə qüxməydu.

¹⁸ Gərqə u əmür boyi əzini bəhtlik qaqliqan bolsimu, (Bərhək, kixilər ronak tapqiningda, əlwəttə seni ħaman mahtaydu)

¹⁹ Ahiri berip, u yənıla ata-bowilirining yenioğa ketidu; Ular mənggügə yorukluqni kərməydu.

49:4 Zəb. 78:2; Mat. 13:35

49:7-9 «Wə bu bəħa boyıqə boləqanda, mənggügə kərz tapxuruxi kərəktur» — yənə birhil tərjimisi: «Wə muxu bəħa bolsa, uni əbədiy təliyəlməydu».

49:11 «Ularning kənglidiki oy-pikirlər xundakki: «Əy-imaritimiz mənggügə...»; Ular öz yərlirigə isimlirini nam kılıp qoyidu» — toluq ayətning yənə birhil tərjimisi «Ular yərlirigə öz isimlirini nam kılıp qəyoqini bilən, ularning xu yərliri dəwrdin-dəwrgiqə ularning yatıdıqlan jayı, yəni ularning kəbriliri bolidu, ħalas».

49:14 «Ətisi səħərdə duruslar ularning üstidin ħəküm yürgüzidu» — «ətisi səħər» bu yərdə, xübhısizki, kiyamat küni, yəni əlumdin tirilix küni kərsitidu. «Ular qoylardək təhtisarağa yatkuzulidu... Təhtisara bolsa ularning ħəywətlik makanidur!» — toluq ayətning baxka birnəqqə hil tərjimilər uqrixi mumkin.

²⁰ İnsan izzət-abruyda bolup, lekin yorutulmisa,
Həlak bolidioğan həywanlaroğa ohxax bolidu, halas.

50-küy

Samawiy Sotqi sükütini buzup söyləydu: —
«həqiqiy ibadət» degən nemə?

50¹ Asaf yazoğan küy: —

Qadir Huda, yəni Pərwərdigar eoqiz eqip,
Künqixixtin künpetixkiqə yər yüzidikilərgə murajət kildi...

² Güzəllikning jəwhiri boləğan Zion teoqidin,
Huda julalidi.

³ Hudayimiz kelidu, U hərgizmu süküt iqidə turmaydu;
Uning aldida yəwətküqi ot kelidu;
Uning ətrapida zor boran-qapqun kaynaydu...

⁴ Əz həlkini sorəq kəlix üqün,
U yukiridin asmanlarni,
Yərnimu guwahlikqə qəkiridu: —

⁵ «Mening məmin bəndilirimni,
Yəni Mən bilən qurbanlik arqilik əhdə tüzgüqilərnə huzurumoğa qəqirip yioqinglar!»

⁶ Asmanlar uning həkəkəniylikini elan kilidu,
Qünki Huda Əzi sorəq kəloquqidur!
Selah.

⁷ «Anglanglar, i həlkim, Mən səz kilay;
I Israil, Mən sangə həkəkətni eytip qoyayki,
Mənki Huda, sening Hudayingdurmən.

⁸ Həzir əyibliginin sening qurbanlikliring səwəbidin,
Yəki həmixə aldimda sunulidioğan kəydürmə qurbanlikliring səwəbidin əməs;

⁹ Mən sening eoqilingdin həqbir əküznə,
Qətanliringdin həqbir tekini almaqqi əməsmən.

¹⁰ Qünki ormanliklardiki barlik həywanatlar Manga mənsuptur,
Minglioğan taoqdiki mal-waranlarmu Meningkidur;

¹¹ Taoqlardiki pütün uqar-qənatlarni bilimən,
Daladiki barlik janiwarlar Meningkidur.

¹² Qənim aqsimu sangə eytməymən;

50:1 «Asaf yazoğan küy» — «Asaf» Dawut padixahning dəwridə mukəddəs ibadəthanida Hudani mədhijyəlx hizmitidə nəoqmijəqlərnə bəxi idi. U bəlkim mukəddəs ibadəthanidiki «Hudani mədhijyəlx mədrisi»ning əsasqisi boluxi mumkin. Zəburdiki «Asaf yazoğan küy» deyilgən küylərnə bəzilərnə Asaf əzi yazoğan, bəzilərnə, xühisizki, bəxqilar uning hərmətiyə uning nami bilən yazoğan.

50:1 1Tes. 4:14-17

50:3 «... Uning ətrapida zor boran-qapqun kaynaydu» — bəzi alimlar bu jümlidiki «Uning» «Hudaning» əməs, bəli «otning» kərsitidu, dəp qaraydu.

50:8 «Həzir əyibliginin sening qurbanlikliring səwəbidin... əməs» — muxu yərdə «qurbanlik» ibrəniy tilidə «zəbəh». Bu hil qurbanlik Hudaəyə ələhədə rəhmət eytix məksitidə, Huda bilən əhdə kəloqanda yəki Hudaəyə məhsus kəsəm iqləndə kəlinidioğan qurbanlik. Uningdin qurbanlik sunoquqi wə kəhin yeyixkə bolatti. «... kəydürmə qurbanlikliring səwəbidin əməs» — «kəydürmə qurbanlik» ibrəniy tilidə «oləh». Bu hil qurbanlik Hudaəyə boləğan sapibadətni bildürəx yolida, qurbanlikning həmmisi kəydürölətti; demək, nə qurbanlik kəloquqi kəhin, nə qurbanlik sunoquqi ədəm uning kəqiqkinə bir parqə gəxinimu yeməytti («Law.» 1-babni kərtəng).

Qünki aləm wə uningəja tolojan həmmə nərsilər Meningkidur.

¹³ Əjəba, Mən öküzning gəxini yəmdimən?

Tekining kenini iqəmdimən?

¹⁴ Qurbanlik süpitidə Hudağa təxəkkürlərnı eyt;

Həmmidin Aliy Bolşuqioja kiləan wədənggə wapa kil.

¹⁵ Bexingəyə kün qüxkəndə Manga murajjət kıl;

Mən seni qutuldurimən,

Sən bolsang Meni uluŋliŋaysən».

¹⁶ Lakin rəzillərgə Huda xundak dəydu: —

«Mening əmiririmni bayan kılıxka nemə həkking bar?

Əhdəməni tiləyə aləjudək sən kim iding?

¹⁷ Sən Mening təlimlirimdin yirgənding,

Səzlirimni rət kilding əməsmu?

¹⁸ Oorini kersang, sən uningdin zək alding,

Zinahorlar bilən xerik boldung;

¹⁹ Aqzingdin yaman gəp qüxməydu;

Tiling yaloqanqilikni tokuydu.

²⁰ Öz kerindixingning yaman gepini qilib olturisan,

Anangning oolliqa tēhmət kilisən.

²¹ Sən bu ixlarni kiloğiningda, Mən ün qikarmidim;

Dərwəkə, sən Meni əzünggə ohxax dəp oyliding;

Lekin Mən seni əyibləp,

Bu ixlarni k z aldingda əyni boyiqə sanga k rsitim n.

²² — I, Təngrini untuqanlar, buni kəngül qoyup anglanglar!

Bolmisa, silərni parə-parə qiliwetimən;

Həqkim siləni kütquzalmaydu.

²³ Birak kurbanlik süpitidə rəhmət eytənlarning hər kaysisi Manga xərəp kəltüridu;

Xundak kilip, uningorja 0z nijatlikimni kersitiximga yol tayyarliqan bolidu.

51-küy

Eoñir gunah, üqün kəqürüm tiləx duasi

51 ¹Nəomiqilərlə bexiştə tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazğan küy. Bu küy Natan pəyğəmbər uning yenistə kelip, uni Bat-Xeba bilən bolğan zinahorluqi toqruluk, əyibligəndin keyin yezilğan: —

Əzgərməs muhəbbiting bilən, i Huda, manga mehir-xəpkət kərsətkəysən!

Rəhimdillikliringning koʻpluki bilan asiylıklarimni oʻquruvatkəysən!

² Meni kəbihlikimdin yiltiziməqiqə yuwətkəysən,

Gunahımdin meni taziliŋaysən.

³ Qünkü mən asiylıqlırımni tonup ikrar kildim;

50:12 Mis. 19:5; Qan. 10:14; Ayup 41:3; Zəb. 24:1; 1Kor. 10:26,28

50:14 Kəan. 23:22; Ayup 22:27; Zəb. 76:11; Top. 5:3, 4, 5

50:17 «... Səzlirimni rət kılding əməsmu?» — ibraniy tilida: «Səzlirimni arxangoğa taxliwəttəng əməsmu?».

50:23 «... Xundak kılıp, uningoga Öz nijatlikimni kersitiximga yol tayyarliqan bolidu» — ibroniy tilida: «Xundak kılıp, uningoga Hudaning nijatlikini kersitiximga yol tayyarliqan bolidu». Bizningga sezilgūqi Masihdur (22-ayətnimu kōring).

5:11 «Bu küy Natan pəyğəmbər uning yeniyoğa kelip, uni Bat-Xeba bilən bolqan zinahorluki toqruqluk ayibligandin keyin yezilqan» – bu ixlar Təvrat, «2Sam.» 11-12-babta hatiriləngən.

51:1 2Sam. 11:4; 12:1

Gunahim həmişə kəz aldimda turidu.

⁴ Sening aldingda, pəkət Sening aldingdila gunah ötküzüp,
Nəziringdə rəzil boləjan ixni sadir kildim;
Xu wəjidin, Sən meni əyibləp səzlisəng, adillikəng ispatlinidu;
Meni sorəq kıləjiningda, Özüngning paklikı ispatlinidu.

⁵ Mana, mən tuəjuləjnimdila, yamanlikta idim,
Anamning karnida pəyda boləjnimdila mən gunahəta boldum.

⁶ Bərəkət, Sən adəmlərlərin qin kəlbidin səmimiyləlik tələp kılisən;
İqimdiki yoxurun jaylirimda Sən manga danalığın bildürisən.

⁷ Meni gunahlırimdin zofa bilən taziləjəysən,

Həm mən pak bolimən;

Meni pakpakiz yuəjəysən, mən kərdinmu aq bolimən...

⁸ Manga xad-huram awəzlərləni anglatkəysən;
Xuning bilən Sən əzgən ustihanlırim yənə xadlinidu.

⁹ Gunahlırimdin qirəyngni yoxurup,
Yamanliklırimni əqüriwətkəysən.

¹⁰ Məndə pak kəlb yaratkəysən, i Huda;
Wujumdiki sadik rohimni yengiləjəysən.

¹¹ Meni huzurungdin qikiriwətmigəysən;
Meningdin Muxəddəs Rohingni kəyturuwəlmiojəysən.

¹² Ah, nijatlikəngdiki xadlikni manga yengibaxtin həs kıldurəjəysən;
İtaətmən roh arkilik meni yəligəysən.

¹³ Buning bilən mən itaətsizlərgə yolliringni əgitəy,
Wə gunahkarlar yeningəja kəytidu.

¹⁴ Kən təkux gunahidin meni kutuldurəjəysən,
I Huda, manga nijatlik bərgüqi Huda,
Xuning bilən tilim həkkanilylikəngni yangritip küyləydu.

¹⁵ I Rəbbim, ləwlirimni aqkəysən,
Aqzim mədhiliringni bayan kılidu.

¹⁶ Qünki Sən kurbanlikni hux kərməysən;
Bolmisa sunar idim;

Kəydürmə kurbanliklərdinmu hursənlik tapmaysən.

¹⁷ Huda kəbul kılidojan kurbanliklər sunuq bir rohtur;
Sunuq wə ezilgən kəlbni Sən kəmsitməysən, i Huda;

¹⁸ Xapaiting bilən Zioəja məhrəbanlikni kərsətkəysən;
Yerusalemning sepillirini yengibaxtin bina kıləjəysən!

¹⁹ U qəjdə Sən həkkanilyiktin boləjan kurbanliklərdin, kəydürmə kurbanliklərdin,
Pütünləy kəydürülən kəydürmə kurbanliklərdin hursənlik tapisən;
U qəjdə adəmlər kurbangəhəngəja buka-əküzlərləni təkdım kılixidu.

51:7 «Meni gunahlırimdin zofa bilən taziləjəysən» — «zofa» (yəni ləpəkgül) toəjruluk; bəzi «gunahni yuəjuqi kurbanlik (gunah kurbanlik)»lərdə kurbanlikning kənini yəki uning bilən munasiwətləlik pakizləx süjini gunahkar adəmnin tenigə sepiş üqün zofa ixtilətti.

51:7 Law. 14:4, 6; Qel. 19:6,18

51:12 «İtaətmən roh arkilik meni yəligəysən» — «İtaətmən roh» Hudaning Muxəddəs Rohi uning rohida itaətmənlikni həsil kılidu, xuning bilən uning rohi «İtaətmən bir roh» bolidu.

«Zəbur»

52-küy

Hudaning həkümü və xəpkiti

52¹ Nəoqmiqilərnin bexioja tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazoan «Maskil»; Edomluk Doəg Saul padixahning yenioja berip: «Dawut Ahimələkning öyigə kirdi» dəp ayəqəqilik kijoqandin keyin yeziloan: —

I noqi batur,

Nemə üqün rəzillikingdin mahtinisən?

Təngrining əzgərməs muhəbbiti mənngülükür.

² Ötkür ustira kəbi,

Tiling zəhər qaqmaqqi,

U yaloqanqilik toquwatidu.

³ Sən yaxxilikning ornida yamanlikni,

Hək səzləxning ornida yaloqanqilikni yaxxi kərisən;

⁴ Həman adəmnə nabut kildioqan səzlərni yaxxi kərisən, i aldamqi till.

⁵ Bərhək, Təngri ohxaxla seni mənngügə yəkitidu;

U seni tutuwalidu, yəni əz qediringdin tartip qıqıdu;

Tiriklərnin zeminidin seni yiltizingdin qomurup taxlaydu.

Selah.

⁶ Həkkəniylar buni kərüp qorquxidu,

Wə uni məshirə kılıp külüp: —

⁷ «Kəranglar, Hudani əz yələnqisi kilmioqan adəm,

Pəqət əz bayliqlirining kəplükigə tayanəqan adəm;

U aq kəzlüki bilən küqləndi» — dəydu.

⁸ Mən bolsam Hudaning eyidə əskən barəqsən zəytun dərəhtəkmən,

Mən Hudaning əzgərməs muhəbbitigə mənngügə tayinimən..

⁹ Mən Səngə əbədil'əbəd təxəkkür eytimən;

Qünki Sən bu ixlarni kildingsən;

Məmin bəndiliring aldida nāmıngəja təlmürüp kütimən;

Muxundək kılıx əladur..

53-küy

Qarangəju dunya

53¹ Nəoqmiqilərnin bexioja tapxurulup oqulsun dəp, Mahalat ahəngida Dawut yazoan «Maskil»:

Əhmək kixi kənglidə: «Həqbir Huda yok» — dəydu.

Ular qiriklixip,

52:1 «Edomluk Doəg Saul padixahning yenioja berip: «Dawut Ahimələkning öyigə kirdi» dəp ayəqəqilik kijoqandin keyin yeziloan» — xu qəqda Saul padixah Dawut pəyojəmbərnə əltürməkqi idi. Dawut pəyojəmbər kəqip, Abimələk degən bir kəhın (yəni Hudaning ibadəthanisidiki hizmətqisi)ning öyi aldioja kəlip yərdəm soridi. Abimələk yərdəm bərdi. Keyin Saul padixah Abimələk wə uning ailisidikilərnə pütünləy degüdək kəriwətti (Təwrat «1Sam.» 21-, 22-bab). «...Nemə üqün rəzillikingdin mahtinisən? Təngrining əzgərməs muhəbbiti mənngülükür» — baxka hil tərjimiliri: — (1) «... Nemixka kün boyi mahtinisən, Təngri aldida yirginqlik boldungsən»; (2) «... Nemixka məmin bəndilərgə yətküzgən ziyandin mahtinisən? Kün boyi tiling həlakətni oylaydu».

52:1 1Sam. 22:9-23

52:4 «Həman adəmnə nabut kildioqan səzlər» — ibraniy tilida «Həman adəmnə yutuwetidioqan səzlər».

52:8 «Mən bolsam Hudaning eyidə əskən barəqsən zəytun dərəhtəkmən» — «zəytun dərihi» əng uzun ömürlük dərəhlərdin biri.

52:9 «Məmin bəndiliring aldida nāmıngəja təlmürüp kütimən; muxundək kılıx əladur» — baxka birhil tərjimisi «Məmin bəndilər aldida nāmıngni təlmürüp kütimən; qünki nāmıng əwzəldur».

Nəprətlik kəbih ixlarni kilixti;
Ularning iqidə mehribanlik kילוquqi yoktur...

² Huda ərxtə turup, insan balilirini kəziti:
«Bu insanlarning arisida, insapni qūxinidiqan birərsi barmidu?
Hudani izdəydiqanlar barmidu?»

³ Həmmə adəm yoldin qikti,
Həmmə adəm qiriklixip kətti,
Mehribanlik kילוquqi yoktur, hətta birimu.

⁴ Nanni yegəndək Mening həlkimni yutuwaləqan,
Kəbihlik kילוquqilarning bilimi yokmidu?» — dəydu.
Ular Pərwərdigarəqə heqbir iltija kilmaydu.

⁵ Korkkudək heq ix bolmisimu,
Mana ularni əyətə zor korkunq basti;
Qūnki Huda seni kōrxawəqə aləqanlarning ustihanlirini parqilap qeqiwətti;
Sən ularni hijillikqə koydung;
Qūnki Huda ularni nəziridin sakit kildi.

⁶ Ah, Israilning nijatliki Ziondin qikip kəlgən bolsa idi!
Huda Öz həlkini asaritidin qikipirip, azadlikqə erixtūrgən qaoqda,
Yakup xadlinidu,
Israil huxal bolidu!

54-küy

Satkunlukqə uqrioqanda kילוqan dua

54¹ Nəomiqilərnin bexioqə tapxurulup, tarlik sazlar bilən oqulsun dəp, Dawut yazəqan
«Maskil» (Zif xəhiridikilər Saul padixahning yenioqə berip: «Dawut bizning muxu
yurtimizəqə məkūwaləqan, sili bilməmdila?» dəp ayəqəqilik kילוqandin keyin yeziləqan):

I Huda, Öz naming bilən meni kūtqūzəqaysən;
Zor kudriting bilən dəwayimni sorioqaysən...

² I Huda, duayimni anglioqaysən;
Aqzimdiki səzlərgə kulak saləqaysən.

³ Qūnki yat adəmlər mənə hujum kiliqkə ornidin turdi;
Zomigərlər mening jenimni owlmaqta;
Ular Hudani nəzirigə heq ilmaydu.
Selah...

⁴ Kara, Huda mənə yardım kילוquqidur;
Rəb jenimni yələydiqanlar arisididur.
Selah.

⁵ U dūxmənlimning yamanlikini əzigə kayturidu;
I Huda, Öz həkikiting bilən ularni üzüp taxlioqaysən.

53:1 «Mahalat ahangida Dawut yazəqan «Maskil» — «mahalat»ning mənisi bizgə naməlüm.

53:1 Zəb. 10:4; 14:1; Rim. 3:12

53:2 Rim. 3:11

54:1 «Zif xəhiridikilər Saul padixahning yenioqə berip: «Dawut bizning muxu yurtimizəqə məkūwaləqan, sili bilməmdila?» dəp ayəqəqilik kילוqandin keyin yeziləqan» — bu wəqələr «1Sam.» 23:14-29-ayətlərdə bayan kilinidu.

54:1 1Sam. 23:19-28; 26:1

54:3 «Yat adəmlər ... ornidin turdi» — yəki «Təkəbbur adəmlər ... ornidin turdi».

⁶ Mən Sanga halis kurbanliklər sunimən;
Namingni mədhıyələymən, i Pərwədigar;
Xundak kılıx əladur..
⁷ Qünki U meni barlik bala-qazalardin kütquzdi;
Düxmənlimrimning məqlubiyitini öz kəzum bilən kərdüm.

55-küy

Satqunluqqa uqrioqanning dərd-ələmlirini təküx duasi

55¹ Nəqmıqılərning bexioja tapxurulup, tarlik sazlar bilən oqulsun dəp, Dawut yazoqan
«Maskıl»: —

I Huda, duayimni angliqaysən;
Tilikimdin özüngni qaqurmioqaysən,
² Manga kulak selip, jawab bərgəysən;
Mən dad-pəryad iqidə kezip,
Ağ-zar qekip yürimən;
³ Səwəbi düxmənning təhditliri, rəzillərning zulumliri;
Ular beximoja awariqilikləri təkidu;
Ular oğəzəplinip manga adawət saqlaydu.
⁴ Iqimdə yürikim tolojinip kətti;
Əlüm wəhxətliri wujudumni qaplidi.
⁵ Qorkunq wə titrək beximoja qüxti,
Dəhxət meni qəmküwaldi.
⁶ Mən: — «Kəptərdək kanitim bolsiqu kaxki,
Uqup berip aramgah tapar idim» — dedim.
⁷ — «Yıraq jaylaroja qeqip,
Qəl-bayawanlarda makanlixar idim;
Selah.
⁸ Boran-qapqunlardin,
Kara kuyundin qeqip, panahgahoja aldirar idim!».
⁹ Ularni yutuwətkəysən, i Rəb;
Tillirini bəlüwətkəysən;
Qünki xəhər iqidə zorawanlik həm jedəlhorlukni kərdüm.
¹⁰ Ular keqə-kündüz sepillər üstidə oqadiyip yürməktə;
Xəhər iqini kəbahət wə xumluk qaplidi.
¹¹ Həram arzu-həwəslər uning iqidə turidu,
Sahtilik wə hiylə-mikirlik, koqılardin kətməydu.

¹² Əgər düxmən meni məshirə kıləjan bolsa, uningəja səwr kılattim;
Bıraq meni kəmsitip, özini mahtioqan adəm manga eqmənlərdin əməs idi;
Əgər xundak boləjan bolsa, uningdin özümni qaqurattim;
¹³ Ləkin buni kıləjan sən ikənlikingni — Mening buradirim, sirdixim, əziz dostum bolup
qikixingni oyliaptimən!

54:6 «Mən Sanga halis kurbanliklər sunimən» — «halis kurbanliklər»: Musa pəyojəmbər tüzgən nizam boyiqə, «halis kurbanlik» Hudaning kərsətkən məlum iltipati yaki xəpkiti üqün rəhmətləri bildüridiəjan birhil kurbanlik.

¹⁴ Halayikğa ketilip, Hudaning öyigə ikkimiz billə mangojaniduk,
Əzara xerin paranglarda bolojaniduk;

¹⁵ Muxundak satkunlarni ölüm tuyuksiz qeqitiwətsun!

Ular təhtisaraəja tirik qüxkəy!

Qünki ularning makanlirida, ularning arisida rəzillik turmaqta.

¹⁶ Lekin mən bolsam, Hudaəja nida kəlimən;

Pərwərdigar meni kütqüzidu.

¹⁷ Ətigini, ahximi wə qüxtə,

Dərdimni təküp pəryad kətürimən;

U jəzmən sadayimoəja kulak salidu.

¹⁸ U manga qarxi kəlinəjan jəngdin meni aman kəlidu;

Gərqə kəp adəmlər meni qorxawəja aləjan bolsimu.

¹⁹ Təngri — əzəldin təhtə olturup kəlgüqi!

U naləmnə anglap ularni bir tərəp kəlidu;

(Selah)

Qünki ularda heq əzgirixlər bolmidi;

Ular Hudadin heq qorqmaydu.

²⁰ Həlikə buradirim əzi bilən dost boləjanlarəja muxt kətürdi;

Əz əhdisini buzup taxlidi.

²¹ Aəzi serik maydinmu yumxak,

Birak kəngli jəngdur uning;

Uning səzliri yaədinmu silik,

Əməliyətə suəqurup aləjan kiliqlardur.

²² Yükingni Pərwərdigarəja taxlap qoy,

U seni yələydu;

U həkkanıylarni hərgiz təwrətməydu..

²³ Birak, sən Huda axu rəzillərni həlakət həngioəja qüxürisən;

Qanhorlar wə hiyilərlər əmrining yeriminimu kərməydu;

Birak mən bolsam, sanga tayinimən.

56-küy

Ziyankəxlikkə uqrioəjuqining duasi

56¹ Nəəmiqilərnə bəxiəja tapxurulup, «Hilwəttiki dub dərəhliridiki pahtək» degən
ahangda oqulsun dəp, Dawut yazəjan «Mihtam» küy (Filistiyələr Gat xəhiridə uni əsirgə
aləjanda yeziləjan): —

I Huda, manga xəpkət kərsətkəysən,

Qünki insanlarning nəpsi yooəjanap meni qooəlimakta;

Kün boyi ular mən bilən jəng kəlip meni basmakta;

² Meni kəzligən rəkiəblirimning nəpsi yooəjanap kün boyi meni qooəlimakta;

Manga həywə kəlip jəng kəlioəjuqlar intayin kəptur!

55:14 «Halayikğa ketilip, Hudaning öyigə ikkimiz billə mangojaniduk, əzara xerin paranglarda bolojaniduk» — Dawut
əziga uxtumtut hainlik kəlioəjan kixi bilən boləjan ilğiriki dostluk münasiwətinə esigə kəltüridu.

55:22 «Yükingni Pərwərdigarəja taxlap qoy» — «yüking» ibraniy tilida «amanət kəlinəjuqining» yəki «sanga tapxuruloəjan».

56:1 1Sam. 21:12,13,14

- ³ Mən qorqqan künümdə,
Mən Sanga tayinimən.
- ⁴ Mən söz-kalamini uluq dəp mədhıyələydiqan Hudaqə,
Hudaqıla tayinimən;
Mən qorqmaymən;
Nahayiti bir ət ıgisi meni nemə kılalisun?
- ⁵ Ular kün boyı səzirimni burmilaydu,
Ularınq barlıq oyi mangan ziyankəxlik kılıxtur;
- ⁶ Ular top bolup adəmnı kəstılxıp, yoxurunıdu;
Peyımgə qüxüp, jenimni elixni kütıdu.
- ⁷ Gunah bilən gunahni yepip qəqsə bolamdu?
Qəzıping bilən əllərnı yərgə urqaysən, i Huda!
- ⁸ Mening sərsanlıqlirimni özüng sanap kəlgən;
Kəzdin aqqan yaxlırimni tulumungə qə toplap saqlıqəysən;
Bular dəptiringdə pütüklük əməsmu?
- ⁹ Xuning bilən mən Sanga nida kıləqan kündə,
Düxmənlirim qekinıdu;
Mən xuni bildimki — Huda mən tərəptıdu!
- ¹⁰ Hudani — Uning söz-kalamini uluqlaymən!
Pərwərdıgarnı — Uning söz-kalamini uluqlaymən!
- ¹¹ Hudanıla tayanqım kıldim —
Mən qorqmaymən, nahayiti xu bir insan meni nemə kılalisun?.
- ¹² Sanga kıləqan wədilirimgə wəpə kılımən, i Huda;
Sanga təxəkkür kurbanlıqlirini sunimən.
- ¹³ Qünki Sən jenimni elümdin qutuldurəqənsən;
Sən putlırimni putlıxıxtin saqlıməmsən?
Xuning bilən mən Hudanınq huzurıda, tiriklər turıdıqan yoruklukta mangimən.

57-küy Eqir künlərdiki etiqad

- 57**¹ Nəqmıqılərnıng bexıqə tapxurıluq, «Həlak kılmiqəysən» degən ahangda oqlısun dəp, Dawut yazəqan «Mihtam» küyi, (u Saul padıxahtin qeqip, engkürdə yoxurunuwəloqan qə qə qə yeziləqan): —
I Huda, mangan xəpkət kərsətkəysən,
Mangan xəpkət kərsətkəysən,
Qünki jenim Seni panahım kıldı.
Muxu balayı'apət etüp kətküqə, qanatlıring sayisidə panah tapımən...
- ² Hudaqə, yəni Həmmidin Aliy Boləquqıqə,
Əzüm üqün həmmini orunlaydıqan Təngriqə nida kılımən;
- ³ U ərxıtin yərdəm əwətip meni kütqızıdu;
Mangan qarap nəpsi yooqınap, meni qəqləwatqanlarnı U rəswe kılıdu;
Selah;

56:11 Zəb. 118:6

57:1 «Dawut yazəqan «Mihtam» küyi» — «Mihtam» 16-küydi izahatni kəring. «U Saul padıxahtin qeqip, engkürdə yoxurunuwəloqan qə qə qə yeziləqan» — bu wəqələr «1Sam.» 24-babta bayan kılınıdu.

57:1 1Sam. 22:1; 24:4

Huda Əz mehir-xəpkiti və həqiqitini əwətidu!

⁴Jenim xirlar arisida qaldı;

Mən nəpisi yalkun kəbi boləqanlar arisida yatimən!

Adəm baliliri —

Uların qıxliri nəyzə-oklardur,

Uların tili — ötkür kıliqtur!

⁵I Huda, ərlərdin yukiri uluqlanoqaysən,

Xan-xəriping yər yüzini qaplıqay!.

⁶Ular qədəmlirimgə tor kurdı;

Jenim egilip kətti;

Ular mening yoluməə orək kolioqanidi,

Lekin əzliri iqigə qüxüp kətti..

⁷İradəm qing, i Huda, iradəm qing;

Mən mədhıyə nahxılarnı eytip,

Bərəkə Seni küyləymən!.

⁸Oyoqan, i rohim!

I nəqmə-sazlirim, oyoqan!

Mən səhər quyaxinimu oyotitimən!.

⁹Mən həlk-millətlər arisida seni uluqlaymən, i Rəb;

Əllər arisida Seni küyləymən!.

¹⁰Qünki əzgərməs muhəbbiting ərlərgə yətküdək uluqdur;

Həqiqiting bulutlarəə təxəti..

¹¹I Huda, ərlərdin yukiri uluqlanoqaysən,

Xan-xəriping yər yüzini qaplıqay!

58-küy

Zalim həkümranlarnı Huda jazalıqay!

58¹Nəqmıqılərnıng bexioqə tapxurulup, «Həlak kılmioqaysən» dəgən ahangda oqulsun dəp, Dawut yazoqan «Mihtam» küyi: —

I kudrət igiliri, silər həqiqətən adalətnı səzləwatamsilər?

I insan baliliri, adil həküm qıqıramsilər?.

²Yək, silər kənglünglarda yamanlık təyyarlıysilər;

Yər yüzidə öz qolunglar bilən kildioqan zorawanlıqni əlqəwatisilər.

³Rəzilər anisining korsiqidila ezip ketidu;

Ular tuqulupla yoldin adixip, yaloqan səzləydu.

⁴Uların zəhəri yilannıng zəhıridur;

57:5 Zəb. 108:5

57:6 Zəb. 7:15-16; 9:16

57:7 Zəb. 108:1-5

57:8 «Oyoqan, i rohim!» — bu ayəttiki «rohim» ibraniy tilidiki «xan-xəripim» dəgən səznıng tərjımsı. «Nəqmə-sazlirim!» ibraniy tilida «lira (rawabdək bir saz) və qiltar»ni bildırıdu.

57:9 Zəb. 18:49; 22:22; 108:3

57:10 Zəb. 36:5-6; 108:4

58:1 «Silər həqiqətən adalətnı səzləwatamsilər?» — baxkə birhil tərjımsı: «Adalət zuwansız bolup qaldımu? Nemıxkə səzlımaysılər?». Buningəə ohxap ketidioqan baxkə bırınaqqə tərjımsılər bar. Bəlkim sürgün boləqan Dawutnıng kəzda tutkını (əslı özını hərmətləyđioqan) ordidiki əməldarlarnıng dəwasını Saul padıxah aldıda səzlımıgını.

Ular öz kuliğini pütük kılqan gas kobra yilandək,

⁵ Məyli yılanqılar xunqə qiraylıq sehirlisimu,

U nəy awaziqə kət'iy kulaq salmaydu.

⁶ I Huda, ularning aqzidiki qixlirini sunduruwatkəysən!

Muxu yax xirlarning tongkay qixlirini qeqiwatkəysən, i Pərwərdigar!

⁷ Ular ekıp kətkən sulardək etüp kətkəy;

Ular oklarni qənləp atqanda,

Okhiri uqsiz bolup kətkəy!

⁸ Kululə yol mangojanda izi yokilip kətkəndək,

Ular yokaq kətsun;

Ayalning qūxūp kətkən hamilisidək,

Ular kün kərmisun!

⁹ Qazan yantaklarning issikini səzgüqə,

(Məyli ular yumran peti, yaki ot tutaxqan bolsun)

U ularni tozutuwetidu.

¹⁰ Həkkəniy adəm Hudaning intikamini kərgəndə huxal bolidu;

Əz izlirini rəzillərnin kənida uyuidu.

¹¹ Xunga adəmlər: «Dərwəqə, həkkəniylar üqün in'am bardur;

Dərwəqə yər yüzidə həküm yürgüzgüqi bir Huda bardur» — dəydu.

59-küy

59¹ Nəorəmiqilərnin bexiqə tapxurulup, «Həlak kilmiojaysən» degən ahangda oqulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyi; (bu küy Saul padixah Dawutning əyini kəzləxkə paylaqqilarni əwətip, uni eltürüwətməqqi boləjan qaqda yeziləjan): —

I Hodayim, düxmənliminng qanggilidin kütquzojaysən;
Manga qarxi turojanlardin meni egizdə aman sakliojaysən.

² Meni yamanlik kילוquqilar qanggilidin kütquzuwalojaysən,
Qanhor adəmlərdin meni kütquzojaysən.

³ Qünki mana, ular jenimni elix üqün paylimakta,
Zorawanlar manga qarxi top boluxup kəstləxməktə;

Bu kילוini məndə boləjan birər asiylik üqün əməs,
Yaki gunahim üqün əməs, i Pərwərdigar;

⁴ Məndə heq səwənlik bolmisimu, ular yügürüp manga qarxi səp salidu;
Mening yardimimə kelixkə oyojan,
Həlimni nəziringgə alojaysən.

⁵ I Pərwərdigar, samawiy qoxunlarning Sərdari boləjan Huda, Israilning Hudasi,
Barlik əl-yurtlarni sotlap-jazalaxqə ornungdin turojaysən;
Kəstləxni niyə kילוquqlarning heqkəyisiojə rəhim kilmiojaysən.
Selah.

58:4 Zəb. 140:3

58:5 «Məyli yılanqılar xunqə qiraylıq sehirlisimu» — «yılanqi»: qelip yılanlarni oynitidojan kixi.

58:9 «Qazan yantaklarning issikini səzgüqə, məyli ular yumran peti, yaki ot tutaxqan bolsun u ularni tozutuwetidu» — toluk ayətninng birnəqqə hil təjrimiliri bar; ularning həmmisining omumi y mənisi bu təjrimigə ohxap ketidu.

59:1 «Bu küy Saul padixah Dawutning əyini kəzləxkə paylaqqilarni əwətip, uni eltürüwətməqqi boləjan qaqda yeziləjan» — Bu wəqə «1Sam.» 19-babta bayan kilinidu.

59:1 1Sam. 19:12

⁶ Ular keqisi qayıtip kelip, ortalır ittək ortalır-qulz kılıp,
Xəhərni aylinip laqaylap yürməktə..

⁷ Kərə, ortalırning aqlızidin ekıwatқан xəlğəylirini!
Ləwliridin kılıqlar qıqıp turidu;
Ular: «Kim anglıyalaydu?» — dəydu..

⁸ Lekin Sən Pərwərdigar ortalırni məshirə kılısən;
Barlık əllərni mazak kılısən!.

⁹ I mening küqüm Boluquqi!
Mən Sanga təlmürüp qarap yürimən;
Qünkü Huda mening yukiri panahgahımdur.

¹⁰ Manga əzgərməs muhəbbitini kərsətküqi Huda mening aldimda mangidu;
Huda manga düxmənlərnıng məqlubıyıtını kərsıtıdu.

¹¹ Bırak, i Huda, bularnı kətl kılmay turoqay;
Bolmisa mening həlkim Seni untuydu.
Əz küqüng bilən ortalırni sərsən kılqaysən,
Ularınq bexini eqırlaxturoqaysən;
I Rəb, bizning qalkınımız!

¹² Ularınq aqlızining buzukluğu tıpəylidin,
Ləwlirining səzliri tıpəylidin,
Ularınq qıkwatқан qarqaxlar həm aldamqılıqlar tıpəylidin,
Ular əz təkəbburluqi iqidə tuzakқа qüxkəy!

¹³ Qəziping bilən bu ıxlarqə hatimə bərgəysən,
Hatimə bərgəysən!

Xuning bilən ortalır yok bolıdu;
Xuning bilən yər yüzning qət-qətlirigiqə Hudaning həkikətən Yaqupқа həkumdarlıq
kılıdıqanlıqi ayan bolqay!
Selah..

¹⁴ Dərwəqə, ortalır həziroqıqə keqisi qayıtip kelip, ortalır ittək ortalır-qulz kılıp,
Xəhərni aylinip laqaylap yürıdu.

¹⁵ İtlardək ortalır ozuk ızdəp hər yərdə kətraydu;

Karni toymıquqə huwlap yürməktə;

¹⁶ Lekin mən bolsam kudritingni küyləymən,
Bərək, səhərlərdə əzgərməs muhəbbitingni nahxa kılıp yangritimən;
Qünkü Sən mən üqün yukiri qoroqan,
Eqır künlirimdə panahgah bolup kəlgənsən.

¹⁷ I mening küqüm Boluquqi, Sanga küylərni eytimən;
Qünkü Huda mening yukiri qoroqinımdur,
Manga əzgərməs muhəbbət kərsətküqi Hundayımdur.

59:6 «Ular «kəstləxni niyət kılqıtuqlar» keqisi qayıtip kelip, ortalır ittək ortalır-qulz kılıp, xəhərni aylinip laqaylap yürməktə» — kona Kanaan (Pələstin) xəhərliridə ow ızdıqan ıtlar bəlkim kündüzdə kixılərnıng jay-hoyliliriqə kırıxkə petinalmaytti, pəqət adamlar uhliqəndə kırıdu. Dawut halayık səyqən adəm boləqəqə, uni öltürməqqi boləqan kixilər bəlkim kündüzdə qol selixkə petinalmaytti, pəqət keqidə unıng eyigə besip kırıdu.

59:7 Zəb. 10:11; 55:21; 57:4; 94:7

59:8 Zəb. 2:4

59:13 «Xuning bilən yər yüzning qət-qətlirigiqə Hudaning həkikətən Yaqupқа həkumdarlıq kılıdıqanlıqi ayan boləqay!» — baxkə birhil tərjimisi: «Xuning bilən ortalırqə Hudaning həkikətən Yaqupқа həm yərnıng qət-qətlirigiqə həkumdarlıq kılıdıqanlıqi ayan boləqay!».

60-küy Məqlubiyətin keyinki dua

60¹ Nəoqmıqılərnıng bexioğa tapxurulup, «Guwahlik nilupəri» degən ahangda okulsun dəp, Dawut yazoğan «Mihtam» küyi: —
(Dawut Aram-Naharaim wə Aram-Zobahdiki Suriyəliklər bilən jəng kıləqanda, uning sərdari boləqan Yoab jənggə kayta berip, «Xor wadisi»da Edomdikilərdin on ikki ming əskərni kiliqləqan qaoqda yeziləqan)

I Huda, Sən bizni qətkə kəkting;

Bizni parə-parə kiliwəttıng,

Sən bizdin rənjdıng;

Əmdi bizni yeningə qayturoqın!..

² Sən zeminni təwritip yeriwətkəniding;

Əmdi uning bəsüklirini sakaytkəsən;

Qünki u dəldəngxip kətti!

³ Sən Əz həlkingə külpət-harlıqlarnı kərgüzdüng;

Sən bizgə aləqzadilikning xarabini iqukdüng.

⁴ Sən Əzüngdin əyminidiəqlərləqə tuə tikləp bərgənsən;

U həkikətni ayan kiliqxə kətürüldü.

(Selah)..
⁵ Əz səyğənliring nıjatlık tepixi üqün,

Ong kəlung bilən kutkuzəqaysən,

Duayimni ıjəbət kıləqaysən..
⁶ Huda Əz pak-mukəddəslikidə xundək degən: —

«Mən təntənə kilimən,

Mən Xəkəm diyarini bəlüp berimən,

Sukkot wadisini təksim kiliqxə əlqəymən..
⁷ Gilead Manga mənəsupur,

Manassəhmu Manga mənəsupur;

Əfraim bolsa beximdiki dubuləqəmdur,

Yəhuda Mening əmr-pərman qikəroquqımdur;..
⁸ Moab Mening yuyunux jawurumdur;

Edomə qorukumni taxləymən;

Filistiya, Mening səwəbımdin təntənə kilinglar!».

60:1 «Dawut Aram-Naharaim wə Aram-Zobahdiki Suriyəliklər bilən jəng kıləqanda, uning sərdari boləqan Yoab jənggə kayta berip, «Xor wadisi»da Edomdikilərdin on ikki ming əskərni kiliqləqan qaoqda yeziləqan» — bu wəqə Təwrat, «2Sam.» 8-babta bayan kiliuidu.

60:1 2Sam. 8:3, 13; 1Tar. 18:3, 12; Zəb. 44:9-10; 74:1; 108:11; 144:10

60:4 «Sən Əzüngdin əyminidiəqlərləqə tuə tikləp bərgənsən; u həkikətni ayan kiliqxə kətürüldü» — toluk ayətning birnəqqə hil təjimiiliri bar. Ayəttiki ıbranıy tilini qüxinix təs.

60:5 Zəb. 108:6-13

60:6 «Huda Əz pak-mukəddəslikidə xundək degən...» — yəki «Huda Əz mukəddəs jayida xundək degən...» «Mən Xəkəm diyarini bəlüp berimən, Sukkot wadisini təksim kiliqxə əlqəymən» — Hudaning muxu səzliri bəlkim Yəxua pəyoğəmbər arklilik, Qanaan (Pələstin) zeminini İsrailərləqə bəlüp-bəlüp təksim kıləqlanlikini kərsitidu.

60:7 «Əfraim bolsa beximdiki dubuləqəmdur» — ıbranıy tilida «Əfraim bolsa beximdiki kəşqədiəqımdur». «Yəhuda Mening əmr-pərman qikəroquqımdur» — bəxkə birhil təjimiisi «Yəhuda Mening xahənə hasəmdur».

60:8 «Moab Mening yuyunux jawurum» — bəlkim Moabning Huda wə Uning həlki üqün məynət hizmət kiliidiəqlanlikini bildüridu. «Edomə qorukumni taxləymən» — ayəq kiymni məlum yər üstigə taxləx axu yərgə igə boləqlanlikni bildürüxi mumkin; yəki bolmisa, Edomning öz igisining ayəqlirini elip yiqiəxturiəqlan küldək ıkanlikini kərsitiximu mumkin. «Filistiya, Mening səwəbımdin təntənə kilinglar!» — Dawut padixahning dəwridə Filistiya Dawutkə, xundəkə Hudaning Əzigə boysunup, bəhtlik həyatkə igə boləqlan («2Sam.» 1:8ni, xundəkə «Yar.» 12:1-3nimə kəring).

⁹ Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kirəlisun? Kim Meni Edomoğa elip baralisun?

¹⁰ I Huda, Sən bizni rasttinla qətkə kəktingmu?

Koxunlirimiz bilən billə jənggə qikmamsən?

¹¹ Bizni zulumlardin kutuluxka yardəmləxkəysən,

Qünki insanning yardimi bikardur!

¹² Huda arkilik biz qokum baturluk kərsitimiz;

Bizgə zulum kılouqılarni qəyligüqi dəl U Əzidur!

61-küy

«Məndin yukiri Qoram Tax»

61¹ Nəqmiqilərnin bexioğa tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp Dawut yazoğan küy:

I Huda, pəryadimni angliqaysən;

Duayimoğa kulak salqaysən!

² Yərning qət-qətliridə turup,

Yürükim zəiplixip kətkəndə,

Mən Sanga murajitə kəlimən: —

Sən meni özümdin yukiri Qoram Taxka yetəkləysən!

³ Qünki Sən mənə panahgah,

Düximinin aldidə mustəhkəm münar bolup kəlgənsən.

⁴ Mən qədiringni mənggülik turaloqum kəlimən;

Kanatlıring sayisidə panah tapimən.

Selah.

⁵ Qünki Sən, i Huda, kəsəmlirimni angliding;

Əzüngdin əyminidioğanlaroğa təwə mirasni mangimu bərdingsən..

⁶ Padixahning künlirigə kün qoxup uzartisən;

Uning yilliri dəwrdin-dəwrgiqə bolidu..

⁷ U Hudaning aldidə mənggü həküm süridu;

Uni aman saxləxka muhəbbət wə həkikətni bəkitip təminligəysən;

⁸ Xuning bilən aldingdə iqqən kəsəmlirimgə hər künü əməl kəlimən;

Mən namingni mənggü küyləymən!

62-küy

Hudani təlmürüp kütüx

62¹ Nəqmiqilərnin bexi Yədutunoğa tapxuruloğan, Dawut yazoğan küy: —

Jenim Hudaqıla qarap süküttə kütidu;

Mening nijatlıkim uningdindur..

61:2 «Mən özümdindin yukiri Qoram Tax» — Hudani kərsitidu, əlwəttə. «Məndin yukiri» degən ibarə bəlkim Dawutning gərqə padixah bolsimu, «Əzümmi nəhayiti üstün, kəbilətlik adəm hesablimaymən, hərdaim Hudadin yol sorixim kerək» degəndək, həmmimizni kiçik peillik boluxka, ündəydu.

61:5 «Əzüngdin əyminidioğanlaroğa təwə miras...» — ibraniy tilidə «Nəmingdin əyminidioğanlaroğa təwə miras...».

61:6 «Padixahning künlirigə kün qoxup uzartisən; uning yilliri dəwrdin-dəwrgiqə bolidu» — Dawut əzi Israiloğa padixah bolup kırık yıl həküm sürgən. Xübhəsiszki, u bu yərdə öz əvladi bolidioğan Kutkuzoquqi-Məsih toquruluk bəxarət beridu.

62:1 «Nəqmiqilərnin bexi Yədutunoğa tapxuruloğan, Dawut yazoğan küy» — «Yədutun»: Dawut pəyoqəmbər «mədhiyə hori»ning yetəkqisi dəp bəkitkən, Yədutun isimlik bir kixini kərsitidu («1Tar.» 16:41ni körüng).

² Pəkət Ula mening qoram texim wə mening nijatlikim,
Mening yukiri qoroqinimdur;
Mən unqilik təwrinip kətməymən..

³ Silər qaqañoqə xu ajiz bir insanoğa hujum kilisilər?
Həmminglar qingəyiyip qaloğan tamni,
İroqanglap qaloğan kaxani oqulatqandək, uni oqulatmaqçisilər?

⁴ Uni xəhrət-həywididin qüxürüwetixin baxqa, ularning heq məsliħəti yoxtur;
Yaloqanqiliklərdin hursən ular;
Aqzida bəht tiligini bilən,
Ular iqidə lənət okuydu.
Selah.

⁵ I jenim, Hudaqıla qarap süküttə kütkin;
Qünki mening ümidim Uningdindir.

⁶ Pəkət U mening qoram texim həm mening nijatlikim,
Mening yukiri qoroqinimdur;
Mən təwrinip kətməymən.

⁷ Nijatlikim həm xan-xəhritim Hudaqə baqlıqtur;
Mening küqüm boloğan qoram tax, mening panahgahım Hudadidir.

⁸ I halayik, Uningoğa hərdaim tayininglar!
Uning aldida iq-baqlinglarni təkünglar;
Huda bizning panahgahimizdur!
Selah.

⁹ Addiy bəndilər pəkət bir tinik,
Esilzadilərmu bir aldım söz halas;
Taraziqə selinsa ularning qılqə salmıqı yox,
Bir tiniktinmu yeniktur.

¹⁰ Zomigərlikkə tayanmanglar;
Bulangqiliqtin ham hiyal qılmanglar,
Baylıqlar awusimu, bularoğa kənglünglarni qoymanglar;

¹¹ Huda bir qetim eytkanki,
Mundək deginini ikki qetim anglidimki: —
«Kük-qüdrət Hudaqə mənşuptur».

¹² Həm i Rəb, Sanga əzgərməs muhəbbətmu mənşuptur;
Qünki Sən hər bir kixigə öz əmiligə yarixə qayturusən..

63-küy Hudaqə intizar bolux

63 ¹ Dawut yazoğan küy (u Yəhudadiki qəl-bayawanda boloğan qaoqda yeziloğan): —

I Huda, Sən mening ilahimdursən,
Təxnalıq bilən Seni izdidim!

—Yənə birhil təjmisı: «Nəqmiqlərləning bexioqə tapxurulup, «Yədutun» (mədhıyıləx dəğən mənıdə) ahangıda oqlusun dəp Dawut yazoğan küy: —....».

62:2 «Mən unqilik təwrinip kətməymən» — yaki baxqa birhil təjmisı «Zor eqırqılıqtımu təwrənməymən».

62:12 Ayup 34:11; Pənd. 24:12; Yər. 32:19; Əz. 7:27; 33:20; Mat. 16:27; Rim. 2:6; 2Kor. 5:10; Əf. 6:8; Kol. 3:25; 1Pet. 1:17; Wəh. 22:12

Mən kurojak, qangkak, susiz zeminda turup,
Jenim Sanga intizar, ətlirim təlmürüp intilarki —.

² Mükəddəs jayingda Sanga köz tikip kariojnimdək,
Mən yənə zor qüdriting və uluqlukungni kərsəm!

³ Əzgərməs muhəbbiting həyatınmu əzizdur;
Ləwlirim Seni mədhiyləydu;

⁴ Xu səwəbtin tirik bolsamla, Sanga təxəkkür-mədhியə okuyman,
Sening namingda kollirimni kətürimən.

⁵ Jenim nazunemətlərdin həm maylik gəxlərdin kənaətləngəndək kənaətləndi;
Aqzim eqilip hux ləwlirim Sanga mədhiyləni yangritidu;.

⁶ Ornumda yetip Seni əsliginimdə,
Tün keqilərdə Seni seəlinip oylinimən.

⁷ Qünki Sən manga yadəmdə bolup kəlgənsən;
Sening kənitəng sayisidə xad-huramlikta nahxılarni yangritimən.

⁸ Mening jenim Sanga qing qaplixip mangidu,
Sening ong qolung meni yəliməktə.

⁹ Birək jenimni yökıtixkə izdəwatқанlar yər təktilirigə qüxüp ketidu.

¹⁰ Ularning kəni kiliq tiqida təkülidu,
Ular qılberilərgə yəm bolidu.

¹¹ Ləkin padixah Hudadin xadlinidu;
Uning nami bilən kəsəm qılqanlarning həmmisi rohlınıp xadlinidu;
Qünki yaloqan səzligüqıləning zuwani tuwəqlinidu.

64-küy Amanlik tiləx duasi

64 ¹ Nəqmiqıləning bexioqə tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazoqan küy: —

I Huda, əhlirimni kətürgəndə, meni angliqaysən!
Həyatimni düxmənning wəhxilikidin kuədiqaysən!

² Kəra niyətləning yoxurun suyikəstliridin,
Yamanlik əyligüqi kaəqə-kuzoqunlardin aman qılqaysən.

³⁻⁴ Ular tillirini kiliqtək ətkür bilidi;
Mukəmməl adəmnı yoxurun jaydin etix üqün,
Ular oqını bətligəndək zəhərlik səzini təyyarlidi.
Ular qılqə əymənmay tuyuksiz oq qikiridu.

⁵ Ular bətniyəttə bir-birini riqəbətəndürüp,
Yoxurun tuzək kuruxni məsləhətləxip,
«Bizni kim kəraləytti?» — deyixməktə.

⁶ Ular kəbihlikkə intilip: —
«Biz izdinip, ətraplik bir tədbir tepip qiktuk!» — dəydu;
İnsanning iq-baoqri wə kəlbi dərwəqə qongkur wə bilip bolmas bir nərsidur!

⁷ Ləkin Huda ularoqə oq atidu;
Ular tuyuksiz zəhimlinidu.

63:1 1Sam. 22:5; 23:14,15

63:5 «Jenim nazunemətlərdin həm maylik gəxlərdin kənaətləngəndək kənaətləndi» — Yəhudiylar üqün maylik gəx intayin esil tamək hesablinidu.

⁸ Ular öz tili bilən putlixidu;
Ularni kərgənlərlə həmmisi özini neri tartidu..
⁹ Həmmə adəmnı kərkunq basidu;
Ular Hudaning ixlirini bayan kəlidu,
Bərhək, ular uning kəloqanlirini oylinip sawək alidu.
¹⁰ Həkkəniylər Pərwərdigarda huxal bolup,
Uningə təyinidu;
Kəngli durus adəmlər rəhləlinip xadlinidu.

65-küy Mədhiyə wə təxəkkür

65¹ Nəqmiqilərlə bexioqə tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazoqan küy-nahxa: —

Zionda, mədhiyə süküt iqidə Seni kütidu, i Huda;
Sanga kəloqan wadə əməlgə axurulidu..
² I, dua Angliqı, Sening aldingə barlıq ət igiliri kəlidu.
³ Gunahlıq ixlar, asiyləklirimiz,
Kəlkün bəskəndək məndin oqalip kəlidu;
Ləkin Sən ularni yepip kəqürüm kəlisən;
⁴ Sən tallap Əzünggə yekənləxturəqan kixi nemi degən bəhtlik!
U həylilərlə məkənləridu;
Bizlər Sening məkənlərlə, yəni məkəddəs ibadətənlərlə bərikətlərlə kənəət tapimiz;
⁵ Sən həkkəniylərlə nāməyan kəlidəqan karamət wə dəhət ixlar bilən bizgə jawab,
I nijaqləklərlə boləqan Huda,
Pütkül yər-dəngizlərlə qət-qətliridəklərlə tayanqı Boləqı!
⁶ Bəllə qədrət bilən bəqlənlərlə bolup,
Kükəng bilən təqlərlə bərpə kəloqansən;
⁷ Dəngizlərlə ərəkəllərlə xawqunlirini,
Dəqlənlərlə xawqunlirini,
Həmdə əllərlə qəqlənlirini tənjitkəlisən!
⁸ Jəhənnəm qət-qətliridə turəqlənlərlə karamətlərlərlə kərkədu;
Sən kənqəxtikəllərlə, kənqəxtikəllərlə xadlənərlə;
⁹ Yər yüzini qəməni yəp yəqlə kəlip, uni suqirənlə,
Uni təlimu mənqətləxtirənlə.
Hudaning dəryə-erikliri suqə tələndur;
Xundək kəlip sulərlə təyərləp,
Kixilərlə əqlə bilən təminləysən.
¹⁰ Təriləqlə etizlərlə qənəklirini suqə kəndurənlə,
Kirlirini tərləysən,
Təqləqlə mənqənlərlə bilən yəmxiyənlə;
Uningdə üngənlərlə bərikətləysən.

64:8 «Ularni kərgənlərlə həmmisi özini neri tartidu» — bəqlə birhəl tərlimisi «ulərlə kərgənlərlə həmmisi bəxini silkiyədu».

65:1 «Zionda, mədhiyə süküt iqidə Seni kütidu, i Huda» — bəqlə birhəl tərlimisi «Zionda, Sening aldingdə, süküt bolidu, mədhiyə bolidu».

65:3 «Ləkin sən ularni yəni gunahlıq ixlar, asiyləklirimizni yepip kəqürüm kəlisən» — ibrəni tilidə «ulərlə yepip kafərlə kəlisən». «Kafərlə» dənə ix təqlərlə «Mis.» 29:33 wə izahəti, xundək «Təbirlərlə»nimu kərləng.

¹¹ Sən nemətliringni yilning hösulioğa taj kılıp qoxup berisən;

Qədəmliringdin bayaxatlıq həryanoğa tamidu;

¹² Daladiki yaylaqlarqımu tamidu;

Taoq-dawanlar xat-horamliqni özligə bəlwaoq kılıdu;

¹³ Kəkləmlər qoy padiliri bilən kiyingən,

Jilqlılar maysilaroğa qaplinidu;

Ular huxallıq bilən təntənə kılıdu,

Bərək, ular nahxilarni yangritixidu!

66-küy

Ibadətke türtkə bolidioğan guwahlik

66 ¹ Nəqmıqılərnıng bexioğa tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp, küy-nahxa: —

Pütkül jağan, huxallıq bilən Hudağa təntənə kılinglar!

² Uning namining uluqlukını nahxa kılıp jakarlanglar,

Uning mədhıylirini xərəplik kılinglar!

³ Hudağa: «Sening qılənliring nəkədər qorkunqluqtur!

Kudriting zor boləq,

Düxmənliring aldingda zəiplixip təslim bolidu;

⁴ Barlıq yər yüzidikilər Sanga səjdə kılıp,

Seni küyləp, nahxa eytixidu;

Ular namingni küyləp nahxa kılıp eytidu» — dənglar!

Selah!

⁵ Kelinglar, Hudaning qılənlirini kərünglar;

İnsan baliliri aldida qıləğan karamətliri qorkunqluqtur.

⁶ U dengizni quruklukğa aylandurdi;

Əjdadlırimiz dəryadinmu piyədə etti;

Biz u yərdə uningdin hursən bolduk.

⁷ U kudriti bilən mənggü həküm süridu;

Uning kəzliri əllərnı kəzıtip turidu;

Asiylik qıləquqılar məqrurlanmısun!

Selah!

⁸ İ qowmlar, Hudaıimızə təxəkkür-mədhıyə eytinglar;

Uningə boləğan mədhıyə-həmdusanalarnı yangritinglar!

⁹ U jenimizni həyatlik iqigə tikkən,

Putlırimizni teıylıduruxlarəqə yol qoymaydu.

¹⁰ Qünki Sən, i Huda, bizni siniding;

Kümüxnı otta tawlıəandək bizni tawlıding.

¹¹ Sən bizni torəqə qüxürdung;

Belimizgə eəqr yükni yükliding.

¹² Həklərnı beximizəqə mindürdüng;

Biz ot wə kəlkünni besip ettiq;

Sən ahir bizni kəngriqilikə qıqarding.

¹³ Mən kəydürmə qurbanlıqlarnı elip əyünggə kirəy;

Sanga qıləğan kəsəmlirimgə əməl kılımən;

66:6 Mis. 14:21-31; Yə. 3:14

66:7 2Tar. 16:9; Ayup 28:24; Zəb. 33:13-14

¹⁴ Bərək, beximəyə kün qüxkəndə ləwlirim qikərojan,
Eoizim eytkən wədilirimni əməlgə axurimən.

¹⁵ Mən Sanga bordağ mallarnı köydürmə kurbanlıq kılıp sunimən,
Qoqkarların yeqini hux puritip köydürimən;
Əküz wə əqkilərnı əkilip sunimən.
Selah!

¹⁶ Hudadin əymingüqi həmminglar, kelinglar, kulak selinglar!
Uning mən üçün kıləjan karamətlirini bayan kılıman;

¹⁷ Aqzim eqip uningəyə pəryad kətürdüm,
Uning uluqlukini jakarlıəjan mədhıyilər tilimda boldi.

¹⁸ Kənglümdə gunahni kəzləp yürəgən bolsam,
Rəb duayimni angliməjan bolatti.

¹⁹ Bırak Huda anglidi;
U duayiməyə kulak saldi.

²⁰ Hudaəyə təxəkkür-mədhıyə yəqdurulsun!
U mening duayimni yandurmidi,
Həm məndin əzgərməs muhəbbitini elip kətmidi!

67-küy Dunya üçün nıjatlık bardur!

67¹ Nəqmıqılərnıng bexıəyə tapxurulup, tarlıq sazlar bilən qelinsun, dəp yeziləjan küy-
nahxa: —

Huda bizgə mehir-xəpkət kərsitip, bizni bərikətləp,
Əz jamalining nurini üstimizgə qaqqay!
Selah!

² Xundak kıləjanda yolung pütkül jahanda,
Kutuldurux-nıjatlıkıng barlıq əllər arisida ayan bolidu.

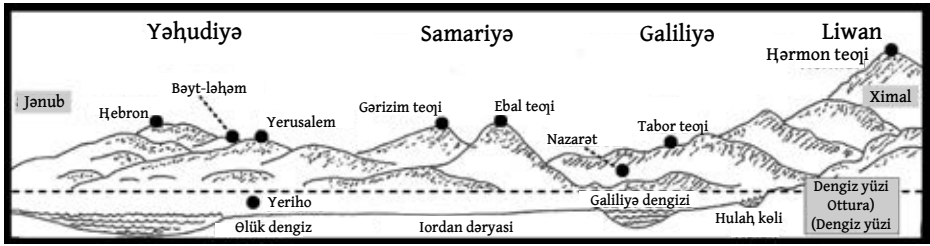
³ Barlıq qowmlar Seni mədhıyiligəy, i Huda;
Barlıq qowmlar Seni mədhıyiligəy!

⁴ Jimi qowmlar huxallik bilən təntənə kılıp küyligəy,
Qünki Sən həlk-millətlərgə adillik bilən həküm qikirisən,
Yər yüzidiki taipılərnı, Sən yetəkləysən;
Selah.

⁵ Barlıq qowmlar Seni mədhıyiligəy, i Huda;
Barlıq qowmlar Seni mədhıyiligəy!

⁶ Wə yər-zemin kəklirini ündüridu;
Huda, bizning Hudaıimiz, bizni bərikətləydu;

⁷ Huda bizni bərikətləydu;
Xuning bilən yər yüzidikilər qət-yakıləroqıqə Uningdin əyminixidu!

İsrailiyaning taq-jiloiliri «Zəb.» 68:16

68-küy Qəlibə munajiti

68¹ Nəqmiqilərnin bexioja tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazqan küy-nahxa: —

Huda ornidin turdi, düxmənlinirini tiripirən kiliwetidu!
Uningoja əqmənlər Uning aldidin bədər qəqidu!.

² Is-tütək uquruləndək, ularni uqurup yökitisən,
Mom otta eritilgəndək,
Rəzillər Hudaning aldida həlak bolidu.

³ Birək həkqaniylar huxallinidu,
Ular Huda aldida rəhlinip,
Təntənə kiliq xadlinidu.

⁴ Hudəoja küylər eytinglar,
Uning namini nahxa kiliq yangritinglar;
Qəl-bayawanlarəja Mingüqigə bir yolni kətürüp yasanglar;
Uning nami «Yah»dur;
Uning aldida xadlininglar..

⁵ Yetimlarəja ata boləquqi,
Tul hotunlarning dəwasini sorioquqi,
Əz mukəddəs makanida turoqan Hudadur.

⁶ Huda qeriblarni oy-oqəqlik kiliq;
U məhbuslarni awatlikqə qikiridu;
Lekin asiylarni qəojirək yərdə kəlduridu.

⁷ I Huda, Əz həlkingning aldida mangojiningda,
Qəl-bayawandin otüp səpər kijojiningda,
— (Selah) —

⁸ Hudaning huzuri aldida,
Yəni İsrailning Hudasing huzuri aldida,
Yər-jəhan təwrinip,
Asmanlarmu yeojin yəqərdurdi;
Awu Sinay teojimu təwrinip kətti..

⁹ Sən, i Huda, Əz mirasing boləjan zemin-həlk üstigə hasiyətlik bir yəmoqur yəqərdurdung;
Ular həlsizlanəjanda ularni küqləndürdüng.

¹⁰ Sening bəqқан padang u yərgə makanlaxti;

68:1 Qəl. 10:35

68:4 «Qəl-bayawanlarəja Mingüqi» — yəki «Bulutlarəja Mingüqi...». Kaysi mənsi toqra bolsun Hudaning əzini kərsitidu.
7-ayətni kəring.

68:8 Mis. 19

Mehribanliking bilən məminlər üçün təyyarlik qılding, i Huda!

¹¹ Rəb əmr kildi;

Uni jakarlıoquqi kız-ayallar nemidegən zor bir qoxundur!

¹² «Padixahlar həm qoxunliri bədər qeqixti, bədər qeqixti!» — deyixti;

Əydə olturoqan kız-ayallar bolsa oljilarni bəlixivalidu;

¹³ Silər qoy baqqanda padilar arisida yatqan bolsanglarmu,

Zemininglar əmdi qanatlırioqa kümüx səpkən,

Pəyliri parkirak altun bilən bezəlgən pahtəktək bolidu;

¹⁴ Həmmigə Qadir Huda padixahlarni zeminda tiripirən kiliwətkəndə,

Yər Zalmon teojidiki kərdək akirip kətti.

¹⁵ Baxan teoji qüdrətlik bir taoj,

Baxan teoji egiz qoqqiliri kəp bir taojdur;

¹⁶ Əy egiz qoqqilik taoqlar,

Nemə üçün Huda Öz makani kilixni halioqan taojqa həsət bilən qaraysilər?

Dərwəqə, Pərwərdigar xu taojda mənggü turidu!

¹⁷ Hudaning jəng hərwiliri tūmən-tūmən,

Milyon-milyondur;

Rəb ular arisida turidu;

Sinay teojidiki müqəddəs jayda turidu.

¹⁸ Sən yukiriyoqa kətürüldung,

Insanlarni tutqun kiloquqlarni Əzüng əsir kilip elip kəttəng;

Yah Huda ularning arisida turuxi üçün,

Hətta asiylük kiloqanlar arisida turuxi üçünmu,

Sən insan arisida turup iltipatlarni qəbul qılding.

¹⁹ Rəb mədhıylənsun;

Qünki U hər küni yüklirimizni kətürməktə;

Yəni nijatlikimiz boləqan Təngri!

Selah.

²⁰ Bizning Təngrimiz birdinbir nijatkar Təngridur;

Rəbgə, yəni Pərwərdigarojila, olümgə bəoqlik ixlar təwədur.

68:10 «Səning baqqan padang» — İsrail həkini kərsitidu, əlwəttə.

68:13 «Silər qoy baqqanda padilar arisida yatqan bolsanglarmu, zemininglar əmdi qanatlırioqa kümüx səpkən, pəyliri parkirak altun bilən bezəlgən pahtəktək bolidu» — bu ayətni ibraniy tilida qüxinix təs, hərhil tərjimiliri bar. Mənsi bəlkim, İsrail həkli əslidə kəmbəoql əhwalda yaxioqan bolsimu (qoy baqquqi bolup), Huda Pələstin zeminining həmma yerigə kəp oljini (altun-kümüx katarliklar) qeqip, ularni beyitti (14-ayətni kəring).

68:15 «Baxan teoji qüdrətlik bir taoj, Baxan teoji egiz qoqqiliri kəp bir taojdur» — baxqa tərjimiliri: «Hudaning teoji Baxan teojidəktur — kəp qoqqilik bir taojdək, Baxan teojidəktur» yəni «Baxan teoji Hudaning teojidur, Baxan teoji egiz qoqqiliri kəp bir taojdur».

68:16 «Huda Öz makani kilixni halioqan tallioqan taoj» — Yerusalemdiki Zion teoji.

68:16 Zəb. 87:1, 2; 132:13

68:17 «Rəb... Sinay teojidiki müqəddəs jayda turidu» — buning mənsi bəlkim: «Huda Sinay teojida qandək kiloqan bolsa, U Yerusalemdiki (Zion teojidiki) müqəddəs ibadəthanisida turup xundək kilixni dawamlaxturidu — demək, sürlük, xan-xərpəlik haləttə bolup, pəyoqəmbərlər arqilik kalam-wəhıylirini ayan kilixni dawamlaxturidu» degəndək.

68:17 Qan. 33:2

68:18 «Sən yukiriyoqa kətürüldung, insanlarni tutqun kiloquqlarni əzüng əsir kilip elip kəttəng; Yah Huda ularning arisida turuxi üçün, hətta asiylük kiloqanlar arisida turuxi üçünmu, Sən insan arisida turup iltipatlarni qəbul qılding» — bu mühim həm sirlik ayətkə İnjlida, «Əf.» 4-babta təbir berilidu; Qutkuzəyqi-Məsih insan arisida əzi insan bolup, insanlarni tutqun kiloquqlar (yəni gunah, olüm wə jin-xəytnərlərdin ibarət) üstidin əjalibə kilip, asmanlarəqa kətürölüp, insanlarni qutkuzux həm ularni (ixəngən insənlərnə) Hudaning yəngi bir «müqəddəs ibadəthana»si kilix üçün ərxətki atisidin iltipatlarni qəbul qıldidu.

68:18 Əf. 4:8; Qel. 17:21; Ya. 9:23; Əzra 8:20

68:19 «...U hər küni yüklirimizni kətürməktə» — baxqa birhil tərjimisi «... U hər küni üstimizgə yaxxiliklarni yükəldü».

68:20 «Rəbgə, yəni Pərwərdigarojila, olümgə bəoqlik ixlar təwədur» — yəni baxqa birhil tərjimisi «Rəbdə, yəni

²¹ Bərək, Huda Öz düşmənlirining bexini yaridu,
Öz gunahlırida dawamlıq ketiwəridioanlarning qaqliq kallisini U qaqıdu.

²² Rəb mundaq dedi: «Öz həlkimni Baxan diyaridinmu,
Dengizlarning qongkur jayliridinmu qayturup kelimən»;

²³ Xundaq kılıp sən həlkimning puti qanoqa,
Yəni düşmənlirining qəniqə milinidu,
İtlirining tili buningdinmu nesiwisini yalaydu.

²⁴ Ular Sening mangoanliringni kərdi, i Huda;
Yəni mening İlahim, mening Padixahimning muqəddəs jayioqa kirip mangoanlirini kərdi;

²⁵ Aldingda munajatqılar, kəyningdə qaloquqılar mangdi,
Otturisida dapqi qızlar bar idi:

²⁶ «Jamaətlərdə Huda Rəbgə təxəkkür-mədhıyə eytinglar,
— I İsraıl bulaklıridin qıqkanlar!» — deyixti.

²⁷ U yərdə ularning baxlamqisi boləjan kiqik Binyamin kəbilisi mangidu;
Yəhuda əmirli, zor bir top adəmlər,
Zəbulunning əmirli, Naftalining əmirlimu bar.

²⁸ Sening Hudaying küqüngni buyrup bekitkən;
Əzüng biz üqün kıləjiningni mustəhkəmligəysən, i Huda!

²⁹ Yerusalemdiki muqəddəs ibadəthanang wəjidin,
Padixahlar Sanga atap hədiyələri elip kelidu;

³⁰ Ah, həliki qomuxluqtiki yirtkuq janiwarni,
Küqlüklərnin topini,
Taipilərdiki torpaqlarimu əyibligəysən;
Andin ularning hərbi kümux tənggiləri əkilip Sanga tiz püküxidu;
Uruxhumar həlkiləri tiripən kiliwətkəysən!

³¹ Mətiwər əqlilər Misirdin kelidu,
Efiopiya bolsa Hudaqa qarap kollirini tezdin kətüridu.

³² I yər yüzidiki əl-yurtlar, Hudani nahxa bilən mədhıyilənglar;
Rəbni mədhıyiləp küyləri eytinglar!
(Selah)

³³ Asmanlarning üstigə,
Qədimdin bar boləjan asmanlarning üstigə Mingüqi toqruluk küy eytinglar!
Mana, U awazini anglitidu,
Uning awazi küqlüktur!

³⁴ Hudani küqlük dəp bilip jakarlanglar,
Uning həywisi İsraıl üstidə,
Uning küqi bulutlarda turidu;

³⁵ I Huda, muqəddəs jayliringdin sürlük kərünisən!

Pərwərdigardila, ölümün kütulux yollirimu bar».

68:21 «Öz gunahlırida dawamlıq ketiwəridioanlarning qaqliq kallisini U Huda qaqıdu» — «qaqliq kalla»: bəzi həlkilər: «Baxta qaq kəp bolsa, küq kəp bolidu» dəgən hurapiy kəzkaraxni qəbul kıləjan bolsa kərək.

68:22 «Öz həlkimni Baxan diyaridinmu, dengizlarning qongkur jayliridinmu qayturup kelimən» — «Öz həlkimni» ibraniy tilidə «ulərni» dəp elinəjan. Biz «ulərni» dəgən səzni «Öz həlkimni» dəp tərcimə kilduk, Bəzi alimlar «ulər»ni İsraılning düşmənliri dəp qaraydu (ular Huda xu düşmənləri İsraıl ulardin kisas alsun dəp qayturojan, dəp qaraydu).

68:22 Mis. 14:29; Qəl. 21:33

68:24 «Ular Sening mangoanlirini kərdi, i Huda... Padixahimning muqəddəs jayioqa kirip mangoanlirini kərdi» — bu ayattiki «ular» Hudaning düşmənlirini kərsitixi bolsa kərək. Hudaning «muqəddəs jayioqa kirip mangoanliri» dəgənni qüxinix üqün «Mis.» 40:16-38 wə «1Pad.» 8:1-11ni kərüng.

68:29 1Pad. 10:10, 24, 25; 2Tar. 32:23; Zəb. 72:10; 76:11-12

68:30 «qomuxluqtiki yirtkuq janiwar» — bəlkim Misirni Nil dəryasidiki timsahqa ohxitidu.

Israilning birdinbir Təngrisi!
Həlkə küq-küdrət bərgüqi bolsa, Udur!
Hudaqə təxəkkür-mədhijə okulsun!

69-küy

Zor dərd-ələm wə azablardin keyinki qəlibə

69¹ Nəomiqilərnin bexioqə tapxurulup, «Nilupərlər» dəgən ahangda okulsun dəp, Dawut yazoqan küy: —

Meni kütquzojaysən, i Huda!
Sular jenimdin ötti;

² Turojudək jay yok qongkur patkaklikqə qeküp kəttim;
Suning qongkur yerigə qüxüp kəttim,
Kəlkün meni qərək kildi.

³ Pəryadlirimdin həlimdin kəttim;
Gallirim qurup kətti;

Hudayimoqə təlmürüp, közümdin ketəy dəp qaldim;

⁴ Səwəbsiz manga əq boləqanlar qaqlirimdinmu kəptur;

Meni yəkatmaqqi boləqanlar,

Qara qaplap mən bilən düxmənlixidioqanlar küqlüktur;

Xu qaoqda özüm bulimioqan nərsini kayturimən..

⁵ I Huda, mening nadanlikim özünggə ayan;

Mening kəbihliklirim Səndin yoxurun əməstur.

⁶ Mening səwəbimdin, i Rəb, samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar,

Özünggə umid baqlap kütkənlər yərgə qarap qalmioqay;

I Israilning Hudasi, Özüngni izdigüqilər mening səwəbimdin xərməndə bolmioqay;

⁷ Qünki Seni dəp mən rəsəwəqilikqə uqridim;

Xərməndilik yüzümgə qaplandi.

⁸ Mən öz qerindaxliriməqə yat,

Anamning baliliriəqə yəqə yurtluk boldum.

⁹ Qünki meni müqəddəs öyünggə boləqan otluk muhəbbət quloquwaləqanidi;

Sanga həqarət qiloqanlarning həqarətlirimu mening üstümgə qüxti;..

¹⁰ Mən yioqlidim, jenim roza tutti,

Bumu manga əyib dəp qaraldi.

¹¹ Mən bəzni kiyimim kiliپ kiyəsəm,

Xuning bilən ularning səz-qeqikigə qaldim..

¹² Xəhər qowuqida olturoqanlarning tənə gepigə qaldim,

Məyhorlarning nahxisining temisi boldum.

¹³ Biraq mən xəpkitingni kersətkən waqtingda duayimni sanga nixanlidim, i Pərwərdigar;

69:4 «Səwəbsiz manga əq boləqanlar qaqlirimdinmu kəptur; meni yəkatmaqqi boləqanlar, qara qaplap mən bilən düxmənlixidioqanlar küqlüktur; xu qaoqda özüm bulimioqan nərsini kayturimən» — toluq bəxarəttiki bu sirlik səz Məsih krestkə mihlanəqan waqitta əməlgə axuruldi. «Xu qaoqda» Məsih İblis insanlardan buliwaləqan amənlikni, insanlarning Huda bilən boləqan inəklikini insanlarəqə nijaqlik yolida kayturup elip bərdi. Bu küydiki bəxarətlərnin həmmisi Məsih wə uning jəkkən azablrini wə azablrini arqilik kəzənoqan qəlibisini kersitidu.

69:9 «Meni müqəddəs öyünggə boləqan otluk muhəbbət quloquwaləqanidi» — «Yh.» 2:17ni kəring.

69:9 Yh. 2:17; Rim. 15:3

69:11 «Mən bəzni kiyimim kiliپ kiyəsəm..» — «bəz kiyim»ni kiyiwelix (həza tutkəndək) əzi yəki bəxqilər üqün kəttik dua kilixning birhəl ipadisi.

I Huda, özgərməs muhəbbitingning zorlukidin,
Nijatlik ixənqida manga jawab bərgəysən;

¹⁴ Meni patkəkliktin kütəkuwaloqaysən,
Meni qəktürmigəysən;

Manga əqmən bolənlardin,
Suning qongkur yeridin kutuldurəqaysən;

¹⁵ Kəlkün sulirəqə meni qərək kildurmioqaysən;
Dengiz təglirigimu meni yutkuzmioqaysən;
Tegı yok Һangning meni Һap etip aqzini yumuwelixioqə yol qoymioqaysən!

¹⁶ Duayimni ıjabət qıloqaysən, i Pərwərdigar,
Qünki özgərməs muhəbbiting yahxidur;
Mol rəҺımdillikıng bilən manga yüzləngəysən;

¹⁷ Jamilingni kulungdin yoxurmioqaysən;
Qünki beximoqə kün qüxti;
Tezdin manga jawab bərgəysən.

¹⁸ Jenimoqə yekınlaxqaysən,
Uningoqə Һəmjəmət-kütəkuzoquqı boləqaysən;
Düxmənlirim aldida meni Һərlikkə qıkarəqaysən;

¹⁹ Özüng mening rəsvalikta Һəm Һərmətsizlikta qəloqinimni,
Kandak Һəkarətlənginimni bilisən;
Rəqıblirimning Һəmmisi Özünggə ayandur.

²⁰ Һəkarət qəlbimni parə kildi;
Mən kayoquqə qəməp kəttim;
Azəqinə Һesdaxlikqə təlmürgən bolsammu, yok boldi;
Təsəlli bərgüqilərnimu izdidim, lekin birsinimu uqritalmidim.

²¹ Bərhək, ular ozukumoqə ət süyi,
Ussuzlukumoqə sirkini bərdi.

²² Ularning dastihini əzlirigə kıltak,
Ularning Һəlawiti qapqan boləqay.

²³ Kəzliri torlixip kərməydiqan bolup kətkəy;
Bəl-putlirini titrəkkə saləqaysən;

²⁴ QəҺringni ularning üstigə qüxürgəysən,
Qəzipingning ətli ularoqə tutaxqay;

²⁵ Ularning makani Һərabə boləqay,
Qədirliri qəldərap qəloqay;

²⁶ Qünki ular Sən uroqanoqə tehimu ziyankəxlik qılmaqta;
Sən zəҺimləndürgənlərnıng azabioqə gəp bilən azab qoxmaqta.

²⁷ Ularning gunahioqə gunah qoxqaysən,
Həkkaniylikıngning nesiwisigə ularni erixurmigəysən.

²⁸ Ular Һayətlıq dəptiridin əqürülgəy;
Həkkaniylarning qatarioqə pütülmigəy.

²⁹ Birək mən bolsam bir ezilgən dərdmən;
Nijatlikıng, i Huda, meni yukirəqə kətürüp kütəkuzoqay;

69:13 «Nijatlik ixənqida manga jawab bərgəysən» — ıbraniy tilida «Nijatlikıng ixənqida manga jawab bərgəysən».

69:21 Mat. 27:34,48; Mar. 15:23; YҺ. 19:28,29

69:22 Rim. 11:9

69:23 Yəx. 6:9; 29:10; 44:18; Rim. 11:10

69:25 Ros. 1:20

«Zəbur»

³⁰ Mən munajat okup Hudaning namini mədhiyləymən;
Təxəkkürlər bilən uni uluqlaymən;

³¹ Bu bolsa Pərwərdigarni hursən kiliş üqün,
Əküz təkdin kılqandın əwzəldur;
Münggüz-tuyaklıri saş torpaş bərgəndinmu artuqtur.

³² Yawax məminlər buni kərüp huxal bolidu;
Hudani izdigənlər —
Qəlbinqlar yengilinidu.

³³ Qünki Pərwərdigar yoxsullarning iltijasini anglaydu,
Əzigə təwə əsir kılınqanlarni u kəmsitməydu;

³⁴ Asman-zemin Uni mədhiyilisun!
Dengiz-okyanlar həm ularda yürüqi barlıq janiwarlar Uni mədhiyiləy!

³⁵ Qünki Huda Zionni kütquzidu;
Yəhudaning xəhərlirini qayta bina kılidu;
Ular axu yərdə olturaklıxip, igilik tikləydu.

³⁶ Uning kullirining nəsiliri uningə miras bolidu,
Uning namini səyqənlər u yərlərdə makanlıxidu.

70-küy

«Pərwərdigar, tez kəlgəysən!»

70¹ Nəqmıqılərnıng bexioqə tapxurulup, «əslitix üqün» okulsun dəp, Dawut yazqan küy: —

Pərwərdigar, meni kütquzuxka aldirioqaysən!
Pərwərdigar, tez kelip manga yərdəm kılqaysən!

² Mening jenimni izdəwatqanlar yərgə qaritilip rəsua kılinsun;
Mening ziyinimdin hursən bolqanlar kəynigə yandurulup xərməndə bolqay..

³ Meni: — «Wah! Wah!» dəp məshirə kılqanlar öz xərməndilikidin kəynigə yanqay!

⁴ Birak Seni izdigüqılərnıng həmmisi Səndə xadlinip huxal bolqay!
Nijatlıqıngni səyqənlər həmixə: «Huda uluqlansun» deyixkəy.

⁵ Birak mən ezilgənmən, həm yoxsulmən;
Yeniməqə tezdin kəl, i Huda!

Sən mening yərdəmqim, mening azad kılquqim;
I Pərwərdigar, kəqikməy kəlgəysən!

71-küy

Kerioqanda eytkan dua

71¹ Səndin, Pərwərdigardin panah tapimən;
Meni hərgiz yərgə qarətmioqaysən..

² Əz həkqaniylikıngda meni kutuldurqaysən;
Manga kulak salqaysən,
Meni kütquzoqaysən!

³ Manga özüm daim panahlinidioqan turaloqə qoram tax bolqaysən;

70:1 Zəb. 40:13-17

70:2 Zəb. 35:4,26; 71:13

71:1 Zəb. 22:5; 25:2, 3; 31:1-3; Yəx. 49:23

Sən meni kütəzuxka buyruk qüxürgəysən;

Qünki Sən egiz texim, qorənimdursən.

⁴ Hudayim, meni rəzillərnin qolidin,

Həkkəniyətsiz, rəhimsiz adəmdin azad qıləyəsən;

⁵ Qünki Sən mening ümidimdursən, i Rəb Pərwərdigar,

Yaxlıqımdin tartipla mening tayanqimdursən;

⁶ Baliyatqudiki wəqittin baxlap mən Sanga tayinip kəldim,

Əzüng meni anamning kərnidin qıkarəquqisən;

Mədhijəmninğ temisi bolsa hərdəim Sən toqruluktur..

⁷ Mən nurojunlarəqa qəyriy yaki karamət sanaldim;

Qünki Sən mening mustəhkəm panahgəhimdursən..

⁸ Aqzım kün boyi mədhijiliring həm xan-xəripinggə tolidu;

⁹ Əmdi qerəjinimda meni taxlimiqəyəsən;

Maqdurum kətkinidə, məndin wəz kəqmigəysən.

¹⁰ Qünki düxmənlimim manga qərxı səzlixidu;

Jenimni elixkə kəzləwatqanlar kəstlixip: —

¹¹ «Huda uningdin wəz kəqti;

Uni qoqlap tutuwelinglar,

Qünki kütuldurudiəqlar yəqtur» — deyixidu.

¹² I Huda, məndin yirəqlaxmiqəyəsən;

I Hudayim, manga yərdəmgə tez kəlgəysən!

¹³ Jeniməqa küxəndə boləqlar xərməndə bolup yəqitilisun;

Ziyiniməqa itilgənlər rəsvalıq həm xərməndiqilik bilən qəplansun;

¹⁴ Bırək mən bolsam, izqıl ümidə bolimən,

Seni tehimu mədhijiləymən.

¹⁵ Həkkəniylikinğ, nıjatlikinğ aqzımda kün boyi bayan qılınidu;

Bular san-sanəksizdur, bilginimdin kəp artuktur.

¹⁶ Mən Rəb Pərwərdigarınğ bükük ixlirini jakarlıəqlan həlda kelimən;

Səninğ həkkəniylikinğni yad etip jakarlaymən —

Pəkət Səninğkinilə!

¹⁷ I Huda, Sən yaxlıqımdin tartip manga əgitip kəlgənsən;

Büküngə kədar Səninğ qıləqlan karamət ixliringni jakarlap keliwatimən.

¹⁸ Əmdi hazır mən qerip, aq qaqlıq boləjinimda, i Huda,

Mən bu dəwrgə küqlük bilikinğni jakarlıəquqə,

Kələr əwladning həmmisigə qüdritingni ayan qıləquqə,

Meni taxliwətmigəysən!

¹⁹ I uluq karamət ixlarni qıləqlan Huda,

Həkkəniylikinğ pələkkə təqəxti;

Sanga kimmu ohxax bolalisun!

²⁰ Sən manga kəp həm əqir külpətlərnı kərsətkənəkənsən,

Meni qaytidin yəngiləysən, yər təqliridin qayturup elip qıqisən;

²¹ Sən mening izzət-hərmitimni tehimu yuqiri qılıp,

71:6 «Əzüng meni anamning kərnidin qıkarəquqisən» — bəxkə birhil tərjimisi: — «Anamning kərnidilə meni asridinğ».

71:7 «Mən nurojunlarəqa qəyriy yaki karamət sanaldim; qünki Sən mening mustəhkəm panahgəhimdursən» — demək, Dawutning tarihi nurojun adəmlərgə Hudaning wədisidə turidiəqlanlıqini ispatlıəqlan wə Hudaqə tayinixkə rıqəbət boləqlan.

71:13 Zəb. 35:4, 26; 40:14-15; 70:2-3

71:16 «Mən Rəb Pərwərdigarınğ bükük ixlirini jakarlıəqlan həlda kelimən» — bəxkə birhil tərjimisi: «Mən Rəb Pərwərdigarınğ zor qüdriti bilən aləqa mənəmən».

Hər tərəptin manga təsəlli berisən.

²² Mən Seni rawab qelip mədhıyləymən,

Sening həkikitingni mədhıyləymən, i Hodayim;

Qiltar qelip Seni küyləymən, i Sən, Israilning Mukəddisi!

²³ Sanga küylər eytkinimda, ləwlim təntənə kılıdu,

Əzüng hərliukkə qıkarəqan jenimmu xundək rohlinip eytidu;

²⁴ Tilim kün boyi həkkaniyliking tooqrisida səzləydu;

Qünki manga yamanlik kılməkqi boləqanlar yərgə qaritilip rəsəw kılınıdu.

72-küy

Təhtkə olturidiəqan padixahning oqlı tooqroluk dua-tiləwət həm bexarət 1-ayəttiki izahatni kərüng

72¹ Sulayman üqün: —

I Huda, padixahkə həkümliringni tapxurojaysən;

Padixahning oqlıoqa Əz həkkaniylikingni bərgəysən..

² Xundək boləqanda u Əz həlking üqün həkkaniylik bilən,

Sanga təwə ezilgən məminlər üqün adillik bilən həküm qikiridu;

³ Taəqlar həlkkə tinq-amanlik elip kelidu,

Edirliklarmu həkkaniylik bilən xundək kılıdu.

⁴ Padixah həlk arisidiki ezilgənlərgə adil həkümlərni qikiridu;

U namratlarning balilirini kutqızidu,

Zalimləri bitqit kılıdu.

⁵ Xundək boləqanda kün wə ay yok bolup kətmisila,

Əwladtin-əwladkə həlk Səndin əyminidu..

⁶ U bolsa goya yengidin orəqan otlakqə yaəqan yamoqurdək,

Yər suəjiridiəqan həl-yeəqinlərdək qüxidu..

⁷ Uning künliridə həkkaniylar ronək tapidu;

Ay yok boləuqə tinq-amanlik texip turidu.

⁸ U dengizdin-dengizləroqıqə,

Əfrat dəryasidin yər yüzining qətlirigiqə həküm süridu..

⁹ Qəl-bayawanda yaxawatqanlar uning aldida bax kəyidu;

Uning düxmənleri topiləri yalaydu.

¹⁰ Tarxixning wə arallarning padixahləri uningə hədiyələr təkdım kılıdu,

Xeba wə Sebaning padixahlirimu sowəqatlar sunidu..

¹¹ Dərəkə, barlik padixahlar uning aldida səjdə kılıdu;

Pütkül əllər uning hizmitidə bolidu;

¹² Qünki u pəryad kətürgən yəqsulları,

71:22 «Mən Seni rawab qelip mədhıyləymən» — «rawab» muxu yərdə rawabkə intayin ohxap ketidiəqan bir hil saz.

72:1 «I Huda, padixahkə həkümliringni tapxurojaysən; padixahning oqlıoqa Əz həkkaniylikingni bərgəysən» — xübhısizki, bu uluq bexarətnıng toluk mənisi Sulaymanning özini əməs, bəlki uning əwladı boləqan Məsihiñi kərsitidu. «Sulayman üqün» — baxkə birhil tərjimisi «Sulaymanningki» yaki «Sulaymanoqa təwə».

72:5 «Səndin əyminidu» — demək, Hudadin əyminidu.

72:5 Zəb. 89:36,37

72:6 2Sam. 23:4

72:8 «Əfrat dəryası» — ibraniy tilidə pəkət «Dərya» deyilidu. Xübhisi yokki, bu ibarə Əfrat dəryasını kərsitidu.

72:10 «Tarxix.. arallar.. Xeba...Seba...» — «Tarxix»ning dəl kəysi jay ikənliki həzir enik əməs, İspaniyə, ximaliy Afriqa yaki Əngliyəni bildürüxi mumkin. Ləkin xübhə yokki, muxu ayəttiki «Tarxix» həm «arallar» dengizdiki əng qət yərləriñi bildüridu. «Xeba həm Seba» — həzirki Ərəbistanda.

Panahsız ezilgənləri kütulduridu;

¹³ U yoksul-ajizlarə qini aqritudu,

Yoksullarning jenini kütquzidu;

¹⁴ Ularning jenini zulum-zomigərliktin hərlükkə qikiridu,

Ularning keni uning nəziridə kimmətlıktur.

¹⁵ Padıxah yaxısun!

Xebaning altunliridin uningə qı sunulidu;

Uning üqün dua tohtawsız kılınidu;

Uningə kün boyı bəht tilinidu;

¹⁶ Yər yüzidiki həsul mol bolidu,

Həttə təq qoqqıliridimu xundə bolidu.

Mıq-mıq qüxkən mewilər Liwandiki ormanlardək təwrinidu;

Xəhərdikilər bolsa daladiki ot-yexillıktək güllinidu;

¹⁷ Uning nami mənngügə əqməydu,

Uning nami kuyax yoxaloquə turidu;

Adəmlər uning bilən əzlırığə bəht tiləydu,

Barlıq əllər uni bəhtlik dəp atixidu.

¹⁸ İsrailning Hudasi, Pərwərdigar Hudaə təxəkkür-mədhıyə boləy!

Karamət ixləri Yaratquı yaləuz Udu!

¹⁹ Uning xərəplik namıə mənngügə təxəkkür-mədhıyə oqulsun!

Uning xan-xəhriti pütkül dunyani qaplıəy! Amin! Wə amin!

²⁰ Yəssəning oqlı Dawutning dualırı xuning bilən tamam boldı..

Üqinqi bələm

73-küy

Hatalaxqınıni tonup yetix

73 ¹ Asaf yazə qan küy: —

Dərwəqə Huda İsrailə,

Qəlbi sap bolə qanlarə məhrıbandur;

² Ləkin əzüm bolsam, putlıxı yıqılıp qüxüxkə tasla qaldım;

Ayaqlırım tayılıp kətkili qıl qaldı;

³ Qünki rəzillərnıng ronə tapqanlıqını kərüp,

Həkawurlarə həsət kıldım;

⁴ Qünki ular əlümıdə əzəblər tartmaydu,

Əksıqə tənı məzmüt wə saqlam turıdu..

⁵ Ular insanə has jəpənı kərməydu,

Yəki həqlərdək balayı'apətkə uqırmaydu.

⁶ Xunga məqrurluk məjəndək ularə esılıdu,

72:12 Ayup 29:12

72:19 Qəl. 14:21; Yəx. 6:3, 11:9; Həb. 2:14

72:20 «Dawutning dualırı xuning bilən tamam boldı» — bu küy Dawut pəyoğəmbərnıng əng ahırkı duası boldı. Bıraq «Zəbur»ning keyınlı bələmlıridə bız unıng baxqə dua-küylırını uqrıtımız.

73:3 Ayup 21:7-15; Zəb. 37:1; Yər. 12:1, 2

73:4 «Qünki ular əlümıdə əzəblər tartmaydu, əksıqə tənı məzmüt wə saqlam turıdu» — baxqə bırıhl tərjımıslı: «Qünklı ularđə tartqan əzəblər yox, ular tənı məzmüt wə saqlamđur».

Zorluk-zomigərlik tondək ularoşa qaplixidu.

⁷ Ular səmrip kətkənlikidin kəzliri tompiyip qikti;
Ularınq kəlbidiki hiyalətlər həddidin exip ketidu.

⁸ Baxkılarni məshirə kılıp zəhərlik səzləydu;
Həlini üstün kılıp diwinip, doq kılıdu.

⁹ Ular aqzini pələkkə qoyidu,
Ularınq tilliri yər yüzini kezip yüridu.

¹⁰ Xunga Hudaning həlki muxularoşa mayil bolup,
Ularınq degənlirini su iqqəndək ahiriqiqə iqip: —

¹¹ «Təngri kəndək bilələytti?»,
«Həmmidin Aliy Boləuqida bilim barmu?» — dəydu.

¹² Mana bular rəzillərdur;
Ular bu dünyada rəhət-paraəətəni kəridu,
Baylıqlarni toplaydu.

¹³ «Ah, həqiqətən bikardin-bikar kənglümni paklanduruptimən,
Gunəhsiz turup qolumni artuqqa yuyup kəptimən;

¹⁴ Bikaşoşa kün boyi japa qekiptimən;
Xundimu hər səhərdə wijdanning əyibigə uqrap kəldim!».

¹⁵ Biraq mən: — «Bundək desəm,
Bu dəwrdiki pərzəntliringgə asiylək kıləşan bolmamdimən?» — dedim..

¹⁶ Ularınq kallamdin ətküzəy desəm,
Kəzümgə xundək eoşir kəründi.
¹⁷ Təngrining mükəddəs jaylirişoşa kərgüqə xundək oylidim;
Kərgəndila yamanlarınq aqiwitini qüxəndim.

¹⁸ Dərwəqə Sən ularni teyiləşək yərlərgə orunlaxturisən,
Ularınq yikətip parə-parə kiliwetisən.

¹⁹ Ular kəzni yumup aqquqila xunqə parəkəndə bolidu,
Dəhxətlər ularni besip yökətidu!

²⁰ Sən i Rəb, qüxtin oyoşanoşandək oyoşinip,
Ornungdin turup ularning siyakini kəzgə ilmaysən.

²¹ Yürəklirim kəynap,
İqlirim sanjiləşandək boləşan qəşoşa,
²² Əzümni həqnemə bilməydişən bir həmakət,
Aldingda bir həywan ikənlikimni bilip yəttim.

²³ Həlbuki, mən həmixə Sən bilən billə;
Sən meni ong qolumdin tutup yəlidin;

²⁴ Əz nəsihəting bilən meni yetəkləysən,
Xan-xəripngni namayan kıləşandin keyin,
Ahirida Sən meni əzünggə qəbul kilisən.

²⁵ Ərxətə Səndin baxqə mening kimim bar?
Yər yüzidə bolsa Səndin baxqə həqkimgə intizar əməsmən.

²⁶ Ətlirim həm kəlbim zəiplixidu,
Ləkin Huda kəlbimdikə qorəm tax həm mənggülik nəsiwəmdur!

²⁷ Qünki mana, Səndin yirək turoşanlar həlak bolidu;

73:15 «Bundək desəm, bu dəwrdiki pərzəntliringgə asiylək kıləşan bolmamdimən?» — Asaf Hudadin aqşrinip, gumanlirini xundək op'əşək eytxning aqiwitini oylawatidu. Əzining bundək dəyixi etişadi ajizlarəşoşa nisbətən «asiylək» həm ularni etişadida putlaxturidişən ix, dəp kəraydu.

Wapasizlik kılğan pahixə ayaldək Səndin waz kəqkənlərnin hər birini yokitisən.

²⁸ Birək mən üqün, Hudağa yekinxix əwəldur!

Uning barlik kılğan ixirini jakarlaw üqün,

Rəb Pərwərdigarni tayanqim kildim..

74-küy

Tajawuzqilikğa uqriğan qaoqdiki azablık dua

74¹ Asaf yazğan «Maskıl»: —

I Huda, Sən nemixka mənggügə bizni taxliwəttin?

Nemixka qəzipingni tütün qıkarəyəndək Öz yaylıqındiki qoyliringə qıqirisən?

² Əzüng rənə tölöp azad kılğan jamaatingni,

Yəni Öz mirasing boluxka kədimdə ularğa həmjəmət bolup kütquzğan kəbilini,

Əzüng makan kılğan Zion teqini yadingə kəltürgəysən!

³ Kədəmliringni muxu mənggülik harabliklərə qaratkəysən,

Düxmənlər mukəddəs jayingda gumran kılğan barlik nərsilərgə qarığaysən;

⁴ Rəkiqliring jamaətgahingnin otturida hər-pər kilidu;

Məjizətlər saklanğan orunğa ular öz tuqlirini tiktı..

⁵ Hər biri əzlini kərsitixip, palta oynitip orman kəsküqidək,

⁶ Ular hazır mukəddəs jayingdiki nəqirləri ala koymay, palta-bolqılar bilən qeqiwətti;

⁷ Ular mukəddəs jayingğa ot koydi;

Əz namingdiki makanni buləp, yər bilən təng kiliwətti..

⁸ Ular kənglidə: «Biz bularning həmmisini yokitaylı» dəp,

Təngrinin zemindiki jamaətgahirinin hər birini kəydürüwətti..

⁹ Bizgə əslətmə bolğan məjizətləri heq kərməymiz;

Pəyojəmbərlərmu kəlməskə kətti;

Arimizdimu bu ixlarning qağanəyqə bolidiğanlıqini bilidiğan birsı yoktur..

¹⁰ Qağanəyqə, i Huda, rəkiqing Seni məşirə kilidu?

Düxmən namingni mənggügə həkarətləmdü?

¹¹ Sən qolungni, yəni ong qolungni nemixka tartiwalisən?

Qolungni koynungdin elip, ularni yokatkəysən!

¹² Birək Huda kədimdin padixahim bolup kəlgən,

Yər yüzining otturida kütquzxlarni elip barəyqə Udur..

73:28 «Uning barlik kılğan ixirini jakarlaw üqün,...» — ibraniy tilida: «Sening uning barlik kılğan ixirini jakarlaw üqün,...».

74:1 «I Huda, Sən nemixka mənggügə bizni taxliwəttin? Nemixka qəzipingni tütün qıkarəyəndək Öz yaylıqındiki qoyliringə qıqirisən?» — bu küy bəlkim Babil padixahı Nebokadnısar miladiyədin ilgiri 597-yılı Yerusalemnı, jümlidin mukəddəs ibadəthanini wəyran kılıp, kəp İsrailarnı əsirgə elip Babilə sürgün kılğandan keyin yezilğan.

74:4 «məjizətlər saklanğan orunğa ular düxmənlər öz tuqlirini tiktı» — Hudaning ibadəhanidiki «mukəddəs jay»ıda İsrail həkining tarihidiki bərnəqqə «məjizətlər» saklinip kəlgənidi. Məsələn, Musa pəyojəmbər dəwridiki ««manna»ğa tolan altun qaqa», «Hərünün bihliğan həsisi» katarlıqlar. Bularni wəyran kılıp, düxmənlər axu yərdə öz tuqlirini tiktı. İbraniy tilida «tuq» wə «karamət» degən sözlər birlə sez bilən ipadilinu.

74:7 2Pad. 25:9

74:8 «Ular kənglidə: «Biz bularning həmmisini yokitaylı» dəp, Təngrinin zemindiki jamaətgahirinin hər birini kəydürüwətti» — Hudaning pəkət birlə (Sulayman kuroğan) ibadəthanisi bar idi. Birək uningdin ilgirimu Hudağa ibadət kildiğan jaylar məwjut idi — məsələn: «Xiləh» degən jayda «mukəddəs qedir» bar idi («Yə.» 18:1). Hudaning namini yokitix üqün düxmənlər bularning həmmisini kəydürüwətti.

74:9 «Pəyojəmbərlərmu kəlməskə kətti» — Babil padixahı Nebokadnısar Daniyal həm Əzakıyal pəyojəmbərləni sürgün kılıp Babilə baldur elip kətkənidi. Yəməmiya pəyojəmbər bolsa bir türküm lükəklər taripidin Misirə elip kətkilənidi.

74:12 «Yər yüzining otturida kütquzxlarni elip barəyqə Udur» — «yər yüzining otturisi» bəlkim «ottura xərk»ni kərsitixi mumkin.

¹³ Sən dengiz süyini küqüng bilən bəldung,
Sulardiki əjdihəların baxlirini yarding..
¹⁴ Dengizdiki lewiatanning baxlirini qeqip,
Uning gəxini ozuk kılip qəldiki yawayılaraqə bəlüp bərding..
¹⁵ Yərnı yerip bulaklarıni, eriklarıni akkuzdung,
Sən tohtimay ekıwatқан dəryalarıni kúrutuwəttıng..
¹⁶ Kün Sening, tünmu Seningkidur;
Ay bilən kuyaxni orunlaxturdung..
¹⁷ Yər yüzining qegralirini bəlgiliding;
Yaz bilən kixni — Sən xəkilləndürdüng.
¹⁸ Xuni esingdə tutkaysən, i Pərwərdigar: —
Bir düxmən Seni məshirə kildi,
Həməqət bir həlk nəmingni həkərtlidi.
¹⁹ Pahtikingni yirtkuq həywanlararaqə tutup bərmigəysən;
Ezilgən məminliringning həyatini mənngü untumioğaysən.
²⁰ Əz əhdənggə karioğaysən,
Qünki zemindiki kərangıy bulung-puqkaklar zorluk-zumbulukning turaloqliri bilən toldi.
²¹ Ezilgüqilərnı nomus bilən yandurmioğaysən;
Ezilgənlər, yoksullar nəmingni mədhıyilıgəy.
²² Ornungdin turoğın, i Huda,
Əz dəwayıngni sorioğaysən;
Həməqət kixining Əzüngni kün boyi məshirə kıliwatqınıni esingdə tutkaysən.
²³ Düxmənliringning quқанlirini untumioğaysən;
Səngə kərxi qozıoqlanların dıwırlıri tohtimay kətürülməktə.

75-küy Adil sorakçı Huda

75¹ Nəqmıqılərnıng bexioğə «Həlak kılmioğaysən» degən əhangdə okulsun dəp tapxuruloğən,
Asafning küy-nəxisi: —

Səngə təxəkkür eytimiz, i Huda, təxəkkür eytimiz!
Qünki nəming bizgə yekındur;
Buni, kıloğən karamətliring ispatlap jakarlaydu.
² Mənki Pərwərdigar: — «Mən bekitkən wəktıni ihtıyarimoğə aloğınimda,
Adalət bilən sorak kılimən;
³ Yər həmə yərnıng üstidə turuwatқанlar təwrinip tursimu,
Uning tüwrüklirini turoğuzoquqı Əzümdurmən» — dedi.

74:13 Mis. 14:21-31

74:14 «Dengizdiki lewiatanning baxlirini qeqip,...» — «lewiatan» dengiz qongqur təktidə yaxaydıoğən korkunqluk əjdihəoğə ohxap ketidıoğən həywan. Təwəndiki izahətnı, «Təbirlər»nımu kəring. «...Uning gəxini ozuk kılip qəldiki yawayılaraqə bəlüp bərding» — «əjdihələr» (13-ayət) həmə «lewiatan» — xübhısizki, bu yərdə jin-xəytanların küq-kudrətlirini kərsitidu. Huda İsrailni Misirdin azad kıloğəndə, u muqu kudrətlər üstidin oğlıb kildi. Muqu ayət boyiqə «lewiatan»ning bexi kəp bolidu. İnjl «Wəhiy» kısmida uning bexi yəttə ikənliki kərsitilidu. Təwrat «Ayup» 41-bab, 1-ayəttiki, «Yəx,» 27:1-ayəttiki izahətlirimizni həmə İnıldiki «Wəhiy» 12- həmə 13-bablarnı kəring.

74:15 «Yərnı yerip bulaklarıni, eriklarıni akkuzdung, Sən tohtimay ekıwatқан dəryalarıni kúrutuwəttıng» — muqu wəqəlarınıng təpsilatlırini qúxinix üqün, Təwırttiki «Misirdin qıqıx» həmə «Yəxua» degən kısimlarnı kəring.

74:15 Mis. 17:5, 6; Qəl. 20:11; Yə. 3:13; Zəb. 105:41; Yəx. 48:21

74:16 Yar. 1:14-19

Selah.

⁴ Mahtanoqanlaroq: — «Mahtanmanglar»,
Həm rəzillərgə «Müנגgüzüנגni kətürmə» — dedim;

⁵ «Müנגgüzüנגni yukiri kətürmə;
Boynungni kattik kılıp oqadiyip səzlimə!»

⁶ Qünki kətürülüş xərktin yaki oqəbtin əməs,
Yaki jənobtinmu kəlməydu;

⁷ Qünki Huda sotqidur;
U birsini kətüridu, birsini qüxüridu.

⁸ Qünki Pərwərdigarning qolida bir kədəh turidu;
Uningdiki xarab kəpükləxiwatidu;

U əbjəx xarab bilən toldi;
Huda uningdin təkidu;
Dərwəkə yər yüzidiki barlıq rəzillər uning duqını qoymay iqiwetidu;

⁹ Mən bolsam, mənggügə guwahlıq berimən: —
Yakupning Hudasioqə küylərni eytimən.

¹⁰ «Mən rəzillərlə müנגgüzürünün həmmisini kesip taxlaymən;
Bırək həkkanıyların kətürülidu!»..

76-küy Pərwərdigar əllərdin hesab alidu

76¹ Nəomiqilərlə bexioqə, tarlıq sazlarda qelinsun dəp tapxuruləqan, Asafning küy-nəhxisi: —

Yəhudada Huda tonuləqandur;
Uning nami Israilda uluqdur.

² Uning panahiy jayı Salemda,
Zion teqida Uning makani bar..

³ U yərdə U otluq oklarıni,
Kalkən, kiliq həm jəng qorallərini qekip taxlidi.
Selah.

⁴ Əzüng ow-olja taqliridin nəkədər xərəplik, nəkədər əlasən!

⁵ Baturlar bulandi;
Ular uzun uyquqə kətti;
Palwanlarning heqkaysisi öz qolini kətürəlmidi.

⁶ Səning əyiblixing bilən, i Yakupning Hudasi,
Jəng hərvisi həm atlar əlüktək uhlitildi.

⁷ Səndin, Səndin qorkux kerəktur;
Qəzəplənginingdə kim aldingda turalisun?

⁸⁻⁹ Yər yüzidiki barlıq yawax məminlərlə kütquzux üqün,
Sən Huda sorəq kılıxqə ornungdin turoqan waqtingda,

75:4 «Müנגgüzüנגni yukiri kətürmə» — Təwratta, «müנגgüz»lər kəp hallarda adəmlərlə abruy-xəhriti yaki küq-kudritini bildüridu. Bu adəmlərlə bexidin əskən müנגgüz əməs, əlwəttə!

75:6 «... jənobtin əməs» — yaki «(jənobtiki) qel-bayawandin əməs».

75:10 «Mən rəzillərlə müנגgüzürünün həmmisini kesip taxlaymən; bırək həkkanıyların müנגgüzürüni kətürülidu!» — səzliqüqi (muxu 10-ayəttə) Hudanın Əzi yaki Dawut padixahning əwladi boləqan Məsih bolsa kerək.

76:2 «Uning panahiy jayı Salemda» — ibraniy tilida: «Uning uwisi Salemda». Bu söz bəlkim Hudani xiroqə oxitidu. Təwrattiki «Həxiya» deqən kisiəmdə Huda «Yəhudanın xiri» dəp atilidu. «Salem» — «Yerusalem»ning kışqartip eytilixi.

76:4 «ow-olja taqliri» — bəlkim top-top dəwiləngən ow-oljilərlə kərsitidu.

Asmandin həkümüni qiqirip anglatkuzdung;
Yər bolsa wəhimigə qüxüp, süküt kildi.
Selah.

¹⁰ Qünki insanlarning kəhri Sanga xəhrət kəltüridu;
Ularning qalojan kəhri Sanga bəlwaoj bolidu..

¹¹ Pərwərdigar Hudayinglarəja kəsəm kılıp, əməl kılinglar;
Uning ətrapidiki yurttikilər qorquxi kerək boləuqioja hədiyələr sunsun;

¹² U əmirlərnıngmu rohinı sunduridu;
U yər yüzidiki padixahlarəja dəhxətliktur.

77-küy

Dərdmən dərdini təküp təsəlli tapıdu

77¹ Nəoımiqılərning bexi Yədutunəja tapxurulojan, Asaf yazəjan küy: —

Awazim Hudaəja kətürüldi, mən pəryad kılimən;
Awazim Hudaəja kətürüldi, U manga kulak salıdu..

² Beximəja kün qüxkəndə, mən Rəbni izdidim;
Keqiqə qolumni duaəja kətürüp, box qoymidim;
Jenim təsəllini halımay rət kildi.

³ Mən Hudani əsləp seəindim, aħ-zar kildim;
Seəinip oylinip, roħim parakəndə boldi.
Selah.

⁴ Sən məning kəzümni yumdurmidim;
Qongqur əxəlik ilkidə boləjanlıkımdin seəliyəlməyttim.

⁵ Mən: «Kona zamandiki künlərni,

Kədimki yillarnı hiyal kılimən;

⁶ Keqılərdə eytkən nahxamni əsləymən;
Kənglümdə qongqur hiyal sürimən» — dedim;
Roħim intilip izdiməktə idi;

⁷ — «Rəb mənggüə taxliwetəmdü?
U qaytidin iltipət kərsətməmdü?

⁸ Uning əzgərməs muħəbbiti əmdı mənggüə tügəp kəttimu?
Uning wədisi əwladtin-əwladkıə inawətsiz boləmdü?

⁹ Təngri meħir-xəpkitini kərsitixni üntudımu?
U qəzəplıni Öz rəħımdillikini tohtitiwəttimu?»
Selah.

¹⁰⁻¹¹ Andin mən mundaq dedim: — «Bundaq desəm bolmaydu, bu etikađimning əjizliki əməsmu!
Həmmidin Aliy Boləuqıning ong qolıning yillirini,
Yəni Yəħning qıləjanlırını — yad etimən;
Kədimdin buyankı karamətliringni əsləymən.

76:10 «İnsanlarning kəhri Sanga xəhrət kəltüridu; ularning qalojan kəhri Sanga bəlwaoj bolidu» — bu sirlik söz bəlkim (1) Huda insanning barlık asiylıq-kərxilixilirini əhridə Əzining xəhritigə həm muddialirioja aylandıridu; (2) insanlarning Öz kəhri əzigə kəltürgən külpətlər yenik bolup qalojan bolsa, «qalojan kəhr»ni Huda Əzi toluklap jazalirini eəjirləxturidu.

77:1 «Nəoımiqılərning bexi Yədutunəja tapxurulojan, Asaf yazəjan küy...» — «Yədutun» Dawut pəyoəmbər «mədhiyə həri»ning bexi dəp bekitkən, Yədutun isimlik bir kixini kərsitidu («1Tar.» 16:41ni kərtüŋ).

–Yənə birhil təjimisı: «Nəoımiqılərning bexiəja tapxurulojan, «Yədutun» (mədhiyələx degən mənida) aħangida oqulsun dəp, Asaf yazəjan küy...».

- ¹² Sening barliq ixligənling üstdə seəjinip oylinimən;
Sening kılənliring üstdə istikamət kılımən;
¹³ I Huda, yolung bolsa pak-muqəddəsliktidur;
Hudadək uluq bir ilah barmidur?
¹⁴ Məjizilər Yaratquqi İlahdursən;
Əl-millətlər ara Sən küqüngni namayan kilding.
¹⁵ Əz biliking bilən Əz həlkingni,
Yəni Yakup wə Yüsüpning pərzəntlərini hərlikkə qıkarəjansən;
Selah...
¹⁶ Sular Seni kərđi, i Huda, sular Seni kərđi;
Titrək ularni basti,
Dengiz təgliri patiparak boldi..
¹⁷ Qara bulutlar sularni təküwətti;
Asmanlar zor sadasini anglatti;
Bərħək, Sening okliring tərəp-tərəpkə etildi..
¹⁸ Güldürmamangning awazi qara kuyunda idi,
Qaqmaqlar jəhanni yorutti;
Yər yüzi alakzadə bolup təwrəndi..
¹⁹ Sening yolung okyan-dengizlarda,
Qədəmliring qongkur sulardidur,
Ayaq izliringni tapkili bolmaydu.
²⁰ Sən qoy padisini baqqandək,
Musa wə Hərunning kəli bilən Əz həlkingni yetəkliding»..

78-küy Tarihning tepixmaqliri 1-ayəttiki izahətni kəring

- 78**¹ Asaf yazəjan «Maskil»: —
I Mening həlkim, təlimimni anglanglar,
Aqzimdiki səzlərgə kulak selinglar..
² Mən aqzimni bir təmsil bilən aqimən,
Qədimki tepixmaqlarni elan kılımən..
³ Biz bularni angliəjan, bilgən,
Ata-bowilirimiz ularni bizgə eytip bərgən.
⁴ Biz bularni ularning əwladliridin yoxurmaymiz,

77:15 «Əz biliking bilən... Yakup wə Yüsüpning pərzəntlərini hərlikkə qıkarəjansən» — ibraniy tilidiki peilning (gaal) muxu yərdə: «Yakup wə Yüsüpning pərzəntlirigə həmjəmət bolup, hərlikkə qıkarəjansən» degən toluq mənini bildüridu.
«Gaal» wə «goel» toqırluq «Təbirilər»ni kəring.

77:15 Mis. 15:11

77:16 «Sular Seni kərđi, i Huda, sular Seni kərđi; titrək ularni basti, dengiz təgliri patiparak boldi» — Asaf hazır «Misirdin qıxı»tki ixlarni əsləydu. «Sular» bu yərdə İsrailar məjizə bilən ətəkən «Kızıl dengiz»ni, andin İordan daryasını kərsitidu.

77:17 Mis. 14:21

77:18 Mis. 14:24

77:20 Zəb. 78:53; 80:2; Həb. 3:15; Mar. 6:48; Yh. 6:19

78:1 «I Mening həlkim, təlimimni anglanglar... qədimki tepixmaqlarni elan kılımən 2-ayət» — okurmənlər bu küy kərsətkən wəqələri Təwrəttiki «Misirdin qıxıx», «Qel-bayawandiki səpər», «Batur həkımlar» həm «Samuil (1)», «Samuil (2)» degən kışimlərdin tapalaydu.

78:2 «... qədimki tepixmaqlarni elan kılımən» — «tepixmaqlar» toqırluq 1-ayəttiki izahətni kəring.

78:2 Zəb. 49:4; Mat. 13:35

Kelidioqan dəwrgə Pərwədigarning mədhiyilirini,
Uning küq-kudritini,

Uning qiloqan karamət ixlirini bayan qilimiz.

⁵ Qünki U Yaqupta bir agah-guwahni bekitkən,
Israilda bir qanunni ornatqan;
U ata-bowilirimizqə bularni öz pərzəntlirigə əgıtixni buyruoqan;

⁶ Xundak qilip kelər dəwr,
Yəni tuəulidioqan balıarmu bularni bilsun,
Ular mu ornidin turup öz balilirioqə bularni əgətsun;

⁷ Pərzəntliri ümidini Hudaqə baqlisun,
Təngrining qiloqanlirini untumusun,
Bəlki Uning əmrlirigə kirsun;

⁸ Ular ata-bowilirioqə ohximisun dəp,
Yəni jaħıl həm asiy bir dəwr,
Əz kəlbini durus qilmioqan,
Roħi Təngrigə wapalıqta turmioqan bir dəwrgə ohximisun dəp, U xundak buyruoqandur..

⁹ Mana Əfraimning əwladliri,
Qorallanoqan okyaqılar bolsimu,
Jəng künidə səptin yandi.

¹⁰ Ular Hudaning əħdisini tutmidi,
Bəlki Uning Təwrat-qanunida mengixni rət qildi.

¹¹ Ular Uning qiloqanlirini,
Əzlirigə kərsətkən karamətlirini untudi.

¹² U Misirning zeminida, Zoanning dalasida,
Ularınq ata-bowilirining kəz aldida məjizilərnı kərsətkənidi;

¹³ U dengizni bəlüwetip,
Uların otturisidin ətküzgən;
Sularni dəwə-dəwə qilip tiklidi..

¹⁴ U kündüzdə bulut bilən,
Keqidə ot nuri bilən ularnı yetəklidi..

¹⁵ Qəl-bayawanda taxlarnı yeriwətti,
Qongqur surlardın urəqup qıqqandək iqimlikni mol qildi;.

¹⁶ U hada taxtın əstəng-əqınlarnı ھاıl qildi,
Suni dəryalardək əkkuzdi.

¹⁷ Birəq ular yənə Uning aldida gunah qiliwərdi,
Qəldə Həmmidin Aliy Boləuqioqə asiylik qildi.

¹⁸ Ular kənglidə Təngrini sinidi,
Nəpsini qanduruxqə yeməklilikni tələp qildi.

¹⁹ Ular Hudani ھاqarətləp: — «Təngri qəl-dəxttə dastihan salalamdu?»

²⁰ Mana U qoram taxni uruwidi,
Sular urəqup,
Əqınlar buləktək texip qıkti;

78:5 Qan. 4:9; 6:7

78:8 Mis. 32:9; 33:3, 5; 34:9; Qan. 9:6, 13; 31:27

78:13 Mis. 14:21

78:14 Mis. 13:21; Zəb. 105:39

78:15 Mis. 17:6; Qəl. 20:11; Zəb. 105:41; 1Kor. 10:4

78:19 Qəl. 11:1, 4

Əmdi U bizgə nanmu berələmdü?

Əz həlkini gəx bilən təminliyələmdü?» — deyixti...

²¹ Xuning bilən Pərwərdigar anglap, oğəzəpləndi;

Yaqupka ot tutaxti,

Israiloşa aqqıki kətürüldi;

²² Qünki ular Hudaşa ixənmidi,

Uning nijatlikioşa ular tayanmidi,

²³ U ərxtin bulutlarni buyrup,

Asman dərważilirini aqқанidi;

²⁴ U ular üstigə «manna»ni yaqdurup,

Ularoşa ərxtiki axliqni bərgənidi;

²⁵ Xuning bilən insanlar küq igilirining nenini yegənidi;

U ularoşa qanoquqə ozukni əwətkənidi...

²⁶ Əmdi U asmanda xərək xamili qikirip,

Küqi bilən jənub xamilinimu elip kəldi;

²⁷ U gəxni qang-tozandək ular üstigə qüxürdi,

Dengizlar sahilidiki kumlardək uqar-qanatlarni yaqdurdi.

²⁸ U bularni ularning bargahining otturisiqə,

Qedirlirining ətrapiqə qüxürdi.

²⁹ Ular boluxiqə yəp toyuxti,

Qünki ularning nəpsi tartqinini Huda ularoşa kəltürgənidi.

³⁰ Ləkin ular nəpsi tartqinidin tehi zerikməyla,

Gəxni eoizlirida tehi qaynawatqinidila,

³¹ Hudaning oğəzipi ularoşa qarita qozəqaldi;

U ulardin əng qamətliklirini kiriwətti,

Israilning sərhil yaxlirini yərgə uruwətti...

³² Mana, xundək bolsimu,

Ular yənila dawamlıq gunah kiliwərdi,

Uning məjizilirigə tehiqila ixənmidi;

³³ Xunga U ularning künlirini bihudiliklə,

Yillirini dəkkə-dükkilik iqidə tügətküzdi.

³⁴ U ularni öltürgili turoqanda,

Andin ular Uni izdidi;

Ular yolidin yenip, intilip Təngrini izdidi;

³⁵ Ular Hudaning ularning uyultexi ikənlikini,

Həmmidin Aliy Boloquqi Təngrining ularning həmjəmət-kutkuzoquqisi ikənlikini esigə kəltürdi.

³⁶ Bırək ular aqzi bilən Uningoşa huxamət kildi,

Tili bilən Uningoşa yaloqan söz kildi;

78:20 «Ular... yəni həlkə mana U qorəm taxni uruwidi, sular uroqup, eqinlar bulaktək texip qikti; əmdi u bizgə nanmu berələmdü?» — deyixti» — bu wəqə Təwrat, «Qəl.» 11-babta bayan kilinojan.

78:20 Mis. 17:6; Qəl. 20:11

78:21 Qəl. 11

78:24 «U ular üstigə «manna»ni yaqdurup, ularoşa ərxtiki axliqni bərgənidi» — «manna» asmandin qüxidiojan birhil ax idi. «Mis.» 16-babni kərtəy.

78:24 Mis. 16:14

78:25 «... İnsanlar küq igilirining nenini yegənidi» — «küq igiliri» xübhışizki, pərixtilərnə kərsitidu.

78:25 Yh. 6:31; 1Kor. 10:3

78:26 Qəl. 11:31

78:31 Qəl. 11:33; 1Kor. 10:5

³⁷ Qünki ularning kengli Uningoşa sadıq bolmıdı,
Ular Uning əhdisini qing tutmıdı.

³⁸ Birəş U yənıla rəhımdıl ıdı;
Kəbıhlikini kəqürüp, ularni yokətmıdı;
U kəyta-kəyta Əz oşəzipidin yandı,
U kəhrini kəzoşiqini bilən həmmıni təkıdı.

³⁹ U ularning pəkət ət ıgiliri,
Kətsə kəytip kəlməs bir nəpəs ikənlikini yad ətti.

⁴⁰ Ular qəl-dəxttə xunqə kəp kətim Uning aqqıqini kəltürdi.
Xunqə kəp kətim bayawanda kəngligə azar bərdi!

⁴¹ Bərhək, ular kəytidin yoldin qətnəp Təngrini sinidi,
İsraildikı Mükəddəs Boləşiqining yürikini zedə kildi.

⁴²⁻⁴³ Ular Uning kəlini əslimıdı;
Uları zomıgərnıng qənggilidin hərlikkə kətkuzəşən künini,
Kəndək kılıp Misirdə kəramətlərnı yarıtıp,
Zəş daləsıdə məşizilərnı kərsətkinini esidin qıkardı.

⁴⁴ U Misirliklərnıng dəryalırnı, əkinlirini kənoşa aylandurup,
Uları ıqəlməs kılıp kəydi;

⁴⁵ Ularıng arışioşa nəxtərlik qıwinlarnı top-topı bilən əwətti,
Həlak kılar pəkılarnı məngdurdı;

⁴⁶ Ularıng zıraətlirini kəpinək kurtlirioşa tutup bərip,
Məşsulatlırnı qekətkilərgə bərdi;

⁴⁷ Üzüm tallirini məldür bilən urdurup,
Ənjürlirini kırıw bilən üxxütiwətti.

⁴⁸ U kalilirini məldürgə sokturup,
Mallirini qakmak otliridə kəydüriwətti.

⁴⁹ U ularoşa oşəzipining dəhxətlikini —
Kəhrini, aqqıqini həm eşir külpətlərnı,
Balayı'apət elip kəlidioşən bir türkü m pərixtilərnımu qüxürdi.

⁵⁰ U Əz oşəzipi üqün bir yolni tüzləp kəydi;
Ularıng jənini əlümdin ayımay,
Bəlki həyatini wəbəşə tapxurdi;

⁵¹ U Misirdə bərlək tunji tuşuləşən balılarnı,
Həmnıng qədirliridə ularıng oşururi boləşən tunji oşul balilirini kırıwətti.

⁵² U pədiqidək Əz həlkini Misirdin səpərgə atlandurup,
Qəl-bayawəndin uları kəy pədisidək bəşləp məngdi;

⁵³ Uları əşən-yetəkligəşə,
Ular kərkunqtin həliy bolup məngdi;
Düxmənlirini bəşə, dənşiz yutup kətti.

⁵⁴ U uları Əz mükəddəs zeminining qəşrasioşa,
Oş kəli ıgilıwəşən bu təşlikkə elip kəldi.

78:44 Mis. 7:20

78:45 Mis. 8:2,20

78:46 Mis. 10:13

78:47 Mis. 9:23

78:50 Mis. 9:6

78:51 Mis. 12:29; Zəb. 105:36

78:53 Mis. 14:27,28; 15:10

- ⁵⁵ U əllərnı ularnıng aldidin qoşlıwetip,
Zemin üstigə tana tartkuzup əlqəp, ularoşa təksim kildi;
İsrail kəbililirini ularnıng qedirliroşa olturaklaxturdi..
- ⁵⁶ Birək ular Hudani, Həmmidin Aliy Boləquqini sinap aqqıqlandurdi,
Uning tapxuroşan guwah-əğahlirini tutmıdi;
⁵⁷ Bəlki ata-bowliridək yoldin teyip asiylık kildi,
Hain okyadək keyip kətti.
- ⁵⁸ Ular egizliktə kuroşan ibadətgaşlar bilən Uning oşəzipini kozoşıdi,
Oyma butliri bilən Uning yurikini ertıdi..
- ⁵⁹ Huda ularni anglap oşəzəpləndi,
İsraildin intayin yirgəndi.
- ⁶⁰ U Xilohdıki makanini,
Yəni U insan arisida turoşan qedirni taxlap kətti..
- ⁶¹ Əzining kudrət bəlgisini bulap ketixkə,
Xan-xəripini ixəşaliyətqılərning kolioşa bərdi;..
- ⁶² Əz həlkini kiliqkə tapxurdi,
Əzining mirasi boləşanlardin intayin oşəzəpləndi.
- ⁶³ Ot ularnıng yigitlirini yalmıdi,
Kizliri toy nahxilirida mahtalmaytti.
- ⁶⁴ Ularınıng kaşinliri kiliq astida yikildi,
Lekin tul hotunliri həza tutmıdi..
- ⁶⁵ Andin Rəb birsı uyqudin oyoşandək oyoşandi,
Xarabtin jasarətləngən palwandək towlidi.
- ⁶⁶ U rəkişlirini urup qekindürüp,
Ularını tüğiməs rəşwaşəşə kəldurdi..
- ⁶⁷ Yüşüpnıng qedirini xallap, rət kildi;
Əfrain kəşilisini tallimıdi;.
- ⁶⁸ Bəlki Yəhuda kəşilisini,
Yahxi kərgən Zion teşini tallidi.
- ⁶⁹ Xu yərdə mukəddəs jayini təşəş qokşiliridək,
Yər-zeminni əbədiy ornatkəndək məzmüt bina kildi;
- ⁷⁰ U Əz kuli Dawutni tallap,
Uni koy kəşanliridin qakşiriwaldi;
- ⁷¹ Kozilirini emitidoşan saşliqlərni əgixip bekixtin ayrip,

78:55 Yə. 13:7; Zəb. 136:21,22

78:58 Kən. 32:16,21

78:60 «U Rəb Xilohdıki makanini, Yəni U insan arisida turoşan qedirni taxlap kətti» — 60-66-ayətlərdiki wəşələr «1Sam.» 1-6-babta bayan kilişən.

78:61 «Əzining kudrət bəlgisini bulap ketixkə, xan-xəripini ixəşaliyətqılərning kolioşa bərdi» — bu ayəttə Hudanın «kudrət bəlgisi» wə «xan-xəripini» Uning əhdə sanduqini kərsitidu.

78:61 1Sam. 4:10,11

78:64 «Ularınıng kaşinliri kiliq astida yikildi» — «kaşin» ibadəthanida kurbənlıq kiliş xizmitidə boləşan məşsus hadim.

78:64 1Sam. 4:11,18,19

78:66 «U rəkişlirini urup qekindürüp...» — bu jümlə ibrəniy tilidə ikki bishik. İkkinji mənişi «U rəkişlirinin kəşioşa urup...». Təwrat, «1Sam.» 5-babta, Huda butpərəş Filistiyəliklərə wəba qüşürüp, ularni buwasirlər bilən kiyıdi.

78:66 1Sam. 5:6; 6:4

78:67 «Rəb... Yüşüpnıng qedirini xallap, rət kildi; Əfrain kəşilisini tallimıdi...» — 67-72-ayətlərdə, Hudanın Dawut pəşəşməşni Əz həlkinıng padixəş boluxkə, Zion (Yerusalem)ni Əz mukəddəs ibadəthanisining kurulux jayı boluxkə tallax jəryanini bayan kilişidu. Həzriti Dawut bolsa Yüşüp yəni Əfrain kəşililiridin əməş, bəlki Yəhuda kəşilisidin idi.

78:70 1Sam. 16:11; 2Sam. 7:8

Uni Öz həlki Yaqupni, mirasi bolojan Israilni bekixka qikardi..

⁷² Dawut ularni kəlbidiki durusluqi bilən bakti,
Qolining əpqilliki bilən ularni yetəklidi.

79-küy

Yurtni başkan balayi'apəttin kətürülğan nalə-zar

79¹ Asaf yazoğan küy: —

I Huda, əllər Öz mirasingoja bəşüp kirdi;
Ular Sening muqəddəs ibadəthanangni buloqidi;
Yerusalemni dəwə-dəwə harabilərgə aylandurdi..

² Ular kulliringning jəsətlirini asmandiki uqar-qanatlaroja yəm kılıp,
Məmin bəndiliringning ətlirini daladiki həywanatlaroja taxlap bərdi.

³ Ular həlkingning qanlirini Yerusalem ətrapida sudək akkuzdi,
Jəsətlirini kəmgili birər adəmmu qaldurmidi.

⁴ Qoxnilirimiz aldida rəswoja qalduq,
Ətrapimizdikilərgə məşirə wə mazək obyektı bolduq..

⁵ Kaqanoqıqə, i Pərwərdigar?

Sən mənggügə qəzəplinəmsən?

Sening yüriking ot bolup ertiniwerəmdü?..

⁶ Qəhringni Seni tonumiojan əllər üstigə,
Namingni bilmigən padixahliklar üstigə təkkəysən!.

⁷ Qünki ular Yaqupni yalmap,
Uning makanini harabilikkə aylanduruwətti.

⁸ Ata-bowilirimizning kəbihliklirini bizgə həsablیمیojsən;
Rəhimdillikliring bizning yenimizə qapsan kəlgəy!

Qünki biz intayin pəs əhwoja qüxürüldük..

⁹ Öz namingning xəhriti üqün bizgə yardım qılojaysən, i nijatlikimizning Hudasi,
Naming üqün bizni kutkuzojaysən, gunəhlirimizni kafarət kılıp kəqürgəysən;

¹⁰ Əllər nemixka: «Ularning Hudasi kəyərdə?» dəp mazək kılıxidu?

Kulliring təkkən qan kərzining həsabi əllər arisida, kəz aldımızda qılınsun.

¹¹ Əsirləring aq-zarliri aldingə kəlgəy;

Bilikingning uluqluqi bilən, ölümə buyrulojanlarni saqlıojaysən.

¹² I Rəb, yat qoxnilirimizning Sanga qılojan zor həkaritini yəttə həssə qoxup əzlrigə,
Yəni ularning iqi-baqrıoja kayturojaysən;

¹³ Xundək kılıp, Sening həlking — Özüng bəqkan qoyliring bolojan bizlər,
Sanga mənggügə təxəkkürlər eytimiz,
Əwladtin əwladkıqə Sening mədhıyliringni ayan qilimiz.

78:71 2Sam. 5:2; 1Tar. 11:2

79:1 «I Huda, əllər Öz mirasingə bəşüp kirdi; ular Sening muqəddəs ibadəthanangni buloqidi; Yerusalemni dəwə-dəwə harabilərgə aylandurdi» — bu küy Babil padixahı Nebokadnısar miladiyədin ilgiri 597-yili Yerusalemni, jümlədin muqəddəs ibadəthanini wəyran kılıp, nuroqın Israilarni əsirgə elip Babilə elip kətkəndin keyin yezilojan bolsa kerək.

79:4 Zəb. 44:14; 80:6

79:5 «Sening yüriking ot bolup ertiniwerəmdü?» — ibraniy tilida «Sening həşiting ot bolup ertiniwerəmdü?».

79:5 Zəb. 89:46

79:6 Yər. 10:25

79:8 Yəx. 64:8

80-küy

Huda yolida yurtning güllinixi üçün dua

1-ayəttiki izahatni көrüng

80¹ «Nilupərlər» degən ahangda; bir guwahlik; Asaf yazoqan küy: —
Kulak saloqaysən, i Israilning padiqisi,

Yüsüpni qoy padisidək bekip yetəkligüqi;

I kerublar otturisida Olturoquqi,

Nurlanoqaysən!

² Əfrim, Binyamin, Manassəhlərləning aldida kudritingni qozoqoqaysən,
Bizlərni kutkuzojili kəlgəysən!

³ I Huda, bizni Əz yeningoqa kayturoqaysən!

Jamalingning nurini qaqkaysən, xunda biz kutkuzulimiz!

⁴ I Pərwərdigar, samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Huda,
Həlkəningning dualirioqa boləqan qəziping qaqanoqoqa yalkunlap turidu?

⁵ Sən kəz yaxlirini ularoqa ozuk ornida kilding,

Kəz yaxlirini qaq-qaqilap ularoqa iqukdung.

⁶ Bizni qoxnilirimizəq talaxka qoydung;

Düxmənilirimiz bizni məshirə qilixidu...

⁷ I samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Huda,

Bizni Əz yeningoqa kayturoqaysən!

Jamalingning nurini qaqkaysən, xunda biz kutkuzulimiz!

⁸ Sən Misirdin bir tüp üzüm kəqitini elip kəlding;

Yat əllərləni həydiwetip, ornoqa uni tikting..

⁹ Uning aldida yərləni kəng aqting;

U qongqur yiltiz tartip, pütün zeminoqa yeyildi.

¹⁰ Uning sayisi taqlarni kaplidi;

Oqolliri kudrətlilik kədir dərəhliridək əsti;

¹¹ U xahlirini dengizoqoqa,

Piləklirini Əfrat dəryasi boyliroqoqa uzartti.

¹² Sən nemixka uning qaxalirini buzup,

Məwisini otüp ketiwatqanlarning üzüp elixioqa yol qoydung?

¹³ Mana ormanliktiki yawa tongguzlar uni yeriwatidu,

Daladiki həywanatlar uningdin ozuklinidu.

¹⁴ I samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Huda, Səndin otünimizki,

Yenimizəqaytkaysən!

Ərtin həlimizəqə nəzər saloqaysən,

80:1 «Kulak saloqaysən, i Israilning padiqisi, Yüsüpni qoy padisidək bekip yetəkligüqi; i kerublar otturisida Olturoquqi, nurlanoqaysən!» — bu küy bəlkim Israilning janubiy tərəpidə (janubiy padixahlikda, yəni «Yəhuda»da) miladiyədin ilgeriki 734-722 yıllarda yeziləqan; xu wəqitlarda Asuriyə imperiyəsi Israil ximaliy padixahlikioqa bəşüp kirip, bulangqilik qilip, ularning kəp adəmlirini əsirgə aldi. Janubiy padixahliktiki bir kişim kixilər əpsuslinip, ximalidiki kərinidixliri üçün dua kilidu. «kerublar otturisida Olturoquqi» — Hudaning mukəddəs ibadəthanisidiki «əng mukəddəs jay»da əhdə sanduqining ikki yenida altundin yasaloqan birdin «kerub», yəni küqlük pərixitining seymasi turidu. Huda əslidə Əz huzurining bu ikki kerub otturisida boluxioqa wədə qiləqan.

80:3 Zəb. 4:6; 31:16; 67:1-2; Dan. 9:17

80:6 «Bizni qoxnilirimizəq talaxka qoydung» — bəzi kona kəqürmilərdə: — «Sən bizni qoxnimizəqə mazək obyektini kilding» degən səzlər tepilidu.

80:6 Zəb. 44:13-14; 79:4

80:8 Yəx. 5; Yər. 2:21; Əz. 15; 17:3-10; Yh. 15:1

80:10 «kudrətlilik kədir dərəhliridək..» — yəki «Təngrining kədir dərəhliridək...».

Kelip bu üzüm telidin həwər aloqaysən!.

¹⁵ Yəni ong qolung tikkən bu yiltizdin,
Əzüng üçün məzmut yetixturgən bu oqlungdin həwər aloqaysən!

¹⁶ Mana u otta köydürüldi,

Kesiwetildi;

Yüzüngdiki tənbihiy qarixingni kərüp ular həlak bolmaqta;

¹⁷ Qolungni ong qolungdiki adəmgə,

Yəni Əzüng üçün məzmut yetixturgən İnsan oqlıoqa konduroqaysən;—

¹⁸ Xundak qılqanda biz Səndin hərgiz qekinməymiz;

Bizni yengilioqaysən, xunda biz namingni qakirip Sanga iltija qilimiz.

¹⁹ I Pərwərdigar, samawiy qoxunlarning Sərdari bolqan Huda,

Bizni Əz yeningoqa qayturoqaysən!

Jamalingning nurini qaqkaysən, xunda biz qutkuzulimiz!

81-küy

Heyt-bayramda Hudaning guwaḥ-hitabini Israiloqa əslitix

81 ¹ Nəoqmiqlərnin bexioqa tapxurulup «Gittif»ta qelinsun dəp, Asaf yazoqan küy: —
Küq-kuwwitimiz bolqan Hudaoqa küy eytip yangritinglar,

Yaqupning Hudasioqa xadlinip təntənə qilinglar!.

² Nahxini yangritip, dəpni elip,

Yekimlik qiltar həm rawabni qelinglar!

³ Yengi ayda, bəlgiləngən wəqitta,

Bayram-heyət künimizdə nəoqra-sunay qelinglar!

⁴ Qünki bu Israil üçün bekitilgən bəlgilimə,

Yaqupning Hudasining bir pərmanidur.

⁵ U Misir zeminida yürüx qılqanlirida,

(Xu yərdə biz qüxənməydioqan bir tilni anglap yürəttuk)

U buni Yüsüpkə guwaḥ qilip bərdi;

⁶ — «Uning mürisini yüktin saqit qildim,

Uning qoli sewət kətürüxtin azad boldi;

⁷ Qıstəqiləqta nida qilding,

Mən seni azad qildim;

Güldürməmə qıqқан məhpiy jaydin sanga jawab bərdim;

«Məribah» suliri boyida seni sinidim».

Selah..

⁸ — «Tingxa, həlqim, Mən seni guwaḥlar bilən ağahlandırmən;

I Israil, Manga kulək salsang idi!

⁹ Arangda yat ilah bolmisun,

80:14 «... Kelip bu üzüm telidin həwər aloqaysən» — ibraniy tilida: — «...bu üzüm telini yökliqaysən» degən bilən ipadiliniidu.
80:17 «ong qolungdiki adəm... yəni Əzüng üçün məzmut yetixturgən İnsan oqlı..» — «ong qolungdiki adəm», «Əzüng üçün məzmut yetixturgən İnsan oqlı» xübhəsiszki Məsiḥ toqruluk aldin'ala eytiloqan bexarətlik səz.

80:17 Zəb. 110:1; Dan. 7:13, 14; Mat. 16:27; İbr. 1:3; 8:1; 10:12; 12:1; 1Pet. 3:22

81:1 «Nəoqmiqlərnin bexioqa tapxurulup «Gittif»ta qelinsun dəp, Asaf yazoqan küy» — ««Gittif»ning mumkinqilili bar bir mənis: «Gat xəhərinin sazi».

81:5 «Xu yərdə biz qüxənməydioqan bir tilni anglap yürəttuk» — ibraniy tilida «Xu yərdə mən qüxənməydioqan bir tilni yürəttim» degən səz bilən ipadiliniidu. Bu bəlkim Huda Əz həlqiḡə wəkalitən səzlixini, ular bilən birḡə boluxini kərsitixi mumkin. «U buni Yüsüpkə guwaḥ qilip bərdi» — «buni» bəlkim 3-ayəttə tiloqa elinoqan heytlarni, xundakla xu heytlarni sazlar bilən jakarəlxni kərsətsə kərək.

81:7 «... «Məribah» suliri boyida seni sinidim» — «Məribah» («elixix», «jedəl») degən mənidə. «Məribah» ikki jayning ismi; xu yərlərdə bolqan wəḡələrnin birinqisi Təwrat «Mis.» 17-babta, ikkinqisi «Qəl.» 20-babta hatiriləngən.

Yat əldiki ilahқа bax əgmigin!

¹⁰ Seni Misirdin elip qıkkən Pərwərdigar Hudayingdurmən;

Aqzingni yoojan aq, Mən uni toldurimən.

¹¹ — Biraқ həlkim sadayimoja kulak salmidi,

Israilning Manga baqlanoqusi yok idi;

¹² Xunga Mən ularni öz tərsalığıja koyuwəttim;

Ular öz məslihetliri bilən mengiwerətti.

¹³ — Ah, Mening həlkim Manga kulak salsa idi!

Israil Mening yollirimda yürsə idi!

¹⁴ Ularning düxmənlirini tezla egildürər idim,

Kolumni rəkiqlirigə burap, ularni basar idim.

¹⁵ Pərwərdigarja nəpərləngüqilər Uning aldida zəiplixip boysunar idi;

Ularning xu ahiriti mənggügə bolatti;

¹⁶ Sanga ax-buoqdayning əng esilini yegüzər idim,

Bərһək, qoram taxtin həsəl akқuzup seni qandurar idim»..

82-küy Hudaning aliy soti

Yh. 10:22-42

82¹ Asaf yazojan küy: —

Huda Öz ilahiy məjlisidə turup riyasətgilik qilidu,
U ilahlar arisida həküm qikiridu;

² — Qaqanoqıqə silər nəһək həküm qikirisilər,

Qaqanoqıqə rəzillərgə yüz-hatirə kilisilər? Selah.

³ Gadaylar wə yetim-yesirlarning dəwasini soranglar,
Ezilgənlər һәм һajətmənlərgə adalətni kərsitinglar;

⁴ Miskinlər һәм namratlarni qutқuzunglar,

Ularни rəzillərnin qanggilidin azad qilinglar!

⁵ Ular bularni bilməy wə qüxənməy zulməttə kezip yürməktə,

Xunga yərninğ ulliri təwrənməktə.

⁶ Mən eyttim: — «Silər ilahlarsilər,

Һəmminglar Һəmmidin Aliy Boloquqining oqulliri silər;

⁷ Xundak bolsimu silər insanoja ohxax əlisilər,

Һərқandak əmir-bəgкə ohxaxla yikilisilər»..

⁸ — Turoqin, i Huda, yər-yüzini sorak қiloysən!

Qünki Sən barliқ əllərgə waris boloquqisən!..

81:16 «Sanga ax-buoqdayning əng esilini yegüzər idim» — ibraniy tilida «U sanga ax-buoqdayning əng esilini yegüzər idi», **82:1** «Huda Öz ilahiy məjlisidə turup riyasətgilik qilidu, U ilahlar arisida həküm qikiridu» — bizningqə, bu məjliskə katnaxқан «ilahlar»ning Hudaning halkigə sotqi boloqan yaki Öz halki arisida һoқuқ-məs'uliyiti bar adəmlər ikənliki təwəndiki ayətlərdin kərtilidu. Məlum jəһətlərdin, ular Hudadak adəmlər üstidin həküm qikiridu; xuning üqün ular bu məs'uliyətnin eqirliқini obdan qüxinixi kerək. «U ilahlar arisida həküm qikiridu» — baxқа xərһqilər bolsa «ilahlar» degənni yər yüzidiki padixah-һoқuқdarlarni kərsitidu, dəp қaraydu. Muzu xərһqilər 6-ayəttiki «silər ilahlar» degənni kinayilik sөz dəp қaraydu; qünki xu dəwrdiki padixahlardin kəp kısmi əzlirini «Huda» dəp қaraytti, һəlkidin əzigə ibadət қilixini tələp қilatti. Ləkin Rəbbimizning «Yһ.» 10:33-36də eytkən xərһi boyiqə, bu sөzlər kinayilik sөz əmas; xunga yukiriki qüxəndürüximiz тоoқra, dəp қaraymiz.

82:3 «...yetim-yesirlarning dəwası» — ibraniy tilida «... atisizlarning dəwası».

82:4 Pənd. 24:11

82:7 «Xundak bolsimu silər insanoja ohxax əlisilər, һərқandak əmir-bəgкə ohxaxla yikilisilər» — 1-ayət wə uningdiki izahətni kərüng.

82:8 «Sən barliқ əllərgə waris қilisən» — bu sөz bəlkim Məsiһкə eytilixi mumkin.

82:8 Zəb. 2:8; 1br. 1:2

83¹ Asafning küy-nahxisi: —

I Huda, ün qikərməy turuwalma,
Jim turuwalma, süküt kilip turuwalma, i Təngrim!

² Qünki mana, Sening düxmənlirəng dawrang qilməktə,
Sanga əqmənlər bax kətürməktə.

³ Ular kuwluk bilən Sening həlkinggə suyuqəst kilidu,
Sening himayə kilip qədirligənlirəng bilən qarxilixixni məslihətlixidu.

⁴ Ular: — «Yürüŋlar, ularni millət kataridin yök kılaylı!
İsrailning nami ikkinqi tiloə elinmisun!» — deməktə.

⁵ Ular həmnəpəs, həmdil məslihətləxti;
Ular Sanga qarxi ittipək tüzdi.

⁶ Mana, Edom wə İsmailərlərin qədirliri,
Moab həm Həgriylər;

⁷ Gəbal, Ammon, wə Amalək;
Filistiyə həmdə Tur əhaliliri,

⁸ Asuriyəmu ularoə kəxuldi;
Ular Lut oquullirioə yar-yələk bolup kəlgən.
Selah..

⁹ Sən Kixon dəryasida Midiyanıyləroə,
Sisəroə wə Yabinoə kəndək təkəbil turoəng bolsəng,
Ularoəimu xundək kəloəysən;

¹⁰ Bular Ən-Dor yezisida kəriləngəni,
Yər üqün tizək-oquutkə ayləngəni.

¹¹ Ulərlərin əmirilərinə Orəb wə Zeəbkə,
Ulərlərin dəhiylirini Zəbəh həm Zəlmunnəroə ohxəx kəloəysən;

¹² Qünki ular: «Hudəning qimən-yayləklirini əzimizgə mülük kəliwalaylı!» — dəp eytkən.

¹³ I Hudəyim, ularni domilənidioəng kəməqəktək,
Xəmalda uquruloəng səmən kəbi soruwətkəysən.

¹⁴ Ot ormanlikkə tutəxkənoə ohxəx,
Yəlkun təqlərləni kəydürgəngə ohxəx,

¹⁵ Sən yənə ularni bərləning bilən kəqəlləqəysən,
Kərə kuyuning bilən wəhimigə saləqəysən;

¹⁶ Ulərlərin Sening nəmingni izdixi üqün,
Ulərlərin yüzilərinə xərm-həyə bilən qəmdürgəysən, i Pərwərdigər!

¹⁷ Ular nəmustin əbədiy xərməndə bolsun,
Jəhənoə rəsəwə bolup yökətilsun.

¹⁸ Ular bəlsunki,
Nəming Pərwərdigər boləng Sənə pütkül jəhəndiki Əng Aliy Boləquqidursən.

83:8 «Ular Lut oquullirioə yar-yələk bolup kəlgən» — «Lutning oquulliri» Moab wə Ammon dəgən həlklər bolup xəkilləngən.

83:11 «Ulərlərin əmirilərinə Orəb wə Zeəbkə, Ulərlərin dəhiylirini Zəbəh həm Zəlmunnəroə ohxəx kəloəysən» — Sisəra, Yəbin, (9-ayət) Orəb, Zeəb, Zəbəh həm Zəlmunnəroə qetixlik wəqələrləni bilix üqün «Batur həkimlər» 7-, 8-bəblərləni kərləng.

84¹Nəoqmiqilərnin bexioja tapxurulup, «Gittif»ta qelinsun dəp, Korahning oqulliri üqün yezilojan küy: —

Makanliring nəqədər əzizdur,
Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar!

²Jenim Pərwərdigarning həyliliriəja tənna bolup,
Seqinip hətta həlidin ketidu,
Dilim wə ətlirim həyat Təngrigə təlmürüp nida kilidu;

³Mana, hətta mubarək kuqqaqmu bir makanni tapkan,
Karləjaqmu əzigə həm bala tuəjidiəjan uwa yasaydiəjan jayni tapkan,
— Yəni Sening qurbangahliringdin,

I samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar,
— Mening Padixahim, mening Hudayim!

⁴Sening əyüngdə turuwatkanlar bəhtliktur!
Ular üzlüksiz Seni mədhəyiləydu.

Selah.

⁵Küq-kudriti Səndin boləjan kixi bəhtliktur —
Qəlbidə kətürülmə yollar boləjanlar;

⁶Yioja wadisidin ətkəndə,
Ular uni bulaklıqqa aylandurar;
Bərhək, küz yamoqurliri uni bərikətlərgə tolduridu..

⁷Ular küqigə-küq ulap mengiweridu;
Hərbiri Zionəja yetip kelip, Hudaning huzurida hazır bolidu.

⁸I samawiy qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, duayimni angliəysən;
I Yəqubning Hudasi, qulaq saləəysən!
Selah.

⁹Qara, i kəlkinimiz boləjan Huda,
Əzüng məsih kəlojiningning yüzigə iltipət bilən kəriəqin!

¹⁰Qünki Sening həyliliringda ətkən bir kün
Baxka yərdə ətkən ming kündin əladur;
Rəzillərnin qədirliridə yaxiəjəndin kərə,
Hudayimning əyining bosuəjisida turojnim yaxxidur..

¹¹Pərwərdigar Huda kuyax wə kəlkəndur,
Pərwərdigar xapaət wə xan-xəhrət bəhx etidu;

84:1 «Nəoqmiqilərnin bexioja tapxurulup, «Gittif»ta qelinsun dəp» — «Gittif»ning mumkinqiləli bar bir məni: «Gat xəhiringin sazi».

84:2 Zab. 42:2; 63:1-2

84:5 «...qəlbidə kətürülmə yollar boləjanlar» — «kətürülmə yollar» — kətürüp yasəlojan, Yerusəleməja tawap kilidiəjan yoluqlar mangidiəjan yollar bolsa kərək.

84:6 «Yioja wadisidin ətkəndə» — «Yioja wadisi» yəki «baka wadisi». İbraniy tilidə «baka» birinqidin «yioja»ni bildüridu, ikkinqidin bir hil üjmə dərihini bildüridu, yənə «yiojəydiəjan dərəh» — kəsələn bolsa dərəh süyi yiojəyəndək qikidu. Dawut pəyəjəmbər ikki kətim bir «Baka wadisi» (yəni «Rəfayim jilojisi»)da əjəlibə kildi həm axu yərdə uning üq jan-dosti jəni təwəkkül kilip uningəja su elip kəldi («2Sam.» 5-, 23-babta). «küz yamoqurliri uni bərikətlərgə tolduridu» — Kənaənda (Pələstində) küz yamoqurliri yəni həydəx, həm uruq selixkə təyyar kilidu.

84:9 «Əzüng məsih kəlojiningning yüzigə iltipət bilən kəriəqin!» — «məsih kəlojini», 2-küydiki izahətlərnə, xundakla «Təbirlər»nimu kərüng.

84:10 «Hudayimning əyining bosuəjisida turojnim yaxxidur» — yənə birhil təjimi: «Hudayimning əyidə ixikbəkar boləjinim yaxxidur».

Durus mangoʻanlardin U harkandak iltipatni heq ayimaydu;

¹² Samawiyo xoxunlarning Sərdari boloʻan Pərwərdigar,
Bəhtliktur Sanga tayanʻoʻan insan!.

85-küy

Israilning üzül-kesil towa kılıxi üqün mehir-xəpəkət tələp kılıx

85¹ Nəomiqılərnıng bexioʻa tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziloʻan
küy: —

Sən Öz zəminioʻa iltipat kərsitip,
Yakupni sürgünlüktin kayturoʻaniding, i Pərwərdigar.

² Həlkıngning kəbihlikini kəqürüm kılıp,
Barlık gunahlırini yapkəniding.
Selah.

³ Sən pütün kəhrıngni iqinggə kayturuwelip,
Oʻəzipıngning əxəddıylıkidin yanʻoʻanidingsən.

⁴ Əmdi bizni Öz yeningoʻa kayturoʻaysən, i nijatlıkimiz boloʻan Huda!
Bizgə boloʻan aqqıkingoʻa həy bərgəysən!.

⁵ Sən bizgə əbədiy oʻəzəplinəmsən?
Əwladtin-əwladkıqə oʻəzipıngni sozəmsən?

⁶ Həlkıng Əzüngdin xadlinixi üqün,
Bizni kaytidin yengiliməmsən?.

⁷ Bizgə əzgərməs muhəbbıtingni kərsətkəysən, i Pərwərdigar,
Bizgə nijatlıkıngni ata kıləʻaysən!

⁸ Təngri Pərwərdıgarning nemilərnı dəydiʻoʻanlıkıʻoʻa kulək salay;
Qünki U Öz həlkıgə, Öz məmin bəndilirigə aman-hatırjəmlıknı səzləydu;
Ular yənə hamaqətlıkkə kaytmisun!

⁹ Zəminimizda xan-xəhrətning turuxi üqün,
Dərhəqıqət, Uningdin əyminidiʻoʻanlaroʻa Uning nijatlıkı yekındur;

¹⁰ Əzgərməs muhəbbət wə həqıqət əzara kərüxti;
Həqkanıyət wə aman-hatırjəmlık bir-birini səyüxti;.

¹¹ Həqıqət yərdin ünüp qıkməkta,
Həqkanıyət ərxlərdin qaraydu.

¹² Pərwərdigar bərikət beridu,
Zəminimiz həsulini beridu;.

¹³ Həqkanıyət Uning aldida mangidu,
Uning kədəmlirigə yol həzirlaydu!.

84:12 Zəb. 2:12; 34:8

85:4 «Əmdi bizni Öz yeningoʻa kayturoʻaysən, i nijatlıkimiz boloʻan Huda! Bizgə boloʻan aqqıkingoʻa həy bərgəysən!» — Hudaning Israiloʻa rəhımdıllık kərsitiwatqınini kərüp (3-ayətnı kərüng), muxu küynıng muəllipi Hudadin Israilni üzül-kesil towa kılduroʻaysən, ularni Öz yeningoʻa, xundakla Öz yurtıʻoʻa kayturoʻaysən, dəp dua kılıxni baxlaydu.

85:6 Zəb. 71:20; 80:18; 138:7

85:10 «Əzgərməs muhəbbət wə həqıqət əzara kərüxti; həqkanıyət wə aman-hatırjəmlık bir-birini səyüxti» — bu sirlik səzlər xübhısizki, Məsihning əzini qurbanlık kıləʻınida, əməlgə axuruldu.

85:10 İbr. 7:2

85:12 Zəb. 67:6

85:13 «Həqkanıyət Uning aldida mangidu, uning kədəmlirigə yol həzirlaydu!» — yənə birhil tərjimisi: «Həqkanıyət Uning aldida mangidu, həm əzini Uning kədəmlirigə ornıtidu».

86¹ Dawutning duasi:

Kulikingni mən tərəpkə tutqin, i Pərwərdigar, manga jawab bərgəysən;
Qünki mən ezilgən wə həjətməndurmən.

² Jenimni saqlıoqaysən,
Qünki mən Sanga məmindurmən;
I Sən Hodayim, Sanga tayanəqan kulungni kütquzəqaysən;

³ Manga mehir-xəpkət kərsətkəysən, i Rəb,
Qünki mən kün boyi Sanga nida qilimən.

⁴ Kulungning jenini xad qiloqin,
Qünki jenim Sanga təlmürüp karaydu;

⁵ Qünki Sən Rəb, mehrəban, kəqürümqan Sən!
Əzənggə iltija qiloqanlarning həmmisigə zor mehir-muəəbbət kərsətküqidursən!

⁶ Mening duayimoqə kulək saləqin, i Pərwərdigar,
Yelinixlirimning sadasini angliəqaysən;

⁷ Bəximəqə kün qüxkəndə,
Mən Sanga iltija qilimən,
Qünki Sən manga jawab berisən..

⁸ İlahlar arisida Səning təngdixing yəqtur, i Rəb;
Qiloqan ixliringningmu təngdixi yəqtur..

⁹ Sən yaratqan barlıq əllər kəlip səning aldingda səjdə qilidu, i Rəb,
Nəmingni uluəqlaydu.

¹⁰ Qünki Sən nəhəyiti büüyüksən,
Məjizilərnə Yaratqıquqidursən;
Sən Hudadursən, yaloquz Sənla.

¹¹ Əz yolungni manga əgətkəysən, i Pərwərdigar,
Wə Səning həkikitingdə yürimən;
Nəmingəqə hərmət-əyminixtə boluxum üqün, kəlbimni pütün qiloqaysən..

¹² Ya Rəbbim Huda, pütün kəlbim bilən Seni mədhiyələymən,
Əbədil'əbədə nəmingni uluəqlaymən.

¹³ Qünki manga boləqan mehir-muəəbbəting zordur,
Sən təhtisəraning təqliridin jenimni kütquzisən;

¹⁴ I Huda, təkəbburlar manga karxi kətürüldi,
Əxəddiylərnəng jamaiti jenimni izdiməktə,
Ular Seni nəzirigə alməydu!.

¹⁵ Əmma Sən, Rəb, rəhimdil wə xəpkətlik İlahsən,
Asanlıqə aqqıqlanməysən,
Mehir-muəəbbət həmə həkikət-sadiklikəng təxip turidu..

¹⁶ Mən tərəpkə burulup, xəpkət kərsətkəysən;

86:7 Zəb. 18:6; 50:15; 55:16-17

86:8 «İlahlar arisida Səning təngdixing yəqtur, i Rəb...» — bu ayət «İlahlar»ning həkikiy məwjut ikənlikini etirap qılmaıdu, əlwəttə.

86:8 Qan. 3:24; Zəb. 136:4

86:11 Zəb. 25:4-5; 27:11; 119:33

86:14 Zəb. 54:3-5

86:15 Mis. 34:6; Qəl. 14:18; Nəh. 9:17; Zəb. 103:8; 145:8; Yo. 2:13

«Zəbur»

Əz kəlungəja küqəngni bərgəysən,
Dedikingning oqəlini kətəzəjəysən!
¹⁷ Məngə əqmənlərnəng uni kərup hijil boluxi üqün,
İltipatingni kərsitidiqəng bir əlamətni məngə kərsətkin;
Qünki Sən Pərwərdigər, məngə yərdəm qəlding,
Məngə təsəlli bərip kəlgənsən.

87-küy Zionning uluqluqi

87¹ Korahning oqəlliri üqün yeziləng küy-nahxa: —
Uning uli bolsa məkəddəs təqlərdidur..
² Pərwərdigər Zionning dərwəzilirini səyidu,
Yəqəpning bərlək məkən-jəyliridinmə əwzəl kəridu;
³ Səning xəripənggə uluql ixlər eytilməktə, i Hudəning xəhəri!
Seləh.
⁴ «Məni tonup bilgənlər ərisidə Rəhəb bilən Bəbilni tiləjə əlimən;
Məna Filistiyə, Tur bilən Əfiopiya;
Məna bu ədəm xu yərdə təquələng» — dəymən..
⁵ Bərhək, Zion toqrulək xundək eytilidu: —
«Bu ədəm, paləngi-pəkəngi uningdə təquələng,
Həmmidin Əliy Boləquəning Əzi uni mətəhkəmləydu».
⁶ Həlk-qowmləri nətiriliginidə Pərwərdigər: —
«Bu kixi bu yərdə təquələng» — dəp ələhidə nətirigə yezip qəyidu.
Seləh..
⁷ Nəhxiqlər, ussulqlər xuni təng eytidu: —
«Məning bərlək bulək-mənbəlim səningdidur!».

88-küy Tum qərangəqulək

88¹ Korahning oqəlliri üqün yeziləng küy-nahxa: —
Nəqmiqlərnəng bəxiqə təpxurulup, «Məhəlat-leənot» əhəngidə oqləsun dəp, Əzrlək
Həməng yəzəng «Məskil»: —

I Pərwərdigər, nəjətləkim boləng Hudə,
Kəqə-kündüz Səngə nələ qəlip kəldim..
² Duəyim Səning əldingə qərip ijabət bolsun;

87:1 «Uning uli bolsa məkəddəs təqlərdidur» — «Uning uli» — Hudəning uli, demək.
87:4 «... ərisidə Rəhəb bilən Bəbilni tiləjə əlimən» — «Rəhəb» bu yərdə Misirni bəldüridu (mənis: «təkəbbur», «Yəx.» 30:7ni kəring). ««Məni tonup bilgənlər ərisidə Rəhəb bilən Bəbilni tiləjə əlimən... məna bu ədəm xu yərdə təquələng» — dəymən» — səzligüqi Hudə Əzi bolsa kərek.

87:6 ««Bu kixi bu yərdə təquələng» — dəp ələhidə nətirigə yezip qəyidu» — bu sirlik səz Hudəning Yəhudiy bolmıqəng («yat əllik») Əzīgə etikəd qəluqlərləni etikədi ərkilik «Əzümgə təwə ədəm, Əzümning əiləmdiki ədəm» dəp həsəbləp, uləroqə iltipət qəlip: «Yerusaləmdə təquələng» dəp həsəbləyidiqənləğini kərsitidu.

87:6 Zəb. 22:31; İbr. 12:22-23

87:7 «Məning bərlək bulək-mənbəlim səningdidur!» — «səningdə» bəlkim Ziondə dēgəng mənidə. Bəzi əlimlər mənisini «Hudə Əzidə» dəp qəraydu.

88:1 «Nəqmiqlərnəng bəxiqə təpxurulup, «Məhəlat-leənot» əhəngidə oqləsun dəp...» — «Məhəlat-leənot»ning mənisinəməlum; bəzi əlimlər «əzizliktiki dərdlər» yəki «hərləktin qəkqəng kəsəl» dəp tərijimə qəlidu.

Nidayimoja kulak saloajysən;

³ Qünki dərldərdin jenim toyojan,

Həyatim təhtisaraqa yekınlaxkan,

⁴ Həngəja qüxüwatkanlar katarida hesablinimən;

Küq-madari kuruəjan adəmdək bolup kəldim.

⁵ Əlüklər arisəja taxlanəjanmən,

Kirilip kəbridə yatkanlardək;

Sən ularni yənə əsliməysən,

Ular kəlungdin üzüp elinip yirək kəlinəjan..

⁶ Sən meni həngning əng tegigə,

Zulmətlik jaylaraqa, dengizning qongkur yərlirigə qəmdürdüg.

⁷ Kəhring üstümə eqir yuktək basti,

Barlik dolkunliring bilən meni kiyiniding.

⁸ Məndin dost-buradərlirimni yirəklaxturdug;

Ular ni məndin yirgəndürdüg;

Mən kamaləjanmən, həq qıqalmaymən.

⁹ Kəzlim azab-oqubəttin hirələxti;

Hər küni Səngə nida kəlimən, i Pərwərdigar,

Kəllirimni Səngə kətürüp kəldim.

¹⁰ Əlüklərgə məjizə kərsitərsənmu?

Mərhumlar ornidin turup Səngə təxəkkür eytarmu?

¹¹ Əzgərməs muhəbbiting kəbridə bəyan kəlinarmu?

Həlakət diyarida sadiklik-həqikəting mahtilarmu?

¹² Kəramətliring zülməttə tonularmu?

Həqkanıylığın «untulux zemini»də bilinərmu?

¹³ Biraq mən bolsam, Pərwərdigar, Səngə pəryad kətürimən,

Təng səhərdə duayim aldingəja kiridu.

¹⁴ I Pərwərdigar, nemigə jenimni taxliwəttig?

Nemigə jamalingni məndin yoxurdug?

¹⁵ Yaxliqimdin tartip mən ezilgən, bimar durmən;

Wəhxətliringni kəruwerip həq həlim kəlmidi.

¹⁶ Kəhring üstümdin ətti;

Wəhimiliring meni nabut kildi.

¹⁷ Ular kün boyi taxkən suliridək meni orawaldi,

Tamamən meni qəmdürdi.

¹⁸ Jan dostlirimni, aqinilirimni meningdin yirəklaxturdug,

Mening əziz dostum bolsa qarəngəjuluktur!..

88:5 «Ular kəlungdin üzüp elinip yirək kəlinəjan» — mənişi, bəlkim: «Hudanəng insanlaraqa daim kərsitidəjan kəyümidin ayriəjan» deyəndək.

88:18 «Mening əziz dostum bolsa qarəngəjuluktur!» — baxkə birhil təjmisə «Yar-buradərlirim qarəngəjulukqə kəməlüp kəldi».

89-küy

Hudaning Dawut üqün bekitkən mænggülük əhdisi —
nemixka məqlubiyət həm munkərzlik bolidu?

- 89**¹ Əzrahlik Etan yazoqan «Maskil»: —
Pərwərdigarning əzgərməs muhəbbitini əbədiy küyləymən,
Aqzimda dəwrdin-dəwrgiqə həkikət-sadaqitingni ayan qilimən..
² Qünki mən: Əzgərməs muhəbbət mænggügə tiklinip mangidu,
Sən həkikət-sadaqitingni ərxialada mustəhkəmləwatisən — dəp bildim;
³ Sən dedingki: —
«Mən tallıwaləjinim bilən əhdə tüzgənmən;
Kulum Dawutka kəsəm kildim: —
⁴ Sening əwladıngni mænggü dawam kildurimən,
Təhtingni əwladtin-əwladka qurup qikimən».
Selah.
⁵ Həm asmanlarmu Sening möjiziliringni təbrikləydu, i Pərwərdigar,
Mukəddəslərnıng jamaitidə ular həkikət-sadaqitingni mədhıyiləydu;..
⁶ Qünki asmanlarda Pərwərdigarning təngdixi barmu?
Kudrət İgisining oquilliri arisida Pərwərdigaroja ohxaydioqan kim bar?
⁷ Təngrining həywişi mukəddəslərnıng məjlisidikilərnı kəttik titritidu,
Uning ətrapidikilərnıng həmmisi üqün U qorqunqluktur.
⁸ I Pərwərdigar, samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Huda,
Kudrətlik Yah,
Sanga ohxaydioqan kim bar?
Ətrapıngda həkikət-sadaqiting turukluktur.
⁹ Dəngizning məqrurlukı üstidin həküm sürisən,
Dolqunliri ərkəxlıgəndə, sən ularni tınləndurisən;
¹⁰ Rəhabni əlgüdək yanjıdingsən,
Küqlük biliking bilən düxmənliringni tiripirən qilip tərkitiwəttıng..
¹¹ Asmanlar senıngki, yərmu Seningkidur,
Jəhan həm unıngoja toloqan həmmıni bərpa kildıng..
¹² Ximal wə jənubni, ularni yaratqansən,
Təbor wə Hərmon qoqqiliri nəmingni yangritip küylər.
¹³ Kudrətlik bilək senıngkidur;
Küqluktur Sening qolung, ɔng qolung həm kətürükluktur.
¹⁴ Təhtıngning uli həkqaniylik həm adaləttur,
Muhəbbət həm həkikət-sadaqət daim didaring əldida mangidu..
¹⁵ Təntənə sadasini bilgən həlk bəhtliktur;
Ular Sening jamalıngning nurida mangidu, i Pərwərdigar!.

89:1 «Əzrahlik Etan yazoqan «Maskil»: — ...» — əgər bu «Etan» Dawut padıxahning dəwridə yaxioqan («1Pad.» 4:31-ayəttiki «Etan») bolsa, bu küy bəxarət boluxı kerək. Undak bolmısa Dawutning hanidani təhttin məhrum boləqandın keyin (Babilda sürgün boləqandın keyin) baxka bir Etan yazoqan.

89:5 «Mukəddəslərnıng jamaitidə ular həkikət-sadaqitingni mədhıyiləydu» — «mukəddəslər» həm 6-ayəttiki «kudrət igisining oquilliri» pərixtilərnı kərsətsə kerək.

89:5 Zəb. 19:1-2

89:10 «Rəhabni əlgüdək yanjıdingsən» — «Rəhab» həm dəniz əjdihəsi (jin-xəytanlarning bir ipadisi) həm Misirning bir ləkimı idi. Mənisı «məqrur»dur («Yəx.» 30:7ni kərıng).

89:11 Zəb. 24:1, 2

89:14 Zəb. 85:13; 97:2

89:15 «Təntənə sadası» — yaki «Oqalibiyətnıng warkirixi», yaki «Həytlik təntənələr».

¹⁶ Ular namingda kün boyı xad bolar,
Həkkəniylikində ular kətürüldi.

¹⁷ Qünki ularning küqining xan-xəripi özüngdursən,
Sening iltipating bilən münggüzimiz kətürüldü..

¹⁸ Qünki Pərwərdigar bizning kalkinimiz,
Israildiki Mükəddəs Boloquqi Xəhimizdur..

¹⁹ Sən burun Öz məmin bəndənggə oqayibanə alaməttə kərünüp səz kılıp xuni degənidingəsən: —
«Mən bir əzimət üstigə yardimimni kəndurdum,
Əl arisidin mən tallıwaloqan birsini kətürdüm;»

²⁰ Qulum Dawutni taptım,
Mükəddəs meym bilən Mən uni məsih kılıp tiklidim..

²¹ Qolum uningəya yar boluxka bekitilgən,
Bilikim uni küqləndürüdü.

²² Duxmən uningdin heq alwan-seliq almaydu,
Pəskəx adəm uni kəstimaydu;»

²³ Bəlki Mən rəkiqlirini uning aldida yanjiymən,
Uni eq kərgənlərni yər bilən yəksan kəlimən;

²⁴ Öz həkkəkət-sadakitim həm mehir-muhəbbitim uningəya yar bolar,
Həm Mening namim bilən uning münggüzü kətürüldü.

²⁵ Mən uning qolini dengiz üstidə,
Ong qolini dəryalar üstidə qoyimən.

²⁶ U Meni qakirip dəyduki: —
«Sən mening Atam, mening Təngrim,
Nijatlikim boloqan qoram teximdursən!»..

²⁷ Mən yənə uni Mening tunji oqlum dəp,
Dunya padixahliridin əng yukurisi kəlimən..

²⁸ Mening muhəbbitimni uning üqün əbədiy kəldurimən,
Mening əhdəm uning bilən məhkəm turidu;

²⁹ Mən uning nəslini əbədiyləxtürimən,
Uning təhtini asmanning künliridək dawam kıldurimən.

³⁰ Mubada oqulliri Təwrat-qanunumdin qikiq,
Həkümlirim boyiqə yürmisə;»

³¹ Bəlgilimilirimni buzsa,
Əmrlirimgə itaət kilmisa,

³² — U wəqittə itaətsizlikini tayak bilən,
Gunahini yara-jarahət bilən jazalaymən.

³³ Ləkin muhəbbitimni uningdin üzüp qoymaymən,

89:17 «Sening iltipating bilən münggüzimiz kətürüldü» — «münggüz» məlum əlning yəki adəmnıng xan-xəripini, küq-kudritini bildürüdü.

89:18 «Qünki Pərwərdigar bizning kalkinimiz, Israildiki Mükəddəs Boloquqi Xəhimizdur» — baxka birhil tərjimisi: «Qünki kalkinimiz Pərwərdigardın, Xəhimiz Israildiki Mükəddəs Boloquqidındur».

89:19 «Sən burun Öz məmin bəndənggə oqayibanə alaməttə kərünüp səz kılıp xuni degənidingəsən...» — bu toqruluk «2Sam. 7: 8-17ni kərüng.

89:20 1Sam. 16:1,13

89:22 2Sam. 7:10

89:26 2Sam. 7:14; İbr. 1:4, 5

89:27 Zəb. 2:7; 72:11; Kol. 1:15-18

89:30 2Sam. 7:14

Həqiqət-sadaqitimgə hiyanət qılmaymən;

³⁴ Mən tüzgən əhdəməni əsla buzmaymən,
Ləwlimdin qıqқанlirini heq özgərtməymən.

³⁵ Mən bir qətim pak-mukəddəslikimgə kəsəm iqtim —
Dawutқа qəti yaloqan səzliməymən: —.

³⁶ «Uning əwladi əbədiy dawamlıxar;
Uning təhti kəz aldimdiki kuyax kəbi turar;»

³⁷ U ay kəbi mənggülik mustəhkəmlinər,
Asmandiki turoqun guwahqıdək məzmut turar».
Selah.

³⁸ Bırax Sən bularni qətkə kəkip, tenip kətting;
Sən məsih qıloqan padıxahқа kəttik qəzəplənding..

³⁹ Qulung bilən tüzgən əhdidin waz kəqting,
Uning tajini yərgə taxlap daq təgküzdung.

⁴⁰ Uning barlıq tam-pasillirini yikıtip,
Qəl'əlırını harabilikkə aylandurdung..

⁴¹ Yoldin ətüwatқанlarning həmmisi uni bulımakta,
U barlıq qoxniliri aldida rəswa boldi..

⁴² Uni əzgənlərnıng ong qolını yukiri kətürdüng,
Pütkül düxmənlirini huxal kılding.

⁴³ Bərһək, Sən unıng qiliqining bisini qayrıwəttıng,
Jəngdə uni tik turoquzmiding.

⁴⁴ Uning julalıqını yokıtip,
Uning təhtini yərgə ərüwəttıngsən..

⁴⁵ Yaxlıq künlirini Sən kışkarttıng,
Uni hijalətkə qəmdürdüng.

Selah.

⁴⁶ Qaqanoqıqə, i Pərwərdigar?
Əzüngni əbədiy yoxuriwerəmsən?
Qəһring ot kəbi mənggü yanarmu?

⁴⁷ Manga nisbətən, ətürning kış ikənlikini əstə tutqın!
Nemixqımu barlıq insan balilirini biһudilikke yaratқansən?

⁴⁸ Kəni, qaysi adəm yaxap əlümni kərməydikən?
U jenini təhtisaranıng qanggilidin kutқuzalamdikən?
Selah..

⁴⁹ Sən həqiqət-sadaqitingdə Dawutқа kəsəm iqkən,
Awwalkı meһir-muһəbbətlər qəyərdə qaldı, ya Rəbbim?.

⁵⁰ Qulliring uqrawatқан məshirilərnı yad ətkəysən, i Rəb —

89:35 İbr. 6:13,17,18

89:36 Mat. 27:45

89:37 «U ay kəbi mənggülik mustəhkəmlinər, asmandiki turoqun guwahqıdək məzmut turar» — «asmandiki turoqun guwahqı» yənə aynı kərsitiximu mumkin.

89:38 Zəb. 22:1; Mat. 27:46; Yəx. 53:3-6, 10

89:40 Zəb. 80:12-13

89:41 Zəb. 80:12-13

89:44 Yəx. 53:7-8

89:48 Zəb. 49:6-12, 15

89:49 2Sam. 7:15

Mən iqimdə pütkül küqlük əllərnin mazaklirini kətürüp yürimən —

⁵¹ Duxmənlingning Özüng məsilh kıləjanning kədəmlirini qanqilik məshiriliginini,
I Pərwədigar, yad ətkəysən!

⁵² Pərwədigaroja mənggügə təxəkkür-mədhijə qayturulsun!
Amin! Amin!

Tətinqi bəlüm

90-küy

Həyatni qədirləydiqan danalığ

90¹ Hudaning adimi boləqan Musaning duasi: —

Ya Rəbbim,

Sən barlıq dəwrdə bizgə makan bolup keliwatisən;

² Taoqlar wujudkə kəlməstin burun,

Sən yər wə aləmnı xəkilləndürməstin burun,

Əzəldin əbədgigə Təngridursən.

³ Sən insanni tupraqkə aylandurup: —

«Həy, insan baliliri, qaytinglar!» — dəysən.

⁴ Mana, Sening nəziringdə ming yil —

Ətöp kətkən tünügünki bir kün,

Tündiki bir jəsəktur, halas.

⁵ Sən adəmlərnı su taxqinidək elip ketisən,

Ular ətöp kətkən bir uyqudək,

Tang səhərdə ünüp qıqқан ot-qəpkə ohxaydu —

⁶ Ətigəndə ular kəkirip ünıdu,

Keqisi bolsa kesilip, solixip kətər.

⁷ Qünki biz qəziping bilən yəqaymız,

Qəhring bilən dəkkə-dükkidə qalimiz.

⁸ Sən kəbihliklirimizni kəz aldingoja,

Yoxurun qilmixlirimizni jamalingning nuri aldiəja koydung.

⁹ Barlıq künlirimiz dəroqəziping astida ətöp ketidu,

Yillirimizni bir uq tartix bilənla tügitemiz.

¹⁰ Əmrimizning yilliri yətmix yil,

Maqdurimiz bar bolsa səksən yil;

Biraq ularning pəhri jəpə wə bihudiliktur;

Həyat tezlik bilən üzər,

Mana, biz uqup kəttuq.

¹¹ Səngə boləqan hərmət-əyminixning az-kəplükigə qarap həsəblinidiqan,

Aqqikingning xidditini kim bilsun?

¹² Xungə kənglimizni danalığkə koyuximiz üqün,

Künlirimizni sanaxni bizgə əgətkəysən!

¹³ Yenimizəja qaytkəysən, i Pərwədigar, Seni qəqanoqə...?!

Qulliringəja rəhim kıləjəysən!

¹⁴ Bizni ətigəndə əzgərməs muhəbbiting bilən qəndurojəysən;

Undaqtə barlıq künlirimizdə küylərnı yangritip xadlinimiz.

¹⁵ Sən bizni jəpəja qəmgən künlərgə əsasən,

Külpətni kərgən yillirimizəja əsasən yənə hursən kıləjin!

¹⁶ Uluq ixliring kulliringoşa körüngəy,
Xanu-xəwkiting ularning oqulliriojimu axkara boləyay!
¹⁷ Pərwərdigar Hudayimizning xerin mərhəmiti üstimizdə boləyay,
Qolimizning ixlirini üstimizgə bərikətlik qıləyəsən,
Bərəkət, qolimizning ixlirini bərikətlik qıləyəsən!

91-küy

Hudaning hərhil yamanlıqtin, jin-xəytanlardin qoşdixi

91 ¹ Əng Aliy Boləuqining məhpiy jayida turoquqi,
Həmmigə qadiring sayisida aramhuda yaxaydu.

² Mən Pərwərdigarni: —

«Mening baxpanahim, Mening qorəjirim;
Mening Hudayim, Uningoşa tayinimən» — dəymən.

³ Bərəkət, U kiltəqining tozikiyin seni qutulduridu,
Xum waba-qazadin həm halas etidu..

⁴ U pəyliri bilən seni yapidu;
Kənatliri astida panah tapisən;
Uning həkikiti sanga qalkan həm istihkamdur..

⁵ Sən nə keqidiki wəhimidin,
Nə kündüzi uquwatқан oқtin..

⁶ Nə qarəngəşlikdə kəzgüqi wabadin,
Nə qüx wəktida wəyranqilik qıləuqi həlakəttin qorqmaysən.

⁷ Səning yeningda mingi yikilip,
Ong yekingda on mingi oşulap qüxsimu,
Ləkin bala-qaza sanga yekınlaxmaydu.

⁸ Sən pəkət kəzliring bilən bekıp,
Pasiklaroşa berilən jazani kərisən.

⁹ Pərwərdigarni panahim dəp bilgining üqün,
Həmmidin Aliy Boləuqini məkan qıləjining üqün,

¹⁰ Bəxingoşa heq palakət qüxməydu,
Heq waba qediringoşa yekınlaxmaydu.

¹¹ U Əz pərixtilirigə səning həkqingdə əmr qilidu,
Xuning bilən ular pütkül yolliringda seni saqlaydu..

¹² Ayioqing taxқа urulup kətməsliki üqün,
Ular seni qollirida kətürüp yuridu..

¹³ Xir wə kobra yılan üstidin besip ətisən,
Arslan wə əjdihani dəssəp-qəyləysən..

¹⁴ «U Manga muhəbbitini baqlıoşanlıqi üqün,
Mən uni qutuldurimən;
U namimni tən aloşini üqün yukirida saqlaymən.

¹⁵ U Manga nida qilidu, Mən uningəşa jawab berimən;

91:3 Zəb. 124:7

91:4 Zəb. 57:1

91:5 Ayup 5:19,20; Pənd. 3:25; Küy. 3:8

91:11 Zəb. 34:7; Mat. 4:6; Luğa 4:10

91:12 Luğa 4:11

91:13 Ayup 5:22,23

Eoqir kün uni başkanda uning bilən billə bolimən;
Mən uni halas kılıp, izzət-hərmətkə sazawər kılımən.

¹⁶ Uzaq ʔmür bilən uni qandurimən,
Həm nijatlıkimni uningʔa kərsitimən».

92-küy Mədhıya

92¹ Xabat küni üqün bir küy-nahxa: —

Pərwərdigarʔa təxəkkür eytix,
Namingni küyləx əladur, i Həmmidin Aliy Boləuqıl!

² Əzgərməs muhəbbitingni səhərdə,
Kəqilərdə bolsa, həkikət-sadakitingni jakarlaw,

³ On tarlıq saz wə rawabni qelip,
Qiltar bilən munglūx ahangda qelix əladur!

⁴ Qünki Sən Pərwərdigar, Əz kıləjining arkilik meni hursən kilding,
Kolliringning kıləjanlıri bilən mən rohlinip nahxa eytimən.

⁵ Pərwərdigar, kıləjan ixliring nemidegən uluʔdur!
Oyliring nahayiti qongkurdur!

⁶ Biʔəm kixi buni bilməs,
Həmakət buni qüxənməs,

⁷ Rəzillər ot-qəptək aynioqanda,
Kəbihlik kıləuqılarning həmmisi gülləngəndə,
Mənggü həlak bolup ketidioqanlar xulardur!

⁸ Ləkin Sən, i Pərwərdigar, əbədil'əbəd üstün turisən.

⁹ Qünki mana düxmənliring, i Pərwərdigar,
Mana düxmənliring yəkilidu;
Barlıq kəbihlik kıləuqılar tiripirən kiliwetilidu!

¹⁰ Mənggüzümni yawayi buqiningkidək kətürisən;
Bəxim yengi may sürkəp, məsih kılınidu.

¹¹ Məni kəst kıləjanların məʔlubiyitini əz kəzum kəridu;
Məngə kərxilixixkə kəzoqələqan rəzillik kıləuqılarning tən bərgənlikinimu kılıqim anglaydu.

¹² Həkkəniy adəm horma dərihi kəbi gülləp-yaxnaydu;
U Liwandiki kedr dərihidək əsidu.

¹³ Pərwərdigarın əyigə tikilgənlər,
Hudayimizning həyililirida güllinidu;

¹⁴ Ular kəriqəndimu yənə mawə beridu,
Sulūx həm yexil ular;

¹⁵ Xuning bilən ular Pərwərdigar durustur, dəp ispatlaydu;
U məning qoram teximdur,
Uningda həq nəhəklik yəktur!

92:1 «Xabat küni üqün bir küy-nahxa...» — «xabat küni» — xənbə küni, yəni Huda Yəhudiylə həkikə bəkitkən aram elix küni.

92:6 Zəb. 94:8; Pənd. 12:1

92:7 «Mənggü həlak bolup ketidioqanlar xulardur!» — yəni «Bu ularning həlak boluxi üqün bolidu!».

92:12 Həq. 9:15; Həx. 14:6

93-küy

Pərwərdigar qüdrətlik həkümrandur

93¹ Pərwərdigar həküm süridu!
U həywətni kiyim kilip kiygən;
Pərwərdigar kiyingən,
U belini qüdrət bilən baqlıoqan;
Bərək, xunga dünya məzmut kılinoqan,
U təwrənəs əsla.
² Sening təhting qədimdila bərpa kılinoqan;
Sən əzəldin bar boluquşən!
³ Kəlkün-taxkınlar öz sadasını kətürdi, i Pərwərdigar,
Kəlkün-taxkınlar öz sadasını kətürdi!
Kəlkün-taxkınlar uruquqi dolğunlirini yukiri kətürdi!
⁴ Kəp sularning xawğunliridin,
Dengiz-okyandiki qüdrətlik dolğunlardin,
Üstün turoqan Pərwərdigar qüdrətlıktur!
⁵ Sening agah-guwahlıqliring nemidegən ixənqlıktur!
Künlər yok boluquqə, i Pərwərdigar,
Öyünggə pak-mukəddəslik əbədil'əbəd rawadur.

94-küy

Intıqam aloquqi Huda adil sotlisun!

94¹ I itıqamlar aloquqi Təngri, Pərwərdigar!
I intıqamlar aloquqi Təngri, parlıoqaysən!
² Kətürülgin, Özüngni kətürgin, i jahanni Sorak Kılıquqi,
Məqrurlaroja jazasını bərgin!
³ Qaqanojiqə rəzillər, i Pərwərdigar,
Qaqanojiqə rəzillər təntənə kilip yüriweridu?
⁴ Qaqanojiqə hakawurlarqə səzləp walakxiydu,
Kəbihlik kılıquqılarning həmmisi yooqan gəp kilip yüridu?
⁵ Ular həlkingni ezidu, i Pərwərdigar,
Sening mirasingoja jəbir-japa salmaqta.
⁶ Tul ayal wə qerip-musapirlarni kirip,
Yetim-yesirlərnı öltürüp: —
⁷ «Yah kərməydu»,
«Yakupning Hudasi kəngül bəlməydu», — dəydu..
⁸ Silər kəngül koyunglar, i əlning hamakətliri!
Əhməklər, qaqan dana bolısılər?
⁹ Kulakni tikligüqining Əzi anglımamdu?
Kəzni Yasiquqining Əzi kərməmdü?
¹⁰ Əllərnı tərbiyilıgüqi,
Insanoja əkil-bilim egətküqining Əzi adəmnı əyibliməmdü?
¹¹ Pərwərdigar insanning oy-hiyallirining tutamı yoklukını bilidu..

93:4 «Dengiz-okyandiki qüdrətlik dolğunlar» — «dolğunlar» ıbraniy tilida «qeqiwətküqılər».

94:7 Zəb. 10:11,13; 59:7

94:8 Zəb. 92:6; Pənd. 12:1

94:9 Mis. 4:11

94:11 1Kor. 3:20

- ¹² Sən tərbiyiləgən adəm bəhtliktur, i Yah,
Yəni Sən Təwrat-kanunungdin əkil əgitidioğan kixi bəhtliktur!
- ¹³ Xundək kılıp, taki pasıqlar üçün orək kolanoquqə —
Sən uni yaman künlərdin hatırjəm saqlaysən.
- ¹⁴ Qünki Pərwərdigar Öz həlkini tərək ətməydu,
Yaki Öz mirasidin waz kəqməydu..
- ¹⁵ Qünki həküm-pərman həquki həman adalətkə kaytidu,
Barlık dili duruslar bolsa, uning kəynidin mangidu..
- ¹⁶ Mən üçün yamanlar bilən kərxilixixkə kim ornidin turidu?
Mən üçün kəbihlik kılquqılar bilən kərxilixixkə kim məydanoğa qıkidu?
- ¹⁷ Əgər Pərwərdigar manga yərdəmdə bolmioğan bolsa,
Jenim baldur qıkip süküt diyarida yatar idi..
- ¹⁸ Ayiojim putlixay deginidə,
Əzgərməs muhəbbiting, i Pərwərdigar, meni yəlidı.
- ¹⁹ İqimdiki kəpligən oğəm-əndixilər arisida,
Sening təsəlliliring jenimni səyündürdi.
- ²⁰ İnsapsizlikni kanunoğa aylanduridioğan,
Aq kəz olturoğan bir təht,
Sən bilən aləkidə bolamdu?
- ²¹ Ular həkkanıylarning jeniğa hujum kılıxkə yiojilidu,
Bigunah kənni təkidioğan həkümləni qıkarmakta.
- ²² Bırək Pərwərdigar mening egiz qorəjinim bolidu;
Hə, mening Hudayim panah Qoram Teximdur.
- ²³ U ularning kəbihlikini öz bexioğa salidu,
Uların öz yawuzlukliri bilən ularni üzüp taxlaydu,
Bərək, Pərwərdigar Hudayimiz ularni üzüp taxlar.

95-küy

Həkiqiy ibadət kılıx üçün anlaşıx kərək

95 ¹ Kelinglar, Pərwərdigarni yangritip küyləyli,
Nijatlikimiz boləğan Qoram Teximizə təntənə kılayli!

² Təxəkkürlər bilən uning aldioğa kələyli,
Uningə küylər bilən təntənə kılayli!

³ Qünki Pərwərdigar — böyük bir ilahtur,
Pütkül ilahlar üstidiki böyük bir Padixahtur..

⁴ Yərning təgliri Uning qolididur,
Taqlarning qokkılirimu Uningkidur.

⁵ Dengiz Uningki, U uni yaratqan;
Quruqluqni Uning qolliri xəkilləndürdi.

⁶ Kelinglar, Uningə bax urup səjdə kılayli,

94:14 1Sam. 12:22; Rim. 11:1, 2

94:15 «Qünki həküm-pərman həquki həman adalətkə kaytidu, barlık dili duruslar bolsa, uning kəynidin mangidu» — demək, adil padixah-amirlər yənə həquq tutidu, yaki hazır həquq tutuwatqan padixah towa kildu; andin durus adəmlər ularni qollaydu.

94:17 «süküt diyari» — ölümni kərsitidu.

95:3 «... Pərwərdigar — böyük bir ilahtur, pütkül ilahlar üstidiki böyük bir padixahtur» — bu ayəttiki «ilahlar»: (1) taipilar qokunidioğan butlarni (əməliyətə ularning kəynidə turoğan jin-xəytnlarni — «Zəb.» 96:4-5, «1Kor.» 8:4-6 və 10:19-21ni kərüg) yaki (2) Hudaning söziğə məs'ul boləğan İsrail hakimlirini kərsitixi mumkin.

Pərvərdigar Yaratquqimiz aldida tiz pükəyli!

⁷ Qünki U bizning Hudayimizdur,
Biz bolsak Uning yaylikidiki həlk,
Uning kəli bəkidioqan qoylarmiz.

Bügün, əgər Uning awazini anglisanglar,

⁸ Əyni qaoqlarda Məribahda boləandək, qəl-bayawandiki Massahda boləqan kündək,
Yürikinglarni jahil kılmanglar!..

⁹ Mana xu yərdə ata-bowiliringlar Meni sinidi, ispatlidi həm kıləqinimni kərđi..

¹⁰ Mən kırık yil xu dəwrdin bizar bolup: —

«Bular kənglidə adaxkan bir həlktur,
Mening yollirimni həq bilip yətmigən» — dedim..

¹¹ Xunga Mən oşəzəplinip kəsəm iqip: —

«Ular hərgiz Mening aramgahımoja kirməydu» — dedim..

96-küy Aləm Igisi kelidul

96¹ Pərvərdigaroja atap yengi nahxa eytinglar!
Pütkül yar yüzi, Pərvərdigarni küylənglar!.

² Pərvərdigaroja nahxa eytinglar, namioja təxəkkür-mədhıyə kayturunglar,
Nijatlikini hər küni elan kılinglar!

³ Uning xan-xəhrətini əllər arisida,
Uning məjizilirini barlik həlklər arisida jakarlanglar!

⁴ Qünki Pərvərdigar uluoq, zor mədhıyələrgə layıqtur!
U barlik ilahlərdin üstün, Uningdin qorqux kerəktur;..

⁵ Qünki barlik həlklərnin iləhliri — Butlar halas,
Biraq Pərvərdigar asman-pələkni yaratqandır..

⁶ Xanu-xəwət və həywət Uning aldida,
Mukəddəs jayida kudrət və güzəllik kərünidu.

⁷ Pərvərdigaroja təəllukini bərgəysilər, i əl-kəbililər,
Pərvərdigaroja xan-xəhrət və kudrətni bərgəysilər!.

⁸ Pərvərdigaroja Öz namioja layik xan-xəhrətni bərgəysilər;
Sowoja-salam elip həyiliriqə kiringlar!

⁹ Pərvərdigaroja pak-mukəddəslikning güzəllikidə səjdə kılinglar;

95:7 Zəb. 100:3; İbr. 3:7

95:8 «Əyni qaoqlarda Məribahda boləandək, qəl-bayawandiki Massahda boləqan kündək, yürikinglarni jahil kılmanglar!» — «Məribah» və «Massah» dəgən jaylarda İsrailar Hudadin yüz ərüp, Musa pəyoqəmbərgə qarxi isyan-asiylik kətürgən. Bu wəqələr «Mis.» 17-bab, «Qəl.» 20-babta hatiriləngən.

95:8 Mis. 17:7; Qəl. 20:1,3,13; Kan. 6:16

95:9 İbr. 3:9

95:10 İbr. 3:17

95:11 «Ular hərgiz Mening aramgahımoja kirməydu» — «Mening aramgahım» (1) Huda İsrailaroja wədə bərgən Kanaan (Pələstin) zeminini kərsitidu. Misirdin qikip qəl-bayawanda kırık yil sərsan bolup yürəgən xu dəwrdə İsrailar itaətsizlik kılip u zeminoja kirmigən. (2) «Aramgah» pəkət zeminnila əməs, bəlkı yənə Hudaning panahı, yetəkqiliki həm xəpkiti astida yaxaxni əz ıqigə alidu (İnjil, «İbraniyləroja», 4-babnimu kərting).

96:1 1Tar. 16:23-33

96:4 «Uningdin qorqux kerəktur» — yaki «U dəhxətlik-qorquqlıktur».

96:5 «...barlik həlklərnin iləhliri — butlar halas» — «butlar» ibraniy tilida «ərziməslər».

96:7 «Pərvərdigaroja xan-xəhrət və kudrətni bərgəysilər!» — muxu səzlər bəlkim xuni bildüriduki, Hudaqə Özigə layik xan-xərpə kəltürsək, bu kıləqinimiz uningə biz arkilik Öz küq-kudritini təhimu kərsitix imkaniyitini yaritidu.

Pütkül yər-yüzi, Uning aldida titrənglar!..

¹⁰ Əllər arisida elan qilinglar: —

«Pərwərdigar həküm süridu!

Xunga mana, dunya məzmut kilinojan, u təwrənməs əsla.

U adillik bilən həlkələr üstidə həküm qikiridu.

¹¹ Asmanlar xadlansun, yər-jahən hux bolsun,

Dengiz-okyan wə uningə tolojan həmmə quqan selip jux ursun!

^{12 13} Dalalar həm ulardiki həmmə yayrisun!

U qaoqda ormandiki pütkül dərəhlər Pərwərdigar aldida yangritip nahxa eytidu;

Qünki mana, U kelidu!

U jahanni sorəq kilixkə kelidu;

U aləmni adillik bilən,

Həklərnə Öz həkikət-sadakətidə sorəq kilidu..

97-küy

Pərwərdigarning səltəniti kelidu!

97¹ Pərwərdigar həküm süridu!

Yər-zemin hux bolsun,

Kəpligən arallar xadlansun!.

² Bulutlar wə qarangoçuluk Uning ətrapididur,

Həkkəniyə wə adalət təhtining ulidur;

³ Uning aldida ot yəlkuni yüridu,

Ətraptiki düxmənlinini köydürüp taxlaydu;

⁴ Uning qəkməkliri jahanni yorutti,

Yər buni kərüp titrəp kətti;

⁵ Pərwədigarning aldida,

Pütkül zeminning igisining aldida,

Taoqlar momdək erip ketidu.

⁶ Asmanlar Uning həkkəniyətinə jakarlaydu,

Barlik həlkələr Uning xan-xəripini kəridu..

⁷ Oyma həykəllərgə qoqunojanlar,

Butlar bilən mahtinip yürüqilərnin həmmisi uyatta qalidu.

Barlik ilahlar, Uningə səjdə qilinglar!..

⁸ Sənin həkümlirin səwəbidin, i Pərwərdigar,

Zion anglap xadlandi,

Yəhuda qizliri hux boldi.

⁹ Qünki Sən Pərwərdigar pütkül yər yüzi üstidiki əng aliysidursən;

Sən barlik ilahların nəkədər yukiridursən!

96:9 «... pak-mukəddəslikning güzəllikidə səjdə qilinglar» — yaki «... pak-mukəddəs eginlərnə kiyp səjdə qilinglar».

96:9 Zəb. 29:2

96:12 13 Zəb. 98:7-8; Wəh. 19:11

97:1 Zəb. 93:1; 96:10

97:4 Zəb. 77:16-18; Wəh. 4:5

97:6 Zəb. 19:1; 50:6

97:7 «Oyma həykəllərgə qoqunojanlar, butlar bilən mahtinip yürüqilərnin...» — «butlar» ibraniy tilidə «ərziməslər». «barlik ilahlar, uningə səjdə qilinglar!» — «ilahlar» bu yərdə, xundakla 86-, 95-, 96- wə 97-küydə kərsitilgəndə, pərixtilərnə, yaki bolmisa butlarning kəynidiki jin-xəytanlarnə kərsitidu. 94:3 wə izahatini kərtüng.

¹⁰ Pərwərdigarni səygənlər, yamanlıqın nəprətlininglar!

U məmin bəndilirining jenidin həwər alidu,

Rəzillərning qanggilidin halas qilidu.

¹¹ Həkkəniylar üqün nur,

Dili duruslar üqün xadlıq teriloqandur;

¹² Pərwərdigardın xadlininglar, i həkkəniylar,

Uning pak-mukəddəslikini yad etip təxəkkür eytinglar!

98-küy

Pərwərdigar pütkül dunyaqə həkümranlıq qilixqə kelidu!

98¹ Dawut yazqan küy: —

Pərwərdigarqə atap yengi nahxa eytinglar;

Qünki U karamət məjizilərnı yarattı;

Uning ong qolı həm mukəddəs biliki

Əzigə zəpər-nijat kəltürdi.

² Pərwərdigar Əz nijatlikini ayan qildi;

Həkkəniyitini əllərnıng kəz aldida axkara kərsətti.

³ U İsraıl jəmətigə bolqan məhir-muəbbitini həm həkikət-sadaqitini esigə aldı,

Zeminning qət-yakilirimu Hudayimizning nijatlikini kərđi.

⁴ Pərwərdigarqə awazinglarnı kətürüqlar, pütkül yər yüzi;

Təntənə qilip awazinglarnı kətürüqlar, nahxa eytinglar!

⁵ Pərwərdigarqə qiltar qelip nahxa eytinglar,

Qiltar bilən, küynıng sadasi bilən!

⁶ Kanay həm sunay awazlırı bilən,

Padıxah bolqan Pərwərdigar aldida təntənə qilinglar;

⁷ Dengiz-okyan həm unıngqə toloqan həmmə jux urup,

Jaħan həm unıngda yaxawatqanlar xawqunlisun!

⁸ Kəlkün-taxqınlar qawak qalsun;

Pərwərdigar aldida taqlar qoxulup təntənə qilip nahxa eytsun;

⁹ Qünki mana, U yərni soraq qilixqə kelidu;

U aləmni adillik bilən,

Həklərnı Əz həkikət-sadaqitidə soraq qilidu.

99-küy

Mukəddəs Hudaqə mədhıyə

99¹ Pərwərdigar həküm süridu!

Həklər titrisun!

U kerublar otturisida olturidu;

Yər-jaħan zilziligə kəlsun!

² Pərwərdigar Zionda büyüktur,

U barlıq həklər üstidə turıdıqan alıydu.

³ Ular uluq wə sürlük namingni mədhıyləydu;

U pak-mukəddəstur!

⁴ Padixahning kudriti adalətkə beqixlanəqandur;
Əzüng duruslukni məhkəm ornatkənsən;
Sən Yəqub arisida adalət wə həkkanıyət yürüzgən.

⁵ Pərwərdigar Hodayimizni uluqlanglar!
Təhtipəri aldida egilip səjdə qilinglar —
U mukəddəstur!

⁶ Uning kahinliri arisida Musa wə Hərun bar idi,
Namini qaqıroqanlar iqidə Samuilmu hazır idi;
Ular Pərwərdigarə iltija kilip, qaqirdi,
U ularəja jawab bərdi.

⁷ Huda bulut tüwrükidə ularəja səzlidi;
Ular U tapxuroqan ağah-guwaḥliklarəja həm nizam-bəlgilimigə əməl qilixatti.

⁸ I Pərwərdigar Hodayimiz, Sən ularəja jawab bərding;
Yaman kilmixliriəja yarixa jaza bərgən bolsangmu,
Sən ularni kəqürgüqi İlah iding.

⁹ Pərwərdigar Hodayimizni uluqlanglar!
Uning mukəddəs teqida egilip səjdə qilinglar!
Qünki Pərwərdigar Hodayimiz mukəddəstur!

100-küy
Pütkül yər yüzi Pərwərdigarəja mədhiyə yangritinglar!

100 ¹ Təxəkkür eytix üqün yeziloqan küy: —

I pütkül yər-jahan, Pərwərdigarəja awazinglarni kətürünglar!

² Huxallik bilən Pərwərdigarning hizmitidə bolunglar,
Huzuriəja təntənə-nahxilar bilən yəkinlixinglar!

³ Bilip qoyunglarki, Pərwərdigar hək Hudadır;
Bizni yaratqan Uning Əzidur, biz əməs!
Biz uning həlkidurmiz,
Əz yaylikida bakqan qoyliridurmiz...

⁴ Dərwaziliriəja təxəkkür eytixlar bilən,
Həyliliriəja mədhiyələr bilən kiringlar;
Uni mədhiyələp, namioja təxəkkür-mədhiyə qayturunglar!

⁵ Qünki Pərwərdigar məhribandur;
Uning məhir-muḥəbbiti əbədil'əbədgigə,
Uning həkikət-sadakiti əwladtin-əwladkqidur!

101-küy
Adil padixah boluxqa bəl baqlax

101 ¹ Dawut yazoqan küy: —

Mən əzgərməs muḥəbbət həm adalət toqruluk nahxa eytimən,
Seni, i Pərwərdigar, nahxilar bilən küyləymən.

100:3 «Bizni yaratqan Uning Əzidur, biz əməs!» — yənə birhil təjimişi: «U bizni yaratqan, biz Uningkidurmiz».
100:3 Zəb. 95:6-7; Əz. 34:30, 31

2 Mən mukəmməl yolda ehtiyat bilən ix kərimən;
Sən qaçanmu yenimoğa kelisən!?
Əz əy-ordamda sap kəngül bilən yürimən.
3 Heq pasik nərsini kəz aldimoğa kəltürməymən,
Yoldin qətnigənlərlə kilmixlirioğa nəprətlinimən;
Bundaklar manga heq yepixmas əsla.
4 Əgri kəngül meningdin yirək ketidu,
Heq rəzillikni tonuqum yoktur.
5 Kimki əz yekininə kəynidin təhmət kəloğan bolsa,
Mən uni yokitimən;
Nəziri üstün, dili təkəbbur adəməni mən siqdurmaymən;
6 Kəzlim zemindiki məminlərdidur,
Ular ordamda mən bilən billə tursun!
Kim mukəmməl yolda mangsa, u mening hizmitimdə bolidu.
7 Aldamqilək yürəgüzənlərlə əy-ordamda orni bolmaydu,
Yaloğan səzləgənlər kəz aldimda turmaydu.
8 Pərwədigərlərlə xəhəridin yamanlik kəloquqilərləni üzüp taxlax üqün,
Hər səhərdə zemindiki barlik rəzil adəmlərləni yokitimən...

102-küy

102¹Ezilgænning duasi: U ɣalidin kætkenðə, dad-pæryadini Pærwærdigar aldioɣa tækkændə:

Duayimni angliqajsən, i Pərwərdigar;
Pəryadim aldingoşa yetip kirsun!
² Yüzüngni məndin qaqurmioşajsən;
Kisiloşan künümdə manga kulak saloşajsən;
Mən nida kıləşan kündə, manga tez jawab bərgin!
³ Mana, künlirim is-tütəktək tügəp ketidu,
Ustihanlırim otun-qoqlarəşa ohxax kəydil.
⁴ Yürikim zəhmə yəp qəplər hazan boləşandək kurup kətti,
Həttə nenimni yeyixni untudum.
⁵ Mən ahu-zar tartkanlıkımdin,
Ətlirim süngəklirimgə qaplixip kəldi.
⁶ Qəl-bayawandiki səkiyqıxtək,
Wəyrənqılıqta konup yürəşən huwkuxka ohxayməş.
⁷ Uhlımay səgək turup kəzəttimən;
Əgzidə yəloşuz qəloşan kuxkaq kəbimən.
⁸ Düşmənlirim kün boyi meni məşirə kılmaqta,
Meni həkərətligənlər ismimni lənət ornida ixlətməktə.
⁹⁻¹⁰ Kəhring həmə aqqıqıng tüşpəylidin,
Külni nəm dəp yəwətimən,

101:8 «Hər səhərdə zəmindiki bərlək rəzil adəmlərnı yökıtmən» — demək, Dawut hər ətigəndə həlkning dəwalırını sorap sot aqattı. Bu ix mukəmməl bolmioğan bolsınu, kəlgüsıdä Dawutning əvladı Kutkuzoquqi-Məsihnıng bundak ıxni mukəmməl kılıdıoğanlıkıoja ıxınımı. Dawutning xundak adil sorak kılıxi Məsihnıng kəlgüsıdiki sorak kılıxioja bexarət bolıdu.

102:3 Zəb. 37:20

İqimlikimni көз yexim bilən arilaxturimən;

Qünki Sən meni көтүрүp, andin yərgə urdung.

¹¹ Künlirim қуyax узartқан көлənggidəк yөkүlay dəp қaldı,

Өzüm bolsam qəplər hazan boləjandəк қurup көttim..

¹² Ləkin Sən, Pərwərdigar, əbədiy turisən,

Səning nam-xəhriting dəwrdin-dəwrgiqidur.

¹³ Sən ornungdin turisən,

Zionəqə rəhīm kilisən;

Qünki uningəqə xəpkət көrsitix wakti көldi,

Hə, wakit-saiti yetip көldi!

¹⁴ Qünki қulliring uning taxliridin hursənlik tapidu,

Həm tupriқiojumu iqini əqritidu;

¹⁵ Əllər Pərwərdigarning namidin,

Yər yüzidiki xahlar xan-xəripingdin əyminidu.

¹⁶ Mana, Pərwərdigar Zionni қaytidin қurojanda,

U Əz xan-xəripidə көrүnidu!

¹⁷ U qerib-miskinning duasioqə etibar beridu;

Ularıning duasini hərgiz көmsitməydu.

¹⁸ Bular көlgüsü bir əwlad üqün hatirilinidu;

Xuning bilən көlgüsində yaritilidoqan bir həlkə Yəhni mədhiyələydu;

¹⁹⁻²⁰ Qünki U əsirlərnin aқ-zarlirini anglay dəp,

Əlümgə buyruloqlarni azad қilay dəp,

Egizdiki mükəddəs jayidin engixip nəzər saldi,

Ərxlərdin Pərwərdigar yərgə қaridi;

²¹⁻²² Xundəк қilip, ular Pərwərdigarning hizmitidə bolayli degəndə,

Yəni əl-məmlikətlər jəm yioqiloqan waktida —

Pərwərdigarning nami Zionda,

Uning xəreqliri Yerusalemda jakarlinidu!

²³ Biraқ U meni yolda maəjdursizlandurup,

Künlirimni қışkartti.

²⁴ Mən: «Təngrim, əmrümning yerimida meni elip көtmə!» — dedim.

— «Səning yilliring dəwrdin dəwrgiqidur,»

²⁵ Sən yərnə əlmisəktinla bərpa қiloqansən,

Asmanlarni həm қolliring yasioqandur;

²⁶ Ular yөk bolup ketidu,

Biraқ Sən dawamlıқ turiwerisən;

Ularıning həmmisi kiyimdəк konirap ketidu;

102:11 «Künlirim қуyax узartқан көлənggidəк yөkүlay dəp қaldı» — «қуyax узartқан көлənggidəк» — қуyax patқanda, көлənggilər uzirap, andin tuyuқsiz qayip bolidu.

102:18 «Bular көlgüsü bir əwlad üqün hatirilinidu; xuning bilən көlgüsində yaritilidoqan bir həlkə Yəhni mədhiyələydu» — «Zəb.» 22:30-31ni, «Yəx.» 53:10ni көrüng.

102:24 «Səning yilliring dəwrdin dəwrgiqidur...» — 24-28-ayətlərdiki sözlərnə («Səning yilliring...» degən sözlərdin baxlap) Hudaning қulining Hudaqə eytkini əməs, bəlki Hudaning Əz қulining iltijasioqə bərgən jawabi dəp қaraymiz. Ayətlərnin baqlinix jəhətliridin xundəк қariduk. Kona grekqə tərjimisidiki (LXXdiki) қaraxmu xundəк. Xunga bu sözlər Dawutning əwladi boləqan Məsihkə eytiləqan, dəp қaraymiz. Injil, «İbr.» 1-babnımu көrüng.

—(Miladiyədin ilgiriki 3-əsirdə, Grek imperiyəsində tarilip көtkən көp Yəhudiyalar ibraniy tilini bilməytti. Ular Təwratni okuyalmioqəqə, xu qaoqda ularni dəp, Təwratning bir Grekqə tərjimisi ixləngən. Bu tərijimə «Səptuagint» deyilidu (қışқıqə LXX)).

Ular ni kona ton kəbi almaxtursang,
Xunda ular kiyim-keqək yənggüxləngəndək yənggüxlinidu.

²⁷ Birək Sən özgərmigüqidursən,

Yilliringning tamami yoxtur.

²⁸ Qulliringning balilirimu turiweridu,

Ular ni əwladi hüzuringda məzmut yaxaydu!».

103-küy

«Hudaning məhribanlığına təxəkkür eytix»

103 ¹ Dawut yazoan küy: —

Pərwərdigarə təxəkkür qaytur, i jenim;
I pütün wujudum, Uning mukəddəs namioğa təxəkkür qaytur!

² Pərwərdigarə təxəkkür qaytur, i jenim,
Untuma uning barlıq məhrimbanlıq-bərikətlirini;

³ U pütkül kəbihlikliringni kəqüridu,
Barlıq kesəlliringgə dawa kılidu;

⁴ Həyatingni həngdin hərlükkə kütqüzidu,
Bexingə məhir-muhəbbət həm rəhimdilliklarni təj kılıp kiygüzidu.

⁵ Kənglüngni nazunemətlər bilən kənduridu;
Yaxlıq bürkütningkidək yəngilinidu.

⁶ Pərwərdigar barlıq əzilgənlər üqün həkəkaniylik həm adalətni yürgüzidu;

⁷ U Öz yollirini Musaqə,
Kiloanlirini Israillərqə namayan kiloan.

⁸ Pərwərdigar rəhimdil wə xəpəkətlitkur,
U asanlıqə aqqıqlanmaydu,
Uning məhir-muhəbbiti texip turidu.

⁹ U uzunəqiqə əyibləwərməydu,
Yaxi tə mənggügə qəzəpidə turiwərməydu.

¹⁰ U bizgə gunəhlirimizə qaritə muamilidə boləan əməs,
Bizgə kəbihliklirimizgə qaritə təgixlikini yəndurəan əməs.

¹¹ Asman yərdin qanqilik egiz bolsa,
Uningdin qorkidioanlarə boləan muhəbbitimu xunqilik zordür.

¹² Xərk qərəbtin qanqilik yirəktə bolsa,
Bizdiki əsiyliklarnimu xunqə yirəkləxturdi.

¹³ Ata balilirioğa kəndək kəyüngən bolsa,
Pərwərdigarmu Əzidin qorkidioanlarə xundək məhribandır.

¹⁴ Qünki U Əzi bizning jismimizni bilidu,
Tupraqtin ikənlikimizni U əsigə alidu.

¹⁵ İnsan bolsa — uning künliri ot-qəpkə ohxaydu,
Daladiki güldək ünüp qikip qeqəkləydu;

¹⁶ Uning üstidin xamal uqup ətidu,

103:5 «Kənglüngni nazunemətlər bilən kənduridu» — bəxkə birnəqə hil təjimiłiri ərisidə «Yilliringni nazunemətlər bilən kənduridu» deyilidu.

103:8 Mis. 34:6; Qel. 14:18; Kan. 5:10; Nəh. 9:17; Zəb. 86:15; 145:8; Yər. 32:18

103:9 Yəx. 57:16; Yəx. 3:5

103:15 Ayup 14:1, 2; Zəb. 90:5, 6; Yək. 1:10, 11; 1Pet. 1:24

U yok bolidu, əsliy makanimu uni qayta tonumaydu.

¹⁷⁻¹⁸ Ləkin Əzidin qorqıdionanlaroşa,
Əz əhdisigə wapa qılolanlaroşa,
Kərsətmilirini orunlax üqün ularni esidə tutқанlaroşa,
Pərwərdigarning mehır-muhəbbiti əzəldin əbədgigə,
Həkkəniyiti əwladtin əwladlirigiqidur..

¹⁹ Pərwərdigar təhtini ərxtə kuroşan,
Uning səltəniti həmmining üstidin həküm süridu;

²⁰ I səzigə kulək saloşuqi,
Kalamini ijra qıloşuqi, kudriti zor boləşan Uning pərixtiliri,
Pərwərdigarəşa təxəkkür-mədhıyə qayturunglar!

²¹ I silər, Uning barlıq qoxunliri,
İradisini ada qıloşuqi hizmətkarliri,
Pərwərdigarəşa təxəkkür-mədhıyə qayturunglar!

²² I, Uning barlıq yasioşanliri,
Həküləmanlıqı astidiki barlıq jaylarda Pərwərdigarəşa təxəkkür-mədhıyə qayturunglar!
I mening jenim, Pərwərdigarəşa təxəkkür qaytur!

104-küy Hudaning yaratқанlıqıdin huzurlinix

104¹ Pərwərdigarəşa təxəkkür-mədhıyə qaytur, i jenim!
I Pərwərdigar Hodayim, intayin uluoşən;

Xanu-xəwəkət wə həywət bilən kiyingənsən;
² Libas bilən pürkəngəndək yoruklukқа pürkəngənsən,
Asmanlarni qedir pərdisi kəbi yayoşənsən..

³ U yukiriki rawəqlirining limlirini sularəşa ornatқан,
Bulutlarni jəng hərwişi qilip,
Xamal qanatlıri üstidə mangidu..

⁴ U pərixtilirini xamallar,
Hizmətkarlirini ot yalkuni qilidu..

⁵ Yəzni U ulliri üstigə ornatқан;
U əsla təwrinip kətməydu..

⁶ Libas bilən oraloşəndək, uni qongkur dengizlar bilən orioşənsən,
Sular taoqlar qoqqiliri üstidə turdi..

⁷ Sening tənbihişing bilən sular bədər qəqti,
Güldürməməngning sadasidin ular tezdin yandi;

⁸ Taoqlar ərlep qıktı,
Wadılar qüxüp kətti,

103:17-18 Qan. 7:9

103:21 Yar. 32:1; 1Pad. 22:19; Əf. 3:10; Kol. 1:16

104:2 Yar. 1:6; Ayup 26:7

104:3 Zəb. 18:10-11; Yəx. 19:1; Wəh. 14:14

104:4 İbr. 1:7

104:5 Ayup 26:7; 38:4, 5, 6; Zəb. 24:1-2; 78:69

104:6 «Libas bilən oraloşəndək, uni qongkur dengizlar bilən orioşənsən, sular taoqlar qoqqiliri üstidə turdi» — bu ayət bəlkim Nuh pəyoğəmbər dəwridiki topanni kərsitidu (9-ayətni kərüng). Bəzi alimlar uni yarıtilix jəryanidiki üqinqi künini kərsitidu, dəp qaraydu.

Sular Sən bekitkən jayoğa qüxüp kətti.

⁹ Ular texip, yərni yənə qaplimisun dəp,
Sən ularoğa qəklimə qoyoşansən.

¹⁰ Təngri wadilarda bulaklarıni eqip urəjutidu,
Suliri taqlar arisida aqıdu.

¹¹ Daladiki hər bir janiwaroğa ussuluk beridu,
Yawayi exəklər ussuzlukni qanduridu.

¹² Kəktiki kuxlar ularning boyida qonidu,
Dərəh xahliri arisida sayraydu.

¹³ U yukiridiki rawakliridin taqlarni suqiridu;
Yər Sening yasioqanliringning mewiliridin qandurulidu!

¹⁴ U mallar üqün ot-qəplərni,
Insanlar üqün kəktatlarni ətüridu,
Xundakla nanni yərdin qikiridu;

¹⁵ Adəmning kənglini hux qilidioqan xarabni,
Insan yüzini parkiritidioqan mayni qikiridu;
Insanning yürigə nan bilən kuwwət beridu;

¹⁶ Pərwərdigarning dərəhliri,
Yəni Əzi tikkən Liwan kedir dərəhliri su iqip qanaətlinidu.

¹⁷ Ənə axular arisioğa kuxlar uwa yasaydu,
Ləylək bolsa, arqa dərəhlirini makan qilidu.

¹⁸ Egiz qoqqılar taqləqkilirining,
Tik yarlar suqurlarning panahı bolidu.

¹⁹ Pəsillərni bekitmək üqün U ayni yaratti,
Kuyax bolsa petixini bilidu.

²⁰ Sən qarangəquluk qüxürisən, tün bolidu;
Ormandiki janiwarlarning həmmisi uningda xipir-xipir kezip yüridu.

²¹ Arslanlar olja izdəp hər kirəydu,
Təngridin ozuk-tülük sorixidu;

²² Kuyax qiqipla, ular qekinidu,
Qaytip kirip uwilirida yatidu.

²³ İnsan bolsa öz ixioğa qikidu,
Ta kəqkiqə mehnəttə bolidu.

²⁴ I Pərwərdigar, yasioqan hər hil nərsiliring nəkədər kəptur!
Həmmisini həkmət bilən yaratqansən,
Yər yüzü ijat-baylıqliring bilən toldi.

²⁵ Ənə böyük bipayan dengiz turidu!
Uningda san-sanəksiz oquz-oquz janiwarlar,
Qong wə kiqik həywanlar bar.

²⁶ Xu yərdə kemilər katnaydu,
Uningda oynaklisun dəp sən yasioqan lewiatanmu bar;

²⁷ Wəktida ozuk-tülük bərgin dəp,

104:8 «Taqlar ərəp qıktı, wadılar qüxüp kətti, sular Sən bekitkən jayoğa qüxüp kətti» — baxqa birhil tərcimisi «Ular (sular) taqlarəğa qıqıp, wadılardin qüxüp, sən bekitkən jayoğa eqip kətti».

104:18 «Tik yarlar suqurlarning panahı bolidu» — «suqurlar» (yaxı «siqanlar») kiqik bir həywan.

104:21 Ayup 38:39,40; Yəx. 31:4

104:26 «Uningda oynaklisun dəp sən yasioqan lewiatanmu bar» — «lewiatan» — 74:14-ayəttiki həm «Ayup» 41:1-ayəttiki izahətlarni kərüng.

Bularning həmmisi Sanga qaraydu..

²⁸ Ularoşa bərginingdə, teriwalidu,
Kolongni aqқiningdila, ular nazunemətlərgə toyidu.

²⁹ Yüzüingni yoxursang, ular dəkkə-dükkigə qüxidu,
Rohlrini alsang, ular jan üzüp,
Yənə tuprakқа қaytidu..

³⁰ Rohingni əwətkiningdə, ular yaritilidu,
Yər-yüzi yengi bir dəwr bilən almixidu.

³¹ Pərwərdigarning xan-xəhriti əbədiydur,
Pərwərdigar Öz yaratқанliridin hursən bolidu.

³² U yərgə baққinida, yər titrəydu,
Taqlaroşa təgkinidə, ular tütün qıqiridu.

³³ Həyatla bolidikənmən, Pərwərdigaroşa nahxa eytimən;
Wujudum bolsila Hudayimni küyləymən..

³⁴ U sürgən oy-hiyallirimdin səyünsə!
Pərwərdigarda huxallinimən!

³⁵ Gunahkarlar yər yüzidin tügitilidu,
Rəzillər yəq bolidu.
I jenim, Pərwərdigaroşa təxəkkür-mədhiyə qaytur!
Həmdusana!.

105-küy

Huda Israil həlқigə kərsətkən möjizə həm xapaətlərninğ tarihi

105¹ Pərwərdigaroşa təxəkkür eytinglar,
Uning namini qəqirip iltija қilinglar,
Uning қiloqanlirini həlқlər arisida ayan қilinglar!..

² Uningoşa nahxilar eytip, Uni küylənglar;
Uning pütkül karamət möjiziliri üstidə seқinip oylininglar.

³ Muқəddəs namidin pəhirlinip danglanglar,
Pərwərdigarni izdigüqilərninğ kəngli xadlansun!.

⁴ Pərwərdigarni həmdə Uning küqini izdənglar,
Didar-huzurini tohtimay izdənglar.

⁵ Uning yaratқан möjizilirini,
Karamət-alamətlirini həm aқızidin qıққан həkümlirini əstə tutunglar,

⁶ I Uning қuli İbrahim nəsli,
Əzi tallioqanliri, Yəqubning oқulliri!

⁷ U, Pərwərdigar — Hudayimiz,
Uning həkümliri pütkül yər yüzididur.

⁸ Əzi tüzgən əhdisini əbədiy yadida tutidu —

104:27 Zəb. 145:15

104:29 Zəb. 30:7

104:33 Zəb. 63:4; 146:2

104:35 «Həmdusana!» — bu yərdə (xundaqla Zəburninğ baxқа yərliridə) «Həmdusana» ibraniy tilidiki «Halleluyah», yəni «Yahni mədhiiylənglar» değən səzni bildüridu.

105:1 «Uning Pərwərdigarning қiloqanlirini həlқlər arisida ayan қilinglar!» — bu uluқ küydə «Yar.» 12-41 bablar, «Mis.» 1-24 bablardiki tarih kəzdə tutulidu.

105:1 1Tar. 16:8-22

105:3 Zəb. 34:2-3

— Bu Uning ming əwladkığə wədixləxkən səzidur, —

⁹ Yəni İbrahim bilən tüzgən əhdisi,
İşhəkğa iqqən kəsimidur.

¹⁰ U buni Yəqubqimu nizam dəp jəzmləxtürdi,
İsrailoğa əbədiy əhdə kılıp berip: —

¹¹ «Sanga Kanaan zeminini berimən,
Uni mirasing boləqan nesiwəng kiliyən», — dedi,

¹² — Gərqə xu qaoqda ularning sani az,
Etiwarəqə elinmioqan, xu yərdiki musapirlar bolsimu.

¹³ Ular u yurttin bu yurtğa,
Bu əldin u kəbiligə kezip yürdi;

¹⁴ U həqkimning ularni ezixigə yol qoymidi,
Ular ni dəp padixahlarəqimu tənbiş berip: —

¹⁵ Mən məsih kıləqanliriməqə təgmə,
Pəyoqəmbərliriməqə yaman ix kılma! — dedi.

¹⁶ U axu yurtğa aqarqilikni buyrudi,
Tirək boləqan ax-nanni qurutuwətti.

¹⁷ U ular din burun bir adəmnə əwətkənidi,
Yüsüp kıl kılıp setiləqanidi.

¹⁸ Uning putliri zənjirdə aqrıdi,
Uning jeni tēmürgə kirip kəsildi;

¹⁹ Xundakla ta əzigə eytiləqan wəhiy əməlgə axuruloquqə,
Pərwərdigar nıng səz-kalami uni sinap tawlıdi;

²⁰ Pirəwn adəmlirini əwətip uni boxatquzdi,
Qowmlarning həkūmdari uni hərlükkə qıqardi.

²¹ Uni əz ordisiəqə oqojidar kılıp qoydi,
Pütün mal-mülkigə baxlık kılıp təyinləp.

²² Əz wəziririni uning ihtiyarida bolup tərbiyilinixkə,
Aksakallirioqə danalix qəgıtixkə tapxurdi.

²³ Xuning bilən İsrail Misiroqə kəldi,
Yəqublar Həmnıng zeminida musapir bolup yaxidi.

²⁴ Pərwərdigar Əz həlkini kəp nəsillik kılıp,
Əzgüqiliridin küqlük kildi.

²⁵ U Misirliklarning kəlbidə Əz həlkigə nəprət hasil kildi,

105:10 «U buni Yəqubqimu nizam dəp jəzmləxtürdi...» — bu yərdə «Yəqub» Yəqubning əzini (İsrail həlki əməs) kərsitidu.

105:10 Yar. 28:13; 35:11; 1Tar. 16:17

105:11 Yar. 13:15; 15:18

105:12 1Tar. 16:19

105:14 Yar. 35:5

105:15 «Mən məsih kıləqanliriməqə təgmə, pəyoqəmbərliriməqə yaman ix kılma!» — məsilən, «Yar.» 20:3-7.

105:16 «U... tirək boləqan ax-nanni qurutuwətti» — səzmusez təjrimə kıləqan «U pütün nan (nanni kətüridəqan) həsisini sunduruwətti». Mumkinqilixi barki, qədimki zamanlarda Yəhudi yə həlki əz nanlirini bir həsida (zihta tiziləqandək) kətürüp mangattı. Hərhalda omumi yə mənisi təjrimə kıləqanımızdək bolsa kərək.

105:17 «U ular din burun bir adəmnə əwətkənidi» — Huda Yüsüpni əwətti. Əməliyəttə Yüsüpning aka-ukilirining əzini Misirliklərəqə kıl boluxkə setiwetixi dəl Hudaning pilani idi; xunga «Huda Yüsüpni əwətti» degili bolidu.

105:17 Yar. 37:28,36; 45:5

105:21 Yar. 41:40

105:23 «Xuning bilən İsrail Misiroqə kəldi, Yəqublar Həmnıng zeminida musapir bolup yaxidi» — bu ayəttə «İsrail» həm «Yəqublar» həzriti Yəqub wə uning ailisidikilirini (xu qaoqda 70qə adəm) kərsitidu.

105:24 Mis. 1:7, 9

Ularni Öz kullirioja hiylə-mikirlik boluxka mayil kildi..

²⁶ U Öz kuli bolojan Musani,

Əzining talliojini Hərunni yollidi..

²⁷ Ular Misirda ilahiy əlamətlərnı ayan kılıp,

Həm zeminida uning məjizilirini ornatti..

²⁸ Pərwərdigar karangojulukni əwətip,

Zeminni zulmətkə kaplitiwətti;

Misirliklər Uning əmrigə qarxi turojan əməsmu?

²⁹ U ularning sulirini kanoja aylandurdi,

Beliklirini kurutuwətti.

³⁰ Ularning yərlirini miz-miz pakılar basti,

Xağ-əmirilirining hujriliriojimu ular tolup kətti.

³¹ U bir söz bilənla, oquz-oquz qiwınlar besip kəldi;

Həmmə bulung-puqqaqlarda ojing-ojing uqar qümülilər.

³² U yamoqurning ornioja məldür yaoqdurup,

Bu zeminoja yalkunluk ot qüxürdi.

³³ U üzüm tallirini, ənjur dərəhlirini urdi,

Zemindiki dərəhlərnı sunduruwətti.

³⁴ U bir söz kılıxi bilənla, qekətkilər kəldi,

Sansız yutkur həxarətlər mizildap,

³⁵ Zeminida bar bolojan giyahları yutuwətti,

Etizlərnıng barlıq həsullirini yəp tügətti.

³⁶ Ahirda zeminidiki barlıq tunji tuqulojanları,

Ularıng oqururi bolojan birinji oqul balilirini kırıwətti..

³⁷ Öz həlkini bolsa, altun-kümüxlərnı kətürgüzüp qıkardı,

Kəbililridə birsimu yikilip qüxüp kəlojini yök.

³⁸ Ularıng qikkinioja Misir huxal boldi,

Qünki ularıng wəhimisi Misirliklərə qüxti..

³⁹ U ularəja bulutni sayiwən boluxka,

Otni tündə nur boluxka bərdi.

⁴⁰ Ular soridi, U bədinilərnı qıkardı,

Ularnı samawiy nan bilən kəndurdi.

⁴¹ U taxni yardi, sular bulduqlap qikti;

Kəkaslıkta dəryadək akti.

⁴² Qünki U bərgən mukəddəs sözini,

Öz kuli İbrahimni əstə tutti..

⁴³ U həlkini xad-huramlik bilən,

Öz talliojini xadiyanə təntənilər bilən azadlıkka qıkardı..

⁴⁴ U ularəja əllərnıng zeminlirini berip,

105:25 Mis. 1:9,10,12

105:26 Mis. 3:10; 4:12

105:27 Mis. 7:9

105:28 «Pərwərdigar karangojulukni əwətip, zeminni zulmətkə kaplitiwətti; Misirliklər Uning əmrigə qarxi turojan əməsmu?» — bəxka birhil təjrimisi: «Pərwərdigar karangojulukni əwətip, karangojuluklar bolsa Uning buyruqioja qarxilik kərsətmidi».

105:36 Zəb.78:51

105:38 Mis. 12:33

105:42 Yar. 15:14

105:43 Mis. 14:8; Qəl. 33:3

Ular ni həlklərnin əjir-məhnətlirigə muyəssər kildi,

⁴⁵ Bu, ularning Uning bəlgilimilirini tutup,
Kənunlirioja itaət kilihi üqün idi!
Həmdusana!.

106-küy

Hudaning wapadarliqi wə səwr-təqiti; insanning wapasizliqi

106¹ Həmdusana!

Pərwərdigarəja təxəkkür eytinglar!

Qünki U məhribandur, əbədiydur Uning məhir-muhabbiti...

² Pərwərdigarning kudrətlik kılənlirini kim səzləp berələydu?
Uning bar xan-xəhritini kim jakarlap berələydu?

³ Bəhtliktur adalətni tutқан,
Daim həkkanıylikni yürgüzgən kixi!

⁴ Həlkingə boləjan himmiting bilən meni əsligəysən, i Pərwərdigar;
Nijatliqing bilən yenimoja kelip həwər aləjin!.

⁵ Xuning bilən, Sən talliojanliringning bərikitini kərəy,
Əz elingning xadliqi bilən xad bolay,
Əz mirasing boləjan həlking bilən pəhirlinip, yayrap yürəy!

⁶ Biz ata-bowilirimiz qatarida gunah ötküzduk,
Kəbihlik kilduk, yamanlik əyliduk..

⁷ Misirda turojan ata-bowilirimiz məjiziliringni nəzirigə almay,
Kəp məhribanliqliringni esigə almidi;
Bəlki dengizda, Kizil Dengiz boyida isyan kətürdi..

⁸ Biraq U kudritimni namayan kiley dəp,
Əz nami üqün ularni kutkuzdi..

⁹ Uning Kizil Dengizəja tənbiş berixi bilən,
U kəpkuruk boldi;
Huddi kəojirək qəllüktin yetəkləp mangojandək,
U ularni dengiz təgliridin kuruk ötküzdi..

¹⁰ Ular ni əq kərgənlərnin kolidin hərlükkə qıqardi,
Ularəja həmjəmət bolup düxmən qanggilidin kutkuzdi.

¹¹ Yawlarıni sular basti,
Ularınin heqbirsi sak kalmidi..

¹² Xundila ular Uning səzlrigə ixənq kildi;
Ular Uni küylidi..

¹³ Ular Uning kılənlirini xunqə tez untudi,

105:45 Mis. 19:4, 5, 6; Kan. 4:1, 40; 6:21, 22, 23, 24, 25

106:1 «Pərwərdigar... məhribandur, əbədiydur Uning məhir-muhabbiti...» — bu küyde Təwrattiki «Mis.» 1-24-bablar, «Qəl.» 11-17, 20-bablar, «Yəxua», «Batur həkimlər» həm «Padixahlar» degən kişimlərdiki tarix kəzdə tutulidu.

106:1 1Tar. 16:34-36; Zəb. 107:1; 118:1; 136:1

106:4 «Nijatliqing bilən yenimoja kelip həwər aləjin!» — ibraniy tilida: «Nijatliqing bilən meni yəqləyəsən» degən səzlər bilən ipədilidu.

106:6 Law. 26:40; Yər. 3:25; Dan. 9:5

106:7 Mis. 14:11,12

106:8 Mis. 9:16

106:9 Mis. 14:21,22,29

106:11 Mis. 14:27; 15:5

106:12 Mis. 14:31; 15:1

Nəsihətini kütmidi;

¹⁴ Bəlkə dalada aq közlükkə baladək berildi,
Qəl-bayawanda Təngrini sinidi..

¹⁵ Xunga U soriqinini ularoşa bərdi,
Bırak jüdətküqi bir kesəlni janlırioşa təgküzdü..

¹⁶ Ular bargahda Musaoşa həsət kildi,
Hudaning müqəddəs bəndisi Hərunnimu kərəlmidi..

¹⁷ Yər eqilip Datanni yutuwaştı,
Abiramni adəmliri bilən kapsiwaldi..

¹⁸ Əgəxküqiliri arisida ot yekildi;
Yalkun rəzillərni keydürüwaştı..

¹⁹ Ular Hərəb teoqida mozay butni yasidi,
Kuyma həykəlgə səjdə kiliş..

²⁰ Əzlrining pəhir-xəhriti boləuqining orniəşə,
Ot-qəp yəydiəşən öküzning süritini almaxturdi.

²¹ Misirdə uluq ixləri kərsətkən Nijatkarı Təngrini ular untudi.

²² Dərwəqə, Həm diyarida möjizilər yaratqan,
Kizil Dengiz boyida qorqunqluq ixləri kərsətkən Hudani untudi.

²³ U ularni həlak kilişən degənidi —
Əz tallioşini Musa kəhrini yandurux üqün Uning aldida ariqi bolup tik turmioşan bolsa,
— Dərwəqə xundaq kiloşan bolar idi..

²⁴ Ular yənə güzəl zeminni kəmsitip rət kildi,
Uning wədisigə ixənmidü..

²⁵ Bəlkə qədirlirida kəxəp yürüp,
Pərwərdigarning awaziəşə kulək salmidi.

²⁶ Xunga U ularoşa kəsəm kiliş qol kətürüp: —
Silərni qəldə yikitiş tügəxtürimən —.

²⁷ Əwladliringlarnimu əllər arisida yikitiş tügəxtürüp,
Yaqa yurtlar ara tarkitiwetimən» — dedi..

²⁸ Ular Baal-Peor butka özini etip qokunup,
Əlüklərgə atioşan qurbanlıqlarnı yedi..

²⁹ Ular kilişliri bilən Uning aqqiğini kəltürdi,
Ular arisida waba kəzoşaldi;

³⁰ Finihas turdi-də, həküm yürğüzdi,
Xuning bilən waba toşuldi;

³¹ Bu ix Finihaska həkkanıyət dəp həsəblandi,
Uning nəsligimu əwladidin əwladioşiqə, əbədiy xundaq həsəblandi.

106:14 Mis. 16:3; Qəl. 11:4,6,33; Zəb. 78:18; 1Kor. 10:6

106:15 Qəl. 11:20, 33; Zəb. 78:29-31; Yəx. 10:16

106:16 Qəl. 16

106:17 Qəl. 16:31,32,33; Qan. 11:6

106:18 Qəl. 16:35,46

106:19 Mis. 32:4

106:23 Mis. 32:11,32; Qan. 9:13,14; 10:10

106:24 Qəl. 14:1, 2

106:26 Qəl. 14:28

106:27 Zəb. 44:10-14; Əz. 20:23

106:28 «Ular Baal-Peor butka özini etip qokunup, əlüklərgə atioşan qurbanlıqlarnı yedi» — «əlüklərgə qurbanlıq kiliş», «yaq puritiş» katarlık hərəkəndək paaliyətlər Təwratta kət'iy mən'i kilişən.

106:28 Qəl. 25:3; 31:16; Wəh. 2:14

- ³² Ular yənə Pərwərdigarni meribah suliri boyida qəzəpkə kəltürdi,
Ularning səwəbidin Musaojimu zərər yətti;
- ³³ Qünki ular uning rohini teriktürdi,
Uning ləwliri bihəstilikdə gəp kılıp saldi.
- ³⁴ Ular Pərwərdigarning əmrigə hilaplik kılıp,
Xu yərdiki qowmlarni yoxatmıdı;
- ³⁵ Bəlki yat əllər bilən arilixip,
Ularning kılıqlirini əgəndi;
- ³⁶ Ularning butlirioja qoqundi,
Bular əzlrigə bir tuzak bolup qikti;
- ³⁷ Qünki ular əz oqul-kizlirini soyup, jinlaroja kurbanlikka beoixlidi.
- ³⁸ Xundak kılıp ular bigunah kanni,
Yəni Qanaandiki butlaroja atap kurbanlik kılıp, əz oqul-kizlirining kenini təkti;
Zemini kanoja bulojinip kətti.
- ³⁹ Ular əz kilmixliri bilən bulojandi;
Kilikliri bilən pahixə ayaldək buzuldi.
- ⁴⁰ Xunga Pərwərdigar Əz həlkidin kattik qəzəpləndi,
U Əz mirasidin yirgəndi;
- ⁴¹ Ular ni yat əllərnin kolioja bərdi,
Ularoja eqmənələr ular üstidin həkümranlik kildi.
- ⁴² Duxmənliri ularni əzdi,
Ular yaw kəli astida egilip püküldi.
- ⁴³ Kəp kətim Pərwərdigar ularni kutkuzdi;
Birək ular bolsa, əz həlixliri bilən Uningoja asiylik kildi,
Ular əz kəbihliki bilən pəs həloja qüxti.
- ⁴⁴ Xundaktimu U ularning nalə-pəryadini angliojanda,
Ularning jəbir-japalirioja etibar bərdi;
- ⁴⁵ Həm ular bilən tüzgən əhdisini əslidi,
Zor mehir-xəpkiti bilən, qəzipidin yandi.
- ⁴⁶ U ularni sürgün kəlojanlarning kəlbidə rəhim oyoqatti.
- ⁴⁷ Bizni kutkuzojaysən, i Pərwərdigar Hudayimiz!
Mukəddəs namingoja təxəkkür eytixka,
Təntənə kılıp Seni mədhıyıləxka,
Bizni əllər arisidin yeningoja yiojiwəlojaysən!
- ⁴⁸ Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigarə,
Əzəldin ta əbədgiqə təxəkkür-mədhıyə kayturulsun!
Pütkül həlk «Amin» desun!
Həmdusana!

106:32 Qel. 20:12; Zəb. 95:8

106:33 «Qünki ular uning rohini teriktürdi» — bəzi təjrimlərdə «uning rohi» Musaning rohi əməs, bəlki Hudaning Rohi dəp qüxəndürüldü. «... Ular uning rohini teriktürdi, uning ləwliri bihəstilikdə gəp kılıp saldi» — «Qel.» 20:7-13ni kəring.

106:35 Hək. 2:2; 3:5, 6

106:37 Law. 18:21; Kan. 12:31; 2Pad. 16:3; 17:17; 21:6; 2Tar. 28:3; 33:6

106:38 Qel. 35:33

106:45 «Zor mehir-xəpkiti bilən,...» — ibraniy tilida: «Zor mehir-xəpkətliri bilən...».

106:47 1Tar. 16:35

106:48 1Tar. 16:36

Bəxinqi Bəlüm

107-küy

Hudaning barliq insanlarğa kərsətkən meħribanliqi üqün təxəkkür eytinglar!

107¹ Ah, Pərwərdigarğa təxəkkür eytinglar!
Qünki U meħribandur, əbədiydur Uning meħir-muħəbbitil.

² Pərwərdigar yaw qolidin kütquzoqanlar,
U həmjəmət bolup kütquzoqan həlki buni dawamlıq bayan kılsun —

³ Yəni U xərək bilən qərbtin, ximal bilən jənubtin,
Hərəkaysi yurtlardin yioqiwelinoqanlar buni eytsun!.

⁴ Ular qəl-bayawanni kezip pinhan yolda adaxti,
Adəm makanlaxқан heqbir xəhərni tapalmastin.

⁵ Aq həmdə ussuz bolup,
Jeni qıkay dəp kaldi.

⁶ Andin Pərwərdigarğa pəryad kildi,
U ularni muxəkkətliridin azad kildi.

⁷ Makanlaxkudək xəhərgə yətküqə,
U ularni tüz yolda baxlidi.

⁸ Ular Pərwərdigarğa təxəkkür eytsun!

Uning əzgərməs muħəbbiti üqün,
Insan baliliriqə kərsətkən meħiziliri üqün!

⁹ Qünki U qangkıoqan kəngülni kəndurdi,
Aq qaloqan janni esil nemətlər bilən toldurdi.

¹⁰ Zülməttə, ölüm kələnggisidə yaxioqanlar,
Təmür kixən selinip, azab qəkkənlərni bolsa,

¹¹ (Qünki ular Təngrining əmirilirigə qarxilik kildi,
Həmmidin Aliy Boloquqining nəsihətini kəmsitti)

¹² — U ularni japa-muxəkkət tartkuzup kəmtər kildi,
Ular putlixip yikildi, ularqə yardəmgə birsimu yök idi.

¹³ Andin Pərwərdigarğa yelinip pəryad kildi,
U ularni muxəkkətliridin azad kildi.

¹⁴ Ular ni zulmət həm ölüm sayisidin qikirip,
Ular niq zənjir-asarətlirini sundurup taxlidi.

¹⁵ Ular Pərwərdigarğa təxəkkür eytsun!
Uning əzgərməs muħəbbiti üqün,
Insan baliliriqə kərsətkən meħiziliri üqün!

¹⁶ Mana U mis dərwazilarni parə-parə kılip,
Təmür taqaklarni kesip taxlidi.

¹⁷ Həmakətlər öz itaətsizlik yolliridin,
Qəbiħlikliridin azablarqə uqraydu;

¹⁸ Kənglidə hərhil ozuk-tülüktin bizar bolup,
Əlüm dərwaziliriqə yekınlixidu.

¹⁹ Andin Pərwərdigarğa yelinip pəryad kılidu,
U ularni muxəkkətliridin azad kılidu.

107:1 Zəb. 106:1; 118:1; 136:1

107:3 «... U... ximal bilən jənubtin... yioqiwelinoqanlar buni eytsun!» — bəzi kona kəqürmilərdə «jənubtin» degənning ornida «dengizdin» deyilidu; yəni «U... ximal bilən dengizdin... yioqiwelinoqanlar buni eytsun!» deyilidu (İbraniy tilida ikki sözning pərki qong əməs, yəni «yami» bilən «Yamin»).

- ²⁰ U söz-kalamini əwətip, ularni sakaytidu,
Ular ni zawallikliridin kütqüzidu.
- ²¹ Ular Pərwərdigarəyə təxəkkür eytsun!
Uning əzgərməs muhəbbiti üqün,
Adəm balilirioyə kərsətkən məjiziliri üqün!
- ²² Qurbanlik süpitidə təxəkkürlər eytsun,
Uning kıləjanlirini təntənilik nahxılar bilən bayan kılsun!..
- ²³ Kemilərdə dengizəyə qüxüp katniəuqılar,
Uluq sular da tirikqilik kıləjuqılar,.
- ²⁴ Bular Pərwərdigarning ixlirioyə guwahqıdır,
Qongkür okyanda kərsətkən karamətlərnı kərgüqidır.
- ²⁵ Qünki U bir söz bilənla xiddətlık xamalni qikırıp,
Dolkunlirini ərəkəlitidu;
- ²⁶ Kemiqlər asman-pələk ərլəydu,
Sularning təhtiliriğə qüxidu,
Dəhxəttin ularning jeni erip ketidu.
- ²⁷ Ular məst adəmdək ələng-sələng iroqanglaydu,
Hər kəndə qıl-qarisi tügəydu;
- ²⁸ Andin Pərwərdigarəyə yelinip pəryad kılidu,
U ularni muxəkətliridin azad kılidu.
- ²⁹ U boranni tinqitidu,
Su dolkunlirimu jim bolidu.
- ³⁰ Xuning bilən ular tinqlikidin xadlinidu;
U ularni təxna boləjan aramgəhiyə yetəkləp baridu.
- ³¹ Ular Pərwərdigarəyə təxəkkür eytsun!
Uning əzgərməs muhəbbiti üqün,
İnsan balilirioyə kərsətkən məjiziliri üqün!
- ³² Ular həlkning jamaitidimu Uni uluqlisun,
Aksakallar məjlisidə Uni mədhıyilisun.
- ³³ U dəryalarnı qəlgə,
Bulaklarnı kəkəslikkə aylanduridu.
- ³⁴ Ahalisinin yamanlık tıpəylidin,
Həsulluk yərnı xorluk kılidu.
- ³⁵ U yənə qəl-bayawanni kəlgə,
Qəngkək yərnı bulaklarəyə aylanduridu;..
- ³⁶ Aqlarnı xu yərgə jaylaxturup,
Ular ol turaklaxkən bir xəhərnı bərpa kılidu;
- ³⁷ Ular etizlarnı həydəp-terip, üzümzarlarnı bərpa kılidu;
Bular həsul-məhsulatni mөл beridu.
- ³⁸ U ularəyə bərikət beridu,
Xuning bilən ularning sani helila exip baridu,
U ularning mal-waranlirini həq azaytmaydu.
- ³⁹ Ular yənə jəbir-zulum, bala-kəza həm dərd-ələmgə yolukup,

107:22 «Qurbanlik süpitidə təxəkkürlər eytsun,...» — yəki «Təxəkkür qurbanlikliri atısun,...».
— «Təxəkkür qurbanlik» Musa pəyəməbərgə qüxürölğən kənun bəkitkən altə hil qurbanliklərdin biri.

107:22 Law. 7:12; Zəb. 50:14

107:23 Wəh. 18:17

107:35 Yəx. 41:18

Sani aziyip, pükülidu.

⁴⁰ U esilzadilər üstigə kəmsitixlirini təkidu,
Yolsiz dəxt-səhrada ularni sərgərdan kılıdu;

⁴¹ Ləkin miskin adəmnı jəbir-zulumdin yukiri kətürüp saklaydu,
Uning ailə-tawabatini qoy padisidək kəp kılıdu..

⁴² Buni kəngli duruslar kərüp xadlinidu;
Pasıqlarning aqzi etilidu..

⁴³ Kimki dana bolsa, bularnı bayqisun,
Pərwərdigarning mehir-xəpkətlirini qüxənsun!

108-küy

Hudaning qəlibisigə boləjan tənna-tilawət

108¹ Dawutning küy-nahxisi: —

İradəm qing, i Huda, iradəm qing;
Mən mədhiyə nahxilirini eytip,
Bərəkət, Seni küyləymən, pütün rohim bilən!

² I nəqmə-sazlirim, oyqan!

Mən səhər quyaxinimu oyqitimən!

³ Həlk-millətlər arisida Seni uluqlaymən, i Pərwərdigar;
Əllər arisida Seni küyləymən!

⁴ Qünki əzgərməs muhəbbiting ərxlərgə yətküdək uluqtur;
Həkiqiting bulutlarəja təxəsti..

⁵ I Huda, xan-xəhriting ərxlərdin yukiri uluqlanəja,
Xan-xəriping yər yüzini kapliəja!

⁶ Əz səygənliringning niyyətlik tepixi üqün,
Ong kolung bilən kütquzəjsən,
Duayimni ijabət kiləjsən.

⁷ Huda Əz pak-mukəddəslikidə xundək degən: —
«Mən təntənə kilimən,
Mən Xəkəm diyarini bəlüp berimən,
Sukkot wadisini təksim kılıxka əlqəymən.

⁸ Gilead Manga mənəstür,
Manassəhmu Manga mənəstür;
Əfraim bolsa bəximdiki dubuləamdur,
Yəhuda Mening əmr-pərman qıkarəuqımdur;

⁹ Moab Mening yuyunux jawurumdur;
Edoməja qoruqumni taxlaymən;
Mən Filistiya üstidin təntənə kilimən!..».

107:41 1Sam. 2:8; Zəb. 113:7, 8

107:42 Ayup 5:16; 22:19

108:1 «Dawutning küy-nahxisi: —...» — oqurmanlar kəraləyduki, bu küyning ayətliri 57-küydiki 7-11-ayətlər, 60-küydiki 5-12-ayətlərgə ohxap ketidu. Xunga bu ayətlərlərin izahətliri muxu küygimu təwə, əlwəttə. «... Seni küyləymən, pütün rohim bilən!» — «rohim» muxu yərdə ibraniy tilidiki «mening xəripim»ning tərjimesi.

108:4 Zəb. 36:5; 57:10

108:8 «Əfraim bolsa bəximdiki dubuləamdur» — ibraniy tilida «Əfraim bolsa bəximdiki qoşdiquqidur». «Yəhuda Mening əmr-pərman qıkarəuqımdur» — bəxka birhil tərjimesi «Yəhuda Mening xahənə hasa mdur».

108:9 «Moab Mening yuyunux jawurum» — bəkim Moabning Huda wə Uning həlki üqün məynət xizmət kılıdianlikini bildüridu. «Edoməja qoruqumni taxlaymən» — ayəq kiyimni məlum yər üstigə taxlax axu yərgə iga boləjanlikni

¹⁰ Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kirəlisun?

Kim Meni Edomoğa elip baralisun?

¹¹ I Huda, Sən bizni rasttinla qətkə kəktingmu?

Qoxunlirimiz bilən billə jənggə qikmamsən?.

¹² Bizni zulumlardın qutuluxkə yardəmləxkəysən,

Qünki insanning yardimi bikardur!

¹³ Huda arkilik biz qoqum baturluk kərsitimiz;

Bizgə zulum kıləuqılarnı qəyligüqi dəl U Əzidur!

109-küy

Intikam üçün oquloğan dua

109¹ Nəqmıqılərnıng bexioğa tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazoğan küy: —

I mədhıyəmning İgisi Hodayim, jim turma!

² Mana rəzillərnıng aqzi, məkkarlarnıng aqzi kəz aldimda yooğan eqildi;

Ular yaloğanqi til bilən manga qarxi səzlidi.

³ Nəprətlik səzlər bilən meni quloqap,

Ular bikardin-bikar manga zərbə bərməktə..

⁴ Mühəbbitim üçün ular manga qarxi xikayətqi boldi,

Mən bolsam — duağa berildim.

⁵ Yahxilikim üçün yamanlik,

Səygüm üçün nəprət qayturdi.

⁶ Hər birinıng üstidə rəzil bir adəm təyinligəysən,

Uning ong yenida bir dəwagər tursun..

⁷ U sorək kılinoqanda əyibdar bolup qıqsun,

Duasi gunah dəp həsablansun..

⁸ Künliri kışka bolsun,

Mənsipini baxqisi igilisun.

⁹ Baliliri yetim qalsun,

Hotuni tul bolsun.

¹⁰ Oqulliri sərgərdan tiləmqi bolsun,

Turoğan harabilikliridin nan izdəp.

¹¹ Jazanihor uning igiliki üstigə tor taxlisun,

Məhnət əjrini yatlar bulap-talisun.

¹² Uningoğa məhribanlik kərsitidioğan birsı bolmisun,

Yetim qaloğan balilirioğa iltipət kıləuqı bolmisun.

¹³ Uning nəslı qurutulsun;

Kələr əwladida namliri əqürölsun.

¹⁴ Ata-bowilirinıng kəbihlikinıng əyibliri Pərwərdigarning yadida qalsun,

Anisining gunahı əqürölmisun.

¹⁵ Bularning əyibliri daim Pərwərdigarning kəz aldida bolsun,

bildürüxi mumkin; yaki bolmisa, Edomning öz İgisining ayaqlirini elip yioxturidioğan küldək ikənlikini kərsitiximu mumkin. «Filistiya, Mening səwəbimdın təntənə kilinglar!» — Dawut padixahning dawridə Filistiya Dawutka, xundakla Hudaning əziga boysunup, bəhtlik həyatka igə boləğan («2Sam.» 8:1ni, xundakə «Yar.» 12:1-3nimy kərtüng).

108:11 Zəb. 60:1-3

109:3 Zəb. 69:4

109:6 Zək. 3:1, 2

109:7 Pənd. 15:8; 28:9

Xuning bilən U ularning nam-əmilini yər yüzidin eqürüp taxlaydu..

¹⁶ Qünki rəzil kixi mehribanlik kersitixni heq esigə kəltürmidi,
Bəlki ezilgən, yoksul həm dili sunuqlarni öltürməkkə qoşlap kəldi.

¹⁷ U lənət oquxka amrak idi,
Xunga lənət uning bexioqa kelidu;
Bəht tiləxka rayi yok idi,
Xunga bəht uningdin yirak bolidu.

¹⁸ U lənətlərnəi əzigə kiyim kilip kiygən;
Xunga bular aqqan sudək uning iq-baqlıoqa,
Maydək, səngəklirigə kiridu;

¹⁹ Bular uningə yepinoqan tonidək,
Hərdəim baqlanoqan bəlwəqidək qaplansun.

²⁰ Bular bolsa meni əyibligüqilərgə Pərwərdigarning bekitkən mukapati bolsun!
Mening yaman gepimni qıləqlarning in'ami bolsun!

²¹ Birəq Sən, Pərwərdigar Rəbbim,
Əz naming üqün mening tərəpimdə bir ix qıləqaysən,
Məhır-muəbbiting əla boləqəqqa,
Meni qutquzəqaysən;

²² Qünki mən ezilgən həm həjətməndurmən,
Qəlbim həstə boldi.

²³ Mən kuyax uzartqan kələnggidək yəqilay dəp qəldim,
Qəkətkə qəkiwetilgəndək qətkə qəkiwetildim.

²⁴ Roza tutqinimdin tizlirim ketidu,
Ətlirim sizip ketidu.

²⁵ Xunglaxka mən ular aldida rəsəwə boldum;
Ular mənə qəraxqanda, bəxini silkiqməktə.

²⁶ Mənə yərdəmləxkəysən, i Pərwərdigar Hudaıym,
Əzgərməs muəbbiting boyiqə meni qutquzəqaysən;

²⁷ Xuning bilən ular buning Səning qolungdiki ix ikənlikini,
Buni qıləquqining Sən Pərwərdigar ikənlikini bilsun.

²⁸ Ular lənət oquwərsun, Sən bəht ata qıləqaysən;
Ular həjum qilixka turoqanda, hijaləttə qəlsun,
Birəq qulung xadlansun!

²⁹ Meni əyibligüqilər hijalət bilən kiyinsun,
Ular əz xərməndilikini əzlrigə ton kilip yepinsun.

³⁰ Aqlzimda Pərwərdigarə qə zor təxəkkür-mədhıyə qəytürimən;
Bərhəq, kəpqilik arisida turup Uni mədhıyiləymən;

³¹ Qünki həjətmənnəing jənini gunahka bekitməqıi boləqlarndin qutquzux üqün,
Pərwərdigar uning ong yenida turidu.

Kəlgüsidiki aləmning Padixahı — Dawutning əwladi Məsih

110¹ Dawut yazoqan küy: —

Pərwərdigar mening Rəbbimgə: —

«Mən sening düxmənlingni təhtipəring qiloquqə,

Ong yenimda olturoqin» — dedi..

² Pərwərdigar kudritingni kərsitidoqan xahənə hasangni Ziondin uzitidu;

Düxmənling arisida həküm sürgin!

³ Küqüngni kərsitidoqan kündə,

Əz həlqıng halis kurbanlıq kəbi pida bolidu;

Muqəddəs həywitingdə,

Xu yaxlıq dəwringdikidək,

Sanga həzirmu xəbnəmlər səhərning baliyatkusidin yengi qıqqandək qüxidu;

⁴ Pərwərdigar xundək kəsəm iqtı,

Həm buningdin yanmaydu: —

«Sən əbədil'əbədgıqə Məlkizədəkning tipidiki bir kahındursən»...

⁵ Ong tərpingdə boləqan Rəb oşəzipini kərsətkən kündə padixahlarnı urup parə-parə kıliwetidu;

⁶ U əllər arisida sotlaydu;

Jay-jaylarnı jəsətlər bilən tolduridu;

Kəng zeminning bəxini yaridu;

⁷ U yolda eriktin su iqidu;

U xunga kixining bəxini yəligüqi bolidu..

111-küy

Hudaning uluqlukını seqinix

1-ayəttiki izahatni kəring

111¹ Həmdusana!
Kəngli duruslarning məxripidə,

Həm jamaəttə turup,

Pərwərdigaroqə pütün kəlbim bilən təxəkkür eytimən..

110:1 «Mən sening düxmənlingni təhtipəring qiloquqə» — «təhtipər» padixah təhtkə olturoqanda puti turidoqan jay.

110:2 «Pərwərdigar kudritingni kərsitidoqan xahənə hasangni Ziondin uzitidu» — bu səznəng mənisı bəlkim: Huda yər yüzidə əz səltənətini kuroqanda, tikligan padixah Məsihning küq-kudriti həm hokukı Yerusalemdin qikiş hər yərgə yetip baridu.

110:3 «Əz həlqıng halis kurbanlıq kəbi pida bolidu» — «halis kurbanlıq», 54-küy, 6-ayəttiki izahatni kəring. «Muqəddəs həywitingdə, xu yaxlıq dəwringdikidək, sanga həzirmu xəbnəmlər səhərning baliyatkusidin yengi qıqqandək qüxidu» — dehqanlaroqə məlum boləqinidək, xəbnəm adəttə pəkət yapyexil otyaxlar wə dərahərlərnə üstigə qüxidu. Kuruk-qaqxal bolup qaloqan dərahərlərgə qüxməydu. Kəqmə mənisı, Məsih mənəggügə yapyexil dərahətkə yax turiweridu.

110:4 «Sən əbədil'əbədgıqə Məlkizədəkning tipidiki bir kahındursən» — Məlkizədək degan adəm həzriti İbrahimə kahin (Hudaəqə wəkil bolup kurbanlıqni qəbul qiloquqi) boləqan həm İbrahim əloqan oljidin ondin birini əloqan («Yar.» 14-bab). Demək, u İbrahimdin uluq idi, xunglaxka İbrahimning əwladliridin boləqan kahinlardinmu uluq idi. «Yar.» 14-babta deyilginəqə, bu sirlik adəmning ata-anısı yök idi. İnşil «İbraniylaroqə», 8- həm 10-babni kəring. «Məlkizədək»ning mənisı: «Həkkəniylikning padixahı» «Amanlıq padixahı». Undəkta bu yərdə «Sən əbədil'əbədgıqə Məlkizədəkning tipidiki bir kahındursən» dəp bəkitilixi ələmdə uning əng əliy kahin dəp bəkitilgenlikini kərsitidu.

110:4 İbr. 5:6; 6:20; 7:17

110:6 Wəhş. 14:14-20; 16:14-16; 20:8-10

110:7 «U yolda eriktin su iqidu; u xunga kixining bəxini yəligüqi bolidu» — bu sirlik gəp bəlkim Məsihning kişik peil ikənlikini, həm də əzningmu kişik peil məminlərgə təsəlli beridoqanlığını kərsitidu. «U xunga kixining bəxini yəligüqi bolidu» — bəxka birhıl tərjimisi: «Xunga u (öz) bəxini kətüridu».

111:1 «Həmdusana! Kəngli duruslarning məxripidə, həm jamaəttə turup...» — bu küy «əlipbə tərtipilik» küy. Biraq ibraniy tilini tərjimə kılix jəryanida jümlə tərtiplirini özgərtix kərəkliki tüpaylidin, «əlipbəlik» nushini kərsitalmıduq.

- ² Pərwərdigarning yasiojanliri uluoqdur;
Bulardin hursən bolojanlar izdinip ularni sürüxtürməktə.
- ³ Uning əjri xərəp wə həywəttur,
Uning həkəkaniyliki mænggügə turidu.
- ⁴ U Öz məjizilirini yad ətküzidu;
Pərwərdigar muhəbbətlik həm rəhimdilliktur.
- ⁵ U Əzidin əyminidiojanlarni ax bilən təminləydu;
Əz əhdisini həmixə yad etidu.
- ⁶ U əməlliridiki kudritini Öz həlkigə kərsitip,
Baxқа əllərning miras-zeminini ularoqa təkdim kildi.
- ⁷ Uning kəli kəlojanliri həkəkət-sadakət wə adilliktur;
Uning barlık kərsətmiliri ixənqliktur.
- ⁸ Bular əbədil'əbədgigə inawətliktur;
Həkəkəttə həm durusluqta qikiriloqandur.
- ⁹ U Öz həlkigə nijatlık əwətti;
Əz əhdisini əmr kəlip mænggügə bekitti;
Mukəddəs həm sürliktur Uning nami.
- ¹⁰ Pərwərdigardin qorqux danalıqning baxlinixidur;
Uning həkümlirini tutqanlarning həmmisi yorutuləjan adəmlərdur;
Uning mədhiyisi mænggü turidu.

112-küy
Hudadin əyminidiojan xixi
1-ayəttiki izahətni kərüng

- 112**¹ Həmdusana!
Pərwərdigardin əyminidiojan,
Uning əmrlirini zor hursənlik dəp bilidiojan adəm bəhtliktur!..
- ² Uning nəslı zeminda turup küq-kudrətlik bolidu;
Duruslarning dəwri bəhtlik bolidu.
- ³ Uning əyidə dələt həm baylıqlar bolidu;
Həkəkaniyliki mænggügə turidu.
- ⁴ Kərangəululqta turəjan durus adəmgə nur pəyda bolidu;
U xəpəkətlık, rəhimdil həm həkəkaniydur.
- ⁵ Həyrhah, ətnə berip turidiojan adəmning bəhti bolidu;
U əz ixlirini adillik bilən yürüzidu..
- ⁶ Bərək, u əbədiy təwritilməydu;
Həkəkaniy adəm mænggügə əslinidu.
- ⁷ U xum həwərdin qorqmaydu;
Uning kəngli toq həlda, Pərwərdigarəqa tayanəjan.
- ⁸ Dili məhkəm kəlinəjan, u qorqmaydu;
Ahirida u rəkiqlirining məqlubiyyətini kəridu.

112:1 «Həmdusana! Pərwərdigardin əyminidiojan, Uning əmrlirini zor hursənlik dəp bilidiojan adəm bəhtliktur!..» — bu küy «əlipbə tərtipilik» küy. Biraq ibraniy tilini təjima kəlix jəryanida jümlə tərtiplirini əzgərtix kərəkliki tüpəylidin, «əlipbə tərtipilik» nushini kərsitəlmidük.

112:1 Zəb. 1:1, 2

112:5 «U əz ixlirini adillik bilən yürüzidu» — baxқа ikki hil təjimisi bar: — «U əz adillik bilən əz ixlirini yürüxtüridu» yaki «Dəwada bolsa həküm uning təripidə bolidu». Mumkinqiliki barki, yazəuqı bu üq mənining həmmisini kəzdə tutqan.

⁹ U öziningkini mərdlərqə tarkatқан,
Yoksullarqə beridu;
Uning həkqaniyliqi mənggüqə turidu;
Uning münggüzi izzət-xəhrət bilən kətürüldü.

¹⁰ Rəzil adəm buni kərüp qidimaydu,
Qixlirini oqujurlitidu, u erip ketidu;
Rəzillərning arzu-həwisi yokitilidu.

113-küy

Huda xəpkitini kərsitix üqün Özini təwən tutidu

113¹ Həmdusana!
Mədhiyilənglar, i Pərwərdigarning kulliri,
Pərwərdigarning namini mədhiyilənglar!
² Həzirdin baxlap, əbədil'əbədgıqə,
Pərwərdigarning namioqə təxəkkür-mədhiyə kəyturulsun!
³ Kün qıkərdin kün patarqə,
Pərwərdigarning nami mədhiyilinixkə layıktur!
⁴ Pərwərdigar əllərdin yukiri kətürüldi;
Xan-xəripə ərlərdin yukiridur.
⁵ Kimmu Pərwərdigar Huda yimizoqə təng bolalisun —
Əz makani yukirida bolsimu,
⁶ Asmanlarqə həm yərgə kərax üqün,
Əzini təwən kıləquqioqə?
⁷ Namrat kixini U topa-qəngdin kətüridu;
Kıqlıktin yoksulni yukirilitidu;
⁸ Uni esilzadilər katarioqə,
Yəni Əz həlkining esilzadiliri arisioqə olturoquzidu;
⁹ U tuqmas ayalni əygə orunlaxturup,
Uni oquullarning huxal anisi kılıdu.
Həmdusana!

114-küy

Hudaning İsraıl həlkining Misirdin qıkixida ularqə namayan kıləqan uluqluqi

114¹ İsraıl Misirdin,
Yəqup jəməti yat tillik əllərdin qıkkanda,
² Xu qəqda Yəhuda Hudaning mükəddəs jayı,
İsraıl uning səltinini boldi,
³ Dəngiz buni kərüp bədər kəqti,
İordan dəryasi kəynigə yandı;
⁴ Təqlər kəqkarlardək,
Dəqlər kəzilərdək oynaklıdi.

113:2 Dan. 2:20

113:3 Mal. 1:11

113:7 1Sam. 2:8; Zəb. 107:41

114:1 Mis. 13:3

⁵ Əy dengiz, sən nemə boldung, qaqqılı?

Iordan dəryasi, yolungdin yanojili?

⁶ Taoqlar qoqqarlardək,

Dənglər qozilardək oynaklıojili?

⁷ I yər yūzi, Rəbning jamalidin,

Yakupning Hudasing jamalidin təwrən;

⁸ U qoram taxni kəlpəkkə,

Qaqmaq texini mol bulak sulirioja aylanduridu...

115-küy

Butlaroja qokunojanlar həm Hudaoja ibadət kılojanlar

115 ¹ Bizgə əməs, i Pərwərdigar, bizgə əməs —
Əzgərməs muhəbbiting üqün, həkikət-sadakiting üqün,
Əz namingoja xan-xərəp kəltürgəysən.

² Əllər nemixkə «Ularning Hudasi kəyərdə?» dəp mazak kılixidu?

³ Biraq Hodayimiz bolsa ərlərdidur;

Nemini halisa, U xuni kılojandur.

⁴ Ularning butliri bolsa pəkət kümüx-altundin ibarət,

Insanning kolliri yasiojinidur, halas.

⁵ Ularning aqzi bar, biraq səzliyəlməydu;

Kəzliri bar, kərməydu;

⁶ Kulaqliri bar, anglımaydu,

Burni bar, puriyalmaydu;

⁷ Kolliri bar, siliyalımaydu;

Putliri bar, mangalımaydu;

Kaniyidin heqbir sada qikarmaydu.

⁸ Ularni yasiojanlar ularoja ohxaxtur,

Ularoja tayanjanlarmu xundaqtur.

⁹ I Israil, Pərwərdigaroja tayininglar;

U silərgə yardım kıləquqinglar həm kalkininglardur.

¹⁰ I Hərun jəməti, Pərwərdigaroja tayininglar;

U silərgə yardım kıləquqi həm silərnin kalkininglardur..

¹¹ Pərdərdigardin əyminidiojanlar, Pərwərdigaroja tayininglar;

U silərgə yardım kıləquqi həm kalkininglardur.

¹² Pərwərdigar bizni əsləp kəldi;

U bəht ata kılidu;

U Israil jəmətigə bəht ata kılidu;

U Hərun jəmətigə bəht ata kılidu;

¹³ Pərwərdigardin əyminidiojanlaroja,

Qongliri həm kiqiklirigimu bəht ata kılidu.

¹⁴ Pərwərdigar silərgə qoxlap beridu,

114:8 «U qoram taxni kəlpəkkə, qaqmaq texini mol bulak sulirioja aylanduridu» — «qaqmaq texi» taxlar içidə əng kəttik tax hesablıdu. «Kən.» 8:15ni kəring.

114:8 Mis. 17:6; Qel. 20:11

115:5 Kən. 4:28; Yər. 10:3, 4, 5, 9-16

115:10 «U silərgə yardım kıləquqi həm silərnin kalkininglardur» — ibraniy tilida «U ularoja yardım kıləquqi həm ularning kalkininglardur» deyilidu. 10-11-ayətlərdimu xundaq.

Silərgə həm pərzəntliringlaroşa;

¹⁵ Silərgə Pərwərdigar tərīpidin bəht ata qilinoşan,
Asman-zeminni Yaratquqidin bərikətləngən!

¹⁶ Asmanlar bolsa Pərwərdigarning asmanliridur;
Biraş zeminni bolsa insan balilirişoşa tapxuroşandur.

¹⁷ Əlülkəş Yəhni mədhīyilişəlməydu,
Süküt diyarişoşa qūşūp kətkənlərmi xundak;

¹⁸ Biraş bizlər həzirdin baxlap Yəhşə əbədil'əbədgışə təxəkkür-mədhīyə qayturimiz!
Həmdusana!

116-küy

Hudaning iltipatioşoşa guwahlik berix

116 ¹ Mən Pərwərdigarni səyimən,
Qünki U mening awazimni, yelinixlirimni anglioşan.

² Qünki U kulikini manga saldi,
Xunga mən barlik künlirimdə Uningoşa iltija qilip qakirimən.

³ Əlüm asarətliri meni qirmiwaldu;
Təhtisaraning dərdliri meni tutuwaldu;
Mən pexkəllikkə yoluktum, ələm tarttim;

⁴ Xuning bilən mən Pərwərdigarning namioşa tohtimay nida kildim: —
«Səndin ətünimən, i Pərwərdigar,
Jenimni kutuldurəşəysən!

⁵ Xəpəkətlıktur Pərwərdigar, həşkənişdur;
Hudayimiz rəşimdildur.

⁶ Pərwərdigar nadanni saklaydu;
Mən harab əşwaloşa qūşūrıldum, U meni kutkuzdi.

⁷ Həş jenim, qaytidin hatirjəm bol;
Qünki Pərwərdigar sehişlik, meşribanlik kərsətti;

⁸ Qünki Sən jenimni əlūmdin, kəşlirimni yaxlardin,
Ayaşlirimni putlixixtin kutkuzəşənsən.

⁹ Mən Pərwərdigar aldida tirikləarning zeminida mangimən;

¹⁰ İxənginim üqün mundaş səş qiloşanmən: —

«Mən kəttik har qilinoşanmən»...

¹¹ Jiddiyləşkinimdin: — «adəmləarning həmmisi yaloşanqi!» — Dəgənmən.

¹² Manga kərsətkən barlik yaxşiliklirini mən nemə bilən Pərwərdigarəşa qayturimən?

¹³ — Nijatlik kədəşini qoluməşa alimən,

Wə Pərwərdigarning namini qakirip iltija qilimən;

¹⁴ Mən qiloşan kəşəmlirimni Pərwərdigar aldida ada qilimən;

Bəşhəş, Uning barlik həlki aldida ularni ada qilimən.

¹⁵ Pərwərdigarning nəşiridə,
Əş məmīn bəndilirining əlūmi qimmətlik ixtur!

116:3 2Sam. 22:5, 6

116:7 Zəb. 13:6

116:10 «İxənginim üqün səş qiloşanmən» — (yaki «İxəndim, xunga səş kildim...») — buning məniş, bəlkim, mening Hudaşə dərdimni təkūşim hərgiz bikarəşa kətməydu, deməkqi («2Kor.» 4:13nımı kəşrūng).

116:10 2Kor. 4:13

116:11 Rim. 3:4

¹⁶ Ah Pərwərdigar, mən bərhək Sening kəlungdurmən;
Mən Sening kəlungdurmən, dedikingning oqlı ikənmən;
Sən mening asarətlirimni yəxkənsən;
¹⁷ Mən Sanga təxəkkür kurbanliklərini sunimən,
Pərwərdigarning namini qakirip iltija kəlimən;
¹⁸ Mən kəlojan kəsəmlirimni Pərwərdigar aldida ada kəlimən;
Bərhək, Uning barlik həlki aldida ularni ada kəlimən;
¹⁹ Pərwədigarning əyining həylilirida,
Sening otturungda turup, i Yerusalem,
Kəsəmlirimni ada kəlimən!
Həndusana!

117-küy Hudaning pütkül dunyaqə boləjan muhəbbiti

117¹ Pərwədigarni mədhəyilənglar, barlik əllər;
Həmmə həklər, Uni mahtanglar!
² Qünki bizgə bəqləjan əzgərməs muhəbbiti qəlibiliktur;
Həm Pərwədigarning həkəkət-sadakiti mənggüliktur!
Həmdusana!

118-küy «Pərwədigarning namida kəlgüqigə mubərək bolsun!»

118¹ Pərwədigarə təxəkkür eytinglar, qünki U məhribandur;
Uning məhİR-muhəbbiti mənggüdur!
² İsrail: «Uning məhİR-muhəbbiti mənggüdur» — desun!
³ Harun jəməti: «Uning məhİR-muhəbbiti mənggüdur» — desun!
⁴ Pərwədigardin kərkədiəjanlar: «Uning məhİR-muhəbbiti mənggüdur» — desun!
⁵ Kəstəktə kəlip Yəhəja nida kəldim;
Yəhəja bərip, meni kəngri-azadilikdə turoquzdi.
⁶ Pərwədigar mən tərəptidur, mən kərkəmaymən;
İnsan meni nemə kəlaləsun?
⁷ Pərwədigar mənə yərdəm kəloquqılar arisida bolup, mening tərəpimdidur;
Əqmənlimning məqlubiyitini kərimən.
⁸ Pərwədigarni bəxpanahim kəlix,
İnsanəja təyinixtin əwzəldur;
⁹ Pərwədigarni bəxpanahim kəlix,
Əmirlərgə təyinixtin əwzəldur.
¹⁰ Barlik əllər meni kərkəxəwaldi;
Bəraq Pərwədigarning nami bilən ularni həlak kəlimən;...

116:17 «Mən Sanga təxəkkür kurbanliklərini sunimən» — «təxəkkür kurbanliqi» Musa pəyoqəmbər arkilik bəkitilgən yənə birhəl kurbanlik («Law.» 7-babni kəring).

117:1 Rim. 15:11

118:6 Rim. 8:31

118:8 Zəb. 62:8, 9; 146:3; Yəh. 17:5, 7

118:10 «Barlik əllər meni kərkəxəwaldi; bəraq Pərwədigarning nami bilən ularni həlak kəlimən;...» — bu küydiki 10-29-ayətlər kəmmi kərsətkənlikini okurmənlər İnjil, «Matta», «Markus» həm «Luqa» kəsmiləridiki ahirki nəqqə bablardan kəraləydu.

118:10 Zəb. 18:43, 47, 48; Yəx. 11:1-10; Rim. 15:12

- ¹¹ Ular meni qorxiwaldi; bərħək, qorxiwaldi;
Biraq Pərwərdigarning nami bilən mən ularni həlak qilimən;
¹² Ular hərılərdək meni qorxiwaldi;
Ular yeqiləjan yantək otidək tezla əqürilidu;
Qünki Pərwərdigarning nami bilən mən ularni həlak qilimən.
¹³ Sən düxmən meni zərb bilən ittərding,
Yikiləjili tas qaldim;
Biraq Pərwərdigar manga yardəmdə boldi.
¹⁴ Küqüm wə nahxam bolsa Yəhdur;
U mening nijatlikim boldi!
¹⁵ Həkkəniylarning qedirilərda xadlıq wə nijatlikning təntəniliri yangritilməktə;
Pərwərdigarning ong qoli zəpər quqmaqta!
¹⁶ Pərwərdigarning ong qoli egiz kətürülgən!
Pərwərdigarning ong qoli zəpər quqmaqta!
¹⁷ Mən əlməymən, bəlki yaxaymən,
Yəhning qiləjanlırini jakarlaymən.
¹⁸ Pərwərdigar manga qattik tərbiyə bərgən bolsimu,
Biraq U meni ölümgə tapxurmidi.
¹⁹ Həkkəniyət dərwazilirini manga eqip beringlar;
Mən kirimən, Yəhni mədhıyiləymən..
²⁰ Bu Pərwərdigarning dərwazisidur;
Həkkəniylar buningdin kiridu!
²¹ Mən sanga təxəkkür eytimən;
Qünki Sən manga jawab kəyturdung,
Həm mening nijatlikim boldung.
²² Tamqılar taxliwətkən tax bolsa,
Burjək texi bolup tikləndi..
²³ Bu ix Pərwərdigardindur,
Bu kəzimiz aldida karamət boldi..
²⁴ Bu Pərwərdigar yaratqan kündur;
Biz uningda xadlinip hursən bolimiz.
²⁵ Qutkuzəyəsən, i Pərwərdigar, Səndin ötünimən;
Səndin ötünimən, bizni yaxnatqaysən!..
²⁶ Pərwərdigarning namida Kəlgüqigə mubarək bolsun!
Biz Pərwərdigarning əyidə turup sanga «Mubarək!» dəp towliduk.
²⁷ Pərwərdigar Təngridur;
U üstimizgə nur bərgən;
Həytlik qurbanlıqni tanılar bilən baqlanglar,
— Qurbangahning münggüzlırigə ilip baqlanglar..

118:16 Luğa 1:51

118:19 Yəx. 26:2

118:22 «Tamqılar taxliwətkən tax bolsa, burjək texi bolup tikləndi» — «Mat.» 20:42ni kəring.

118:22 Yəx. 8:14; 28:16; Mat. 21:42; Mar. 12:10; Luğa 20:17; Ros. 4:11; Rim. 9:33; Əf. 2:20; 1Pet. 2:4, 7

118:23 Yəx. 29:14

118:25 «Qutkuzəyəsən, i Pərwərdigar!» — ibraniy tilida «Hoxanna!» degən sez. «Mat.», 21:9ni kəring.

118:25 Mat. 21:9, 15; Mar. 11:9, 10; Yh. 12:13

118:27 «Həytlik qurbanlıqni tanılar bilən baqlanglar, — qurbangahning münggüzlırigə ilip baqlanglar» — muqəddəs ibadəthanidiki qurbangahning tet bürjikining hər birigə bir «münggüz» (ilmək) bekutilgən. «Muqəddəs qedir»ni kərsitidəjan shemilarni kəring.

²⁸ Sən mening İlahimdursən,
Mən Sanga təxəkkür eytimən;
Mening Hudayim, mən Seni uluqlaymən.
²⁹ Pərwərdigarəyə təxəkkür eytinglar;
Çünki U məhribandur;
Uning məhİR-muħəbbİti mənggüdur!

119-küy
Hudaning söz-kalami gəhərdur!
«Elİpbə tərtİpİlİk» küy — 1-ayəttİki izahətnİ kərİng

119¹ |X| (Aləf) Yolda mukəmməl boləjanlar,
Pərwərdİgar Təwrat-kanunİda mangİdiojanlar bəhtİktur!
² Uning aġaħ-guwaħlırİnİ tutkanlar,
Unİ qİn kəlbİ bİlən İzdİġənlər,
³ Həqbİr həksİzİklİnİ kİlmiəjanlar bəhtİktur!
Ular uning yollırİda mangİdu.
⁴ Kərsətmİlİrİnggə əstayİdİl əməl kİlİxmİz üqün,
Əzüng ularnİ bekİtkənsən.
⁵ Aħ, yollİrİmning yənİlİxİ bəlgİlİmİlİrİnggə əməl kİlİxkə bekİtlİġəy!
⁶ Xuning bİlən bərİlİk əmr-pərmanlİrİngnİ ətİwarİsəm,
Mən yərgə kərap kəlməymən.
⁷ Sening həkəkənİy həkəmlİrİngnİ əġİnİp,
Durus kəngüldİn Sanga təxəkkür eytimən.
⁸ Mən bəlgİlİmİlİrİngnİ qəqum tutİmən;
Menİ pütünləy taxlıwətmİġəysən!
⁹ |B| (Bə) Yax bİr yİġİt kəndəq kİlİp əz yolİnİ pak turalaydu?
Sening söz-kalamİngnİ əġlap əməl kİlİx bİlənla.
¹⁰ Pütün kəlbİm bİlən mən Seni İzdidİm;
Menİ əmrlİrİngdİn adaxturmİəġəysən;
¹¹ Ġunah kİlİp Sanga kərxİ qİkmaslİkİm üqün,
Səzüngnİ kənglümġə məhkəm püküwaldİm.
¹² Mubərəkdursən Pərwərdİgar,
Məngə Əz bəlgİlİmİlİrİngnİ əġətkəysən.
¹³ Ləwlırİm bİlən mən bəyan kİlİmən,
Aqzİngdİkİ bərİlİk həkəmlİrİngnİ.
¹⁴ Türlük baylıqlardİn xadlanəndəq,
Aġaħ-guwaħlıqlİrİngəyə əġəxkən yolda xadlandİm.
¹⁵ Mən kərsətmİlİrİng üstİdə səġİnİp oyİlİnİmən;
İzlİrİngəyə kərap oyİlİnİmən.
¹⁶ Bəlgİlİmİlİrİngnİ hursənİk dəp bİlİmən;

119:1 «X Aləf Yolda mukəmməl boləjanlar, Pərwərdİgar Təwrat-kanunİda mangİdiojanlar bəhtİktur!» — bu 119-küy «elİpbə tərtİpİlİk» küy. Hər səkkİz ayət bİr ġuruppa bolİdu. Hərbİr ġuruppidİkİ səkkİz ayət əhxax hər bİlən baxlınİdu, hər bİr ġuruppa (ġəmiy 22 ġuruppa) İbranıy tİlİnİng elİpbəlkİ tərtİpİ boyİqə yəngİ bİr hər pİlən baxlınİdu. «Pərwərdİgar Təwrat-kanunİda mangİdiojanlar bəhtİktur!» — «Təwrat» (torah) dəġən söz İbranıy tİlİ bolup, əslİdə «yolyoruk», «tərtİyə» dəġən mənİdə, bu yərdə: «kanun», «təlİm», «Huda bərgən bərİlİk kİtablar» dəġən omumİy mənİdə İxİtİlİdu. Adətə Musa pəyġəmbər arklİk kəltürülgən Təwratkİ «Yarİtİlİx» «Mİsİrdİn qİkİx» «Ləwİyİqlİk» «Qəl-bayawandİkİ səpər» həm «Kanun xərhİ» dəġən aldİnkİ bəx kİsİmnİ kərsİtİdu.

119:1 Zəb. 1:1

Söz-kalamingni untumaymən.

¹⁷ |א| (Giməl) Kūlungoşa meħribanliqni kərsətkəysən, xuning bilən mən yaxaymən, Kalamingoşa boysunimən..

¹⁸ Təwrat-kanununğdin karamət sirlarni kəruşüm üqün, Kəzlirimni aqkəysən!

¹⁹ Mən bu dünyada musapirmən;
Əmrliringni məndin yoxurmioşaysən..

²⁰ Həkümliringgə hərkaşan intizar bolup,
Yürikim ezilip ketəy dəp qaldı.

²¹ Sən lənətkə buyruloşan təkəbburlaroşa tənbiş berisən,
Ular əmrliringdin adixip ketidu.

²² Məndin ahanət həm məşirini yırakka kətküzgəysən;
Qünki agah-guwahliqliringni tutimən.

²³ Əmirlər olturup yaman gepimni kilixmakta;
Sening kəlung bolsa bəlgilimiliring üstidə seşinip oylaydu.

²⁴ Sening agah-guwahliqliring mening hursənlikim,
Mening məsləhətqilirimdur..

²⁵ |ד| (Dalət) Mening jenim tuprakka yepixkan;
Söz-kalaming boyiqə meni yengilanduroşaysən.

²⁶ Əz yollirimni aldingda oquq bayan kildim,
Sən mənə jawab bərding;

Mənə bəlgilimiliringni əgətkəysən..

²⁷ Meni kərsətmiliringning yolini qūxinidioşan kəloşaysən,
Andin mən karamətliring üstidə seşinip oylinimən.

²⁸ Jenim kəyoşu bilən erip ketidu;
Söz-kalaming boyiqə meni küqləndürgəysən.

²⁹ Məndin aldamqı yolni neri kəloşaysən;
Xəpətkə kəlip mənə Təwrat-kanununğni beşixlioşaysən;

³⁰ Mən həkəikət-sadakət yolini talliwaldim;
Həkümliringni aldimda kəydum.

³¹ Agah-guwahliqliringni qing tutimən;
Pərwərdigar, meni uyatka kəldurmioşaysən.

³² Sən mening kəlbimni kəng-azadə kəlixing bilən,
Əmrliring yolioşa əgixip yügürimən.

³³ |י| (He) I Pərwərdigar, bəlgilimiliringning yolini mənə ayan kəloşaysən;
Mən uni ahiroşiqə tutimən.

³⁴ Meni yorutkəysən, mən Təwrat-kanununğni tutimən,
Xundakla pütün kəlbim bilən uningəşa əməl kəlimən.

³⁵ Meni əmrliringning yolida mangidioşan kəloşaysən;
Qünki ularni hursənlik dəp bilimən.

³⁶ Mening kəlbimni xəhsiy mənəpətkə əməs,
Bəlki agah-guwahliqliringəşa mayil kəloşaysən.

³⁷ Kəzlirimni sahtini kəruştin yanduroşaysən;

119:17 Zəb. 103:2; 116:7

119:19 Yar. 47:9; 1Tar. 29:15; Zəb. 39:12; İbr. 11:13

119:24 Zəb. 43:3; 112:1; 119:35, 47, 77, 174;

119:26 Zəb. 25:4; 27:11; 86:11

Meni yolungda janlanduroqaysən;

³⁸ Sən kʉlungoʃa boloʃan wədəngni əməlgə axuroqaysən;

Xuning bilən həklər Səndin əyminidu..

³⁹ Mən kʉrkʃkan xərməndilikni neri kətküzgəysən;

Qʉnki Sening həkʉmliring əladur.

⁴⁰ Mana, mən kərsətmiliringgə təxna bolup kəldim;

Əz həkʃkaniyitingdə meni janlanduroqaysən;

⁴¹ |**W**|: (Waw) Wə meħir-muħəbbətliring yenimoʃa kəlsun, i Pərwərdigar;

Wədəng boyiqə nijatliking yenimoʃa kəlsun;

⁴² Xunda məndə meni məshirə kʉloʃuqʉoʃa bərgʉdək jawab bolidu;

Qʉnki səzünggə tayinimən.

⁴³ Wə aʉzimdin həkʉkətning səzini elip taxlimioqaysən;

Qʉnki həkʉmliringgə ümid baʉlidim;

⁴⁴ Xunda mən Sening Təwrat-kanunungni hər qəqan tutimən,

Bərħək, əbədil'əbədgʉqə tutimən;

⁴⁵ Xunda mən azadiliktə mangimən;

Qʉnki kərsətmiliringni izdidim.

⁴⁶ Xunda mən padixahlar aldida aḡah-guwaħlikliring tooʃruluk səzləymən,

Bu ixlarda mən yərgə qarap qəlmaymən.

⁴⁷ Wə əmrliringni hursənlik dəp bilimən,

Qʉnki ularni səyʉp kəldim;

⁴⁸ Mən səyʉp kəlgən əmrliringgə kʉllirimni sozup intilimən,

Wə bəlgilimiliring üstidə seʉjinip oylinimən..

⁴⁹ |**Z**| (Zain) Sən kʉlungoʃa bərgən səzüngni,

Yəni mənə ümid beʉixloʃan kalamingni əsligəysən.

⁵⁰ U bolsa dərdimgə boloʃan təsəllidur;

Qʉnki səz-wədəng meni janlandurdi.

⁵¹ Təkəbburlar əxəddiy həqəratligini bilən,

Ləkin Təwrat-kanunungdin həq qətnimidim.

⁵² Qədimdə bekitilgən həkʉmliringni yadimoʃa kəltürdüm, i Pərwərdigar,

Xundak kʉlip əzümgə təsəlli bərdim.

⁵³ Təwrat-kanunungni taxliwətkən rəzillər wəjidin,

Otluk oʃəzəp məndə kəynap taxti.

⁵⁴ Musapir bolup turoʃan jayimda,

Kərsətmiliring mening nahxilirim boldi.

⁵⁵ Keqida, i Pərwərdigar, nāmingni əsləp yürdum,

Təwrat-kanunungni tutup kəldim..

⁵⁶ Mən buningoʃa nesip boldum,

Qʉnki mən kərsətmiliringkə itaət kʉlip kəldim.

⁵⁷ |**H**| (Hət) Əzüng mening nesiwəmdursən, i Pərwərdigar;

«Sening səz-kalamingni tutay» — dedim..

119:38 «Sən kʉlungoʃa boloʃan wədəngni əməlgə axuroqaysən; Xuning bilən həklər Səndin əyminidu» — baxkə birnaqqə tərjimiliri bar, jümlidin: «Sening əyminixinggə berilgən kʉlung üqʉn wədəngni əməlgə axuroqaysən».

119:41 «**W** Wə meħir-muħəbbətliring yenimoʃa kəlsun, i Pərwərdigar....» — muxu səkkiz ayət (41-48-ayət) həmmisi ibrāniy tilida: «waw» bilən baxlinidu; uyoʃur tilidiki «wə» muxu «waw»din (ərəb tilining wasitisi bilən) kəlgən.

119:48 «mən səyʉp kəlgən əmrliringgə kʉllirimni sozup intilimən» — yaki «mən səyʉp kəlgən əmrliringgə kʉllirimni sozup kətürimən».

119:55 Zəb. 16:7; 42:8

119:57 «Əzüng mening nesiwəmdursən, i Pərwərdigar; «Sening səz-kalamingni tutay» — dedim» — baxkə birhil tərjimisi:

⁵⁸ Mən pütün qəlbim bilən didaringəja intilip yelindim;
Wədəng boyiqə manga xapaət kərsətkəysən..
⁵⁹ Mən yolliring üstidə oylandim,
Ayaoqlirimni agah-guwahlikliringəja karitip buridim.
⁶⁰ Mən aldiridim, heq keqikmidim,
Sening əmrliringgə əməl kilixka.
⁶¹ Rəzillərləning asarətləri meni qirmiwalojini bilən,
Mən Təwrat-kanununı heq untumidim.
⁶² Həkkəniy həkümliring üqün,
Tün keqidə təxəkkür eytkili qəpimən.
⁶³ Mən Səndin qərkidiqanlarning,
Kərsətmiliringgə əgəxkənlərləning həmmisining ülpitidurmən.
⁶⁴ Jahən, i Pərwərdigar, Sening əzgərməs muhəbbiting bilən toldi;
Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən.
⁶⁵ |**U**| (Tət) Səz-kalamıng boyiqə, i Pərwərdigar,
Əz qulungəja məhribanlikni kərsitip kəlgənsən.
⁶⁶ Manga obdan pərk etixni wə bilimni əgətkəysən;
Qünki mən əmrliringgə ixəndim.
⁶⁷ Mən azabka uqraxtin burun yoldin azoqan,
Biraq hazır səzüngni tutimən.
⁶⁸ Sən məhribandursən, məhribanlik kilisən,
Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən.
⁶⁹ Təkəbburlar manga qara qaplasti;
Biraq kərsətmiliringgə pütün qəlbim bilən itaət qilimən.
⁷⁰ Ularning qəlbı tuymas bolup kətti;
Biraq mən bolsam Təwrat-kanununı hursənlik dəp bilimən..
⁷¹ Azabka uqriqinim yahxi boldi,
Xuning bilən bəlgilimiliringni əgəndim.
⁷² Mən üqün aqzıngdiki qanun-təlim,
Mingliqan altun-kümüx tənggidin əwzəldur..
⁷³ |**Y**| (Yod) Sening qolliring meni yasıqan, meni mustəhkəmlidi;
Meni yorutkəysən, əmrliringni əginimən..
⁷⁴ Səndin əyminidiqanlar meni kərüp xadlinidu;
Qünki mən səz-kalamıngəja ümid baqlap kəldim.
⁷⁵ I Pərwərdigar, Sening həkümliringning həkkəniy ikənlikini,
Wapadarliqingdin meni azabka saloqiningni bilimən..
⁷⁶ Ah, qulungəja bərgən wədəng boyiqə,
Əzgərməs muhəbbiting təsəlliym bolsun.
⁷⁷ Mening yaxixim üqün,
Rəhımdillikliring yenimoja kəlsun;
Qünki Təwrat-kanununı mening hursənlikimdur.

— «Mening nesiwəm, i Pərwərdigar, Sening səz-kalamıngni tutuxtin ibarəttur, — dedim».

119:58 «Mən pütün qəlbim bilən didaringəja intilip yelindim» — yaki «Mən pütün qəlbim bilən iltipatingəja intilip yelindim».

119:70 «Ularning qəlbı tuymas bolup kətti» — degən səz ibraniy tilidə «Ularning qəlbı maylıq bolup kətti» dəp elinoqan.

119:72 Zəb. 19:10

119:73 Ayup 10:9; Zəb. 139:13-16

119:75 «Sening həkümliringning həkkəniy ikənlikini ... bilimən» — ibraniy tilidə «Sening həkümliringning həkkəniyliktür ... dəp bilimən».

⁷⁸ Təkəbburlar hijaləttə kəlsun;

Qünki ular manga yalojanqilik bilən tətürlük kəlojan;
Mən bolsam, kərsətmiliring üstidə seəqinip oylinimən.

⁷⁹ Səndin əyminidiəjanlar mən tərəpkə burulup kəlsun;
Agaḥ-guwaḥliqliringni bilgənlərmu xundak bolsun.

⁸⁰ Kənglüm bəlgilimiliringdə mukəmməl bolsun;

Xuning bilən yərgə qarap kəlməymən.

⁸¹ | (Kaf) Jenim nijatlikingoḡa təlmürüp ḡalidin ketəy dəwatidu;
Mən səz-kalamingoḡa ümid baəqlidim.

⁸² Kəzüm səz-wədənggə təlmürüp tügixəy dedi,
«Sən qaəanmu manga təsəlli berərsən» — dəp.

⁸³ Qünki mən islinip kərup kətkən tulumdək boldum,
Birək bəlgilimiliringni untuməymən.

⁸⁴ Kulungning künliri kaḡqə bolidu?
Manga ziyankəxlik kəlojanlarni qaəan jazalaysən?

⁸⁵ Təkəbburlar manga orilarni koliojan;

Bu ixlar Təwratingoḡa muḡaliptur;

⁸⁶ Səning barliq əmrliring ixəḡliktur;

Ular yolsizlik bilən meni kəstimakḡa;

Manga yardəm kəlojaysən!

⁸⁷ Ular meni yər yüzidin yəkatkili kəl kəldi;
Birək mən bolsam, kərsətmiliringdin waz kəqmidim.

⁸⁸ Əzgərməs muḡəbbiting boyiqə meni janlandurojaysən,
Wə aəzinqdiki agaḥ-guwaḥliqliringni tutimən.

⁸⁹ | (Laməd) Mənggügə, i Pərwərdigar,
Səz-kalaming ərxlərdə bekitilgəndur.

⁹⁰ Səning sadakiting dəwrdin-dəwrgiqidur;
Sən yər-zeminni muḡim bekitkənsən, u məwjut bolup turidu..

⁹¹ Səning həküm-qaḡuniyətliring bilən bular bügünki kündimu turidu;
Qünki barliq məwjudatlar Səning hizmitingdidur..

⁹² Səning Təwrat-qaḡununug hursənlikim bolmioḡan bolsa,
Azabimda yəkap ketər idim.

⁹³ Mən Səning kərsətmiliringni hərgiz untuməymən;
Qünki muxular arkilik manga ḡayatlik bərding;

⁹⁴ Mən Səningkidurmən, meni kətkuzojaysən;

Qünki mən kərsətmiliringni izdəp kəldim.

⁹⁵ Rəzillər meni ḡalak kəlixni kütməkḡa;
Birək mən agaḥ-guwaḥliringni kənglumdə tutup oyləymən.

⁹⁶ Mən həmmə mukəmməllikning qeki bar dəp bilip yəttim;
Birək Səning əmr-kalaming qəksiz kəngdur!

⁹⁷ | (Məm) Aḡ, mening Təwrat-qaḡununugoḡa boləjan muḡəbbitim nəkədər qəḡkurdur!
Kün boyi u mening seəqinip oyləydiənimdur.

⁹⁸ Əmrliring hərdəim mən bilən billə turəqaḡka,
Meni düxmənlimdin dana kəlidu;

119:90 Top. 1:4

119:91 «Səning həküm-qaḡuniyətliring bilən bular bügünki kündimu turidu» — «bular» bolsa 89-ayəttə tiləḡa elinoḡan Hudaning səz-kalami wə 90-ayəttə tiləḡa elinoḡan yər-zemin bolsa kərak.

- ⁹⁹ Barlik ustazlirimdin kəp yorutuləjanmən,
Qünki agah-guwahliring seəjiniximdur.
- ¹⁰⁰ Mən kərilardin kəprək qūxinimən,
Qünki kərsətmiliringgə itaət kəlip kəldim.
- ¹⁰¹ Səz-kalamingə əməl kəlixim üqün,
Ayaqlirimni həmmə yaman yoldin tarttim..
- ¹⁰² Həkümliringdin həq qikmidim;
Qünki manga əgətkən Sən əzüngdursən.
- ¹⁰³ Səzliring tiliməyə xunqə xerin tetiydu!
Aəzimda həsəldin tatliktur!.
- ¹⁰⁴ Kərsətmiliringdin mən yorutuldu;
Xunga barlik sahta yolni əq kərimən.
- ¹⁰⁵ |N| (Nun) Səz-kalaming ayiojim aldidiki qiraəq,
Yoluməyə nurdur.
- ¹⁰⁶ Kəsəm iqtim, əməl kəlimənki,
Mən həkəkəniy həkümliringni tutimən..
- ¹⁰⁷ Zor azab-əkubətlərnə qəktim, i Pərwərdigar;
Səz-kalaming boyiqə meni janlanduroqaysən.
- ¹⁰⁸ Kəbul kəloqaysən, i Pərwərdigar, aəzimdiki halis kəurbanliklərnə,
Manga həkümliringni əgətkəysən..
- ¹⁰⁹ Jenimni alikənimda daim elip yürimən,
Biraq Təwrat-kanununəni pəkət untumaymən.
- ¹¹⁰ Rəzillər mən üqün kiltak kərdi;
Biraq kərsətmiliringdin adaxmidim.
- ¹¹¹ Agah-guwahlilikliringni miras kəlip mənggügə kəbul kəldim;
Qünki ular kənglümning xadlikidur.
- ¹¹² Mən kənglümni bəlgilimiliringgə mənggügə əməl kəlixkə,
Yəni ahiroqə əməl kəlixkə mayil kəldim.
- ¹¹³ |S| (Samək) Ala kəngüllərnə əq kərüp kəldim;
Səyginim bolsa, Təwrat-kanununədur..
- ¹¹⁴ Sən mening dalda jayim, mening kəlkənimdursən;
Səz-kalamingəyə ümid bəqlidim.
- ¹¹⁵ Mən Hudayimning əmrlirigə əməl kəlixim üqün,
Məndin neri bolunglar, i rəzillik kəloquqılar!
- ¹¹⁶ Yaxixim üqün,
Wədəng boyiqə meni yəligəysən;
Ümidimning aldidə meni yərgə kəratmioqaysən.
- ¹¹⁷ Məni kəllap kuwwətligəysən, xunda mən aman-esən yürimən;
Wə bəlgilimiliringni hərdəim kədirləymən.
- ¹¹⁸ Bəlgilimiliringdin azəjanlarning həmmisini nəziringdin sakit kəlding;
Qünki ularning aldamqiləki kəruktur.
- ¹¹⁹ Sən yər yüzidiki barlik rəzillərnə daxkəldək xallap tazilaysən;

119:101 «Ayaqlirimni həmmə yaman yoldin tarttim» — «tarttim» — ibrəniy tilidə «bəqlidim» yəki «qūxəkəlidim».

119:103 Zəb. 19:10; Pənd. 8:11

119:106 Nəh. 10:30

119:108 «Aəzimdiki halis kəurbanliklər» — «həlis kəurbanlik» Musa pəyojəmbər aləhidə bəlgiligən birhil kəurbanlik idi. Biraq bu yərdə bu ibarə pəkət kəqmə mənədə ixlitilgən.

119:113 «Ala kəngüllər» — yəki «əstayidil əməslər».

Xunga mən agah-guwaḥlikliringni səyimən.

¹²⁰ Ətlirim Seningdin bolojan əyminixtin titrəydu;

Hökümliringdin qorqup yürimən.

¹²¹ |P| (Ayin) Mən durus hökümlərni wə adalətni yürgüzdum;

Meni əzgüqilərgə taxlap qoymiojaysən;

¹²² Əz kʷlung üqün yaxxilikkə kapalət bolojaysən;

Təkəbburlarəqə meni əzgüzmiğəysən.

¹²³ Kəzüm nijatlikiŋəqə təxna bolup,

Həm həkkaniyiting tooqruluk wədənggə təlmürüp tügixəy dəp qaldı;

¹²⁴ Əzgərməs muhəbbiting bilən kʷlungəqə muamilə kʷlojaysən;

Bəlgilimiliringni manga əgətkəysən.

¹²⁵ Mən Sening kʷlungdurmən;

Agah-guwaḥlikliringni bilip yetixim üqün meni yorutkəysən.

¹²⁶ Pərwərdigar hərəkətkə kelix waḫti kəldi!

Qünki ular Təwrat-kanunungni bikar kiliwetidu.

¹²⁷ Xu səwəbtin əmrliringni altundin artuḫ səyimən,

Sap altundin artuḫ səyimən;

¹²⁸ Xunga həmmə ixlarni baxkuriديوan barlik kərsətmiliringni tooqra dəp bilimən;

Barlik sahta yolni əq kərimən.

¹²⁹ |S| (Pe) Agah-guwaḥlikliring karaməttur;

Xunga jenim ularəqə əgixidu.

¹³⁰ Səzliringning yeximi nur elip kelidu;

Nadanlarnimu yorutidu.

¹³¹ Aqzimni eqip həsirap kəttim,

Qünki əmrliringgə təxna bolup kəldim.

¹³² Namingni səygənlərgə bolojan aditing boyiqə,

Jamalingni mən tərəpkə karitip xəpkət kərsətkəysən.

¹³³ Qədəmlirimni səzüŋ bilən tooqriləjaysən;

Üstümgə heq kəbiḫlikni həküm sürgüzmiğəysən.

¹³⁴ Meni insanning zulumidin kutuldurojaysən,

Xuning bilən Sening kərsətmiliringgə itaət qilimən.

¹³⁵ Jamalingning nurini kʷlungning üstigə qaqturojaysən;

Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən.

¹³⁶ Kəzlirimdin yax erikliri aḫidu,

Qünki insanlar Təwrat-kanunungəqə boysunmaydu.

¹³⁷ |T| (Tsadə) Həkkaniydursən, i Pərwərdigar;

Hökümliring tooqridur.

¹³⁸ Sən agah-guwaḥlikliringni həkkaniylikta buyruojan;

Ular tolimu ixənqliktur!

¹³⁹ Otluk muhəbbitim özümni yəkitidu,

Qünki meni har kʷloquqilar səzliringgə pisənt qilmaydu.

¹⁴⁰ Səzüŋ toluḫ sinap ispatlanojandur;

Xunga kʷlung uni səyidu.

¹⁴¹ Mən tərīktəkturmən, kəmsitilgənmən,

119:130 Zəb. 19:7

119:135 Zəb. 4:6

119:140 2Sam. 22:31; Zəb. 12:6; 18:30; Pənd. 30:5

Birək kərsətmiliringni untumaymən.

¹⁴² Sening həkkəniyiting əbədi bir həkkəniyəttur,
Təwrat-kanunun həkəkəttur.

¹⁴³ Pexkəllik wə azab manga qirmixiwaldi;
Birək əmlriling mening hursənliklirimdur.

¹⁴⁴ Sening agah-guwahlikliringning həkkəniyliki əbədiydu;
Yaxioqin dəp, meni yorutkaysən.

¹⁴⁵ |P| (Kof) Mən pütün kəlbim bilən Sanga nida kildim, i Pərwərdigar;
Manga jawab bərgəysən;
Mən bəlgilimiliringni tutimən.

¹⁴⁶ Mən Sanga nida kilmən;
Meni kütquzəysən; agah-guwahlikliringəyə əgiximən.

¹⁴⁷ Mən tang atmay ornumdin turup pəryad kətürimən;
Söz-kalamingəyə ümid bəqlidim..

¹⁴⁸ Wədiliring üstidə seəjinip oylinix üqün,
Tündiki jesəklər almaxmay turup kəzüm eqilidu..

¹⁴⁹ Əzgərməs muhəbbiting boyiqə awazimni angliəysən;
I Pərwərdigar, həkümliring boyiqə meni janlandurəysən.

¹⁵⁰ Kəbih niyətkə əgəxkənlər manga yekənlaxti,
Ular Təwrat-kanunun yirəktur.

¹⁵¹ I Pərwərdigar, Sən manga yekən turisən;
Barlik əmlriling həkəkəttur.

¹⁵² Uzundin beri agah-guwahlikliringdin əgəndimki,
Ular ni mənggüə inawətlik kəloqənsən.

¹⁵³ |R| (Rəx) Mening har bəloqinimni kərgəysən, meni kütuldurəysən;
Qünki Təwrat-kanunun untumidim.

¹⁵⁴ Mening dəwayimni sorioqəysən, həmjəmət bolup meni kütquzəysən;
Wədəng boyiqə meni janlandurəysən.

¹⁵⁵ Nijatlik rəzillərdin yirəktur;
Qünki ular bəlgilimiliringni izdiməydu.

¹⁵⁶ Rəhəmdillikliring kəptur, i Pərwərdigar;
Həkümliring boyiqə meni janlandurəysən.

¹⁵⁷ Manga ziyənkəxlik kəloquqilər həm meni har kəloquqilər kəptur;
Birək agah-guwahlikliringdin həq qətnimidim.

¹⁵⁸ Mən asiylük kəloquqilərəyə qarap yirgəndim,
Qünki ular sezüngni tutmaydu..

¹⁵⁹ Sening kərsətmiliringni xunqə səyğənlikimni kərgəysən;
Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni janlandurəysən, i Pərwərdigar.

¹⁶⁰ Söz-kalamingni mujəssəmligəndə andin həkəkət bolur;
Sening hər bir adil həküming əbədiydu..

¹⁶¹ |W| (Xiyn) Əmirlər bikardin-bikar manga ziyənkəxlik kəlidu;
Birək yürükim kalaming aldidila titrəydu.

119:147 Zəb. 5:3; 88:13; 130:6

119:148 Zəb. 57:8; 63:1, 6

119:158 «Mən asiylük kəloquqilərəyə qarap yirgəndim» — yəki «Mən asiylük kəloquqilərəyə qarap azablandım».

119:160 «Söz-kalamingni mujəssəmligəndə andin həkəkət bolur» — bu nəhayiti mühim bir jümlə. Toluk, ətrəplik həkəkətni pəkət Muqəddəs Kitabtki bir ayəttinla bilgili bolmaydu, bəlkə kəp ayətlərlərlə yiqindisi arqiləqlə («mujəssəmligəndə») andin «toluk həkəkət» yəki «hər tərəplik həkəkət» qikidu.

- ¹⁶² Birsı zor olja tapkandək,
Wədəngdin huxallinimən.
- ¹⁶³ Sahtilik̄tin nəprətlinip yirginimən;
Səyginim Təwrat-kanunungdur.
- ¹⁶⁴ Hək̄kaniy həkümliring tüpəylidin,
Kündə yəttə kətim Seni mədhıyləymən.
- ¹⁶⁵ Təwratingni səygənlərning zor hatirjəmliki bar;
Həq nərsə ularni putliyalmas.
- ¹⁶⁶ Mən nijatlik̄ingəja ümid baqlap küttüm, i Pərwərdigar,
Əmrliringə əməl k̄ilip.
- ¹⁶⁷ Jenim agah-guwaḥlik̄liringəja əgixidu,
Ular ni intayin səyimən.
- ¹⁶⁸ Barlik̄ yollirim aldingda boləjaq,
Kərsətmiliring həm agah-guwaḥlik̄liringəja əgiximən.
- ¹⁶⁹ **Π** (Taw) Mening pəryadim aldingəja yəkin kəlsun, i Pərwərdigar;
Kalaming boyiqə meni yorutkaysən.
- ¹⁷⁰ Yelinixim aldingəja kəlsun;
Wədəng boyiqə meni kutulduroḡaysən.
- ¹⁷¹ Manga bəlgilimiliringni əgitixing üqün,
Ləwlirimdin mədhıylər urəjup qikidu.
- ¹⁷² Tilim səzüngni küyləp nahxa eytidu,
Qünki əmrliringning həmmisi hək̄kaniydu.
- ¹⁷³ Qolung manga yərdəmgə təyyar bolsun;
Qünki mən kərsətmiliringni talliwaldim.
- ¹⁷⁴ Mən nijatlik̄ingəja təlmürüp təxna bolup kəldim, i Pərwərdigar;
Sening Təwrating mening hursənlikimdur.
- ¹⁷⁵ Jenim yaxısun, u Seni mədhıyləydu,
Sening həkümliring manga yərdəm kilsun.
- ¹⁷⁶ Mən yoldin adaxkan qoydək təmtirəp qaldim;
Qulungni izdigəysən;
Qünki əmrliringni untup qaloḡinim yəq...

«Zəbur»

120-küy Uruxkak həlk arisida

120¹ «Yukiriqə qikix nahxisi»

Beximoja kün qüxkəndə mən Pərwərdigarəja nida kildim;
U manga jawab bərdi..

² I Pərwərdigar, jenimni yalojan səzləydiyən ləwlərdin,
Aldamqi tildin kütuldurəjəysən..

³ Sanga nemə berilidu,
Sanga nemə qoxuluxi kerək,
Əy aldəmqi til?

⁴ — Palwan atқан өtkür oklar,
Arqa qoqliri sanga təgsun!

⁵ Məxək diyarida musapir bolup yaxiojniməja,
Kedar qədirliri arisida turojniməja həliməja way!

⁶ Mən tinqlikka əqlər arisida uzundin buyan turuwatimən;

⁷ Mən tinqlikpərwərmən;

Birək gəp kilsam, ular uruximizla, dəydu.

121-küy Rəb himayə qiloquqimdur

121¹ «Yukiriqə qikix nahxisi»

Kəzlimni taoqlar tərəpkə kətürüp karaymən;
Mening yardimim kəyərdin kelur?

² Mening yardimim Pərwərdigardindur;
Asman-zeminni Yaratquqidindur.

³ U putungni həq teyildurmaydu;
Seni sakliəuqi həq mügdiməydu!

⁴ Mana, kəra, Israilni sakliəuqi həm mügdiməydu, həm uhlımaydu!

⁵ Pərwərdigar sening sakliəuqingdur;
Pərwərdigar ong yeningdiki sayiwəndur.

⁶ Quyax kündüzdə, ay keqidə sanga zərər yətküzməydu;

⁷ Pərwərdigar barlıq yamanlıqtin seni saklaydu;
U jeningni saklaydu;

⁸ Pərwərdigar qikixingni, kirixingni,
Buningdin keyin əbədil'əbədgicə saklaydu.

120:1 «Yukiriqə qikix nahxisi» — bundak mawzuluk küydin jəmiy 15i bar. Buning mənsi toqruluk alimlarning üq hil pikri bar: (1) Yerusalemdiki ikkinqi ibadəthana iqidə həyliəja qikidiəjan 15 pələmpəy bar idi; həyt wakitlirida hər bir pələmpəydə tohtap bir küy eytiləjan. (2) Yerusalemoja tawab kiliş həytiəja barmakqi (ibraniy tilida bu «qikmakqi» degən söz bilən ipadilinidu) boləjan yoluqilar bu nahxilarni eytkən; (3) bu 15 küy Israilar Babil imperiyəsidiqi sürgünlüktin kütulup qikip, Yerusalemoja kaytip kəlgənliki (ibraniy tilida «qikқанliki»)ni təbrikləydiyən nahxilar idi. Bizningə üq pikirning həmmisi toqra boluxi mumkin.

120:2 1Sam. 24:10; 26:19

120:4 Zəb. 11:2; 59:7

120:5 «Məxək diyarida Kedar qədirliri arisida...» — «Məxək» — Israil zeminidin əng qət jay dəp hesablanəjan (bəlkim hazırki muskwa yaki Türkiyə); Kədar dikilər bolsa Israilning Ərəb qoxniliri həm rəqibliri idi. Bu yərdə ular bəlkim Hudani etirap kilməydiyən hərhil əllərnı bildüridu.

122-küy
Yerusalemning bəhtidin huxal bolux

122¹ «Yukirioja qikix nahxisi»

Ular manga: «Pərwərdigarning öyigə qikayli» — deginidə,
Xadlandim.

² Putlirimiz dərwaziliring iqidə turuxka nesip boldi, i Yerusalem!

³ I Yerusalem, sən jipsilaxturulup rətlək selinojan bir xəhərdursən;

⁴ Kəbililər u yərgə qikidu,

Yahning kəbililiri qikidu;

Israiloja berilgən kərsətmə boyiqə,

Pərwərdigarning namioja təxəkkür eytix üqün qikidu..

⁵ Qünki u yərdə həküm qikirixka təhtlər selindi,
Dawutning jəmətidikilərgə təhtlər selindi.

⁶ Yerusalemning aman-hatirjəmlikini izdəp dua qilinglar;
Seni səyğənlər ronək tapidu..

⁷ Istihkamliring iqidə aman-hatirjəmlik bolsun,
Ordiliring iqidə awat-aramlik bolsun!

⁸ Kəridaxlirim həm yar-buradərlirim üqün,
Mən: «Aman-hatirjəmlik iqingdə bolsun» — dəymən.

⁹ Pərwərdigar Hodayimizning öyi üqün,
Sening ronək tepixingoja intilimən!

123-küy
Zor harlik astida

123¹ «Yukirioja qikix nahxisi»

I ərxlərdə Turoquisən,

Sanga beximni kətürüp qaraymən;..

² Mana, kulliringning kəzi öz hojayinining kollirioja kəndək qariojan bolsa,
Dədəklərnin kəzi öz səhibəsining kollirioja kəndək qariojan bolsa,
Bizning kəzimiz Pərwərdigar Hodayimizə xundək qaraydu.

Ta bizgə xəpkət kərsətküqə qaraydu.

³ Bizgə xəpkət kərgüzgəysən, i Pərwərdigar,

Bizgə xəpkət kərgüzgəysən;

Qünki biz yətküqə horluk tartqanmiz.

⁴ Jenimiz oqojamlarning mazaklirini,
Həkawurlarning horluklirini yətküqə tartqandur.

122:4 «Kəbililər.. . Israiloja berilgən kərsətmə boyiqə... qikidu» — bu yolyoruk-kərsətmə Musa pəyojəmbər arkilik berilgəndi. Heyt künliridə (yilda üç kətim) Israil kəbililirinin ərəkəkliri (kiz-ayallar ihtiyarən) Yerusalemə qikip ibadət kilixi kerək idi.

122:6 «Yerusalemning aman-hatirjəmlikini izdəp dua qilinglar» — ibraniy tilida: «Yeruxalom»ning «xalom»i üqün dua qilinglar. «Xalom» «tinç-amanlik», «Yeruxalom» bolsa «Tinç-amanlik xəhər» degən mənədə (ibraniy tilida «xalom», ərəb tilida «salam»).

123:1 «Sanga beximni kətürüp qaraymən» — ibraniy tilida: «Sanga kəzlimni kətürüp qaraymən».

123:1 Zəb. 115:3

«Zəbur»

124-küy Kutulux üqün rəhmətlər

124¹ «Yükirioja qikix nahxisi»

Əgər biz tərəptə turojini Pərwərdigar bolmiojan bolsa,
— Ah, Israil xundak desun —

² Biz tərəptə turojini Pərwərdigar bolmiojan bolsa,
Kixilər bizgə hujuməja kozəjaləjanda,

³ Ularning əzəzi bizgə tutaxkanda,
— Xu qəjdə ular bizni tirik yutuwetətti;

⁴ Xu qəjdə sular bizni qərək kiliwetətti;
Kəlkün beximizdin etətti;

⁵ Dawalojujan sular beximizdin etətti!

⁶ Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhijə boləjay!
Ularning qixlirioja ow boluxka bizni qəyup bərmidi.

⁷ Jenimiz tutquqlarning basmiqidin qəqip qikқан kuxtək qəqti;
Basmaq sundurulup, biz qəqtuk!.

⁸ Erixən yardimiz Pərwərdigarning namididur,
Asman-zemin Yaratquqining namididur!.

125-küy Hudaning zor himayisi

125¹ «Yükirioja qikix nahxisi»

Pərwərdigarəja tayanəjanlar Zion teəjidəktur;
Uni təwrəkili bolmaydu,
U mənəggülük turidu.

² Yerusalem! Taoqlar uning ətrapini oruəjan,
Həm Pərwərdigar həzirdin ta əbədgicə Öz həlkining ətrapini oraydu.

³ Qünki rəzillərlərinin həquək həsisi həkqaniylərlərinin nəsivisini baxqurmaydu;
Bolmisa həkqaniylərlərinin kəbiqlikə uzartixi mumkin.

⁴ Pərwərdigar, məhrəbanlarəja məhrəbanlik kəloqaysən;
Kəngli duruslarəjimu xundak bolsun.

⁵ Birək əgri yollarəja burulup kətkənlərnə bolsa,
Pərwərdigar ularni kəbiqlik kəloquqlar bilən təng xallaydu.
Israiləja aman-hatirjəmləlik boləjay!

«Zəbur»

126-küy Sürgün boluxtin azad bolux

126¹ «Yükiriqə qikix nahxisi»

Pərwərdigar Ziondin sürgün boloxanlarni qayturup kəlgəndə,
Biz qux kərgəndəklə bolduk;

² Aqzimiz külkigə,
Tilimiz xadlinixkə toldi;
Xu tapta əllər arisida ular: —

«Pərwərdigar ularəja zor ixlarni kilip bərdi» — deyixti.

³ Pərwərdigar dərwəxə biz üqün zor ixlarni kildi,
Biz bulardin xadlinimiz.

⁴ Jənubniki kuruq eriklər xar-xar sularəja aylandurulojandək,
Biz tutkunlarnimu öz ərkimizgə qayturojaysən, i Pərwərdigar;

⁵ Kəz yaxlirini ekitiq teriojanlar xadlik bilən orar;

⁶ Yiqlap yürüp qaqidiojan urukni kətürgən kixi,
Bərhək, xadlik-təntənə bilən oriojan baqlirini kətürüp qaytip kelidu.

127-küy Huda bərgən nesiwəni həqkim tartiwalalmaydu

127¹ «Yükiriqə qikix nahxisi»; Sulayman yazəjan küy: —

Pərwərdigar Əzi öy salmisa,
Saləquqılar bikardin-bikar uningəja əjir singdüridu;
Pərwərdigar xəhərnə saklimisa,
Kəzətqilər bikardin-bikar oyqəq turidu.

² Silərnəng səhərdə ornunglardin kəpuxunglar,
Kəq boləjanda yetixinglar,
Japa-muxəkkətni nandək yegininglar bikardin-bikardur;
Qünki U Əz səyginigə uyquni beridu.

³ Mana, balilər Pərwərdigardin boləjan mirastur,
Baliyatquning mewisi Uning mukapatidur;

⁴ Yaxlikta tapqan balilər,
Baturning kəlidiki oklardək bolidu.

⁵ Okdeni muxular bilən toləjan adəm bəhtliktur;
Xəhər dərwazisida turup düxmənlər bilən səzlxiwatqinida,
Ular yərgə qarap qəlmaydu.

126:1 «Pərwərdigar Ziondin sürgün boloxanlarni qayturup kəlgəndə...» — baxkə birhil tərjimisi: «Pərwərdigar Zionning əhwalini əsligə qayturojanda...».

126:2 Ayup 8:21

126:4 «Jənubniki kuruq eriklər xar-xar sularəja aylandurulojandək...» — kattik yamoqur yəjojəjandin keyin, Pələstinning jənub tərpidiki süyi yəq erik-dəryalar yerim səət iqidila küqlük həm hətərlək dawəlojəjan dəryalarəja aylandurulidu. «Biz tutkunlarnimu öz ərkimizgə qayturojaysən, i Pərwərdigar» — bu ikkinqi «tutkunluk» nemini bildüridu? Babil imperiyəsigə sürgün boləjan Yəhudiylar azad bolup Pələstingə qaytip kəlgəndin keyin, yənə bək əojir muxəkkətlər həm ziyankəxlikkə uqridi («Nəhəmiya» həm «Əzra» kisiqlirini kəring). «Tutkunluk» bəlkim kəqmə mənida bolup, u əojir əhwalni kərsitidu.

127:2 «Japa-muxəkkətni nandək yegininglar bikardin-bikardur» — baxkə birhil tərjimisi: «Japa-muxəkkət bilən tapqan nanni yegininglar bikardin-bikardur». «Qünki U Əz səyginigə uyquni beridu» — baxkə birhil tərjimisi: «Qünki U Əz səyginigə uhliojan waqtida beridu».

127:5 «Xəhər dərwazisida turup düxmənlər bilən səzlxiwatqinida» — «xəhər dərwazisi» halayik yiqin aqidiojan, jəm bolidiojan jay idi.

«Zəbur»

128-küy

Hudadin əyminidöqan kixining bəhtliki

128¹ «Yukiriöqə qikix nahxisi»

Pərwərdigardin qorkidöqanlar,

Uning yollirida mangidöqanlarning hər biri bəhtliktur!

² Qünki sən öz qolungning əjrini yəysən;

Bəhtlik bolisən, ronaq tapisən;

³ Ayaling bolsa öyüng iqidə mewilik üzüm telidək bolidu;

Baliliring dastihaningni qeridəp, zəytun dərəhliridək tizilip olturidu;

⁴ Mana, Pərwərdigardin qorkidöqan kixi xundək bəhtni kəridu.

⁵ Pərwərdigar sanga Zion teqədin bəht ata qiloqay;

Sən ömrüng boyiqə Yerusalemnin awatlığını kərgəysən;

⁶ Pərzəntliringning pərzəntlərini kərgəysən;

Israilöqə aram-tinqlik bolöqay!

129-küy

Uzun dawam qilöqan japa-muxəkətni əsləx

129¹ «Yukiriöqə qikix nahxisi»

«Yaxliqimdin tartip ular kəp kətim meni har qilip kəldi» —

— Ah, Israil hazır buni desun —

² «Ular yaxliqimdin tartip kəp kətim meni har qilip kəldi,

Birək üstümdin öləlibə qilöqan əməs.

³ Kox həydiğüqilər dümbəmdə həydiğən,

Qənəklirini intayin uzun tartқан».

⁴ Pərwərdigar həkkanıydu;

U rəzillərinin asarətlirini sunduruwətti;

⁵ Ular xərməndə bolup arkisioqə yandurulsun,

Ziondin nəprətlidöqanlarning həmmisi!

⁶ Ular əgzidə ünüp qikқан qəptək bolsun;

Üzülməy turupla solixip ketidöqan;

⁷ Ot-qəp orioquqioqə uningdin bir tutammu qikmaydu;

Baql baqlioquqioqə bir kuqakmu qikmaydu;

⁸ Ötüp ketiwatқанlarmu: «Pərwərdigarning bərikiti üstünlərdə bolöqay;

Pərwərdigarning nami bilən silərgə bəht tiləymiz!» — degən salamni heq bərməydu..

129:6 Ayup 8:12; 40:10

129:8 «Ötüp ketiwatқанlarmu: «Pərwərdigarning bərikiti üstünlərdə bolöqay; Pərwərdigarning nami bilən silərgə bəht tiləymiz!» — degən salamni heq bərməydu.» — demək, muxu küydiki 4- həm 5-ayətnin mənis: Rəzil kixilərdin heq həsul bolmaydu, ulardin heq yaxilik yaki bəht-huxallik kəlməydu yaki ularning bexioqə qüxməydu.

130-küy
Azablıq pəryad

130¹ «Yükiriqə qikix nahxisi»

Qongkür yərlərdin Sanga pəryad kətürimən, i Pərwərdigar;

² I Rəb, awazimni angliqaysən;

Qulakliringni yelinix sadayimoja salqaysən;

³ Əgər Sən Yah, kəbihlikləni sürüxtürüp sanisang,

Əmdi Rəb, kim tik turalaydu?

⁴ Birək Səndə məşpirət-kəqürüm bardur;

Xunga Səndin əyminixə bolidu.

⁵ Pərwədigarni kütüwatimən;

Jenim kütüwatidu;

Uning səzigə ümid baqlidim.

⁶ Tün jesəqilirining səhərgə boləjan təxnasidin artuk,

Bərək, tün jesəqilirining səhərgə boləjan təxnasidin artuk,

Jenim Rəbkə təxna bolup kütməktə.

⁷ I Israil, Pərwədigaroja ümid baqlanglar;

Qünki Pərwədigarda əzgərməs muhəbbət bardur;

Uningda zor nijatlıqlarmu bar;

⁸ U Israilni barlıq kəbihlikliridin bədəl tələp kütquzidu.

131-küy
Kəmtərliklə intilix

131¹ «Yükiriqə qikix nahxisi»; Dawut yazəjan küy: —

I Pərwərdigar, kənglüm təkəbbur əməs,

Nəzirimmu üstün əməs;

Mən qong ixlar bilənmu,

Yaki qamim yətməydiqan karamət ixlar bilənmu məxoşul bolmaymən;

² Bərək, anisining kuqikida yatqan əmqəktin ayrilojan balidək,

Əz jenimni besiwelip tinqlandurdum;

Kənglüm iqimdə əmqəktin ayrilojan balidəktur.

³ Israil Pərwədigaroja ümid baqlisun;

Həzirdin baxlap, əbədil'əbədgəqə!

130:3 Zəb. 143:2

130:4 2Sam. 24:14

130:5 Zəb. 27:14; 40:1; 62:1; Həb. 2:3

130:6 Zəb. 5:3; 119:147; 123:1, 2

131:1 2Tar. 32:25; Zəb. 101:4-5; Pənd. 6:17; 16:5

132¹ «Yükiriəja qikix nahxisi»

I Pərwərdigar, Dawut üqün u tartқан barlıq jəbir-japalarni yad ətkəysən;

² U Pərwərdigarəja kəndək kəsəm iqlən,
Yakuptiki kudrət Igisigə kəndək wədə kiləjan: —

³⁻⁵ «Pərwərdigarəja turar jayni,
Yakupning kudrətlik Igisigə makanni tapmioquqə,
Əyümdiki hujriəja kirməymən,
Kariwattiki kərpəmgə qikmaymən,
Kəzüməgə uyğun,
Qapaklıriməja mügdəxni bərməymən»..

⁶ Mana, biz uning həwirini Əfratahdə angliduk;
Uni ormanlıq etizlərdin taptuk;

⁷ Uning turar jaylıriəja berip kirəyli,
Uning təhtipəri aldida səjdə kilayli;

⁸ Ornungdin turojin, i Pərwərdigar,
Sən kudritingning ipadisi əhdə sandukung bilən,
Əz aramgahingəja kirgin!

⁹ Kahinliring həkkaniylik bilən kiyindürölsun,
Məmin bəndiliring təntənilik awazni yangratsun!

¹⁰ Kulung Dawut üqün,
Əzüng məsih kiləjiningning yüzini yandurmiojaysən;

¹¹ Pərwərdigar Əz həkikiti bilən Dawutka xu kəsəmnı kildi,
U uningdin heq yanmaydu: —
U: — «Əz puxtingdin qikқан mewidin birisini təhtingdə olturojuzimən;

¹² Pərzəntliring Mening əhdəmnı,
Həm Mən ularəja əgitidəjan agah-guwahlırimni tutsa,
Ularning pərzəntliri mənggügə təhtingdə olturidu» — degən.

¹³ Qünki Pərwərdigar Zionni talləjan;
U Əz makani üqün uni haləjan.

¹⁴ Mana U: — «Bu mənggügə bolidəjan aramgahımdur;
Muxu yərdə turimən;

132:1 «I Pərwərdigar, Dawut üqün u tartқан jəbir-japalarni yad ətkəysən;...» — bu küy birinçidin, Dawutning Pərwərdigar üqün ibadətəna quruxka iqlən kəsimini bildüridu həm xu qəqdiki Hudaning Dawutka jawab berip kiləjan wədisini («2Sam.» 7-bab) əslitidu; ikkinçidin, Dawutning keyin Hudaning əhdə sanduqini Kariat-Yearim (yəni Əfratah, əz yurti boləjan Bəyt-Ləhməgə yekın) degən jaydin əkilip, təntənilik həlđa Yerusalemoja kirgüzgənliknimu əslitidu. —Bu küy bəlkim Dawutning bir əvladi (Sulayman yaki uningdin keyinki birsi) padixah boləjanda kiləjan duasi boluxi mumkin. —«Dawut ... tartқан barlıq jəbir-japalar» — muxu yərdə bəlkim Dawutning Huda üqün mükəddəs bir əyni yasaxka boləjan əjirini kərsitixi mumkin.

132:3-5 1Tar. 15:1

132:6 «...biz uning həwirini Əfratahdə angliduk» — «uning həwiri» bəlkim birinçidin Hudaning əhdə sanduqini kərsitidu; ikkinçidin bəxarətlik həlđa Məsihning Bəyt-Ləhmədə tuəjuluxini kərsitixi mumkin. «Uni ormanlıq etizlərdin taptuk» — yaki «Uni Yaarning etizlərdin taptuk». «Yaar» «Kariat-Yearim» boluxi mumkin («1Sam.» 7:1ni kərüng).

132:10 «Kulung Dawut üqün, Əzüng məsih kiləjiningning yüzini yandurmiojaysən» — bəlkim Dawutning padixah bolidəjan əvladi üqün kiləjan duasi. Hudaning «məsih kiləjini» toəjruluk yukiriki 2-küy wə izahatlarni, xundakla «Təbirələr»nimu kərüng.

132:11 2Sam. 7:12; 1Pad. 8:25; 2Tar. 6:16; Luka 1:69

«Zəbur»

Çünki Mən uni halaymən..

¹⁵ Mən uning rizkini intayin zor bərikətləymən;

Uning yoksullirini nan bilən qandırımən;

¹⁶ Uning kahinlirioja nijatlığını kiygüzimən,

Uning məmin bəndiliri xadliqtin təntənilik awazni yangritidu..

¹⁷ Mən bu yərdə Dawutning münggüzini bihləndürimən;

Əzümning məsih kıləjinim üçün yoruk bir qıraqlı bərikətlənmən;

¹⁸ Uning düxmənlikrigə xərməndilikni kiygüzimən;

Əmma uning kiygən taji bəxida rənaqlı tapıdu» — dedi.

133-küy Birlikning bəhti

133 ¹ «Yükirioja qikix nahxisi»; Dawut yazqan küy: —

Kara, mana, kərindaxlar birlikdə turux nemidəgən yaxxi, nemidəgən xərindur!

² U Hərmonning bəxioja təkülüp, səkilidin aqlan awu kimmətlik maydək,

U Hərmonning səkilidin ekip,

Kiyim-keqəkning yaqisioja qüxkən kimmətlik mayoja ohxaydu;

³ U yənə Hərmon teqədiki xəbnəmning Zion taqlirioja qüxüxigə ohxaydu;

Çünki xu yərdə Pərwərdigar bərikətni —

Yəni mənggülik həyatni buyruqlan!

134-küy İbadət

134 ¹ «Yükirioja qikix nahxisi»

Mana, Pərwərdigarja təxəkkür-mədhijə qayturunglar,

I, keqiqə Pərwərdigarning öyidə turidijan,

Pərwərdigarning barlıq kulliri!

² Muxəddəs jayda turup qolliringlarni kətürüp Pərwərdigarja təxəkkür-mədhijə qayturunglar!

³ Asman-zeminni Yaratquqi Pərwərdigar silərnə Zionsin bərikətligəy!

132:14 Zəb. 68:16; 132:8

132:16 2Tar. 6:41

132:17 Luka 1:69

133:2 «U Hərmonning bəxioja təkülüp, səkilidin aqlan awu kimmətlik maydək, u Hərmonning səkilidin ekip, kiyim-keqəkning yaqisioja qüxkən kimmətlik mayoja ohxaydu...» — həzriti Hərmoni bax kahin kılıp tikləx üçün, u alahidə puraklıq məhsus may bilən «məsih kılinojan». Təvrat, «Mis.», 30:22-38-ayətlərnə kərünq.

133:3 «U yənə Hərmon teqədiki xəbnəmning Zion taqlirioja qüxüxigə ohxaydu...» — «Hərmon teqi» Pələstindəki əng egiz taqlı bolup, ətrapidə hər künü qüxkən xəbnəm intayin mol bolup, həmmə janiwarni janlandıridu. U Zion taqliridin 300 kilometr yirak. Zion teqiyoja qüxidiqan xəbnəm azdur; mol xəbnəm Zionsə qüxsə, u zor wə əjayib bərikət bolatti, əlwəttə.

134:3 «...Pərwərdigar silərnə Zionsin bərikətligəy!» — ibraniy tilidə «təxəkkür-mədhijə qayturux» (1-ayət) həm «bərikətləx» deqanlər birlə söz («barak») bilən ipadilidü.

- 135**¹ Həmdusana! Pərwərdigarning namini mədhıyılənglar,
Uni mədhıyılənglar, Pərwərdigarning kulliri!
² Uni mədhıyılənglar, Pərwərdigarning öyidə turojanlar,
Hudayimizning həyılilirida turojanlar!
³ Yahni mədhıyılənglar, qünki Pərwərdigar meħribandur;
Uning namioja küy eytinglar;
Qünki muxundaq kılix xerindur;
⁴ Qünki Yah Yakupni Öziningki boluxqa,
İsrailni Öz mirasi boluxqa talliwaldi..
⁵ Qünki ezüm biliməнки, Pərwərdigar uluqdur;
Rəbbimiz barlıq ilahlardin üstündur..
⁶ Pərwərdigar nemə ixni muwapıq kərgən bolsa,
U asmanlarda,
Zeminda,
Dengizlarda həm uning barlıq təgliridimu xuni kıləqandur.
⁷ U yər qətliridin bulut-tumanlarni ərlitidu;
Yamoqurlaroja qakmaqlarni həmrəh kılidu;
Xamalni Öz həziniliridin qıqırıdu..
⁸ U Misirdiki tunji oqullarni həlak kıldı,
İnsanlarning bolsun, həywanlarning bolsun həmmi urup həlak kıldı..
⁹ U alamətlərnı, məjizilərnı aranglaroja əwətti, i Misir;
Pirəwn wə uning həmmə kulliri üstigə əwətti..
¹⁰ U uluq əllərnı uruwətti,
Kudrətlik padixahlarnı öltürüwətti;
¹¹ Amoriylarning padixahı Siħonni,
Baxanning padixahı Ognı,
Kanaandiki barlıq padixahlıqlarnı uruwətti.
¹² Ularning zeminini miras kılip,
Öz həlki İsrailoja miras boluxqa təkdım kıldı..
¹³ Sening naming, Pərwərdigar, mənggügə,
Xəhrət-hatirəng dəwrdin-dəwrgiqidur..
¹⁴ Qünki Pərwərdigar Öz həlkining dəwasini soraydu;
Öz kullirioja rəħim kılidu..
¹⁵ Əllərnıg butliri bolsa pəkətla kümüx-altundin ibarəttur,
Ularnı insanning kolliri yasıqandur, halas..
¹⁶ Ularning aqzi bar, biraq səzliməydu;

135:4 Mis. 19:5; Kan. 7:6; Tit. 2:14; 1Pet. 2:9

135:5 «Pərwərdigar... barlıq ilahlardin üstündur» — bu ayət «iləhlər»ning həkikiy məwjut ikənlikini etirap kılmaydu, əlwəttə. 95:3 wə izaħatini kərug.

135:7 Yər. 10:13; 51:16

135:8 Mis. 12:12,29; Zəb. 78:51

135:9 Mis. 7,8,9,10,14

135:10 Yə. 12

135:12 Zəb. 78:55

135:13 Mis. 3:15; Zəb. 102:12

135:14 Kan. 32:36; Zəb. 90:13

135:15 Zəb. 115:4

Kəzliri bar, biraq kərməydu;

¹⁷ Kulaqliri bar, biraq anglimaydu,

Aoqzida heq nəpəs yoktur.

¹⁸ Ular ni yasioqanlar ularoqa ohxap qalidu,

Ularoqa tayanqanlarmu xundaqtur.

¹⁹ Israil jəməti, Pərwərdigar oqa təxəkkür-mədhijə qayturunglar;

Harun jəməti, Pərwərdigar oqa təxəkkür-mədhijə qayturunglar;

²⁰ Lawiy jəməti, Pərwərdigar oqa təxəkkür-mədhijə qayturunglar;

Pərwərdigardin kərkidioqanlar, Pərwərdigar oqa təxəkkür-mədhijə qayturunglar!

²¹ Yerusalemda makanlaxqan Pərwərdigar oqa Ziondin təxəkkür-mədhijə eytilsun!
Həmdusana!

136-küy

Pərwərdigarning muhəbbitigə təxəkkür eytinglar!

136¹ Pərwərdigar oqa təxəkkür eytinglar, U meħribandur;
Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

² İlahların ılahioqa təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

³ Rəblərnin Rəbbigə təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

⁴ Zor karamətlərnı birdinbir Yürgüzgüqigə təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

⁵ Əkil-parasət arqılık asmanlarnı Yasioquqioqa təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

⁶ Zeminni sular üstidə sozup Turoququqioqa təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

⁷ Uluq nur jisimlirini Yasioquqioqa təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

⁸ Kündüzni baxquridioqan kuyaxni Yasioquqioqa təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

⁹ Keqini baxquridioqan ay həm yultuzlarnı Yasioquqioqa təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

¹⁰ Ularning tunjilirini urup, Misiroqa zərb bərgüqigə təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

¹¹ Israilni ular arisidin qıqaroquqioqa təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

¹² Küqlük kol həm uzatqan bilək bilən ularni Qıqaroquqioqa təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

¹³ Qızıl dengizni belək-belək Bəlgüqigə təxəkkür eytinglar,

Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur;

136:2 «İlahların ılahioqa təxəkkür eytinglar» — «İlahlar» toqruluk 95:3 wə ızahatını kərtung.

136:5 Yar. 1:1

136:6 Zəb. 24:1-2

136:7 Yar. 1:14

136:8 Yar. 1:16

136:10 Mis. 12:29; Zəb. 78:43,51

136:11 Mis. 12:31,51; 13:3,17

136:12 Mis. 6:6

136:13 Mis. 14:21,22; Zəb. 78:13

- ¹⁴ Həm Israilni uning otturisdin Ötküzgüqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ¹⁵ Kizil dengizda Pirəwnni qoxunliri bilən süpürüp taxlioquqioqə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ¹⁶ Öz həlkini qəl-bayawandin Yetəkligüqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ¹⁷ Büyük padixahlarni Uruwətküqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ¹⁸ Həm məxhür padixahlarni Öltürgüqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ¹⁹ Jümlidin Amoriylarning padixahı Sihonni Öltürgüqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ²⁰ — Həm Baxan padixahı Ogni Öltürgüqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ²¹ Ularning zeminini miras üqün Bərgüqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ²² Buni bəndisi Israiloqə miras kılıp bərgüqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ²³ Həlimiz harab əhwalda, bizləni Əsligüqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ²⁴ Bizni əzgənlərdin kutulduroquqioqə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ²⁵ Barlıq ət igilirigə ozuk Bərgüqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur;
- ²⁶ Ərxlərdiki Təngrigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggüüktur!

137-küy

Babilda sürgün boluxning dərd-əlimi

- 137**¹ Babildiki dərya-eriklar boyida biz olturduk;
Zionni əsliginimizdə, bərhək yioqə kətürduk;
- ² Qiltarimizni arisidiki səgətlərgə esip koyduk.
- ³ Qünki bizni sürgün kıləqanlar bizdin nahxa tələp kildi;
Bizni zarlatquqılar bizdin tamaxa tələp kılıp: —
«Həy, Zion nahxiliridin birni bizgə eytkina» — deyixti..
- ⁴ Yaqə yurttə turup Pərwərdigarning nahxisini qandakmu eytayli?
- ⁵ Əy Yerusalem, mən seni untusam,
Ong qolum məharitini untusun!
- ⁶ Seni əslimisəm,

136:15 Mis. 14:24

136:16 Mis. 15,16,17,19; Zəb. 78:52

136:17 Qel. 21:24,25,34,35; Yə. 12:1; Zəb. 135:10,11

136:20 Kan. 3:1-7

136:21 Yə. 12:6

137:3 Zəb. 79:1

137:5 «Ong qolum məharitini untusun!» — yəni «Ong qolumni untuqan bolsam!».

— Yerusalemlni əng qong hursənlikimdin əwzəl kərmisəm —

Tilim tanglayimoğa qaplıxıp qalsun!

⁷ I Pərwərdigar, Edom baliliridin hesab aloqanda, Yerusalemlning bexioğa qüxkən künini yadingoğa kəltürgəysən;

Qünki ular: «Uni yər bilən yəksan kilinglar, Ulioqığə yər bilən yəksan kilinglar!» deyixti..

⁸ I bulinix aldida turoğan Babil kızı,

Bizgə kıləjan kilmixliringni özünggə kayturoquqi bəhtlikturn!

⁹ Bowakliringni elip taxқа atquqi kixi bəhtlikturn!

138-küy Xəpkətkə rəhmətlər

138 ¹ Dawut yazoğan küy: —

Pütin kəlbim bilən Sanga təxəkkür eytimən;

Barlıq ilahlar aldida Seni küyləymən..

² Pak-muqəddəslikning ibadəthanisioğa qarap bax urimən,

Əzgərməs muhəbbiting həm həqiqət-sadaqiting üqün namingni təbrikləymən;

Qünki Sən pütin nam-xəhritingdinmu bəkrək, wədəngdə turidiojiningni uluq kıləjansən..

³ Sanga nida kıləjan künidə, manga jawab bərgənsən;

Jenimoğa küq kirgüzüp, meni riojbətləndürgənsən.

⁴ Aqzingdiki sözlərnı anglioqanda, i Pərwərdigar,

Jahandiki barlıq xahlar Seni mədhıyıləydu;

⁵ Ular Pərwərdigarning yollirida yürüp nahxa eytidu,

Qünki uluqdur Pərwərdigarning xan-xəripı.

⁶ Qünki Pərwərdigar aliydur;

Bırak U həli boxlaroğa nəzər salıdu;

Təkəbbularnı bolsa U yıraktın tonup yetıdu..

⁷ Zulmət-muxəkkətlər arisida mangoğan bolsammu,

Sən meni janlandurisən;

Düxmənlirimning qəzipini tosuxқа qolungni uzartısən,

Ong qolung meni kutkuzıdu.

⁸ Pərwərdigar manga təwə ıxlarnı pütküızıdu;

Məhır-muhəbbiting, i Pərwərdigar, mənggölüktur;

Əz qolliring yasioğanni taxlap kətmigəysən!

137:7 Yər. 49:7; Əz. 25:12

137:8 Yər. 50:15,29; Wəh. 18:6

138:1 «Barlıq ilahlar aldida Seni küyləymən» — «ilahlar» toqıruluk 95:3 wə ızahatını kərıng.

138:2 «Qünki Sən pütin nam-xəhritingdinmu bəkrək, wədəngdə turidiojiningni uluq kıləjansən» — baxқа birhil tərjimisi: «qpnki sən əz nam-xəhriting həm wədəngni həmminı üstün kıldıng». Lekin bizningqə mənisi xuki, Hudaqo nisbətən əz wədisidə turux hətta nam-xəhritidin yukiri turıdu.

138:6 Zəb. 113:4-7

139-küy
Huda qəlbni Bilgüqidur

139¹ Nəqmiqilərnəng bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan küy: —

I Pərwərdigar, Sən meni təxürüp qığting,
Həm meni bilip yəttəng;

² Əzüng olturoqinimni, turoqinimnimu bilisən;
Yırakta turuqluq kənglumdikini bilisən.

³ Bəşkan qədəmlirimni, yatqanlirimni ötkəməngdin ötküzdung;
Barlıq yollirim Səngə ayandur.

⁴ Bərhək, tilimoja bir söz kələ-kəlməstinla, i Pərwərdigar,
Mana Sən buni əyni boyiqə bilməy qalmaysən.

⁵ Sən meni aldi-kəynimdən orap turisən,
Qolungni məning üstümgə qonduroqansən.

⁶ Bundak bilim mənə xunqilik tilsimat bilinidu!
Xundak yüksəkki, mən uni bilip yetəlməydikənmən.

⁷ Rohingdin neri boluxqa nələrgimü baralayttim?
Huzurungdin özümni qəqurup nələrgə baralayttim?

⁸ Asmanlara qıqsam, mənə Sən axu yərdə;
Təhtisarada orun salsammü, mənə Sən xü yərdə;

⁹ Səhərnəng qanatlırini elip uqup,
Dəngizning əng qət yərliridə tursam,

¹⁰ Hətta axu jayda qolung meni yetəkləydu,
Ong qolung meni yələydu.

¹¹ Mən: «Qərangəquluk məni yapsa,
Ətrəpimdiki yorukluq qoqum keqə bolidu» — desəm,

¹² Qərangəqulukmü Səndən yoxurunalmaydu,
Keqimü Səngə kündüzdək aydingdur,
Qərangəqulukmü Səngə yoruktəktur.

¹³ Bərhək, Sən məning iqlirimni yasioqansən;
Anamning qorsikida məni toquqansən;

¹⁴ Mən Seni mədhəyiləymən,
Qünki mən sürlük wə karamət yasaloqanmən;
Səning qiloqanliring karamət tilsimattur;
Buni jenim obdan bilidu.

¹⁵ Mən yoxurun jayda yasaloqinimda,
Yər təgliridə əpqillik bilən toqulup xəkilləndürülginimda,
Ustihanlirim Səndən yoxurun əməs idi..

¹⁶ Əzalirim tehi apiridə bolmioqan künlərdə,
Ular yasiliwatqan künlərdə,
Kəzüng tehi xəkillənmigən jismimni kərup yətkənidi;
Ularınəng həmmisi alliburun dəptiringdə yeziloqanidi..

139:8 Ayup 26:6; Am. 9:2, 3, 4; İbr. 4:13

139:13 «Bərhək, Sən məning iqlirimni yasioqansən» — yəni «Qünki Sən məning iqlirimni yasioqansən».
–«Iqlirim» bolsa ibrəniy tilidə «bərəklirim» dəgən söz bilən ipadilinidu (bəzi wəqitlərdə bərəklər wijdanni bildüridu).
–Bəxqə birhil tərjimisi: «Bərhək, Sən məning iqlirimgə igidursən».

139:15 Ayup 10:8,10; Top. 11:5

139:16 «Ularınəng həmmisi alliburun dəptiringdə yeziloqanidi» — yəni birhil tərjimisi: «Ular yox boləqan wəqitdə, mənə

- ¹⁷ Ah Təngrim, oyliring manga nəkədər qımmətlıktur!
Ularınq yiojındisi xunqə zordur!
- ¹⁸ Ularınq sanay desəm, ular dengizdiki qımlardınmu kəptur;
Uyqudin kəzümni aqsam, mən yənıla Sən bilən billidurmən!
- ¹⁹ Ah, Sən rəzilləni ɵltürüwətsəng iding, i Huda!
Kənhor kixilər, məndin yırağ bolux!
- ²⁰ Qünki ular Sening toqrulux hıylilik bilən səzləydu;
Sening xəhərliring ular tərıpidin əzduuldu.
- ²¹ Sanga əqmən boləqanlarəqə, i Pərwədigar, mənmu əqqu?
Sanga kərxi qıqkənlərəqə mənmu yirginimənoqu?
- ²² Ularəqə qix-tirnikiməqıqə əqturmən;
Ularınq ɵz düxmənlimim dəp həsəblaymən.
- ²³ Məni kəzitip təkxürgəysən, i Təngrim!
Məning kəlbimni bilip yətkəysən!
Məni sinap, ɵəmlik oylirimni bilgəysən;
- ²⁴ Məndə Əzünggə azar bərgüdək yolning bar-yoklukini kərgəysən;
Wə məni mənggülik yolungda yətkəligəysən!

140-küy Ahanətiqlər həm zomigərlər arisida

140¹ Nəoımiqılərnıng bexioqə tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazəqən küy: —

- Rəzil adəmdin, i Pərwədigar, məni azad kıləqaysən;
Zorawan kixidin məni səqliəqaysən.
- ² Ular kənglidə yamanlıqlərni oylimaqta;
Ular hər küni jəm boluxup urux qıqarməqıqı.
- ³ Tilini yilənnıngkidək ittik kılidu;
Kobra yilənnıng zəhəri ləwliri əstida turidu;
Seləh.
- ⁴ Rəzil adəmnıng kəlliridin məni əman kıləqaysən, i Pərwədigar;
Putlirimni putlaxni kəstləydidəqən zorawan kixidin səqliəqaysən.
- ⁵ Təkəbburlar mən üqün kıltaq, tanılərni yoxurup təyyarlıdı;
Yol boyıda tor yaydı,
Mən üqün tuzəqlərni səldi;
Seləh.
- ⁶ Mən Pərwədigarəqə: «Sən məning Təngrimdursən» — dedim;
Yelinixlirim sadasioqə kuləq sələqaysən, i Pərwədigar;
- ⁷ Pərwədigar Rəb nıjatlıkımning küqidur;
Sən jəng künidə bəximni yəpip kəoqıdıənsən.
- ⁸ Rəzil adəmnıng ümidini ıjabət kılmiəqaysən, i Pərwədigar;

bəkıtilgən künlirimning həmmisi dəptiringdə yeziləqən.

139:18 «Uyqudin kəzümni aqsam, mən yənıla Sən bilən billidurmən!» — «uyqudin kəzümni aqsam» bu yərdə bəlkim tirilix künini puritidu.

139:20 «Sening xəhərliring ular tərıpidin əzduuldu» — bəxqə birhil tərjimisi: «sening düxmənliring nəmıngni bıkar ıxlitidu».

139:23 Ayup 31:6; Zəb. 17:3; 26:2

140:3 Zəb. 58:4-5; Rim. 3:13

140:5 Yər. 18:22

Ular**ning** hiylilirini akkuzmiojaysən;
Bolmisa əzlrini qong tutuwalidu.
Selah.

⁹ Meni korxiwalojanlarning bolsa,
Ləwliridin qikқан xumluk ularning əz bexioja qüxsun;

¹⁰ Üstigə qoqlar yaqdurulsun;

Ular otka,

Qaytidin qikalmiojudək hanglaroja taxliwetilsun;

¹¹ Tili qekimqi adəmn**ing** yər yüzidə orni bolmisun;

Balayi'apət zorawanlarni tügəxküqə owlaydu;

¹² Mən bilimə**nk**i, Pərwərdigar ezilgənlərn**ing** dəwasini soraydu,

Yokşulning həkkini elip beridu;

¹³ Bərhək, həkkəniylar namingoja təxəkkür eytidu;

Kəngli duruslar huzurungda yaxaydu.

141-küy

Rəzillik bilən murəssə kıløjili bolmaydu

141¹ Dawut yazojan küy: —

Pərwərdigar, mən Sanga nida kıldim;

Yenimoja tezdin kəlgəysən;

Sanga nida kıløjinimda awazimni angliojaysən.

² Duayimni angliojiningda, Sanga sunulojan huxbuydək yekimlik bolsun,

Kolumning kətürülüxi sunulojan kəqlik kurbanliktək qobul bolsun...

³ Aozim aldida kəzətqi turojuzojaysən, i Pərwərdigar;

Ləwlirim dərwasisini sakliojaysən;

⁴ Kənglümni heqkəndək yaman ixka,

Kəbihlik kıløjularoja xerik bolup, rəzillik kılaxka mayil kilmiojaysən.

Meni ularning nemətliridin heq yegüzmiğəysən!

⁵ Həkkəniy adəm meni ursun —

Bu manga mehribanliktur;

Manga tənbiğ bərsun —

Bu bolsa, bexim rət kılmaydiojan, kuyulojan esil maydək bolidu.

Qünki mening duayim yənila xularning rəzilliklirigə qarxi bolidu..

⁶ Ular**ning** həkimliri tik yar**l**ardin taxliwetilgəndə,

Həlk mening səzlimni ang**l**aydu;

Qünki bu səzlər xerindur..

140:9 «Meni korxiwalojanlarning bolsa, ləwliridin qikқан xumluk ularning əz bexioja qüxsun» — baxka birhil təjmis*i*: «Meni korxiwalojanlarning baxlamqiliri**o**ja bolsa, əz ləwliridin qikқан xumluk əzlrigə qüxsun».

141:2 «Kolumning kətürülüxi sunulojan kəqlik kurbanliktək qobul bolsun» — yaki «Kolumning kətürülüxi sunulojan kəqlik axliq hədiyədək qobul bolsun» — ibadəthanida kahinlar kəqlik kurbanlik yaki hədiyə sunuxtın awwal, qoli bilən xu kurbanlik-hədiyələri Huda aldida kətürətti.

141:2 Mis. 29:30; Wəh. 5:8; 8:3

141:5 «Qünki mening duayim yənila xularning rəzilliklirigə qarxi bolidu» — baxka birhil təjmis*i*: «Qünki mening duayim ularoja (rəzillərgə) külpət qüxkəndə ular üçün dawamlıxiweridu» (İbraniy tilidə «yamanlıq» həm «külpət» bir söz bilən ipadilini**d**u).

141:6 «Həlk mening səzlimni ang**l**aydu; qünki bu səzlər xerindur» — «xerin» bəlkim muxu yərdə «jayida, orunluq» degən mənida.

⁷ Birsı otun yarojanda yərgə qeqilojan yerindilardək,
Mana, ustihanlirimiz təhtisara ixiki aldida qeqiwetildi;
⁸ Bərhək, kəzlirim Sangila tikilip karaydu, Pərwərdigar Rəbbim;
Sanga tayinimən;
Jenimni harab kılıp taxliwətmigəysən.
⁹ Ularning manga salojan kiltikidin,
Kəbihlik kılouqılarning tuzaklıridin meni saklıoıaysən;
¹⁰ Rəzillər özining torlırioıa yikilsun,
Mən bolsam — ətüp ketimən.

142-küy Yar-yələksizliktiki dua

142 ¹ Dawut oıarda yoxurunup turojan waktıta yazoıan «Maskıl»: —

Mən Pərwərdigaroıa awazimni anglitip nalə-pəryad kətürimən;
Pərwərdigaroıa awazim bilən yelinimən;
² Uning aldida dad-zarlırimni təkımən;
Uningoıa awariqilikimni eytimən.
³ Rohım iqimdə tügixəy dəp kəloıanda,
Xu qaoıda baskan yolumni bilgənsən;
Mən mangoıan yolda ular manga kiltak saldı..
⁴ Ong yenimoıa karap bakııaysən;
Ətrapımda meni tonuydıoıan adəm yoktur;
Panahıah yokəp kətti;
Həq adəm jenimoıa kəyünməydu.
⁵ Mən Sanga pəryad kətürdüm, i Pərwərdigar;
Sanga: «Sən mening Baxpanahımsən,
Tirikləarning zeminida boloıan Nesiwəmdursən» — dedim..
⁶ Mening pəryadimoıa kulak saloıaysən;
Qünki mən intayın harab əııwaloıa qüxürüldüm;
Meni kooıliouqılırimdin kutuldurəıaysən;
Qünki ular məndin küqlüktur..
⁷ Sening namingni təbriklixim üqün,
Jenimni türmidin qıkarəıaysən;
Həkıaniylar ətrapımda olıxıdu;
Qünki Sən manga zor məııribanlık kərsitisən.

141:7 «Birsı otun yaroıanda yərgə qeqilojan yerindilardək, mana, ustihanlirimiz təhtisara ixiki aldida qeqiwetildi» — ayatnıng birnəqqə tərıjımlırı bar. İbranıy tilidiki nushisida, muxu sez intayın ihqam bolup, qüxinix təs.

141:7 Əz. 37:1,11,12

142:1 «Dawut oıarda yoxurunup turojan waktıta yazoıan «Maskıl»: —....» — Dawut pəyoıəmbər Saul padıxaıhtin kəqıp, ikki kətim oıarda yoxurunoıan waktidiki wəkəlar «Təwrat, «1Sam.» -22- həm 24-babta yezlıoıan.

142:3 Zəb. 77:3

142:5 Zəb. 16:5

142:6 Zəb. 41:2; 79:8; 116:6

143-küy
Rohim tügixəy dəp qaldı

143¹ Dawut yazoan küy: —

Pərwərdigar, duayimni angliqaysən;
Yelinixliriməyə kulak salqaysən;
Həqiqət-sadakitingdə həm həkkaniyitingdə mənə jawab bərgəysən.

² Öz kəlungni sorakka tartixkə turmioqaysən;
Qünki nəziringdə tiriklərnin heqbiri həkkaniy ispatlanmaydu..

³ Qünki düxmən jeniməyə ziyankəxlik kilməkta,
U həyatimni dəpsəndə kildi;

Meni huddi əlgili uzun boləqlərdək,
Qarangoşu jaylarda turuxkə məjbür kildü.

⁴ Xungə rohim iqimdə tügixəy dəp qaldı;
Iqimdə kəlbim sundi.

⁵ Mən kədimki künlərnə əsləymən;
Sening barlik qıləqlərlərin üstidə seqlinip oylinimən;
Qollərin ixləqlərlərinə hiyalimdin ötküzimən..

⁶ Qollərimni Səngə qarap sozup intilimən;
Jenim qəngqıləqlərlərin zəmindək Səngə təxnədur.
Seləq.

⁷ Məngə təzdin jawab bərgəysən, i Pərwərdigar;
Rohim həliddin ketidu;
Didərlərin mənədin yoxurmioqaysən;
Bolmisa mən həngəyə qüxidiqlərlərdək bolimən.

⁸ Məhşir-muəbbəttinini təng səhərdə ənglatqaysən;
Qünki təyəqlərin Sən;
Məngixim kərək boləqlərlərin yolni mənə bildürgəysən;
Qünki jenim Səngə təlmürüp qaraydu..

⁹ Meni qutuldurəqləysən, i Pərwərdigar, düxmənlimdin;
Bəxpanəq izdəp Sening yəningəyə qəqimən.

¹⁰ Öz iradəngə əməl kəliximkə meni əgətkəysən;
Qünki Sən mənə Hüdəyimdursən;
Sening məhşirə Rəhşin meni tüptüz zəmində yətkəqləyə;

¹¹ Öz nəm-xəhritin üqün meni jənləndurəqləysən, i Pərwərdigar;
Öz həkkaniyitingdə jenimni əwəriqləktin əzad qıləqləysən.

¹² Həm məhşir-xəpkitinində düxmənlimini üzüp təxliwətkəysən;
Jenimni hər qıləqlərlərinin həmmisinə hələk qıləqləysən;
Qünki mən Sening kəlungdurmən..

143:2 Rim. 3, 4; Gal. 3, 4

143:5 Zəb. 77:5-12

143:8 Zəb. 25:1

143:10 «...meni tüptüz zəmində yətkəqləyə» — yəki «..meni tüz kəngüllərinin zəminində yətkəqləyə», «...meni diyanətlik zəmində yətkəqləyə».

143:12 Zəb. 86:14-16; 116:16

144-küy
Padixahning nijatlığı — həlkning bəhti

144¹ Dawut yazoan küy: —

Kolliriməja jəng kilişni,
Barmakliriməja uruxni ʔəgitidiəjan,
Mening Qoram Texim Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhəyə qayturulsun!

² Mening ʔəzgərməs xəpkitim wə mening qorojinim,
Mening egiz munarim wə nijatkarim,
Mening kalkinim wə tayanəjinim, mən Uningdin himayə tapimən;
U ʔəz həlkimni kol astimda boysundurojuqidur!

³ I Pərwərdigar, Sən uningdin həwər alidikənsən, adəm degən zadi nemə?
Uning toqruluk ʔoylaydikənsən, insan balisi degən nemə?

⁴ Adəm bolsa bir nəpəsturla, halas;
Uning künliri ʔətip ketiwatқан bir kələnggidur, halas..

⁵ I Pərwərdigar, asmanlarni egildürüp qüxkəysən;
Taərləroja tegip ulardin is-tütək qikəroəysən;

⁶ Qakmaklarni qakquzup ularni tarkitiwətkəysən;
Okliringni etip ularni kiykas-sürəngə saləəysən;

⁷ Yukiridin kolliringni uzitip,
Meni azad kiləəysən;
Meni uluə sulardin,
Yaka yurttikilərnəng qənggilidin qikəroəysən.

⁸ Ularning əəzi kuruk gəp səzləydu,
Ong kəli aldamqi kəldur..

⁹ I Huda, mən Sanga atap yengi nahxa eytimən;
Ontəroja təngkəx bolup Sanga küylərnə eytimən..

¹⁰ Sən padixahləroja nijatlık-əəlibə beəjixləysən;
Kulung Dawutni əəllik kiliqtin kutuldurisən.

¹¹ Meni kutuldurəəysən, yat yurttikilərnəng kəlidin azad kiləəysən;
Ularning əəzi kuruk gəp səzləydu,
Ong kəli aldamqi kəldur.

¹² Xundək kilip ʔəqullirimiz yaxlikida puhta yetilgən kəəətlərgə ohxaydu,
Kizlirimiz ordiqə nəəixləngən tüwrüklərdək bolidu;

¹³ Axlik əmbərlirimiz toldurulup,
Türlük-türlük ʔuzuklar bilən təminləydiəjan,
Koylirimiz otlaklirimizda minglap, tümənləp kəzilaydiəjan;

¹⁴ Kalilirimiz boəəaz bolidiəjan;
Həəkim besip kirməydiəjan, həəkim jənggə qikmaydiəjan;

144:1 2Sam. 22:35; Zəb. 18:34

144:2 2Sam. 22:48; Zəb. 18:47-48

144:3 Ayup 7:17; Zəb. 8:4; 31:7; İbr. 2:6

144:4 Ayup 8:9; 14:2, 3; Zəb. 39:5-6; 62:9; 102:11; Yək. 4:14

144:5 Zəb. 18:7-9; 104:32

144:6 1Sam. 7:10; 2Sam. 22:8; Zəb. 18:13-14

144:8 «Ong kəli aldamqi kəldur» — bəlkim kəsəm kiləanda kəlini yaləəndin kətürgən yaki bəxkilar bilən kəlixkənda yaləəndin kəlləəxkan.

144:9 «Ontəroja təngkəx bolup sanga küylərnə eytimən» — «ontar» on tarlik qiltərdək bir saz.

Koqilirimizda heq jedəl-əowəja bolmaydiojan;

¹⁵ Əhwali xundak bolojan həlk nemidegən bəhtliktur!

Hudasi Pərwərdigar bolojan həlk bəhtliktur!

145-küy

Hudaning kıləjan uluə əməllirini keyinki əwladkə bayan kılax «Elipbə tərtipilik» küy

145¹ Mədhijə: Dawut yazəjan küy: —

[X] Mən Seni mədhijiləp uluəlaymən, Hodayim, i Padixah;
Namingəja əbədil'əbədgigə təxəkkür-mədhijə qayturimən.

[B] Hər küni Sanga təxəkkür-mədhijə qayturimən,
Namingəja əbədil'əbədgigə təxəkkür-mədhijə qayturimən!

[A] Uluədur Pərwərdigar, zor mədhijilərgə layıqtur!

Uning uluəlukini sürüxtürüp boləjili bolmas;

[T] Bir dəwr yengi bir dəwrgə Sening kıləjanliringni mahtaydu;
Ular kudrətlik kıləjanliringni jakarlaydu;

[M] Mən həywitingning xərəplik julalığını,
Wə karamət mejjiliringni seəjinip sezləymən;

[I] Xuning bilən ular kərkunluk ixliringning kudritini bayan kılidu;
Məmmu uluə əməlliringni jakarlaymən!

[U] Ular zor məhribanlığınəni əsləp, uni mubarəkləp tarkitidu,
Həkkənliylikəng toəruşluk yukiri awazda küyləydu.

[M] Pərwərdigar məhİR-xəpkətlik həm rəhimdildur;
Asan oəzəplənməydu, U zor məhİR-muəbbətliktur;

[B] Pərwərdigar həmmigə məhribandur;
Uning rəhimdillikliri bargə yaratkanlirining üstididur;

[I] Sening barlik yasəjanliring Seni mədhijiləydu, i Pərwərdigar,
Sening məmin bəndiliring Sanga təxəkkür-mədhijə qayturidu.

[B] Ular padixahlığınəng xəripidin həwər yətküzidu,
Kük-kudritini sezləydu;

[B] Xundak kılip insan baliliriəja kudrətlik ixliring,
Padixahlığınəng xərəplik həywisi ayan kılınıdu.

[M] Sening padixahlığınəng əbədiy padixahlıktur,
Səltəniting əwladtin-əwladkığıdur.

[B] Pərwərdigar yikilay degənlərnəng həmmisini yələydu,
Egip kələjanlarning həmmisini turoəuzidu.

[B] Həmməylənnəng kəzliri Sanga tikilip kütidu;
Ularəja əz waktida rizkını təksim kılip berisən;

[B] Qəlungni eqixing bilənla,

144:14 «Kalilirimiz boəzə bolidəjan...» — baxkə birhil təjimis: «Ulaəlirimiz eoəir yūkləni kətūridiojan...».

145:3 Ayup 5:9; Zəb. 48:1; 96:4; 150:2

145:4 Kan. 4:9; 6:7

145:7 Zəb. 119:171-172

145:8 Mis. 34:6, 7; Qəl. 14:18; Zəb. 86:15; 103:8

145:13 «izəhat» — yekində bəzi kona kəqürülmilərdin 13- wə -14-ayətnəng arilikida: —

— «J Pərwərdigar wədisidə qing turidu; barlik yaratkanliriəja məhribandur» degən məzmun boləjan yənə bir nushisi tēpiləjan (ibranıy tilida «Nun» bilən baxlınidu).

145:15 Zəb. 104:27

Barlik jan igilirining arzusini kandurisən.

¹⁷ |**א**| Pərwərdigar barlik yollirida həkkaniydu,
Yasioqanlirining həmmisigə muhəbbətlikdur.

¹⁸ |**ק**| Pərwərdigar Əzigə nida kılqanlarning həmmisigə yekındur,
Əzigə həkikəttə nida kılqanlarning həmmisigə yekındur;

¹⁹ |**ר**| U Əzidin əyminidiqanlarning arzusini əməlgə axuridu;
Ularning pəryadini anglap ularni kütquzidu.

²⁰ |**ש**| Pərwərdigar Əzini səygənlərnin həmmisidin həwər alidu;
Rəzillərnin həmmisini yökətidu.

²¹ |**ת**| Aqzim Pərwərdigarning mədhıyisini eytidu;

Barlik ət igiliri əbədil'əbəd uning mukəddəs namiqə təxəkkür-mədhıyə qayturoqay!

146-küy
Huda mədhıylənsun!

146¹ Həmdusana!
I jenim, Pərwədigarni mədhıyilə!

² Mən həyat bolsamla, Pərwədigarni mədhıyləymən;
Wujudum bar bolsila Hudayimoqə küy eytimən.

³ Esilzadilərgimu,
Insan balisioqimu tayanmanglar,
Ularda heq mədət-nijatlik yoxdur..

⁴ Mana, uning nəpisi ketidu,
U əz tupriqioqə qaytip ketidu;
Xu kündila arzu-niyətliri yoxap ketidu..

⁵ Yaqupning Təngrisi mədətkari bolqan adəm,
Pərwədigar Hudasini əz ümidi kılqan adəm bəhtlikdur!

⁶ U asmanlarni, zeminni,
Dengizni həm uningda bar məwjudatlarni yaratqandur;
U həkikət-sadakəttə mənggü turidu;

⁷ Ezilgüqilər üqün U həküm süridu;
Aq qaloqanlaroqə nan beridu.

Pərwədigar məhbuslarni azad kılidu;
⁸ Pərwədigar korlarning kəzlirini aqidu;
Pərwədigar egilip qaloqanlarni turoquzidu;
Pərwədigar həkkaniylarni səyidu..

⁹ Pərwədigar musapirlardin həwər alidu;
Yetim-yesirlərnı, tul hotunni yələydu;
Bıraq rəzillərnin yolini əgri-bügrı kılidu.

¹⁰ Pərwədigar mənggügə həküm süridu;
I Zion, sening Hudaying dəwrdin-dəwrgiqə həküm süridu!
Həmdusana!.

146:3 Zəb. 118:8, 9

146:4 «U əz tupriqioqə qaytip ketidu» — ibraniy tilida: «adəm» həm «tuprak, topa» bir sözdur.

146:8 Zəb. 145:14; 147:3; Mat. 9:30; Luqa 13:13; Yh. 9:7,32

146:10 Mis. 15:18; Zəb. 145:13

147¹ Həmdusana! Yahni mədhiylənglar!
Bərək, bundak kili xerindur;

Hudayimizni küylənglar!

Mədhıyə okux insanoqa yarixidu..

² Pərwədigar Yerusalemini bina kilmakta;

Israilning sürgün kilinoqlanlirini U yioqip kelidu;

³ U kengli sunuqlarni dawalaydu;

Ularining yarilirini tangidu..

⁴ U yultuzlarning sanini sanaydu;

Ularining həmmisigə bir-birləp isim qoyidu..

⁵ Uluqdur Rəbbimiz, zor qüdrətlikdur;

Uning qüxinixi qəksizdur.

⁶ Pərwədigar yawax məminlərni yələp kətüridu;

Rəzillərni yərgiqə təwən kilidu.

⁷ Pərwədigaroqa təxəkkürlər bilən nahxa eytinglar;

Küylərnı qiltaroqa təngxəp eytinglar!

⁸ U asmanni bulutlar bilən kəplitudu,

Zeminoqa yamoqurni bekitidu,

Taqlarda ot-qəplərnı ətüridu;

⁹ Mallaroqa ozuk,

Taq kəqisining qüjiliri zarlıqanda, ularoqa ozuk beridu;

¹⁰ At küqidin U zok almaydu;

Adəmining qəbdəs putlirini hursənlik dəp bilməydu;

¹¹ Pərwədigar bəlkı Əzidin əyminidioqlanlarnı,

Əzining əzgərməs muhəbbitigə ümid baqlıoqlanlarnı hursənlik dəp bilidu.

¹² Pərwədigarnı mahtanglar, i Yerusalemin;

Hudayingni mədhiylə, i Zion.

¹³ Qünki U dərwaziliringning takaklirini məhkəm kilidu;

Seningdə turuwatqan pərzəntliringgə bəht-bərikət bərdi.

¹⁴ U qət-qegraliringdə aram-tinqlik yürğüzidu,

Seni buqdayning esili bilən kənaətləndüridu.

¹⁵ U Əz əmr-bexarətlirini yər yüzigə əwətidu;

Uning səz-kalami intayin tez yürğüridu..

¹⁶ U aq kərnı yungdək beridu,

Kirawnı küllərdək tarkitidu.

¹⁷ Uning muzini nan uwakliridək kiliq parqiliwetidu;

Uning soquki aldidə kim turalisun?

¹⁸ U səzini əwətip, ularni eritidu;

147:1 Zəb. 33:1; 92:2; 135:3

147:2 «Pərwədigar Yerusalemini bina kilmakta; Israilning sürgün kilinoqlanlirini U yioqip kelidu» — bu ayətkə kərioqanda, muxu küy Israil Babiloqa sürgün boləoqlanlikidin kəytip kəlgəndin keyin yeziloqan.

147:3 Mis. 15:26; Ayup 5:18

147:4 «U... ularning həmmisigə bir-birləp isim qoyidu» — bəxkə birhil tərjimisi: «U... ularni (yultuzlarnı) ismilirini qəkirip opukka qikiridu».

147:4 Yəx. 40:26

147:8 Ayup 38:26, 27; Zəb. 104:13-14; Həox. 2:23, 24

147:15 Zəb. 33:9

Uning xamilini qikirip, sularni aqkuzidu.

¹⁹ U Öz söz-kalamini Yakupqa,

Bəlgilimilirini həm həkümlirini Israilə ayan kildu;

²⁰ U baxka heqbir əlgə mundaq muamilə kilmioqandur;

Uning həkümlirini bolsa, ular bilip bakqan əməs.

Həmdusana!

148-küy

Pütkül aləm, Pərwərdigarni uluqlanglar!

148¹ Həmdusana!

Pərwərdigarni asmanlardin mədhıylənglar;

Yukiri jaylarda Uni mədhıylənglar;

² Uni mədhıylənglar, barlıq pərixtiliri;

Uni mədhıylənglar, barlıq qoxunliri!

³ Uni mədhıylənglar, i kuyax həm ay,

Uni mədhıylənglar, həmmə parlaq yultuzlar;

⁴ Uni mədhıylənglar, asmanlarning asmanliri,

Asmandin yukiri jaylaxqan sular!

⁵ Bular Pərwərdigarning namini mədhıylisun;

Qünki U buyruqan həman, ular yaratiloqandur;

⁶ U ularni əbədil'əbədgicə turoquzdi;

Ular üqün waqti etməydiqan bəlgilimini buyruqan..

⁷ Pərwərdigarni zemindin mədhıylənglar,

Dengizdiki barlıq əjdihalar, dengizning barlıq təgliri;

⁸ Ot, möldüz, qar, tuman,

Uning səzigə əməl kilidioqan judunluk xamal;

⁹ Taoqlar həm barlıq dənglər,

Mewilik dərəhlər, barlıq kedir dərəhliri,

¹⁰ Yawayi haywanlar, barlıq mal-waranlar,

Əmiligüqilər həm uqar-qanatlar;

¹¹ Jaqan padixahliri wə barlıq qowmlar,

Əmirlər həm yər yüzidiki barlıq həkım-sotqılar;

¹² Həm yigitlər həm qızlar,

Bowaylar wə yaxlar, —

¹³ Həmmisi Pərwərdigarning namini mədhıylisun;

Qünki pəkətlə Uning nami aliydur;

Uning həywiti yər həm asmandin üstün turidu..

¹⁴ Həm U Öz həlkining münggüzini,

Yəni barlıq mükəddəs bəndilirining mədhıyisini egiz kətürgüzgən;

Ular Israil bililiri, Əzigə yeqin bir həlktur! Həmdusana!..

147:20 Ros. 14:16

148:1 Luka 2:14; Wəh. 5:13

148:5 Yər. 1:6-31; Zəb. 33:6, 9

148:6 Ayup 14:5,13; 26:10; 38:33; Zəb. 104:5; 119:91; Yər. 31:35; 33:25

148:13 Pənd. 18:10; Yəx. 12:4

148:14 «Öz həlkining münggüzini, yəni barlıq mükəddəs bəndilirining mədhıyisi...» — Təwratta «münggüz» adəttə adəmnıng nam-xəhriti yaki həkukini bildiridu. Bu ayəttə u Israilning Hudaqə bəloqan mədhıylirini bildiridu. Bu ayəttiki «kətürük» adəmnıng qəli bilən kətürük əməs, bəlkı Huda ularning mədhıyə awazlirini kətürükini bildiridu.

148:14 Zəb. 132:17

«Zəbur»

149-küy

Kiyamət künidiki qəlibə üqün mədhıyılənglar!

149¹ Həmdusana!
Pərwərdigarəja atap yengi bir nahxini okunglar;
Məmin bəndilərnin jamaitidə Uning mədhıyisini eytinglar!
² İsraıl öz Yaratqıqisidin xadlansun;
Zion oqulliri öz Padixahidin hux boləjay!
³ Ular Uning namini ussul bilən mədhıyilisun;
Uningəja küylərnı dap həm qiltarəja təngxəp eytsun!
⁴ Qünki Pərwərdigar Öz həlkidin səyünər;
U yawax məminlərnı nıjatlıq bilən bezəydu;
⁵ Uning məmin bəndiliri xan-xərəptə rəhlinip xad boləjay,
Orunlirida yetip xad awazini yangratkay!
⁶ Aqzida Təngrigə yüksək mədhıyiliri bolsun,
Qollirida qox bislik kiliq tutulsun;
⁷ Xuning bilən ular əllər üstidin kısas,
Həklərgə jaza bəja yürgüzidu;
⁸ Əllərnin padixahliniri zənjirlər bilən,
Aksəngəklirini təmür kixənliri bilən baqlaydu;
⁹ Ularning üstigə pütülgən həkümni bəja kəltüridu —
Uning barlıq məmin bəndiliri muxu xərəpkə nesip bolidu!
Həmdusana!

150-küy

Ahirida — pəkət Həmdusana!

150¹ Həmdusana!
Təngirini Uning mükəddəs jayida mədhıyılənglar;
Kudriti parlap turidioqan ərlərdə Uni mədhıyılənglar;
² Uni kudrətlik ixliri üqün mədhıyılənglar;
Qıyət uluqluqi üqün Uni mədhıyılənglar;
³ Uni burəja sadasi bilən mədhıyılənglar;
Uni rawab həm qiltar bilən mədhıyılənglar;
⁴ Uni dap həm ussul bilən mədhıyılənglar;
Uni tarlıq sazlar həm nəy bilən mədhıyılənglar;
⁵ Uni jaranglik qanglar həm yangraq qanglar bilən mədhıyılənglar;
⁶ Barlıq nəpəs igiliri Yahni mədhıyilisun!
Həmdusana!

149:2 Zəb. 100:3

149:3 Zəb. 81:2-4

149:5 «Orunlirida yetip xad awazini yangratkay!» — «orunlirida yetix» bəlkim: — (1) Yəhudiylərnin ər-p-adətliri boyıqə, ziyapətlərdə mehmanlar üqün kərpilər selinip, mehmanlar yeniqıləp yetip dastihandin alidu; xunga muxu yərdə huxallıq ziyapətlərnı kərsitidu; (2) məmin bəndilər xunqə huxal bolup, huxallıqidin uhlıyalımaydu; (3) əzlirinin aman-esən yetip-qəpuxliri üqün xadlinixi kərək.

149:6 2Tes. 2:8; İbr. 4:12; Wəh. 1:16

149:8 Mat. 18:18

149:9 Qan. 4:6

150:1 Yəx. 6:3

Koxumqə səz

Zəburdiki «intikam tiləkliri» tooqruluk; —

Oqurmənlər Məsih Əysaninq intikam həm kəqürüm tooqruluk təlimining Injilda hatirilənginini oquəjan bolsa, Zəburdiki bəzi küylərdə Hudaninq intikam elip berixini tiligən dua-tilawətlərnəi kərüp, səl həyran boluxi mumkin (məsilən, 5:10, 10:15, 58:10, bolupmu 109-küy, 137:7-9). Bir xuni təkitləymizki, Zəburdiki barliq dua-tilawətlərnəi Huda qəbul qilojan, xundəqlə ijabət qilojandin keyin hatiriləngəndur, dəp ixinimiz; intikam elip berixni tiləp eytiləjan bundəq dualar adil boləjini bilən («baxqılarninq manga qilojini ularninq bexiojimu qüxsun» degəndək), həzirki Injil dəwridə, yəni «yengi əhdə» dəwridə bolsa ularni Məsih Əysaninq təlimliri bilən tarazioqə selix kərək; yəni: —

(1) Biz Hudadin baxqılarni qandəq əlqəmdə «sot qilixni» tələp qilojan bolsəq, Hudamu dəl xundəq əlqəm boyiqə biznimu sot qilidu;

(2) Bizgə gunah qilojanlarni kəqürüm qilmisəq, Hudamu bizni kəqürüm qilmaydu.

(3) Xu «gunah qilojan» kixilərdə towa bolmisa, Zəburdiki intikam elixqə boləjan pəryadlar ahirioqə berip Hudaninq jawabioqə erixidu; Hudaninq kəqürümi rət qilinsa, uninq adil jazasini tartixtin baxqə ix qəlmaydu.